

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MEDDELANDEN FRÅN EKONOMISK-HISTORISKA INSTITUTIONEN
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

23

**INKOMSTUTVECKLING
OCH
FÖRMÖGENHETSILDNING**

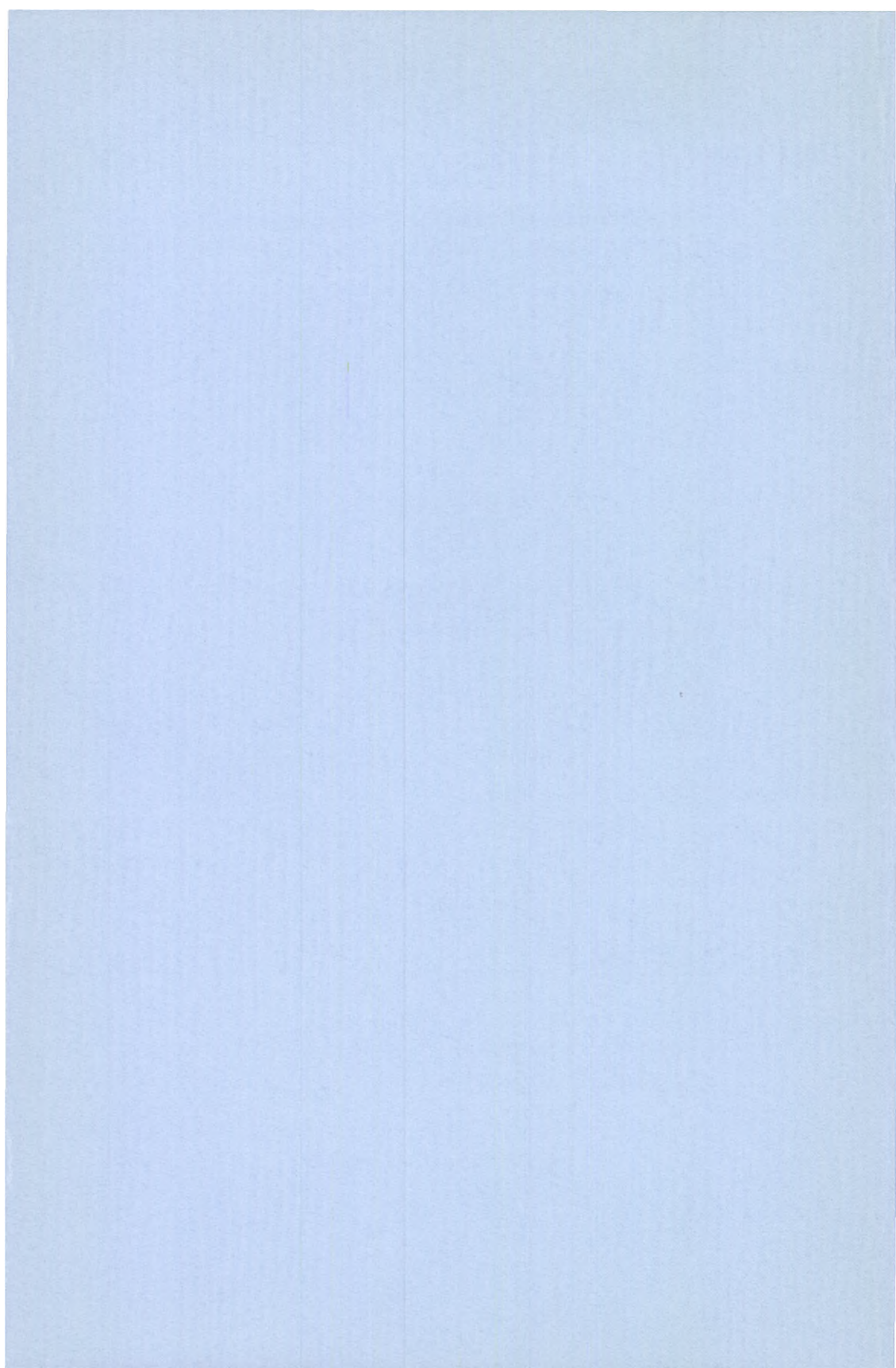
En undersökning av vissa yrkesgrupper 1924—1959

AV

JAN KUUSE

GÖTEBORG

1970

INKOMSTUTVECKLING OCH FÖRMÖGENHETSBLDNING

En undersökning av vissa yrkesgrupper 1924—1959

AKADEMISK AVHANDLING
SOM MED VEDERBÖRLIGT TILLSTÅND
AV SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET FÖR AVLÄGGANDE
AV FILOSOFIE DOKTORSEXAMEN
FRAMLÄGGES TILL OFFENTLIG GRANSKNING
LÖRDAGEN DEN 28 NOVEMBER 1970 KL. 10.00
PÅ EKONOMISK-HISTORISKA INSTITUTIONEN
STORA NYGATAN 23-25, GÖTEBORG

AV

JAN KUUSE

fil. Lic.

GÖTEBORG
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

1970

INKOMSTUTVECKLING OCH FÖRMÖGENHETSILDNING

MEDDELANDEN FRÅN EKONOMISK - HISTORISKA INSTITUTIONEN
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

23

**INKOMSTUTVECKLING
OCH
FÖRMÖGENHETSBLDNING**

En undersökning av vissa yrkesgrupper 1924—1959

AV

JAN KUUSE

WITH A SUMMARY IN ENGLISH

**GÖTEBORG
1970**

Det svenska välståndets utveckling 1925—1960

GÖTEBORG 1970
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

Till Berit

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER OCH DIAGRAM I TEXTEN	9
FÖRORD	12
FÖRKORTNINGAR OCH DEFINITIONER	13
KÄLLOR OCH LITTERATUR	13
I. INLEDNING	17
II. MATERIAL, OCH METOD	19
A. Inledning	19
B. Förmögenhetsundersökningen	19
C. Inkomstundersökningen	35
III. INKOMSTBILDNINGEN	49
A. Begreppet inkomst	49
B. Inkomststrukturen	51
1. Mannens inkomst av tjänst	51
a. Kortfattad lönehistorik	51
b. Undersökningsresultatet	66
Inledning	66
Inkomst — yrke — ålder	67
Inkomst — yrke — ålder — region	87
Inkomst — yrke — ålder — civilstånd	88
c. Jämförelse med andra undersökningar	90
2. Hustruns inkomst av tjänst	100
Hustruns inkomst — mannens yrke och ålder	100
3. Inkomst av kapital	103
Inkomst av kapital — mannens yrke och ålder	103
4. Inkomst av fastighet	104
Inkomst av fastighet — mannens yrke och ålder	104
C. Totalinkomstens storlek	105
Totalinkomst — mannens yrke, ålder och civilstånd	105
D. Sammanfattning	106

IV. FÖRMÖGENHETSBLDNINGEN	III
A. Begreppet förmögenhet	III
B. Förmögenhetens storlek	113
Förmögenhet — yrke	113
Förmögenhet — yrke — ålder	113
Förmögenhet — yrke — civilstånd	123
Förmögenhet — yrke — barnantal	124
Förmögenhet — yrke — region	127
C. Förmögenhetsstrukturen	127
Förmögenhetsstruktur — yrke — ålder	128
Förmögenhetsstruktur — yrke — förmögenhetsstorlek	139
D. Sammanfattning	141
V. SAMBANDET INKOMST — FÖRMÖGENHET	145
SUMMARY	165
TABELLBILAGA	173

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER OCH DIAGRAM I TEXTEN

Tabell A	Den statliga och kommunala skattens procentuella utveckling i storstadsområdet 1928, 1938 och 1956	39
Tabell B	Antalet anmälda olycksfall samt försäkrade arbetare och arbetsgivare och dessas fördelning efter försäkringsanstaltens typ . .	42
Tabell C	Årslön för ordinarie folkskollärare i Göteborgs ortsgrupp	54
Tabell D	Arbetslösheten inom murarfackförbundet 1924-59. Arbetslösa i % av medlemsantalet	60
Tabell E	Den avtalsenliga timlöneutvecklingen i ören för manliga textilarbetare 1924-1947. Gäller tariff 3 (bl.a. Norrköping)	62
Tabell F	Genomsnittlig timförtjänst i ören för arbetare inom samtliga industrigrupper och inom textilindustrin	63
Tabell G	Faktiska timlöner i genomsnitt. Samtliga industrigrupper = 100	64
Tabell H	Arbetslösheten inom textilindustrin. Arbetslösa i % av förbundets medlemsantal, årsmedeltal	64
Tabell I	Folkpensionernas utveckling per individ 1921-59 i kr/år	66
Tabell J	Yrkesverksamma män i % av manl. folkmängd efter åldersgrupper	68
Tabell K	Folkskollärares, murares och textilarbetares inkomster i åldrarna 66 år och däröver i relation till resp. yrkesgrupp i åldrarna 20-65 år = 100. Ort: Göteborg	69
Tabell L	Medelinkomst av tjänst för murare 20-45 år, år 1933 = 100 för resp. ort i fast penningvärde	88
Tabell M	Nominalinkomster för manliga yrkesutövare enligt folkräkningarna och enligt föreliggande undersökning	91
Tabell N	Inkomstprofil för murare enligt föreliggande undersökning och enligt folkräkningen 1930 (medelinkomst). 1930 års penningvärde	92
Tabell O	Medelinkomst för murare i kr i resp. års penningvärde	93
Tabell P	Hustrurnas yrkesverksamhetsgrad 1930 och 1935 i resp. yrkesgrupper	100
Tabell Q	Procentuell fördelning av kapitalinkomster i resp. yrkes- och åldersgrupper	104
Tabell R	Innehav av varaktiga konsumtionsvaror. Relativa tal. Ort: Göteborg. Förkortningar: f = folkskollärare, m = murare, t = textilarbetare. Åldersgrupp 20-45 år	132
Tabell S	Åldersgrupp 46-65 år	132
Tabell T	Åldersgrupp 66 år-	133

Tabell U	Innehav av varaktiga konsumtionsvaror. Relativa tal. Ort: Göteborg. Civilstånd g+ä	133
Tabell V	Civilstånd og+sk	133
Tabell X	Relationstal för värdet av totala lösöret yrkesgruppsvis. Folkskollärare=100	134
Tabell Y	Förmögenhetens sammansättning enligt 1945 års statsskatteberedning (I) och enligt föreliggande undersökning (II)	140
Tabell Z	Sparandet per hushållsenhet vid en samtidig uppdelning efter inkomstens och nettoförmögenhetens storlek. Gäller arbetar- och tjänstemannahushåll 1957	149
Tabell Å	Genomsnittlig sparkvot i % efter klasser av inkomst och efter biläggande	151
Diagram 1	Inkomst av tjänst för folkskollärare 20-45 år	71
Diagram 2	Inkomst av tjänst för folkskollärare 46-65 år	72
Diagram 3	Inkomst av tjänst för folkskollärare 66 år-	73
Diagram 4	Inkomst av tjänst för murare 20-45 år	74
Diagram 5	Inkomst av tjänst för murare 46-65 år	75
Diagram 6	Inkomst av tjänst för murare 66 år-	76
Diagram 7	Inkomst av tjänst för textilarbetare 20-45 år	77
Diagram 8	Inkomst av tjänst för textilarbetare 46-65 år	78
Diagram 9	Inkomst av tjänst för textilarbetare 66 år-	79
Diagram 10	Inkomstprofil för folkskollärare åren 1924, 1939, 1941 och 1955. Inkomst av tjänst	80
Diagram 11	Inkomstprofil för murare åren 1924, 1930, 1933, 1939, 1941 och 1955. Inkomst av tjänst	81
Diagram 12	Inkomstprofil för textilarbetare åren 1927, 1931, 1941 och 1955. Inkomst av tjänst	82
Diagram 13	Medelinkomst av tjänst. Inkomstprofil för folkskollärare, murare och textilarbetare inkomståret 1959. Ort: Göteborg	83
Diagram 14	Medelinkomst av tjänst. Murares inkomst i relation till folkskollärares. Ort: Stockholm	84
Diagram 15	Medelinkomst av tjänst. Textilarbetares och murares inkomst i relation till folkskollärares. Ort: Göteborg	85
Diagram 16	Medelinkomst av tjänst. Textilarbetares och murares inkomst i relation till folkskollärares. Ort: Malmö, Norrköping	86
Diagram 17	Medelinkomst av tjänst för gifta i relation till ensamstående. Åldersgrupp 46-65 år	89
Diagram 18	Inkomstprofil för murare i Stockholm, Göteborg, Malmö + Norrköping och i riket	92
Diagram 19	Inkomstprofil för byggnadsarbetare 1918-1945	97
Diagram 20	Inkomstprofil för textilarbetare 1918-1945. Män.	98
Diagram 21	Inkomstprofil för textilarbetare 1918-1945. Kvinnor.	99
Diagram 22	Gifta mäns medelinkomst av tjänst i relation till förvävsarbetande hustrurs	101

Diagram 23	Hustrur med inkomst. Murares och textilarbetares hustrurs medelinkomst i relation till folkskollärares hustrurs	102
Diagram 24	Totalinkomst för ensamstående. Murares och textilarbetares totalinkomst i relation till folkskollärares	107
Diagram 25	Totalinkomst för gifta. Murares och textilarbetares totalinkomst i relation till folkskollärares	108
Diagram 26	Medianförmögenhet enligt glidande 9-årsmedeltal åldersgrupp 20-45 år	115
Diagram 27	Medianförmögenhet enligt glidande 6-årsmedeltal åldersgrupp 46-65 år	116
Diagram 28	Förmögenhetsutveckling 1924-1959 i medianvärden åldersgrupp 66 år och däröver	117
Diagram 29	Förmögenhetsprofil. Medianvärden	118
Diagram 30	Förmögenhet och ålder enligt 1938 års förmögenhetsdeklaration	119
Diagram 31	Förmögenhet och ålder enligt 1959 års förmögenhetsdeklaration	120
Diagram 32	Medianförmögenhet och antalet barn	125
Diagram 33	Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos folkskollärare i resp. åldersgrupp	128
Diagram 34	Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos murare i resp. åldersgrupp	129
Diagram 35	Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos textilarbetare i resp. åldersgrupp	129
Diagram 36	Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos resp. yrkes- och åldersgrupper år 1938 och år 1959	130
Diagram 37	Innehav av varaktiga konsumtionsvaror i åldersgruppen 46-65 år	134
Diagram 38	Innehav av varaktiga konsumtionsvaror i åldersgruppen 66 år och däröver	135
Diagram 39	Relationstal för värdet av totala lösöret yrkesgruppsvis. Folkskollärare=100	136
Diagram 40	Inkomstigheterna fördelade efter inkomstens och sparandets storlek (exkl. jordbrukare och rörelseidkare)	146
Diagram 41	Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959. Åldersgrupp 20-65 år, yrkesgrupp: folkskollärare	154
Diagram 42	Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959. Åldersgrupp 20-65 år, yrkesgrupp: murare	155
Diagram 43	Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959. Åldersgrupp 20-65 år, yrkesgrupp: textilarbetare	155
Diagram 44	Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959. Åldersgrupp 66 år och däröver. Folkskollärare, murare, textilarbetare	156
Diagram 45	Förmögenhets- och inkomstutveckling för folkskollärare 1924-1959	158
Diagram 46	Förmögenhets- och inkomstutveckling för murare 1924-1959	159
Diagram 47	Förmögenhets- och inkomstutveckling för textilarbetare 1924-1959	160
Diagram 48	Levnadskostnaderna 1924-1959. Årtalen vid kurvan anger när allmän fastighetstaxering ägt rum	163

FÖRORD

I samband med publiceringen av föreliggande arbete vill jag tacka dem, som på olika sätt medverkat till att förbättra och underlätta mitt avhandlingsarbete.

Främst vill jag tacka min handledare professor Artur Attman för hans välvilja att i positiv anda och med stor kunnighet alltid vara tillgänglig för diskussion av alla slags forskningsproblem.

Bland mina seminariekamrater vill jag för medverkan vid manuskriptläsning tacka Kent Olsson, vars synpunkter alltid stämt till eftertanke. Övriga deltagare i det ekonomisk-historiska seminariet har genom diskussioner av olika avhandlingsavsnitt även givit mig värdefulla impulser. Vid utskrivning och sammanställning av manuskriptet har jag haft utomordentligt god hjälp av fru Asta Dahlström. Diagrammen har med stor omsorg ritats av fröken Gudrun Hagenfeldt. Institutionens personal har dessutom på olika sätt bidragit till arbetets tillblivelse.

Att få arbeta inom det av Riksbankens jubileumsfond finansierade forskningsprogrammet Det svenska välståndets utveckling 1925-1960 har varit mycket givande och stimulerande. För det ekonomiska stöd mitt arbete fått är jag mycket tacksam.

Avhandlingen grundar sig framför allt på arkivmaterial från rådhusrätterna och taxeringsmyndigheterna i storstäderna. Med tacksamhet noterar jag, att personalen vid dessa institutioner visat tillmötesgående och hjälpsamhet vid mina arkivstudier.

Slutligen vill jag tacka min hustru för stöd och förståelse under avhandlingens tillkomst samt för medverkan vid korrekturläsning under avslutningsskedet.

Göteborg i september 1970

Jan Kuuse

FÖRKORTNINGAR OCH DEFINITIONER

- akt. = aktier,
and. = andel i bostadsrättsförening,
kont. = kontanter,
k-v = varaktiga konsumtionsvaror (bil, båt, motorcykel),
livf. = begravningshjälp och livförsäkringar; försäkringar med barn och hustru
som förmånstagare har medräknats,
obl. = obligationer,
ö.f. = övriga fordringar (andra än i bank och livförsäkringsbolag),
ö.t. = övriga tillgångar (huvudsakligen bohag).

Förmögenhet = nettobehållning.

Inkomst av fastighet = inkomst av annan fastighet än jordbruksfastighet.

KÄLLOR OCH LITTERATUR

A. Otryckta källor

- Arbetsgivarnas Ömsesidiga Olycksfallsförsäkringsbolags arkiv, Stockholm.
Skadeakter.
- Murarfackföreningens arkiv, Stockholm.
Medlemsmatriklar.
- Riksförsäkringsverkets arkiv, Stockholm.
Skadeakter angående olycksfall i arbetet.
- Rådhusrättens arkiv, Stockholm.
Bouppteckningsmaterial.
- Stockholms stadsarkiv, Stockholm.
Bouppteckningsmaterial.
Mantalsregister.
Taxeringsmaterial.
- Sveriges Textilindustriförbunds arkiv, Stockholm.
Individuallöneuppgifter.
- Uppbördsverkets arkiv, Stockholm.
Mantalsregister.
Taxeringsmaterial.

- Murarfackföreningens arkiv, Norrköping.
Medlemsmatriklar.
- Rådhusrättens arkiv, Norrköping.
Bouppteckningsmaterial.
Taxeringsmaterial.
- Textilarbetarfackföreningens arkiv, Norrköping.
Medlemsmatriklar.
- Uppbördsverkets arkiv, Norrköping.
Mantalsregister.
Taxeringsmaterial.
- Malmö stadsarkiv, Malmö.
Bouppteckningsmaterial.
Taxeringsmaterial.
- Murarfackföreningens arkiv, Malmö.
Medlemsmatriklar.
- Rådhusrättens arkiv, Malmö.
Bouppteckningsmaterial.
- Textilarbetarfackföreningens arkiv, Malmö.
Medlemsmatriklar.
- Uppbördsverkets arkiv, Malmö.
Mantalsregister.
Taxeringsmaterial.
- Byggnads AB Ernst Järnfeldts arkiv, Göteborg.
Anställnings- och avlöningskort.
- Göteborgs Sparbanks arkiv, Göteborg (Länssparbanken Göteborg).
Handlingar rörande värderingar av i banken belånade fastigheter.
- Göteborgs stadsarkiv, Göteborg.
Allmänna skolstyrelsens i Göteborg allegater.
Arvskifteshandlingar.
Taxeringsmaterial.
Folkrörelsearkivet: Utbetalningslistor angående konfliktunderstöd till fackanslutna byggnadsarbetare.
- Murarfackföreningens arkiv, Göteborg.
Medlemsmatriklar.
- Rådhusrättens arkiv, Göteborg.
Bouppteckningsmaterial.
- Textilarbetarfackföreningens arkiv, Göteborg.
Medlemsmatriklar.
- Uppbördsverkets arkiv, Göteborg.
Deklarationsmaterial.
Mantalsregister.
Register.
Taxeringsmaterial.

B. Tryckta källor och litteratur

- ADAMSON, R., Järnavsättning och bruksfinansiering 1800–1860. Göteborg 1966. Affärsvärlden.
- BENTZEL, R., Inkomstfördelningen i Sverige. Stockholm 1952.
- BENTZEL, m.fl. Den privata konsumtionen i Sverige 1931–65. Stockholm 1957.
- Betänkande avgivet av 1934 års byggnadsindustrisakkunniga. SOU 1938:3 II.
- Betänkande avgivet av 1940 års byggnadskostnadsakkunniga. SOU 1941:4.
- Betänkande avgivet av 1949 års skatteutredning. SOU 1951:51.
- Betänkande av 1954 års familjentredning. SOU 1955:29. Samhället och barnfamiljerna.
- Betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt angående kvarlåtenskapsskatt m.m. 1945 års skatteberedning. SOU 1946:79.
- Byggnadsfackens utredningsavdelning: Löne- och sysselsättningsstatistisk översikt för byggnadsfacken 1913–1965. 9.6.1966 stencil.
- CARLEGRIM, E., Fastighetsmarknad 1957–1963. Fastighetsmarknadens omfattning, struktur och prisutveckling för villafastigheter och fritidsfastigheter i tolv län. Rapport från Byggeforskningen, Stockholm 10:1966.
- CARLSSON, G., Social stratifiering och rörlighet (i Svensk samhällsstruktur i sociologisk belysning. Stockholm 1965).
- DUESENBERRY, J. S., Income, saving and the theory of consumer behavior. Cambridge Mass. 1949.
- EBERSTEIN, G., Den svenska arvslots- och gåvobeskattningen. Stockholm 1956.
- ELMÉR, Å., Folkpensioneringen i Sverige. Malmö 1960.
- ELMÉR, Å., Från Fattigsverige till välfärdsstaten. Lund 1963.
- Folkräkningarna 1920, 1930, 1935/36, 1945, 1950 och 1960 (SOS).
- Folkskolans årsbok.
- Folkskollärarnas tidning.
- GARSTEN, B., Folkskollärarnas lönenivå. Trälleborg 1927.
- Göteborgs allmänna folkskolestyrelses årsberättelser.
- Göteborgs murarfackförening 60 år. Göteborg 1951.
- HAAVELMO, T., Econometric Analysis of the Savings Survey Data (i: Bulletin of the Oxford University Institute of Statistics, maj 1957).
- HOFSTEN, E. VON, Index och levnadskostnad. Stockholm 1949.
- HOFSTEN, E. VON, Praktisk statistik. Stockholm 1963.
- HOFSTEN, E. VON, Vägvisare i svensk statistik. Malmö 1964.
- HOLMBERG, P., Arbete och löner i Sverige. Solna 1964.
- Institutet för värdering av fastigheter i Stockholm. Årsböcker 1940 och 1941/42 samt tabeller utg. 1952.
- KATONA, G., Psychological Analysis of Economic Behaviour. New York 1951.
- Kommittén för allmänna lönsparandet. Undersökning av lönsparandet i Sverige 1964. Stockholm 1965. (Stencil.)
- KUUSE, J., Varaktiga konsumtionsvarors spridning 1910–1965. Stockholm 1969.
- KUUSE, J. & OLSSON, K., Planläggning av en rikstäckande årsinkomstundersökning. Göteborg 1968. (Stencil.)

- LINDGREN, G., Hur äro förmögenheterna sammansatta? (i Skandinaviska bankens kvartalsskrift okt. 1949).
- LUBLIN, F., Börsnoterade aktier och deras ägare (i Statistisk tidskrift 1956:7). Matrikel läsåret 1938-1939. Göteborgs stads folkskolor. Göteborg 1938.
- Matrikel läsåret 1959-60. Obligatoriska skolväsendet i Göteborg. Göteborg 1959.
- Matrikel läsåret 1959-60. Obligatoriska skolväsendet i Malmö. Malmö 1959.
- Matrikel läsåret 1959-60. Obligatoriska skolväsendet i Norrköping. Norrköping 1959.
- Matrikel läsåret 1959-60. Obligatoriska skolväsendet i Stockholm. Stockholm 1959.
- MEDNER, R., Svensk arbetsmarknad vid full sysselsättning. Stockholm 1954.
- NORDIN, J., Olycksfall i arbete. Uppsala 1936.
- NORDIN, J., Olycksfallsskada och sjukdom. Uppsala 1935.
- Nya taxeringsförfordningarna. Utfärdade 1920 med råd och anvisningar av G. A. Aldén. Stockholm 1921.
- OLSSON, K., Hushållsinkomst, inkomstfördelning och försörjningsbörd. Göteborg 1970. (Stencil.)
- OLSSON, O. EM., Göteborgs Folkskolor 1858-1958. Göteborg 1958.
- Partsutredningen för textilindustrin: Arbetsmarknad och löner. Norrköping 1958.
- Partsutredningen för textilindustrin: Lönsamhetsutveckling för textilindustrin 1951-1956. Solna 1958.
- Promemoria angående hyresreglering SOU 1942:14.
- REVELL, J., Changes in the social distribution of property in Britain during the twentieth century. 1965. (Stencil.)
- SANDSTRÖM, K. G. A., Om beskattning av inkomst av tjänst m.m. Stockholm 1945. Sociala Meddelanden.
- Statistisk tidskrift.
- Statistisk årsbok för Sverige.
- Statistiska Meddelanden serie A.
- STRÖMBERG, T., PM för bouppteckningsförrättare. Lund 1964.
- Svensk författningssamling (SFS).
- Svenska Murareförbundet I 1890-1940, utarbetad av T. Nerman. Stockholm 1941.
- Svenska Murareförbundet II 1941-1960, utarbetad av T. Nerman. Stockholm 1961.
- Svenska Textilarbetareförbundet. Stencil 25.8. 1965.
- Svenskt yrkeslexikon 1964, utg. av arbetsmarknadsstyrelsen.
- Textilarna I. Svenska Textilarbetareförbundet 1898-1938, utarbetad av K. J. Olsson. Norrköping 1938.
- Textilarna II. Svenska Textilarbetareförbundet 1930-1948, utarbetad av B. Tillman. Norrköping 1948.
- TITTMUS, R. M., Income, Distribution and Social Change. London 1962.
- Wages in Sweden 1860-1930. Part one (i: Stockholm economic studies). Stockholm 1933.
- WALLBERG, U., Hushållens sparande år 1957. Del I (i Meddelanden från konjunkturinstitutet serie B:31. Stockholm 1963).
- ÖLANDER, F., SEIPEL, C. M., Sparbeteende ur psykologisk synvinkel. Ekonomiska Forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm. Stockholm 1967. (Stencil.)

I. INLEDNING

Den väsentligaste uppgiften inom forskningsprogrammet »Det svenska välståndets utveckling 1925–1960» har varit att försöka belysa hur de välståndsskapande resurserna uttagits och fördelats under modern historisk tid. Begrepp som lön, inkomst, konsumtion och förmögenhet blir centrala variabler i en sådan historisk analys. Föreliggande undersökning avser främst att visa hur inkomst- och förmögenhetsförhållanden varierat i tiden dels mellan tre utvalda yrkesgrupper av löntagarkaraktär, dels inom resp. yrkesgrupp.

Beträffande inkomstundersökningen kommer såväl inkomststrukturen som totalinkomstens storlek att uppmärksammas. Särskilt intresse kommer att ägnas åt vilken betydelse mannens inkomst av tjänst haft och hur denna inkomstpost i tiden varierat med hänsyn till yrke, ålder, civilstånd och geografisk ort (endast differentiering inom storstadsregionerna). Vidare kommer förhållandet mellan mannens yrke och ålder och hustruns inkomst och yrkesintensitet att studeras, samt frågan om hur stor del av totalinkomsten finansinkomsterna utgjort i de olika yrkes- och åldersgrupperna.

Till stor del härrör förmögenheten via sparandet ur inkomsten och den utgör som trygghetsfaktor ett viktigt ekonomiskt skyddsnät mot oförutsedda händelser. Dessutom ger förmögenhet möjligheter att materiellt berika tillvaron, varför förmögenhetsbildningen i olika befolkningsskikt speglar välståndets spridning ur en viktig aspekt. Avsikten är att analysera förmögenhetsstorlekens utveckling för de olika yrkesgrupperna. En viktig fråga i detta sammanhang blir i vad mån inriktningen på olika förmögenhetsposter kan förklara eventuella skillnader i förmögenhetsstorlekens utveckling. Har sparande- och förmögenhetsinriktningen, dvs. förmögenhetsstrukturen, varit likartad i de tre yrkesgrupperna, och har faktorer som löne- och pensionsförhållanden påverkat sparandet och förmögenhetsbildningen? På samma sätt som i inkomstundersökningen kommer förmögenhetsförhållandena att ställas i relation till

variabler som yrke, ålder och civilstånd. En annan förklaringsgrund till förmögenhetsbildningens utveckling kan försörjningsbördan utgöra. Hur denna i form av antalet barn inverkat på förmögenhetsstorleken kommer därför också att undersökas.

Slutligen kan inkomst- och förmögenhetsundersökningarna ställas i relation till varandra, varvid graden av samband mellan inkomsternas och förmögenheternas utveckling kan studeras.

II. MATERIAL OCH METOD

A. Inledning

Föreliggande undersökning omfattar två större delar. Den ena delen rör inkomstbildningen, den andra förmögenhetsbildningen. Huvudkällan för inkomstundersökningen har utgjorts av taxeringsmaterial, medan avsnittet som rör förmögenheten huvudsakligen baserats på bouppteckningsmaterial.

Undersökningen har lagts upp så, att förmögenheten genom bouppteckningar först fastställts för folkskollärare, murare och textilarbetare, som avlidit under perioden 1924-59 och som vid dödsfallet var mantalskrivna i någon av de fyra storstäderna. Därefter har samma personer, som uppfångats i förmögenhetsundersökningen, studerats i inkomsthänseende från året före dödsfallet och bakåt i tiden under den tid de varit mantalskrivna i någon av de fyra städerna, och under förutsättning att yrkesbeteckningen ej ändrats. Eftersom av praktiska skäl förmögenhetsundersökningen föregått inkomstundersökningen, är det naturligt att i material- och metodavsnittet först beröra material- och metodproblemen i förmögenhetsundersökningen. I resultatredovisningen har det emellertid ansetts naturligt att presentera inkomstbildningen före förmögenhetsbildningen.

Samtliga belopp i framställningen är, där ej annat uppgetts, angivna i 1924 års penningvärde. Socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1914 som basår har använts. Därigenom har det varit möjligt att följa realinkomstens resp. realförmögenhetens utveckling.

B. Förmögenhetsundersökningen

Bouppteckningsmaterialet, som legat till grund för förmögenhetsbestämningen, har omfattat bouppteckningsårgångarna 1924-59 i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping. Bouppteckningarna för-

varas vid resp. städers rådhusrätter. I Stockholm förvaras dock 1924 års bouppteckningar i Stockholms stadsarkiv och i Malmö årg. 1924-50 i Malmö stadsarkiv.

Bouppteckning har i regel gjorts efter varje under perioden avliden vuxen person. Före år 1934 gjordes dock i en del fall inga egentliga bouppteckningar, utan s.k. bouppteckningsbevis utfärdades. I Stockholm har dessa bevis kallats fattigbevis. Fattig- och bouppteckningsbevis ansågs av rådhusrätterna och domsagorna t.o.m. år 1933 som tillräckliga dokument på förmögenhetsställningen i de fall dödsboet saknade netto-behållning eller, i undantagsfall, då kvarlåtenskapen utvisade en netto-behållning vanligen ej överstigande 500 kr.

För att bevis skulle godtagas, fordrades dock alltid intyg om dödsboets ekonomiska situation av fattigvårdsstyrelse och pastorsämbete. Personer, efter vilka bevis upprättades, häftade nästan undantagslöst formellt i skuld till fattigvårdsstyrelsen genom att de erhållit fattig-hjälp. Innan sådan hjälp gavs, undersökte givetvis fattigvårdsstyrelsen den hjälpsökandes ekonomiska ställning, varför fattigvårdsstyrelsens intyg, som låg till grund för ovannämnda bevis, får betraktas som relativt tillförlitliga. Under åren 1924-33 upprättades bevis i relativt hög grad efter murare och textilarbetare, sällan efter folkskollärare. Andelen upprättade bevis för arbetargrupperna utgjorde under dessa tio år 20-25% av samtliga upprättade bouppteckningar och bevis.

I och med att lagen om boutredning trädde i kraft 1933, ändrades tidigare förordningar. Kraven på upprättande av bouppteckningar skärptes. Boupptecknings- eller fattigbevis godtogs ej, utan verklig bouppteckning skulle göras, även om ingen kvarlåtenskap förekom.¹⁾ Lagen tillämpades fr.o.m. 1934, och därmed försvann bevisen.

Genom bouppteckningsregistren, som årsvis innehåller uppgifter om namn och yrke på personer, efter vilka bouppteckningar eller bevis upprättats, har de berörda yrkesgrupperna kunnat urskiljas. Yrkesuppgifterna är i flertalet fall noggrant angivna. Mästartitel har i ett antal fall förekommit för murare, och dessa rörelseidkare har uteslutits, då endast löntagare här skall behandlas. Att urskilja textilarbetare och folkskollärare har inte vållat några problem. Då det gäller textilarbetargruppen har i en del fall den mera allmänt hållna yrkesbeteckningen textilarbetare förekommit, medan vanligen en mera noggrann beteck-

¹⁾ SFS 1933 nr 314 och 315.

ning angivits: vävare, spinnare, färgeriarbetare, kardare osv. I princip har alla yrkesutövare inom textilarbetarförbundets fack sysselsatta med textilproduktion ingått i undersökningen. På grund av hög ålder icke yrkesverksamma inom berörda yrkesgrupper, i registren oftast angivna med prefixet »f.d.» före yrkesbeteckningen har även medtagits i undersökningen. Yrkesuppgiften liksom den avlidnes övriga personliga data har inkommit till rådhusrätten från pastorsämbetena församlingsvis. I en rad fall har bouppteckningen styrkt den uppgivna yrkesbeteckningen, t.ex. inestående lön hos folkskolestyrelsen för en folkskollärare och begravningshjälp från murarfackföreningen för en murare. Med reservation för direkt felaktigt uppgiven yrkesbeteckning i bouppteckningen kan således påstås, att ingen »obehörig» ingått i undersökningen.²⁾ Dessutom har mantals- och taxeringslängderna innehållit uppgifter om yrkesställning och därigenom kan man se, om t.ex. yrkesbeteckningen murare återkommer i längderna bakåt i tiden för en och samma person. Kallas en person murare både i bouppteckningen och i längderna under en relativt lång tidsperiod, får det anses styrkt, att yrkesbeteckningen varit riktig. Möjlighet att rensa bort »obehöriga» individer har funnits genom att ställa längdernas yrkesuppgifter mot bouppteckningarnas. Sådana bortrensningar har dock mycket sällan behövt vidtagas.

Däremot har, helt naturligt, sådana yrkesutövare, som i början av sin yrkesbana varit folkskollärare, murare eller textilarbetare men som sedan övergått till annan verksamhet, ej kunnat uppfångas. En textilarbetare som blivit pappersbruksarbetare 20 år före sin död, benämns i bouppteckningen sannolikt pappersbruksarbetare.

I bouppteckningen erhålles den avlidnes personliga data, såsom ålder, civilstånd, bostadsadress och i förekommande fall hustruns namn och antalet barn. Därigenom har excerperingen ur taxeringslängderna underlättats. Dessa är uppställda församlings-, stadsdels-, kvarters- och familjevis. Eftersom förmögenhetsbildningen påverkas av sådana faktorer som ålder, civilstånd och barnantal, är det värdefullt, att dessa är kända.

Endast bouppteckningar efter män tillhörande de tre yrkesgrupperna har undersökts. I de fall mannen var gift vid dödsfallet, redovisades boets kvarlåtenskap som gemensam egendom i de flesta fall. Äkten-

²⁾ Direkt felaktigt uppgivna yrkesbeteckningar har endast i enstaka fall kunnat upptäckas.

skapsförord har endast förekommit i cirka 5% av samtliga bouppteckningsfall. Under periodens första skede förekom knappast några fall med äktenskapsförord. Då hustrun p.g.a. äktenskapsförord vid mannens frånfälle haft enskild förmögenhet, har denna redovisats i bouppteckningen. Denna hustruns enskilda förmögenhet har författaren lagt till mannens enskilda och/eller makarnas gemensamma egendom. Makarnas sammanlagda förmögenhet har således noterats, antingen egendomen varit gemensam eller enskild. På så sätt har endast de hushåll, där mannen tillhört någon av de tre aktuella yrkesgrupperna, undersökts i såväl förmögenhets- som inkomsthänseende. Varken barnens förmögenhet eller inkomst har undersökts. Barnens förmögenhet har ej framgått av bouppteckningen. Orsaken till att kvinnliga yrkesutövare inom de tre yrkesgrupperna (gäller egentligen endast folkskollärare och textilarbetare) uteslutits är, att mannen som hushållsföreståndare under perioden haft den större delen av hushållsinkomsten. Om dessa kvinnor medtagits i undersökningen hade, i de gifta kvinnornas fall, heterogeniteten i undersökningsmaterialet sannolikt ökat betydligt genom deras mäns olika yrkesställning. Om kvinnliga folkskollärare gifta med exempelvis rörelseidkare medtagits i undersökningen hade inkomst- och förmögenhetsförhållandena väsentligen speglats för andra yrkesgrupper än de avsedda.

Antalet undersökta bouppteckningar fördelar sig enligt följande:

	Ålder vid dödsfallet			Totalt
	20-45 år	46-65 år	66 år-	
Folkskollärare	65	203	398	666
Murare	100	354	587	1 041
Textilarbetare	150	287	435	872
Totalt	315	844	1 420	2 579

Orsaken till att bouppteckning göres är bl.a. att eventuellt arvsskattebelopp skall fastställas och uttagas. Under den aktuella perioden har arvsskatteprocenten för de här undersökta förmögenheterna skärpts. Trots att procentsatsen i stort icke ändrats för arvsskatteklass I, dvs. då behållningen tillfaller änkor/änklingar och barn, har en skärpning i realiteten ägt rum p.g.a. penningvärdesförsämringen under perioden.

För arvsclass II, dvs. då behållningen tillfaller föräldrar och syskon, blir skärpningen givetvis också mera markant än vad nedanstående tabell visar.³⁾ Änkor/änklingar och omyndiga barn har dock utöver andra erhållit skattefrihet för större belopp. Sålunda utgjorde 1958 det högsta skattefria beloppet för behållning som tillfallit änka/änkling 40 000 kr.⁴⁾

Under perioden 1948–57 utgick dessutom kvarlåtenskapsskatt för kvarlåtenskap överstigande 50 000 kr.⁵⁾

I de fall behållningen uppgick till arvsskatte- eller kvarlåtenskaps-skattepliktigt belopp, kan det således ha varit i dödsbodelägarnas intresse att om möjligt nedvärdera behållningen i boet. Vilka möjligheter har det funnits att värdera tillgångar för lågt? Det beror givetvis på tillgångarnas art. Att värdera vissa förmögenhetsobjekt måste innebära svårigheter för boets värderingsmän. Låt oss analysera möjligheterna till nedvärdering av de olika förmögenhetsobjekten i ett dödsbo. De största möjligheterna finnes onekligen, då det gäller *bohagets* värdering. Det är överhuvud taget nästan omöjligt att nå ett marknadsvärde på ett bohus. Svårigheten att bestämma bohagets reella värde beror främst på dess individuella särdrag och dess differentierade sammansättning såväl kvantitativt som kvalitativt. Just p. g. a. denna svårighet att värdera förmögensposten övriga tillgångar (se förkortningar s. 13) har dessa tillgångar med stor sannolikhet åsatts för låga bouppteckningsvärden; hur mycket är dock omöjligt att mäta. En försiktig värdering har i princip sannolikt tillåtits för att därigenom eliminera risken för att

³⁾

arvslott	Arvsskatt		år
	i arvsclass I	i arvsclass II	
4 000 kr	1%	2%	1914
50 000 kr	3%	6%	1914
4 000 kr	1%	4%	1933
50 000 kr	3%	15%	1933
6 000 kr	1,4%	5%	1958
50 000 kr	4%	19%	1958

⁴⁾ Gäller även not 3. SFS 1914 nr 381, 1914 nr 431 och 1958 nr 565 utdrag ur arvsskattetabellerna. Jfr Eberstein a.a. s. 7.

⁵⁾ SFS 1958 nr 802 utdrag ur kvarlåtenskapstabellerna.

enstaka bohag åsamkas för höga bouppteckningsvärden. De *varaktiga konsumtionsvarorna* (främst bilar) låter sig icke heller värderas med önskvärd säkerhet. Dock är osäkerhetsmarginalen vid värderingen av dessa objekt vida mindre än i fråga om värdering av bohaget. Värderingsintyg från bil- eller motorfirma har värderingsmännen normalt tillfogat i aktuella fall. I föreliggande fall har emellertid huvudsakligen hänsyn tagits till bilfrekvensen.

Lösöret har för Göteborgs del även studerats med en annan, främst kvantitativ metod. Med lösöre avses här annan löseegendom än kontanter, bankmedel, försäkringar, fordringar och värdepapper, dvs. bohag i dess vidaste bemärkelse samt fordon. I ett tidigare arbete har författaren undersökt ett antal varaktiga konsumtionsvarors spridning i de tre socialklasserna.⁶⁾ Avsikten är att jämföra föreliggande undersökningsresultat med det i nämnda större arbete och därvid studera samstämmigheten. Folkskollärarnas konsumtion av varaktiga varor borde i så fall i stort följa konsumtionsmönstret för socialgrupp 2 och murarna och textilarbetarna mönstret för socialgrupp 3.

Ur lösöret har urskilts ett antal objekt som till sin karaktär kan anses berikande under fritiden: telefon, radio, tv-apparat, bil och piano/flygel. Genom bouppteckningsmaterialet har innehavet av dessa objekt fastställts. Dessutom har dödsbonas innehav av telefonabonnemang via telefonkatalogen noterats. Formellt sett utgör en telefonapparat inte en ägodel, den endast hyrs. Dispositionsrätten är i detta sammanhang dock ett intressantare kriterium än den juridiska äganderätten. Vid registrering av innehav har den principen generellt tillämpats, att i det bearbetade siffermaterialet endast innehav eller inte-innehav framräknats. Dubbelt innehav eller flerinnehav av ett objekt för en observation har behandlats som endast ett innehav.

Innehavsundersökningen har kompletterats med uppgifter om värdet av det totala lösöret. Bouppteckningsvärdena torde, när det gäller lösöret, inte spegla de reella värdena. Avsikten har emellertid här varit att använda uppgifterna om lösörets värden endast som grova relativa mått yrkesgrupperna emellan. Försök att värderingsmässigt fastställa lösörets absoluta nivå kommer ej att göras.

Bouppteckningar efter såväl män som kvinnor tillhörande de tre aktuella yrkesgrupperna har studerats i föreliggande delundersökning.

---

⁶⁾ Kuuse, J., *Varaktiga konsumtionsvarors spridning 1910–1965*.

För att underlätta en jämförelse har i detta avseende samma metod som i undersökningen om varaktiga konsumtionsvarors spridning använts. I övrigt har som framhållits endast bouppteckningar efter manliga hushållsföreståndare studerats.

Genom den kvantitativa mätmetoden undviks härvidlag hela värderingsproblematiken. Av större vikt blir då i stället hur noggrant lösörena har specificerats. Enligt handböcker för bouppteckningsförrättare skall lösörena specificeras. »Hur långt specifikationen skall drivas är en omdömessak. Värdelöst skräp behöver naturligtvis icke alls upptecknas. Smärre föremål med obetydligt värde kunna sammanslås under någon gemensam benämning. I övrigt måste man såsom regel upprätthålla kravet på att varje enskilt föremål skall särskilt antecknas. Dock brukar gångkläderna upptagas i en enda post».7) Risk för att enstaka objekt i bouppteckningarna inte upptecknas för sig föreligger således, om objektet kan betraktas som litet och värdelöst. Trots att denna definition förvisso är tänjbar, torde de här utvalda objekten mestadels falla utanför ovannämnda risk. Ett påtagligt och generellt intryck av de genomgångna bouppteckningarna har för övrigt varit, att specificeringen drivits mycket långt i flertalet fall. Bouppteckningsmaterialet framstår således som en mycket hållbar och användbar källa även i detta sammanhang. Dessutom ger bouppteckningarna svar på den viktiga frågan om vilka grupper, som inte innehaft de undersökta objekten.

Den *fasta egendomens* värdering finns det orsak att något utförligare behandla. I bouppteckningarna har den upptagits till det taxeringsvärde, som den erhöll vid närmast föregående taxering. Eftersom den fasta egendomen utgjort en väsentlig del av de undersökta totalförmögenheterna, har det framstått som angeläget att även försöka uppskatta dess marknadsvärde. De slag av källor som står till buds för att justera taxeringsvärdena till mera reella värden är begränsade. När fast egendom skall skiftas mellan dödsbodelägare nöjer sig delägarna sällan med dess taxerade värde. Vid ett arvsskifte fastställs därför ett mellan delägarna överenskommet fastighetsvärde, som vanligen bättre än taxeringsvärdena överensstämmer med fastighetspriserna i allmänna marknaden. Det är emellertid uppenbart, att den släktskap, som vanligtvis föreligger mellan delägarna vid ett arvsskifte, inverkar på prissätt-

7) Strömberg, T., P.M. för bouppteckningsförrättare s. 28.

ningen och gör, att den icke blir representativ för fastighetsprisbildningen i öppna marknaden. I de fall då delägarna är inbördes oense, kan de stridande intressena driva upp fastighetspriset till onormal nivå.⁸⁾

Den typ av källor, som kan ligga till grund för beräkning av fast egendoms marknadsvärde, utgörs sålunda av handlingar rörande sådana egendomsöverlåtelse, där överlåtelsen skett frivilligt och i en absolut öppen marknad. Exempel på överlåtelsehandlingar, som måste uteslutas som användbar källa, är handlingar rörande förvärv, som skett på exekutiv auktion, genom expropriation samt släktköp. Lagfartsunderrättelserna innehåller bl.a. uppgifter om köpets natur, varför utgallring av dylika köp är möjlig.

I sitt arbete Järnavsättning och bruksfinansiering 1800–1860 behandlar Rolf Adamson ingående problemen kring beräkningar av marknadsvärden på fast egendom. Den kritik han, fullt riktigt, riktar mot förfarandet att beräkna marknadsvärdet å fast egendom med hjälp av handlingar rörande egendomsöverlåtelse drabbar främst hans egna ursprungliga syften. I föreliggande undersökning torde kritik mot ett sådant förfarande ej gälla, eftersom fastigheternas marknadsvärden endast söktes i form av genomsnittsdata. Villafastigheter i storstadsregionen är som objekt långt mera homogent än vad jordegendom är och därför lättare att värdemässigt gripa. Dessutom ger taxerings- och lagfartsmaterialet i modern tid möjlighet till säkrare värderingar än vid mitten av 1800-talet. Emellertid understrykes, att de marknadsvärden på fastigheter, som framräknats i denna undersökning, är uppskattade medeltal.⁹⁾

---

⁸⁾ Upprättande av skriftlig handling över bodelningen, s.k. arvsskiftesinstrument, är inte obligatoriskt. Dödsbodelägarna kan även leva i oskiftat bo, om de så önskar. Finns däremot omyndiga arvingar, måste lottdragning ske. Annars får arvingar dela efter behag. Genom överförmyndarnas försorg fastställs ett värderingsvärde å fast egendom, om den skall delas och omyndig arvinge finns. Arvsskiftesinstrument för omyndiga arvingar har upprättats av överförmyndarna. I Göteborg finns dessa handlingar under 1920-, 30- och 40-talen bevarade i Göteborgs stadsarkiv. Endast ett tiotal fall från föreliggande bouppteckningsmaterial har kunnat identifieras i dessa handlingar.

⁹⁾ Adamson a.a. 140ff. Adamson finner, att den kraftiga spridningen mellan data, som stått honom till buds, gör det olämpligt att för stora delar av Sverige utifrån taxeringsbelopp beräkna marknadsvärdet av enstaka gårdar. Då det däremot gäller att ange medelnoteringar, som t.ex. det troliga medelköpsvärdet för

Taxeringsvärdena på fastigheterna är i denna undersökning, som tidigare påpekats, kända genom bouppteckningarna. Köpvärden för motsvarande fastigheter har erhållits främst genom beräkningar utarbetade av Institutet för värdering av fastigheter i Stockholm och statistiska centralbyrån. Deras primärmaterial har utgjorts av lagfarna fastighetsköp. Endast sådana köp som ägt rum frivilligt i en absolut öppen marknad har redovisats. De första beräkningarna angående relationen mellan bostadsfastigheters taxerings- och saluvärden gjordes av Institutet för värdering av fastigheter i Stockholm. Dessa beräkningar börjar 1939 men avser endast flerfamiljsfastigheter (hyreshusfastigheter).¹⁰⁾ Beträffande köp av fastigheter på tomträttsmark har beräkningar gjorts sedan 1935.¹¹⁾

gårdar taxerade till ett visst belopp, anser han, att ett relationstal mellan taxerings- och marknadsvärden kan göra avsevärt säkrare tjänst. Syftet med Adamsons egendomsberäkning är dock ett annat än avsikten med denna undersökning, och även om metod- och materialproblem som de beskrivits i hans arbete i vissa delar också gäller i föreliggande, skiljer sig undersöknings- och källförhållandena åt.

¹⁰⁾ Institutet för värdering av fastigheter i Stockholm, auktoriserat av Stockholms handelskammare. Årsböcker 1940 resp. 1941/42 samt tabeller utg. år 1952. Tab. 6 år 1952: Ordinära köp av hyreshusfastigheter på fri grund lagfarna åren 1939-51. Gäller moderna och moderniserade fastigheter med centralvärme i innerstaden.

År	Ant. köp	Saluvärde i % av tax.värde	År	Ant. köp	Saluvärde i % av tax.värde
1939	148	105	1946	99	119
1940	77	105	1947	87	127
1941	92	101	1948	83	124
1942	146	105	1949	76	129
1943	92	111	1950	77	135
1944	87	109	1951	81	136
1945	110	113			

¹¹⁾ Ibid. tab. 7: Ordinära köp av hyreshusfastigheter på tomträttsmark inskrivna åren 1935-51. Avser yttre staden.

År	Ant. köp	Saluvärde i % av tax.värde	År	Ant. köp	Saluvärde i % av tax.värde
1935	48	110	1938	109	106
1936	65	109	1939	166	109
1937	75	106	1940	66	105

Statistiska centralbyrån började 1952 att utarbeta en fortlöpande statistik över förhållandet mellan taxerings- och saluvärden avseende bostadsfastigheter. Statistiken omfattar även en- och tvåfamiljsfastigheter och publiceras i form av årliga redogörelser med titeln »Priserna på bostads- och affärsfastigheter». Samma år utfärdades skyldighet för inskrivningsdomare att lämna underrättelser om sökta lagfarter. Vidare skulle det åligga länsstyrelser resp. överståthållarämbete att tillhandahålla centralbyrån de för upprättandet av statistiken erforderliga fastighetsdeklarationerna.¹²⁾

Resultatet av centralbyråns beräkningar av överprisprocent på en- och tvåfamiljsfastigheter kan avläsas i tabell 69. Med överprisprocent avses skillnaden mellan saluvärde och taxeringsvärde i procent av sistnämnda värde. Överprisprocenten 64% år 1952 i tab. 69 för fastigheter upp till ett taxeringsvärde av 20 000 kr innebär alltså, att om taxeringsvärdet sättes =1, blir saluvärdet 1,64 ggr större. Ett annat sätt att uttrycka samma sak är att använda begreppet köpeskillingskoefficient, som i ovan nämnda räkneexempel motsvaras av talet 1,64.¹³⁾

Siffrorna i tab. 69 avser endast överprisprocenten i medeltal. Tablån i not 14 illustrerar spridningen kring medeltalet.¹⁴⁾

1941	68	102	1947	191	114
1942	124	106	1948	110	114
1943	116	108	1949	87	114
1944	137	110	1950	71	117
1945	172	112	1951	117	118
1946	246	115			

¹²⁾ SFS 1953 nr 479.

¹³⁾ Carlegrim a.a. s. 23; jfr tab. 68 begreppet värderingsvärdeskoefficient.

¹⁴⁾ Statistisk tidskrift 1958 nr 5 s. 257. Avser överprisprocenten under perioden 1952-56 i genomsnitt för en- och tvåfamiljsfastigheter i städer.

Fastighetens taxeringsklass	Överprisprocent			
	medelvärde	medianvärde	nedre kvartil	övre kvartil
15 100- 20 000 kr	74	69	41	100
20 100- 50 000 kr	57	53	31	79
50 100-100 000 kr	58	54	29	80
100 100- kr	64	56	28	90

Medelvärdena utgör vägda medeltal.

En modern undersökning av fastighetsmarknadens omfattning, struktur och prisutveckling för villa- och fritidsfastigheter 1957-63 har utförts av Erik Carlegrim. Hans undersökning omfattar tolv län. Primärmaterialet har varit detsamma som använts av centralbyrån i dess officiella statistik. Carlegrim har i sitt arbete genom en mer differentierad klassificering av fastigheter inom gruppen en- och tvåfamiljsfastigheter kunnat belysa olika delmarknaders struktur. Differentieringen har främst genomförts med hänsyn till regional indelning och till fastigheternas användning för permanent boende resp. fritidsboende.

Köpeskillingskoefficienten är för fritidsfastigheter i allmänhet större än för villafastigheter. Sålunda är köpeskillingskoefficienten för Stockholms län 1,58 och för Hallands län 1,46 då det gäller villafastigheter i medeltal för perioden 1957-63. Motsvarande värden för fritidsfastigheter är 1,86 resp. 1,80. För Östergötlands län är koefficienten nästan densamma för villa- och fritidsfastigheter eller 1,48 resp. 1,50. Förutom ovannämnda tre län har fritidsfastigheterna i föreliggande undersökning främst varit belägna i Göteborgs- och Bohus län och i Malmöhus län. Dessa senare län har dock ej ingått i Carlegrims undersökning. Ett genomgående drag är att köpeskillingskoefficientens värde faller med ökat taxeringsvärde. Därför kan skillnaden mellan ovannämnda värden delvis förklaras, då fritidsfastigheter i regel har lägre taxeringsvärde än villafastigheter.

Under taxeringsperioden 1957-63 fann Carlegrim, att en prisstegring ägt rum för såväl villa- som fritidsfastigheter. Stegningen var ringa de tre första åren, kraftig de två sista. Köpeskillingskoefficienten har även, naturligt nog, ökat under samma period. Emellertid ökade även koefficienternas spridning kring medelvärdet successivt under perioden. I slutet av varje fastighetstaxeringsperiod är därför köpeskillingskoefficientens medelvärde ej ett lika gott mått som under taxeringsperiodens början (jfr diagram 48). Detta bör främst gälla taxeringsperioder med stor prisrörlighet.¹⁵⁾

För att i någon mån täcka bristen på information om prisutvecklingen före 1950 på en- och tvåfamiljsfastigheter har även en annan källa anlåtats. Villafastigheter i Göteborg, som belånats i Göteborgs Sparbank, har av bankens värderingsmän åsatts ett värde (=värderingsvärde) bl.a. på basis av de fastighetsdata som låntagaren lämnat i låneansökan. I formulären har bl.a. uppgetts fastighetens inköpspris

¹⁵⁾ Carlegrim a.a. s. 131 ff, s. 161, s. 197 och s. 218.

och det vid ansökningstillfället gällande taxeringsvärdet. Förhållandet mellan bankens värderingsvärden och taxeringsvärdena har undersökts för ett antal villafastigheter (jfr tab. 68). Endast uppgifter om sådana fastigheter, som innehållit fullständiga och användbara data, har bearbetats. Vidare har endast de fastigheter, som varit belägna i samma stadsdelar och i samma prisklasser som de i bouppteckningsmaterialet uppfångade fastigheterna, undersökts. Bankens värderingsvärde har åsatts med en viss försiktighet. En eventuell försäljning borde ej leda till lägre prissättning än vad banken åsatt. De fastighetsvärden som åsattes är därför troligen något lägre än marknadsvärdena. Det bearbetade materialet är ej stort, varför det ensamt ej kan ligga till grund för allt för säkra slutsatser. Emellertid visar resultaten i tab. 68 rimlig överensstämmelse med andra inom fastighetsmarknaden kända förhållanden. Värderingsvärdena har under 1930-talet legat nära taxeringsvärdena, medan sparbankens fastighetsvärderingar under 1940-talets första del började överstiga taxeringsvärdena och denna skillnad ökade under senare delen av 1940-talet. En jämförelse mellan priser och taxeringsvärden på jordbruksfastigheter under slutet av 1920-talet och under 1930-talet visar, att saluvärdena endast obetydligt översteg taxeringsvärdena. Under slutet av fastighetstaxeringsperioden 1938-44 översteg saluvärdena klart taxeringsvärdena. Även om en jämförelse i detta avseende mellan jordbruks- och bostadsfastigheter givetvis måste göras med stor försiktighet, bör den allmänna tendensen angående relationen saluvärden och taxeringsvärden för bostadsfastigheter ej avvika mycket från den för jordbruksfastigheter. Om man jämför förhållandet priser — taxeringsvärden för bostads- och jordbruksfastigheter under taxeringsperioden 1952-56, finner man en likartad utveckling. Överprisprocenten är för riket i dess helhet för båda fastighetstyperna omkring 50% i början av taxeringsperioden och omkring 80-90% i slutet av densamma.¹⁶⁾

Under slutet av 1920-talet och under 1930-talet tycks fastigheternas saluvärden i allmänhet icke nämnvärt ha överstigit taxeringsvärdena. Rådmännen vid bouppteckningsavdelningarna i Stockholm och Malmö förklarade vid en intervju, att de gjort samma iakttagelse. Fr.o.m. 1940-talets ingång är det tydligt att fastigheterna i allmänhet börjat betinga högre priser än de åsatta taxeringsvärdena. Mot bakgrund av

¹⁶⁾ Statistiska meddelanden ser. A VI:I s. 6 H. Statistisk tidskrift 1952:4, 1957:11 och 1958:5. Jfr tabellen i not 10.

den allmänna pris- och levnadskostnadsutvecklingen förefaller denna slutsats rimlig. Överprisprocenten är sannolikt till stora delar ett uttryck för inflationen (jfr diagram 48).

Fastighetens taxeringsvärde har multiplicerats med en viss koefficient för att ge marknadsvärdet, såvida icke marknadsvärdet framgått på annat sätt. Före 1942 har koefficienten uppskattats till 1. Därefter har koefficienten uppskattats till värden som framgår av tabellerna 68–69. Det har därvid antagits, att köpeskillingskoefficienten för de genom bouppteckningsmaterialet uppfångade fastigheterna ej avvikit från koefficienten för motsvarande fastigheter i tabellerna 68–69.

Varje fastighetsenhet har erhållit en individuell justering till ett uppskattat marknadsvärde. Vid bearbetningen av kolumnen uppskattat marknadsvärde i dessa tabeller har emellertid endast medeltalsberäkningar gjorts. Uppskattningen av en grupp fastigheters marknadsvärden i medeltal kan göras med större säkerhet än uppskattningen av individuella fall.

Värdet av boets *kontanta medel* skall angivas sådant det var vid dödsfallet. Eftersom bouppteckning vanligen göres först några månader efter dödsfallet, måste det innebära svårigheter för värderingsmännen att fastställa kontanternas värde dödsdagen. Det har därför funnits möjlighet för dödsbodelägarna att nedvärdera kontanternas värde. Å andra sidan är det föga troligt, att större belopp i form av kontanter i allmänhet kunnat undanhållas värdering. Kontanta medel utgör enligt denna undersökning endast en liten del av den samlade förmögenheten.

Då det gäller värderingen av *övriga förmögenhetsobjekt* som fordringar av olika slag — bankfordringar, fordringar i livförsäkringsbolag etc. — och värdehandlingar — aktier, obligationer och andelar — kan bouppteckningsvärdena betraktas som godtagbara. Börsnoterade aktier och obligationer har värderats enligt försäljningskursen å dödsdagen. I några fall har icke börsnoterade aktier förekommit. Dessa aktier har av rådhusrätten åsatts ett värde, som överensstämmer med de till rätten från länsstyrelsen och överståthållarämbetet inkomna värderingsbevisen för icke börsnoterade aktier.¹⁷⁾

Värdet av andelar i ekonomisk förening eller i bostadsförening har rätten fastställt efter värderingsintyg från resp. förening. Begravnings- och boutredningskostnader, som i bouppteckningarna belastat boets skuldsida, har frånräknats skuldbeloppet.

¹⁷⁾ Jfr Eberstein a. a. s. 80.

Den väsentligaste felkällan, då det gäller värderingen av förmögenheten sådan den framträder i det undersökta bouppteckningsmaterialet, finns i värderingen av bohaget och i viss mån av kontanta medel. Då det gäller fast egendom torde felkällan begränsats genom att marknadsvärdet under perioden i möjligaste mån låtit sig uppskattas.

Som helhet betraktat måste bouppteckningsmaterialet, trots vissa påpekade brister, dock anses som den avgjort säkraste källan för förmögenhetsbestämningar. Alternativet till bouppteckningar utgör de ej offentliga förmögenhetsdeklarationerna. Av dessa finns emellertid endast de senaste sex årgångarna bevarade. Tidigare årgångar — utom deklarationer avseende inkomståret 1938, som enligt lag bevarats — har förstörts. Vissa objekt som redovisas i bouppteckningar är icke deklarationspliktiga: bohag, begravningshjälp och livförsäkringar.

Statistiska centralbyrån har dock haft tillgång till deklarationsmaterialet, på vilket den byggt de undersökningsresultat om förmögenheten för olika yrkesgrupper, som publicerats i folkräkningarna 1920, 1930, 1935/36, 1945 och 1950. Endast de personer som deklarerat förmögenhet har blivit föremål för centralbyråns förmögenhetsundersökning. År 1920 uppgav t.ex. endast 33 % av folkskollärarna, 14% av murarna och 8% av textilarbetarna någon förmögenhet.¹⁸⁾ Dessa procentsiffror stiger dock successivt fram t.o.m. 1935 enligt de följande folkräkningarna, men flertalet individer inom de aktuella yrkesgrupperna har av ovan nämnda skäl ej behandlats i folkräkningarna ur förmögenhetssynpunkt. Vid 1945- och 1950 års folkräkningar har förmögenhetsställningen ej redovisats yrke för yrke utan endast näringsgren för näringsgren. Inom varje näringsgren har man endast skilt mellan företagare, tjänstemän och arbetare.

Deklarationsplikt föreligger visserligen även för icke förmögenhetsskattskyldiga, men det är uppenbart, att många icke förmögenhetsskattskyldiga icke deklarerat sin förmögenhet. Därför bör uppgifterna om förmögenheter under skattskyldighetsnivån i folkräkningarna studeras med särskild försiktighet, vilket också framhålls i folkräkningarna.¹⁹⁾

¹⁸⁾ Folkräkningen 1920 V tab. 18.

¹⁹⁾ Ibid. 1950 VIII s. 3°.

Jfr Wallberg a.a. Förmögenhetsbestämningar genom intervjuemetoden anses av intervjuundersökarna som osäkra. Relativt ofta har intervjuaren avgett utan att någon form av källa utnyttjats.

Förmögenhetsdeklarationer i Göteborg avseende inkomstären 1938 och 1959 har dessbättre kunnat göras tillgängliga för denna undersökning. En jämförelse mellan boupptecknings- och deklarationsmaterialet visar en i detta sammanhang intressant skillnad mellan de två källgruppernas noggrannhet att redovisa vissa förmögenhetsposter. Skillnaden framträder i tabell 59 å ena sidan och i tabellerna 60a och 60b å den andra. Banktillgångar har i bouppteckningsmaterialet i tabell 59, särskilt i murarnas och textilarbetarnas fall, förekommit i större relativ omfattning än i deklarationsmaterialet i tabellerna 60a och 60b. I bouppteckningsmaterialet förekommer bankmedel relativt ofta upptagna till små belopp, i deklarationsmaterialet ytterst sällan. Underlåtenhet att deklarerat tycks i allmänhet främst ha drabbat mindre belopp (jfr även kontanter). Dessutom har ett flertal murare och textilarbetare, trots formell skyldighet, över huvud taget ej avgivit någon förmögenhetsdeklaration. Folkskollärarna har mera sällan underlåtit att deklarerat förmögenhet.

Dock utgör deklarationsmaterialet ett viktigt komplement till bouppteckningarna i denna undersökning, då bouppteckningsmaterialet innehåller vissa egenheter. De personer, som fått förmögenheten fastställd genom bouppteckningsmaterialet, har haft en sned åldersfördelning. Knappheten på bouppteckningsobservationer i den yngre åldersgruppen gör, att komplettering av grundmaterialet härvidlag tett sig behöfvlig. Förmögenheten bestäms dessutom genom deklarationsmaterialet för levande personer, genom bouppteckningsmaterialet för avlidna. Av betydelse blir då den inverkan dödsfallet i och för sig kan ha haft på förmögenhetsställningen. Dödsfallet har rimligen ej kunnat påverka förmögenhetsstorleken i positiv riktning. Påverkan i negativ riktning förefaller rimligare, då sjukligheten bland de genom bouppteckningsmaterialet undersökta personerna snarare torde vara över- än underrepresenterad. En direkt jämförelse mellan levande och avlidna personers förmögenhet, sådan den avspeglas i förmögenhetsdeklarationer resp. bouppteckningar, ger emellertid vid handen, att bouppteckningsvärdena för avlidna personer enligt denna undersökning i allmänhet utvisar högre värden än vad deklarationerna gör för levande personer i motsvarande yrkes- och åldersgrupper. Denna skillnad beror sannolikt uteslutande på noggrannare förmögenhetsredovisning i bouppteckningsmaterialet. Dödsfallets eventuellt negativa inverkan på förmögenheten kan i denna framställning icke dokumenteras.

Beträffande undersökningen baserad på förmögenhetsdeklarationer har för inkomståret 1959 fullständiga medlemsmatriklar möjliggjort att systematiskt slumpmässigt utvalda folkskollärare, murare och textilarbetare kunnat undersökas. Icke fackanslutna murare och textilarbetare utgjorde en mycket ringa andel.²⁰⁾

För inkomståret 1938 saknas fullständiga medlemsmatriklar för murare och textilarbetare. Medlemsmatrikel för Göteborgs folkskolor läsåret 1938/39 har i folkskollärarnas fall gjort slumpmässiga urval möjliga.²¹⁾

En kombination av yrke och förmögenhet, där ställningen speglas vid ett enstaka tillfälle, får givetvis ej tolkas så, att ett nödvändigt samband skulle finnas mellan vederbörandes yrkesutövning och den kvarlåtenskap, som redovisats i denna undersökning. Förmögenheten kan delvis ha bildats på annat sätt, t.ex. genom arv, gåva eller inkomst av annat slag än yrkesverksamhet. Att fastställa dessa faktorerers inverkan på förmögenhetsbildningen är ogörligt. Även om man inte helt förmår belysa den av yrket härrörande förmögenheten, är dock kombinationen förmögenhet och yrke av stort intresse. I mera vidsträckt bemärkelse ger denna kombination en inblick i de eventuella skiljaktigheter, som i förmögenhetsavseende förefinns inom olika skikt av befolkningen.

Utformningen av denna skiktning innehåller i sig vissa problem. Av rent praktiska skäl torde en social stratifiering grundad på yrkesuppgifter vara att föredra, då ekonomiska funktioner hos olika befolknings-skikt skall belysas. Yrkesuppgiften är i regel den lättast tillgängliga av de uppgifter, som en indelning i sociala strata kan bygga på, i många

---

²⁰⁾ Individerna har ordnats åldersvis och utvalts så att var 5:e folkskollärare i åldersgruppen 20–45 år, var 3:e i åldersgruppen 46–65 år och varannan i åldersgruppen 66 år och däröver utvalts. Beträffande murarna har var 10:e i åldrarna 20–65 år utvalts och ur gruppen 66 år och däröver var 3:e. Av textilarbetarna har var 3:e i åldrarna 20–45 år undersökts, var 10:e i åldern 46–65 år och varannan i åldersgruppen 66 år och däröver. Medlemsmatrikel för Göteborgs folkskolor läsåret 1959/60 samt för murar- och textilarbetarfackföreningarna i Göteborg.

²¹⁾ Murare och textilarbetare har utvalts med hjälp av uppgifter från föreliggande undersökning om inkomstbildningen, kompletterade med individualuppgifter från Byggnads AB Ernst Järnfeldt i Göteborg 1937–39 och från Almedals, Gamlestadens och Gårda Fabrikers AB 1927. Var 6:e folkskollärare i åldrarna 20–45 år har utvalts, var 3:e i åldrarna 46–65 år och varannan i åldrarna 66 år och däröver.

fall den enda tillgängliga.²²⁾ Genom att lyfta ut och undersöka vissa väl avgränsade yrkeskategorier, där yrkesbeteckningen klart anger yrkeställning och verksamhet, uppnås en betydande homogenitet inom yrkesgruppen, och samtidigt undvikes besvärliga gränsdragningsproblem. Detta är delvis orsaken till att de tre undersökta yrkesgrupperna utvalts. Yrkeställningen, vilken i alla tre fallen är av löntagarkaraktär, innebär särskilt beträffande inkomstundersökningen vissa fördelar. Källmaterialets — inkomstlängdernas — bärkraft torde vara klart bättre för löntagare tack vare större kontrollmöjligheter för taxeringsmyndigheterna genom det dubbla momentet självdeklarationsarbetsgivaruppgift. Där detta dubbla moment saknas, t.ex. för rörelseidkare, är källmaterialets bärkraft i motsvarande mån sämre. Samtidigt som kravet på homogenitet inom yrkesgruppen upprätthålles, bör en utvald yrkesgrupp omfatta tillräckligt många medlemmar, för att statistisk behandling av deras ekonomiska ställning, sådan den avspeglas främst i boupptecknings- och taxeringsmaterial, skall bli meningsfull. En karakteristisk tjänstemannagrupp, som väl uppfyller ovan ställda fordringar, är folkskollärarna. Inom arbetarklassen har utvalts två grupper. Murarna kan betecknas som en höglönegrupp inom LO-fältet, textilarbetarna som en låglönegrupp. Genom att utvälja ovan nämnda yrkesgrupper uppnås en viss bredd på den socio-ekonomiska skalan samtidigt som yrkesgrupperna genom klara yrkesbeteckningar med fasthet kunnat avgränsas.

C. Inkomstundersökningen

Inkomstundersökningens huvudkälla har utgjorts av mantals- och taxeringslängder i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping. Observeras bör, att taxeringslängdsårgångarna innehåller inkomstuppgifter från föregående år. Sålunda motsvaras t.ex. inkomstuppgifterna i 1950 års taxeringslängd av inkomster förvärvade under inkomståret 1949. Beträffande begreppet inkomst hänvisas till avsnitt A i kap. III.

Uppgifterna i taxeringslängderna är i första hand baserade på självdeklarationer. Formell skyldighet att avgiva självdeklaration har funnits under hela undersökningsperioden för varje inkomsttagare över en

---

²²⁾ Svensk samhällsstruktur i sociologisk belysning s. 348ff. Gösta Carlsson diskuterar problemen kring social stratifiering. Yrket anser han den mest naturliga utgångspunkten för stratifieringsschemata.

viss inkomst. Enligt 1910 års taxeringsförordning gällde skyldighet att utan anmaning avge självdeklaration för den som näst föregående år varit taxerad till inkomst- eller förmögenhetsskatt eller haft minst 800 kr i skattepliktig årsinkomst.²³⁾ År 1920 utökades denna skyldighet till att omfatta den, vars skattepliktiga årsinkomst jämte sextiondedelen av förmögenheten uppgick till minst 600 kr.²⁴⁾ Deklarations-skyldigheten ändrades 1947 så, att den kom att gälla den vars årsinkomst uppgick till 600 kr. År 1955 ändrades skyldigheten ånyo, och alla med årsinkomster av minst 1 200 kr ålades att utan anmaning avge självdeklaration.²⁵⁾

Arbetsgivare har under hela perioden enligt lag varit förpliktigade att utan anmaning årligen avge uppgifter till taxeringsmyndigheterna om avlöningsförmåner, som de anställda uppburit under näst föregående år.²⁶⁾

Hur har dessa förordningar efterlevts i praktiken? Av tabellerna 42 och 43 framgår hur deklara-tionsplikten uppfyllts i murarnas och textil-arbetarnas fall. Folkskollärarna har deklarerat till nästan 100% under hela perioden. Andelen avgivna självdeklarationer ökade för de undersökta murarna i Göteborg från 16% år 1914 till 74% år 1922. En del av ökningen förklaras av att inflationen under perioden 1914–20 bringade ett allt större antal inkomsttagare över den årsinkomst på 800 kr som utgjorde nedre gräns för deklara-tionsplikt, och att gränsen år 1920

²³⁾ Taxeringsförordningen af den 28 oktober 1910 1 kap. Angående uppgifter till ledning vid taxering, 2 § 1 mom. b.

²⁴⁾ a) Kungl. Maj:ts förordning om ändring av vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheternas förfarande vid taxering; given Stockholms slott den 19 november 1920. Skyldigheten kom i realiteten p.g.a. den kraftiga inflationen under och omedelbart efter första världskriget att drabba ett betydligt större antal personer än vad som direkt framgår av lagtexten.

b) Skyldigheten att avge självdeklaration i 1928 års taxeringsförordning SFS 1928:379 26 § mom. 2 b är identisk med den i förordningen 1920.

c) En mindre ändring av lagtexten i 26 § mom. 2 b i 1928 års taxeringsförordning företogs 1938, då deklara-tionsplikt ålades den, vars årsinkomst jämte etthundradedelen av förmögenheten uppgick till 600 kr.

²⁵⁾ Förordning den 26 juli 1947 (nr 578) samt taxeringsförordningen nr 356 den 27 maj 1955, 26 § 1 mom. 3. P.g.a. inflation och inkomstökning innebar uppflyttningen av minimigränsen ingen lindring av deklara-tionsplikten för de här undersökta grupperna.

²⁶⁾ Taxeringsförordningen af den 28 oktober 1910 1 kap. Angående uppgifter till ledning vid taxering 11 §. SFS 1928:379 § 33.

sänktes med 200 kr. Textilarbetarna har däremot deklarerat i större utsträckning än murarna under perioden 1914-24. Samma resultat har Kent Olsson nått när det gäller textilarbetare och en murarna näraliggande yrkesgrupp, nämligen byggnadssnickare. Han fann att den relativa deklarationsfrekvensen för byggnadssnickarna steg från 37% år 1919 till 87% år 1925. Motsvarande siffror för textilarbetare var 66% år 1919 och 80% år 1925. Årsinkomsten 1924 var för murare dock genomgående större än för textilarbetare. Förklaringen till att murarna deklarerat i mindre omfattning än textilarbetarna måste därför i huvudsak sökas på annat håll. Murare har under ett inkomstår ofta haft flera arbetsgivare. Den typ av rörlighet som är karakteristisk för murare kan enligt gängse terminologi betecknas som arbetsplatsrörlighet utan byte av yrke.²⁷⁾

Under 1910-talet var det i samtliga storstäder relativt sällsynt, att det för vissa yrkesgrupper, bl.a. murare, avgavs både självdeklaration och arbetsgivaruppgift. I dessa fall blev inkomsttagaren schablon-taxerad efter yrkesgruppens deklarerade genomsnittsinkomst.

För löntagargrupper med en eller ett fåtal arbetsgivare per år — i denna undersökning främst folkskollärare och textilarbetare — har taxeringsmyndigheternas kontroll av inkomsten varit relativt lätt, varför dessa grupper ej vunnit på att underlåta deklarerat. Kontrollmöjligheten har försvårats i de fall den anställde haft många arbetsgivare per år. Dessa svårigheter för taxeringsmyndigheterna har sannolikt varit kända för en sådan yrkesgrupp som murare, varför underlåtenheten att deklarerat inkomst delvis kan förklaras. Fr.o.m. mitten av 1920-talet har emellertid andelen avgivna självdeklarationer för murarna stabiliserats på en lika hög nivå som för textilarbetarna, och fr.o.m. denna tidpunkt får nivån anses tillfredsställande hög för säkra inkomstberäkningar. Taxeringsmyndigheterna har genom höjda schablon-taxeringar på ett effektivt sätt tvingat deklarationsovilliga inkomsttagare till deklarationsblanketterna.

Synbarliga bevis på att taxeringsmyndigheterna har kontrollerat, att arbetsgivarna inlämnat arbetsgivaruppgift om de anställda, finns i de äldre årgångarna mantalslängder i Göteborg. I en särskild kolumn har

²⁷⁾ Meidner a.a. s. 155 ff. Av deklarationsmaterialet i Göteborg avseende inkomst-åren 1938 och 1959 framgår att i många fall hade en och samma murare arbetsgivaruppgift (kontrolluppgift) från 5-10 olika byggmästare. Olsson, Kent, Hushållsinkomst, inkomstfördelning och försörjningsbörda s. 23.

noterats, om arbetsgivarna inlämnat arbetsgivaruppgift, och för de här aktuella yrkesgrupperna har det enligt mantalslängderna under 1920- och 1930-talen, då noteringarna observerats, sällan inträffat, att arbetsgivare underlåtit att avge sådan uppgift. Under 1920-talet innehåller mantalslängderna i Göteborg tidvis även uppgifter om arbetsgivarens namn och årslönens storlek för den anställde. Det är givetvis värdefullt, att man kan dokumentera, att taxeringsmyndigheternas kontrollapparat varit i funktion. Om kontrollapparaten fungerat fullt tillfredsställande för de här undersökta grupperna, kan endast resone- mangsvis bedömas. Man får i det här fallet dålig inblick i förhållandena bakom taxeringsmyndigheternas arbete och kontrollapparat. Kan sam- spel mellan arbetstagare och arbetsgivare ha bedrivits och satts i sys- tem, så att ingen eller oriktig löneuppgift lämnats? Frågan kan inte be- svaras, utan problemet kan endast antydast. Då det gäller folkskollärare och textilarbetare har, som tidigare sagts, taxeringsmyndigheternas kontroll av inkomsten varit relativt lätt, varför det i deras fall är rim- ligt att sätta tilltro till inkomstuppgifterna i taxeringsmaterialet. I mu- rarnas fall har taxeringsmyndighetens kontrollmöjlighet försvårats genom deras arbetsplatsrörlighet och därmed kan inkomstförhållandena för en sådan grupp på basis av taxeringsmaterialet ej fastställas med samma säkerhet. Skatteuttaget före andra världskriget var jämfört med nu relativt lågt, varför frestelsen att uppges för låg inkomst ej bör ha varit så stor då som nu. Samtidigt som skatteuttaget ökat relativt sett, har myndigheternas kontrollmöjligheter i viss mån förbättrats.²⁸⁾

Inkomstbeloppen i tab. A 1928 och 1938 motsvaras vid fast penningvärde ungefär av dubbla nominalinkomsten år 1956. Kommunalinkomsten varierade i storstäderna. Lägsta resp. högsta kommunala utdebiterings- procenten har angivits. Dessutom kan påpekas att folkpensionsavgiften, genom att den nya folkpensionslagen trädde i kraft 1948, då utdebi- terades med 1% av den statligt taxerade inkomsten (dock max. 100 kr för ensamstående). Folkpensionsavgiften har därefter höjts något; exempelvis år 1955 utgjorde den 1,8% av den statligt taxerade inkoms- ten (dock max. 180 kr för ensamstående).

²⁸⁾ Socialstyrelsens levnadskostnadsindex. SOU 1951:51 bil. 5 angående taxeringsintendenters och taxeringsrevisorers uppfattning om den direkta beskattningens verkningar på deklara- tionsmoralen. Taxeringsintendenternas och taxeringsrevisorernas omdömen präglades av en påfallande samstämmighet enligt skatte- utredningen. Genomgående vitsordades att skattetänkandet vunnit utbredning och

Tabell A. Den statliga och kommunala skattens procentuella utveckling i storstadsområdet 1928, 1938 och 1956 (Eksamstående).

År	A Beskattningsbar inkomst	B Statlig skatt B i % av A	C Kommunal skatt C i % av A
1928	3 000 kr	4,5	5,6-9,4
1928	10 000 kr	4,5	5,6-9,4
1938	3 000 kr	4,5	6,4-8,7
1938	10 000 kr	6,0	6,4-8,7
1956	6 000 kr	10,0	10,5-13,0
1956	20 000 kr	19,3	10,5-13,0

Källa: Kungörelse nr 385 år 1928 i SFS, nr 684 år 1938 angående fastställelse av tabeller över statlig inkomstskatt, samt nr 480 år 1956 enligt förordningen om statlig inkomstskatt.

Malmö stads årsbok, Statistisk årsbok för Göteborg, Statistisk årsbok för Norrköpings stad, Statistisk årsbok för Stockholms stad.

Anm. De beskattningsbara beloppen är p.g.a. de olika avdragsbestämmelserna i regel ej samma belopp för statlig och kommunal skatt för samma person.

Framhållas bör att det procentuella uttaget av grundbeloppet för statlig inkomstskatt kunde variera, dvs. det utgjorde ej alltid 100 %.

att deklaramoralen försämrats under åren efter 1947. «Källskatten har gjort marginalskatten till ett levande begrepp för de skattskyldiga på ett annat sätt än före uppbördsreformen. — «I och med uppbördsreformens genomförande ha verkningarna av den progressiva beskattningen med därav följande höga marginalskatter på löneökningar, övertidsersättningar, extrainkomster m.m. blivit uppenbara för den stora allmänheten i en helt annan utsträckning än tidigare.» — Som exempel på hur detta skattetänkande gestaltar sig i praktiken för löntagare, omnämnes tendensen att utbyta kontant lön mot naturaförmåner såsom fria bostäder, nyttjanderätt till bilar, motorbåtar osv. Denna tendens torde knappast gälla de här aktuella yrkesgrupperna (förf:s anm.). I åtskilliga fall har taxeringsintendenterna kunnat påvisa ett samspel mellan den skattskyldige och arbetsgivaren, antingen så att ingen löneuppgift lämnats, eller så att lämnad löneuppgift varit oriktig. Då det gäller jordbrukare och rörelseidkare framhålles däremot allmänt att skatteflyktsmetoderna är långt flera och mera betydande. «Rörelseidkarna liksom jordbrukarna intaga en särställning vid taxeringen, eftersom deras redovisningar till stor del undandraga sig kontroll.»

Möjligheterna att kontrollera taxeringsmaterial med företagsmaterial har varit begränsade. Individuella löne- och anställningsuppgifter användbara för denna undersökning har sparsamt bevarats i företagsarkiven. För år 1927 har dock de individuellöneuppgifter, som textilföretagen inlämnat till Sveriges Textilindustriförbund, bevarats centralt. Beträffande Göteborg har byggnadsföretaget Ernst Järnfeldt fullständiga anställnings- och lönekort bevarade åren 1937-39.

Skolstyrelsernas avlöningslistor har bevarats under större delen av undersökningsperioden. I tabellerna 38b, 39 och 44 har löneuppgifter från arbetsgivare sammanställts med deklarerad inkomst av tjänst. Överensstämmelsen får betecknas som god.²⁹⁾

Eftersom osäkerheten i taxeringsmaterialet beträffande murarnas och i viss mån även textilarbetarnas inkomster kan vara större än beträffande folkskollärarnas, har det framstått som nödvändigt att i deras fall komplettera med annan typ av källmaterial.

En för inkomstundersökningar hittills föga utnyttjad källgrupp är det material som centralt avsatts genom lagstiftningen om olycksfall i arbete. Detta material består främst av personakter med bl.a. individuella inkomst- och sysselsättningsuppgifter.³⁰⁾

Enligt 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbetet var envar arbetare försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbete. Begreppet arbetare enligt olycksfallsförsäkringslagen är betydligt vidsträcktare än

²⁹⁾ Märk att enligt denna jämförelsemetod har endast uppgifter om heltidsanställda murare med minst ett års anställning hos samme arbetsgivare kunnat jämföras.

Skillnaden mellan föreliggande undersökning och individuellöneuppgifterna i tabell 38b beträffande de högsta åldersgrupperna är fullt förklarlig. Yrkesintensiteten avtar starkt i åldrarna 66 år och däröver. Denna företeelse slår igenom i föreliggande undersökning, som studerar inkomstförhållandena både för verksamma och icke verksamma inom resp. yrkesgrupp. Individuellöneuppgifterna gäller givetvis endast verksamma inom yrkesgruppen. Överensstämmelsen är mycket god i de fullt verksamma åldrarna. Jfr folkräkningen 1930 VII tab. 1.

³⁰⁾ Dock har några utredningar använt skadeakternas inkomstuppgifter. 1940 års byggnadskostnadssakkunnigas betänkande SOU 1941:4 innehåller bl.a. ett avsnitt om byggnadsfackets arbetarinkomster åren 1938-39. Utredningens primärmaterial utgjordes i det sammanhanget av olycksfallsförsäkringens personakter, som insamlats hos riksförsäkringsanstalten.

I socialstyrelsens undersökning av sågverksarbetarnas arbets- och inkomstförhållanden i norra Sverige 1936-38 (Soc. Med. 1940 nr 7) sammanställdes arbetsgivarnas inkomstuppgifter med olycksfallsanmälningarnas.

det allmänna språkbrukets, då enligt denna lag avses samtliga anställda löntagare, såväl tjänstemän som arbetare. En annan sak är att skadefrekvensen är mycket olika för olika yrkesgrupper. De yrkeskategorier som avsätter ett tillräckligt stort antal skadeakter, lämpar sig bäst för inkomstundersökningar. Då tjänstemän genomgående haft låg skadefrekvens, lämpar sig denna grupp mindre väl för en undersökning baserad på olycksfallsförsäkringens material.

I anmälningarna om olycksfall i arbetet har uppgetts den skadades födelsedata, civilstånd, yrke, adress, arbetsgivare — även om eventuellt släktskap mellan arbetstagare och arbetsgivare förelegat — samt antalet arbetsdagar och den faktiskt uppburna arbetsförtjänsten för den anställde under året närmast före olycksfallsdagen. Dessa regler har tillämpats i Sverige från 1917 till 1954, varefter man övergick till ett helt nytt system, där den faktiska årsinkomsten inte längre användes för att beräkna ersättningens storlek utan där denna bestämdes efter en beräknad årsinkomst. Förändringen i beräkningssystemet sammanhänge med den allmänna sjukersättningsreformen. Sett ur föreliggande syfte har uppgifterna efter 1954 inte samma intresse som för tiden dessförinnan. Under tiden 1917-54 skedde en ändring i registreringen 1929, varvid man övergick till ett mer detaljerat bestämmande av inkomsten och anställningstiden än tidigare. Materialet är alltså bäst och mest likartat åren 1929-54.

Försäkringsföretagen har varit uppdelade i en statlig och en privat sektor, den förra organiserad i Riksförsäkringsanstalten (numera Riksförsäkringsverket), den senare i ett antal ömsesidiga försäkringsbolag. Riksförsäkringsanstalten har haft en statistikproducerande och en i viss mån övervakande funktion. Antalet skadade har varit relativt omfattande. Av nedanstående tabell framgår det totala antalet skadade för vissa år.

Hela detta källmaterial finns inte bevarat. Riksförsäkringsanstaltens skadeakter är fullständigt bevarade åren 1951-54. För det största av de ömsesidiga försäkringsbolagen, AÖO=Arbetsgivarnas Ömsesidiga Olycksfallsförsäkringsbolag, finns skadeakterna bevarade åren 1947-54. Förutom dessa skadeakter finns alla akter från olycksfall som lett till invaliditet eller dödsfall kvar för hela landet 1918-54. Detta material är mindre omfattande och finns bevarat p.g.a. utbetalningar av livräntor och fallens prejudicerande verkan. Av det bevarade materialet har i föreliggande undersökning använts sådana anmälningar om olycks-

Tabell B. Antalet anmälda olycksfall samt försäkrade arbetare och arbetsgivare och dessas fördelning efter försäkringsanstaltens typ.

År	Antal anmälda olycksfall (tot.)	Antal försäkrade årsarbetare		Antal försäkrade arbetsgivare	
		RFA	Öms. bol.	RFA	Öms. bol.
1933	116 841	1 043 932	470 740	524 408	38 862
1943	241 583	1 349 460	654 788	720 115	47 825
1950	298 319	1 442 338	811 935	656 387	59 698

Källa: Statistisk årsbok 1933, 1943, 1950.

Försäkringsväsendet i riket.

samt SOS Riksförsäkringsanstaltens årsberättelser,

SOS Enskilda försäkringsanstalter,

SOS Olycksfall i arbete.

fall i arbetet, som inträffat under 1952 och som inlämnats till Riksförsäkringsanstalten av murare mantalsskrivna i Göteborg. Användbara årsinkomststoppgifter förelåg för 49 murare. Dessa murare har därefter identifierats i 1952 års mantals- och taxeringslängder, varvid deklarerade årsinkomster direkt har kunnat ställas i relation till olycksfallsanmälningarnas inkomster.

Byggnadskostnadssakkunniga har som framhållits i not 30 undersökt 1938–39 års inkomster för i riksförsäkringsanstalten försäkrade byggnadsarbetare baserade på anmälningar om under år 1939 inträffade olycksfall. På så sätt har 459 murare — cirka 5% av totala antalet — med redovisad årsinkomst undersökts. Murarinkomsterna i föreliggande undersökning baserad på taxeringsmaterial har därigenom kunnat kontrolleras mot Byggnadskostnadssakkunnigas resultat.

Slutligen har AÖO:s invalid- och dödsakter bearbetats för byggnads- och textilarbetare åren 1918–45.

Beträffande olycksfallsmaterialets kvalitet och representativitet gäller att man kan anta att inkomsten inte är för lågt upptagen. Ersättningsbeloppet blev större om inkomsten var stor. Därför bör den skadade haft intresse av att uppge så stor inkomst som möjligt. En viss säkerhet nås dessutom genom att arbetsgivaren varit med och skrivit samman redogörelsen. Detta betonas också i de utredningar som gjordes om byggnads- och sågverksarbetarna på 1930-talet med skadeakter som bas. I taxeringsmaterialet kan man resonemangsvis konstatera att den

taxerade är intresserad av att ange för låga inkomster för att på så sätt undvika viss beskattning. Genom att sammanställa de två typerna av material med divergerande tendenser kan felkällan ringas in. De två materialen torde inte ha påverkat varandra, eftersom skadeakterna varit konfidentiella handlingar. Bland de skadade utan redovisad årsinkomst dominerade sådana, som varit anställda mindre än ett år hos den arbetsgivare, i vars verksamhet olycksfallet inträffade, medan användbara inkomstuppgifter förelåg för flertalet arbetare med minst ett års anställning hos samme arbetsgivare. Av detta följer att i det bearbetade materialet arbetare med mera stadigvarande anställning är överrepresenterade. I utredningen angående byggnadskostnaderna (SOU 1941:4) anförs följande om representativiteten:

»I själva verket är det sannolikt att olycksfallsanmälningarna i viss mån ensidigt representera arbetare med längre arbetstid, då ju risken för olycksfall i arbete under ett år bör vara positivt korrelerad med antalet arbetsdagar under året. Svårare är att bedöma frågan, i vad mån vissa högt eller lågt avlönade arbetarkategorier oftare än andra drabbas av olycksfall. Detta kan tänkas gälla beträffande dels nykomlingar i yrket och äldre arbetare med lägre inkomster än genomsnittet, dels arbetare med högt uppdriven arbetsintensitet, vilkas inkomster ligger över genomsnittets. Tillsammans torde dessa två tendenser i viss mån taga ut varandra.»

Beträffande överrepresentationen av mera stadigvarande byggnadsarbetare har utredningen försökt eliminera verkningarna av denna ojämnhet genom s.k. standardräkning av de genomsnittliga årsinkomsterna.³¹⁾ Åldersfördelningen för arbetare med redovisad årsinkomst avvek endast obetydligt från den bland samtliga olycksfallsskadade arbetare. De yngsta åldersklasserna var något svagare representerade bland de förra än bland de senare.³²⁾

Det material som tillkommit genom lagstiftningen om olycksfall i arbetet kan med fördel utnyttjas i lönestatistiskt syfte, och då det med hänsyn till ersättningsberäkningen ligger i uppgiftslämnarens intresse att inte underskatta sin arbetsförtjänst, utgör detta material en utmärkt och viktig komplettering och kontroll av såväl taxeringsmaterialet som metoden i inkomstundersökningen. Den goda överensstämmelse som visas längre fram i resultatredovisningen mellan inkomst-

³¹⁾ SOU 1941:4 s. 135ff.

³²⁾ Ibid. s. 150.

undersökningarna byggda på primärkällor av mycket olika karaktär, torde i hög grad styrka resultatens tillförlitlighet. Av ovan angivna skäl kan det utnyttjade inkomstmaterialiets bärkraft anses fullt acceptabelt för undersökningens syfte.

Det ovan sagda gäller den klart dominerande inkomstposten: mannens inkomst av tjänst. Hustruns inkomstuppgift har i den heltidsanställda yrkesarbetandes fall i princip varit lika säker som mannens. Av blygsamma årsinkomstbelopp att döma har dock deltidsarbete även förekommit i murar- och textilarbetarhustrurnas fall. Särskilt under periodens början förekom deklarerade inkomster till låga belopp. Det finns därför skäl att misstänka, att några inkomster varit så små, att de lagenligt undgått deklarationsplikt. Vidare har vissa deltidsarbeten varit av sådan art, att det förefaller rimligt att anta, att vissa arbetsgivare i samförstånd med den anställda kvinnan ej lämnat någon löneuppgift eller att felaktig löneuppgift kan ha lämnats. Härav följer att hustrurnas inkomstfrekvens i tabellerna kan vara för lågt angiven, men de eventuellt undanhållna beloppen torde genom sin litenhet ej nämnvärt påverka resultaten av beräkningarna av hustrurnas genomsnittsinkomster.³³⁾

Beträffande inkomst av kapital och inkomst av fastighet har under perioden allmänt gällt att från bruttointäkt av fastighet resp. kapital har avdrag fått göras för sådana omkostnader som gäldräntor, renhållning, brandförsäkring och fastighetsvärdeminskning. Med bruttointäkt av fastighet avses i detta sammanhang främst hyresvärdet av lägenhet, som ägaren använt för sig och sin familjs räkning.³⁴⁾ Vad som återstår

³³⁾ Exempel på deltidsarbeten och deltidsinkomster för kvinnor, som kan ha undandragit sig taxeringsmyndigheternas kontroll, är ersättningar som utgått för städ- och hemhjälp samt för kokerskor, särskilt om arbetsgivarna varit privata personer och den anställde under ett inkomstår haft ett flertal arbetsgivare.

³⁴⁾ Dock gäller fr.o.m. 1955 att inkomst av enfamiljs- och tvåfamiljsfastigheter i stället beräknats efter ett visst procentbelopp på fastigheternas taxeringsvärden. År 1955 utgjorde procenttalet 3%. I samband därmed ändrades avdragsreglerna för ovannämnda fastighetstyper så att endast gäldräntor blev avdragsgilla. Fr.o.m. 1958 års taxering upptogs som bruttointäkt 2,5% av fastighetens taxeringsvärde. Samtidigt beviljades ett extra avdrag med 200 kr per år. Kommunal skattelagen 24-25 §§ med tillämpliga förändringar.

Genom att nämnda bestämmelser innebar vissa förmåner för fastighetsägarna, har den redovisade inkomsten av fastighet under periodens sista år därigenom blivit något lägre.

av bruttointäkt av fastighet resp. kapital, sedan vederbörliga avdrag gjorts, utgör inkomst av fastighet resp. kapital.³⁵⁾

Som tidigare påpekats har de personer, som uppfångats genom förmögenhetsundersökningen, vidare undersökts i inkomsthänseende från året före dödsfallet och bakåt i tiden, så länge dessa personer varit mantalsskrivna i de fyra städerna och under förutsättning att yrkesbeteckningen för en och samma person ej ändrats. I inget fall har dock undersökningen sträckt sig längre bakåt i tiden än till 1914 och så långt endast delvis. Fullständig uppföljning av inkomsten har ägt rum 1924–58. I detta skede av undersökningen har de centralregister över mantalsskrivna personer, som finns hos resp. städers uppboordsverk, varit till stor hjälp. Registren har varit kompletta åren 1925–60, varför en individ genom dessa register relativt lätt kan identifieras i mantals- och taxeringslängder år från år.³⁶⁾

Genom nämnda undersökningsmetod har således dödsfallet tjänstgjort som urvalsinstrument för inkomstundersökningen. Detta urvalsförfarande ger ur strikt statistisk synpunkt inget systematiskt — slumpmässigt urval. För övrigt är det omöjligt att i praktiken få ett systematiskt — slumpmässigt urval, då medlemsmatriklar för murare och textilarbetare helt eller delvis saknas under större delen av den aktuella perioden. En total inkomstundersökning av de tre yrkeskategorierna i storstäderna via mantals- och taxeringslängder skulle kräva en orimlig arbetsinsats.

Är de framtagna inkomstuppgifterna i den sålunda utvalda delpopulationen representativa för de totala yrkesgrupperna? Genom att utvälja avlidna personer och under en tidrymd i inkomsthänseende

³⁵⁾ Kommunalskattelagen av år 1928 med tillämpliga förändringar 24–26 §§ samt 38–40 §§. Angående inkomst av kapital gäller speciella avdragsvillkor under senare delen av 1950-talet. Fr.o.m. 1956 åtnjöt ensamstående rätt till extra avdrag för kapitalinkomster med 100 kr per år, gifta med sammanlagt 200 kr. År 1957 höjdes dessa avdrag till 300 kr resp. 600 kr. Dessa extra avdrag har således fått göras utöver de allmänna avdragen. Innan inkomstbeloppen av kapital och fastighet införts i taxeringslängderna har samtliga avdrag gjorts. Under slutet av perioden utvisar sålunda de uppgivna kapitalinkomsterna lägre belopp än den faktiska kapitalavkastningen. Kapitalinkomsterna efter 1956 är ej jämförbara med dem före 1956. Deras andel i totalinkomsten är emellertid ringa, och gruppernas kapitalbildning har tillfredsställande kunnat bestämmas på annat sätt.

³⁶⁾ I Stockholm har mantalsregistren årligen bundits, och i stället för kamerala adressuppgifter innehåller dessa band löpande nummer på de mantalsskrivna, som har motsvarande nummer i taxeringslängden.

undersöka dem riskerar man att sjukligheten hos denna delpopulation blir överrepresenterad. Dödsfallet har i en del fall föregåtts av en tids sjukdom, något som givetvis kan ha inverkat på inkomstförmågan. Denna inverkan kan vara av sådan betydelse, att principiella invändningar kan riktas mot urvalsmetoden. Man kan emellertid använda metoden och samtidigt ställa undersökningsresultaten i relation till övriga punktvis tillgängliga inkomstuppgifter för de totala yrkesgrupperna. Visar de olika resultaten god överensstämmelse, tyder detta på att de principiella bristerna i den använda metoden inte inverkat störande på de i denna undersökning vunna resultaten. För kontrollmaterial som härvid lämpat sig har tidigare delvis redogjorts. Riksförsäkringsanstaltens inkomstuppgifter i olycksfallsanmälningarna utgör exempelvis en fullgod test både på taxeringsmaterialet och urvalsmetodens resultat avseende den mest problematiska gruppen — murare. Som tidigare nämnts har för inkomståret 1959 i Göteborg en delpopulation folkskollärare, murare och textilarbetare genom fullständiga medlemsmatriklar systematiskt — slumpmässigt utvalts. Delpopulationen har undersökts i såväl förmögenhets- som inkomsthänseende.³⁷⁾ Under periodens senare del har, beträffande åldersgruppen 20–45 år, p.g.a. knappheten på observationer i denna grupp, en kompletterande inkomstundersökning gjorts för tiden 1945–58. Eftersom medlemsmatriklar för murare och textilarbetare endast varit kompletta för de senaste åren har individerna i denna delundersökning systematiskt — slumpmässigt utvalts år 1959, varefter inkomsterna undersökts så länge dessa individer varit mantalsskrivna i de fyra städerna. I tabell 37 har en jämförelse mellan inkomstuppgifterna i huvud- och delundersökningarna gjorts. God överensstämmelse föreligger mellan inkomsterna i urval I och urval II i tabell 37.³⁸⁾

³⁷⁾ Jfr diagrammen 1–9. Angående urvalsförfarandet se not 20.

³⁸⁾ För år 1959 har individer i åldrarna 20–60 år systematiskt-slumpmässigt utvalts och därefter identifierats i mantalsregistren. Av dessa har endast åldersgruppen 20–45 år undersökts bakåt i tiden t.o.m. år 1945. De som år 1959 var 46–60 år har, genom att undersökningstidpunkten förskjutits bakåt i tiden, successivt inträtt i den undersökta åldersgruppen samtidigt som de som blivit yngre än 20 år avförts. Därigenom har medelåldern i delundersökningen hållits konstant under perioden 1945–58.

I åldrarna 20–60 år har beträffande folkskollärarna i Göteborg, Malmö och Norrköping var 10:e utvalts, i Stockholm var 20:e. Bland murarna i Göteborg, Malmö och Norrköping har var 20:e undersökts, i Stockholm var 30:e och av textilarbetarna har i Göteborg var 5:e och i Malmö och Norrköping var 20:e undersökts.

Anledningen till att överensstämelsen mellan övriga inkomstuppgifter om de totala yrkesgrupperna eller representativa urval därav och uppgifterna enligt föreliggande undersökning genomgående är god torde vara den, att den antagna överrepresenterade sjukligheten hos den här undersökta delpopulationen isolerats till de högre åldersgrupperna, där yrkesintensiteten även för totalgrupperna är låg. Av dem som under perioden avlidit och undersökts var nämligen 60% av folkskollärarna, 56% av murarna och 50% av textilarbetarna 66 år eller äldre vid dödsfallet. Den här antagna överrepresenterade sjukligheten torde främst gälla den sjuklighet, som närmast föregått dödsfallet. En del av denna antagna överrepresenterade sjuklighets verkningar har reducerats genom att inga inkomstuppgifter inhämtats under det kalenderår dödsfallet ägt rum. Ju längre från tidpunkten för dödsfallet man kommer, desto mindre blir risken för att den sjuklighet som kan ha föregått dödsfallet blir överrepresenterad. Genom denna inkomstundersökningsmetod har under periodens sista del andelen personer, som befunnit sig nära tidpunkten för dödsfallet, varit större än under periodens tidigare skeden. I åldersgruppen 66 år och däröver tyder, trots fåtalet observationer, de något lägre inkomstvärdena åren närmast före 1959 jämfört med delundersökningen 1959 i Göteborg på att sjukligheten i huvudundersökningen kan ha varit något överrepresenterad i denna åldersgrupp och i någon mån verkat nedsättande på inkomstförmågan.³⁹⁾

Den i inkomstundersökningen använda metoden innebär i vissa fall bestämda fördelar. Genom att på en och samma blankett insamla uppgifter om en inkomsttagare under vanligtvis ett flertal år erhåller man en kontinuitet och därigenom ett i undersökningen inbyggt säkerhetsmoment. Yrkesbeteckningens riktighet har här säkrare kunnat bedömas än om undersökningen gjorts vid vissa utvalda år, vilket hitintills varit vanligast vid inkomstundersökningar. Slutligen har det inte minst värdefulla bestått i möjligheten att år från år följa inkomsternas växlingar och att på ett naturligt sätt relatera dessa till förmögenhetsbildningen.

³⁹⁾ Jfr diagrammen 3, 6 och 9. Noteringar om vissa personliga förhållanden, som verkat nedsättande på inkomstförmågan, har i taxeringslängderna införts i en speciell kolumn. Dessa noteringar har utformats kortfattat, t.ex. sjuk, understödstagare, invalid m.m. För de här undersökta männen i åldrarna 20–65 år har sådana noteringar varit relativt sällsynta.

Den i stort rådande samstämmigheten mellan undersökningsresultaten i huvudundersökningen och enligt andra här nämnda metoder tyder på att de i huvudundersökningen framtagna inkomstuppgifterna kan anses fullt acceptabelt säkra och giltiga för undersökningens ändamål. Mätresultatets precision anges i resultatredovisningen. Förutom nämnda delundersökningar har inkomsten således i huvudundersökningen noterats för de manliga individer, vars bouppteckningar författaren tidigare undersökt. Har personen i fråga varit gift, har även hustruns inkomst i förekommande fall noterats. Däremot har ej barnens eller andra familjemedlemmars inkomst undersökts.

För att kunna mäta de reella förändringarna i inkomst- och förmögenhetshänseende har uppgifterna indexberäknats efter socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1914 som basår. Direkta skatter och sociala förmåner är exkluderade. Nämnda indexserie har valts, därför att den avser att återspegla detaljprisutvecklingen för familjer, som består av man, hustru och i genomsnitt två barn och som tillhör kategorien arbetare och lägre tjänstemän bosatta i städer och tätorter. Trots att utarbetandet av varje tillgänglig indexserie med nödvändighet innehåller vissa osäkra moment, torde socialstyrelsens levnadskostnadsindex i detta fall lämpa sig väl.⁴⁰⁾

---

⁴⁰⁾ Hur socialstyrelsens levnadskostnadsindex beräknats se E. von Hofsten: Index och levnadskostnad s. 77ff.

III. INKOMSTBILDNINGEN

A. Begreppet inkomst

Med inkomst avses här bruttoinkomst, dvs. inkomst före allmänna avdrag och före skatt. Bruttoinkomst betraktas emellertid här som inkomst efter avdrag för kostnader i samband med inkomsternas förvärvande. Detta gäller i förekommande fall även makarnas gemensamma inkomster. Inkomst av fastighet är här liktydigt med inkomst av annan fastighet än jordbruksfastighet.

Någon allmänt accepterad definition av begreppet inkomst finns inte. I detta sammanhang har följande definitioner ansetts lämpligast. Då det gäller löntagare är det naturligt att börja med att definiera faktorinkomsten, dvs. den ersättning en person får för att han utnyttjas som produktionsfaktor, i detta fall utfört arbete. Faktorinkomsten, som i denna undersökning motsvaras av deklarerad inkomst av tjänst, är i sin tur sammansatt av mer eller mindre primära inkomstenheter. Den mest primära och rena faktorinkomstenheten är timlönen. Genom att denna enhet omfattar en så kort tidrymd kan man bortse från tidsdimensionens störande inslag. Om man låter enheten omfatta längre tid, ett år t.ex., kommer i den nya enheten, årslönen, tidsdimensionen att medföra nya moment, bl.a. sysselsättningsgraden. Övertids- och semesterersättningar och utebliven lön p.g.a. arbetslöshet är olika uttryck för sysselsättningsgraden. Årsinkomsten av tjänst innefattar förutom årslönen extra inkomster utanför yrkets ram. Generellt gäller att ju mindre och homogener enhet man väljer att mäta, desto större precision erhålles. Väljer man en större och mera komplex enhet som årsinkomst av tjänst, mäter man större fält med något mindre precision. Den bredare basen möjliggör dock bättre helhetsbild. Avgörande för valet av inkomst-enhet blir mätningens syfte. I detta fall har valet av den största enheten, inkomst av tjänst, ansetts mest förenlig med undersökningens syfte.

Förmögenhetsavkastningen, som i föreliggande framställning motsvaras av inkomst av kapital och inkomst av fastighet, utgör finansinkomsten. Summan av faktorinkomsten och finansinkomsten utgör förvärvsinkomsten.

En överlåtelse av inkomst från en person till en annan utan att en däremot svarande motprestation görs, kallas transferinkomst för mottagaren och transferutgift för givaren. Exempel på transferinkomster för enskild person är således gåvor, understöd, barnbidrag, folkpension. Direkta skatter är exempel på transferutgifter. Summan av en persons förvärvsinkomst och hans transferinkomst minskad med hans transferutgift kan benämnas den disponibla inkomsten. Då den disponibla inkomsten måste fördelas mellan konsumtion och sparande, kan därför ovanstående definitioner i korthet skrivas:

Förvärvsinkomst = faktorinkomst + finansinkomst.

Disponibel inkomst = förvärvsinkomst + transferinkomst - transferutgift.

Disponibel inkomst = konsumtion + sparande.⁴¹⁾

De i ekvationen ingående faktorerna transferinkomst och transferutgift har med ett undantag ej mätts i denna undersökning. Orsaken till att transferinkomsterna här ej undersökts är, att de i regel inte är deklarationspliktiga inkomster. Att närmare utreda betydelsen av dessa inkomstkällor för den enskilde torde kräva en särskild undersökning. Genom att folkpensionen utgjort en deklarationspliktig transferinkomst har emellertid denna ingått i mätningen. För övrigt har faktorerna transferinkomst och transferutgift här rent teoretiskt betraktats som en del av konsumtionen.

Bruttoinkomstutvecklingen belyser inte de direkta skatternas omfördelande effekt. I sin licentiatavhandling har Kent Olsson bl.a. studerat de direkta skatternas inkomstutjämnande betydelse för hushåll i olika yrkeskategorier. Han finner att den direkta skatten haft en viss utjämnande roll för hushållens inkomstnivå men att inkomstrelationerna mellan yrkesgrupperna inte i större utsträckning påverkats av de direkta skatterna. Detta gäller särskilt när en låginkomstgrupp som textilarbetare jämförs med en akademikergrupp som läroverkslärare.

⁴¹⁾ Definitionerna av inkomstbegreppet har främst hämtats ur R. Bentzel: Inkomstfördelningen i Sverige, s. 14f.

Kent Olssons resultat kan i detta avseende sammanfattas i följande uppställning, där manliga läroverkslärares hushållsinkomst satts till 100.

	1925		1945		1960	
	före skatt	efter skatt	före skatt	efter skatt	före skatt	efter skatt
A	100	100	100	100	100	100
B	32	32	50	59	59	66
C	27	27	39	40	49	55
D	27	27	36	37	40	42

A = manl. läroverkslärare   C = byggnadsgrovarbetare
 B = byggnadssnickare   D = manl. textilarbetare

Källa: Olsson, K., Hushållsinkomst, inkomstfördelning och försörjningsbörda. En undersökning av vissa yrkesgrupper i Göteborg 1919-1960, s. 83 och 102.

Eftersom de direkta skatterna haft en liten omfördelande effekt, relativt sett, kan därför de bruttoinkomstrelationer som framräknats i resultatredovisningen någorlunda väl också återspegla inkomstförhållandena efter skatt. Det relativa inkomstavståndet mellan folkskollärare och murare torde efter skattens borträknande bli några enheter mindre under periodens senare del, medan avståndet folkskollärare — textilarbetare sannolikt inte nämnvärt förändrats genom skatteuttaget. När det gäller det relativa inkomstavståndet mellan byggnadssnickare och textilarbetare fann Kent Olsson att skatteuttaget under periodens senare del motverkade inkomstutjämnningen. De i förhållande till byggnadssnickarna lågavlönade textilarbetarnas inkomstläge blev således genom skatteeffekten relativt sett ytterligare något försämrat. Murares och textilarbetares hushållsinkomster före och efter skatt torde i föreliggande undersökning utvecklats på i stort sett samma sätt som byggnadssnickares — textilarbetares i Kent Olssons undersökning.

B. Inkomststrukturen

1. Mannens inkomst av tjänst

a. Kortfattad lönehistorik

Timplön och årslön utgör basen i faktorinkomsten. Som bakgrund till inkomstundersökningen beskrivs nedan löneutvecklingen i korthet

för de berörda yrkesgrupperna. Endast de centrala avtalsresultaten har beaktats. De aktuella fackförbundens lönepolitik har inte analyserats, och de förberedande förhandlingar, som föregått avtalen, har endast i ringa grad uppmärksammats. Huvudkällorna i detta avsnitt har utgjorts av fackförbundshistoriker samt publikationen Folkskolans årsbok.

Folkskolläraernas lön bestod under periodens början av olika delposter. Den största posten var det fasta lönebeloppet, som hade fastställts 1918 och gällde t.o.m. 1936. Nedanstående tablå visar de fasta beloppens nominella värden för manliga folkskollärare i samtliga ortsgupper 1916-36.

	E.o. + vikarie	lgr 1	lgr 2	lgr 3	lgr 4
Fast lön	1 700 kr	2 100 kr	2 400 kr	2 700 kr	3 000 kr

Källa: SFS 760/1918 samt Folkskolans årsbok.

Anm.: För ovan angivna avlöning var lärare skyldig att tjänstgöra 34½ vecka per år. Lgr 1 motsvarar den lönegrad, i vilken en nybliven ordinarie lärare placerades. Efter fem år i ordinarie tjänst skedde lönegradsuppflyttning ett steg. Tjänstgöringstiden för de här undersökta lärarna har varit 39 veckor per år (förf:s anm.).

Under samma tid utgick dessutom dyrtidstillägg, som årligen beräknades efter levnadskostnadernas förändring.

Utöver denna kontantlön var folkskollärare berättigad till bostad och bränsle in natura. I storstäderna tillhandahöll skolstyrelserna inte denna naturaförmån utan utbetalade ersättning motsvarande ortens pris för bostad och bränsle. Lönebostadens beskaffenhet varierade med lärarens tjänstställning.⁴²⁾ Hyresersättningen för Göteborgs del utgjorde 1930 1 450 kr för bostaden och 200 kr för bränslet.

Provisorisk avlöningsförbättring utgick dessutom fr.o.m. 1930 fram till den nya löne regleringen 1937. Denna lönepost utgjorde åren 1930-1936 för ordinarie manlig folkskollärare 288 kr. De här nämnda löneposterna fast lön, dyrtidstillägg, ersättning för bostad och bränsle samt provisorisk avlöningsförbättring utgjorde minimilönen. Före 1938 var utbetalningen av folkskollärlönerna ytterst en kommunal angelägenhet. Det av staten fastställda minimibeloppet måste utbetalas, lönebelopp därutöver ankom på de kommunala beslutsorganen. Därtill kom att tjänstgöringstiden i storstäderna allmänt omfattade ytterligare 4,5 veckor per år, för vilken

⁴²⁾ K. K. den 18 sept. 1918 angående boställsordning för lärare vid folk- och småskolor 792/1918.

extra ersättning utgick, och att kommunala lönetillägg utgick före 1938, särskilt i större orter.⁴³⁾

Kommunala lönetillägg utbetalades mycket sällan i landsbygdskommuner. Skillnaden i årslön för en folkskollärare i en storstad och i en småstad eller landsbygdskommun var större före 1938 än efter, trots att, i samband med att avlöningsreglementet för folk- och småskollärare ändrades under 1937, ortsgupperingar ej tillämpades på lärarlönerna förrän fr.o.m. 1938. Årslönen för ordinarie folkskollärare i lgr 1 i mindre stad uppgick år 1925 till 3 595 kr, i Stockholm 5 625 kr. Skillnaden bestod dels i att större bostads- och bränsleersättning utgick i storstäderna, dels i att nämnda kommunala tillägg i regel inte utbetalades på landsbygden och i mindre städer.⁴⁴⁾

I och med att ny löneplan fastställdes 1937 inleddes lärarpersonalen i ortsgupperingssystemet. Stockholm och Göteborg placerades i högsta dyrtort, G, Malmö och Norrköping i näst högsta, F. Fr.o.m. 1 juli 1939 uppflyttades Stockholm i en provisorisk dyrortsgrupp I. Pensionsåldern höjdes fr.o.m. 1938 från 60 till 63 år. Dyrtidstillägget ersattes av ett rörligt tillägg 1939. Naturaförmånerna försvann. Lönebostaden omvandlades till en tjänstebostad som läraren fick hyra. Staten bestämde fr.o.m. 1938 helt folkskollärarnas löner, och därmed försvann de kommunala tilläggen. Här aktuella ordinarie folkskollärare placerades i lönegrad 17 i det statliga lönesystemet.⁴⁵⁾

Löneregleringen 1937 kom att innebära ett kontantlönelöft för folkskollärarkåren. Lönerna för folkskollärare på landsbygden och i mindre städer lyftes relativt mest, och den geografiskt betingade lönespännvidden minskades. En väsentlig löneförmån innebar den snabbare löneklassuppflyttningen från 5 år i varje löneklass till 3 år i varje. För ordinarie folkskollärare i Göteborgs ortsgrupp blev den direkta innebörden av löneregleringen en ökning av årslönen med mellan 500 kr och 1 000 kr (beroende på antalet tjänsteår).

Under 1939 höjdes lönerna inom den gällande löneplanen med cirka 600 kr per år. Utöver det rörliga tillägget infördes under tiden 1941-47 ett kristillägg för att kompensera de stegrade levnadskostnaderna.

I avvaktan på den nya lönereglering, som genomfördes 1947, utbetalades provisoriskt lönetillägg 1946-47 med cirka 600 kr per år. Antalet dyrortsgrupper sänktes genom 1947 års lönereglering från 9 till 5. Stockholm placerades i högsta dyrort 5, Göteborg i 4, Malmö och Norrköping i 3. Nybliven

⁴³⁾ Göteborgs allmänna folkskolestyrelses berättelse läsåret 1929/30. Folkskolans årsbok.

Utöver ordinarie lön utgick ersättning för extra timtjänstgöring och för särskilda sysslor som tillsyningslärarsyssla.

⁴⁴⁾ Garsten, B. a.a. s. 6ff.

⁴⁵⁾ K. Maj:ts avlöningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor. SFS 868/1937. Ny lönereglering för lärare i folk- och småskolor. SFS 901/1937.

Angående dyrortsgupperingen se SFS 425/1935 och 367/1939. Jfr Folkskolans årsbok.

ordinarie folkskollärare placerades i lönegrad 21 mot tidigare 17 och kvinnlig folkskollärare blev nu lönemässigt fullt jämställd med manlig. Kristillägget och det rörliga tillägget upphörde. Dessa hade 1946 utgjort tillsammans 31% av grundlönen. Efter 1948 utgick enligt riksdagsbeslut ett tillägg utöver lönen. I den statliga löneplansförordningen från 1947 är tillägget inkluderat i lönetabellerna. Åren 1948-50 utgjorde detta tillägg 12% av grundlönen. Under resten av 1950-talet justerades det procentuella tillägget i samband med levnadskostnadsstegringen. Lönetillägg för särskild undervisning utgick fr.o.m. 1954, då folkskollärare tjänstgjorde i klass 7 eller högre klass samt för undervisning i engelska.

1957 vidtogs en löneplansrevision. Ordinarie folkskollärare placerades i lönegrad 16, vilket motsvarade den förutvarande lönegrad 22. Detta innebar således lönegradsuppflyttning ett steg.⁴⁶⁾

Nedanstående tabell sammanfattar de totala årslönebeloppens storlek för ordinarie folkskollärare i Göteborg och motsvarande dyrortsgrupp åren 1924-1957.

Tabell C. Årslön för ordinarie folkskollärare i Göteborgs ortsgupp.

A. *Minimilöner för ordinarie folkskollärare 1924-1936 (i kr).*

År	lgr 1	lgr 2	lgr 3	lgr 4
1924	4 440	4 845	5 255	5 660
1930	4 648	5 043	5 443	5 838
1936	4 588	4 973	5 358	5 743

(Omfattar fast lön, dyrtidstillägg, provisoriskt lönetillägg och ersättning för bostad och bränsle.)

B. *Årslöner för ordinarie folkskollärare i lönegrad 17 (lönekl. 17-21).*

År	lkl 17	lkl 18	lkl 19	lkl 20	lkl 21
1938	5 800	6 130	6 550	7 020	7 500

(Omfattar lön och generella tillägg. Löneregleringen 1937 innebar dessutom ett barnstillägg med 9 kr per barn/månad.)

⁴⁶⁾ SFS 356/1946; 376, 377/1947 Statens löneplansförordning; 414/1947, 437/1948 Avlöningsreglemente för folkskolan med tillämpliga förändringar; 425/1947 Ang. dyrortsgrupperingen i Statens löneplansförordning; 152, 228, 670/1957. Folkskolans årsbok.

C. Årslön för ordinarie folkskollärare i lönegrad 21 (lönekl. 21-24).

År	lkl 21	lkl 22	lkl 23	lkl 24
1956	14 184	15 048	15 936	16 836

D. Årslön för ordinarie folkskollärare i lönegrad 16 (lönekl. 16-19).

År	lkl 16	lkl 17	lkl 18	lkl 19
1957	16 356	17 256	18 228	19 324

Källa: Folkskolans årsbok. Beloppen är angivna i löpande penningvärde.

Tre större löneregleringar, som samtliga inneburit löneförbättringar, har ägt rum under perioden med jämna tioårsintervaller: 1937, 1947 och 1957. Då levnadskostnaderna stegrats, har lönetillägg utgått med en i princip 75-procentig kompensation för kostnadsökningen. Om levnadskostnaderna sjönk, sänktes lönerna endast med 75% av kostnadsänkningen. Detta har medfört, att folkskollärarna under inflationstider automatisk fått minskade reallöner, under deflationstider ökade, under förutsättning att lönen i övrigt inte ändrats. Löneregleringen 1937 betraktades allmänt av folkskolläraryrket som den förmånligaste löneuppgörelsen. 1938 och 1939 års reallöner överträffades ej av lönerna omedelbart efter 1947 utan först 1957 genom de då förbättrade lönevillkoren.⁴⁷⁾

Till följd av sänkta levnadskostnader under 1920-talets början slöts 1922 ett avtal mellan *murarna* och arbetsgivarparten, som innebar lönesänkningar i förhållande till 1920 års avtal. Timlöner och ackordspriser sänktes med 30-33%. År 1920 hade timlönen för murare i Malmö och Norrköping satts till 2 kr, i Göteborg 2,10 kr och i Stockholm 2,40 kr. År 1924 uppsades avtalet från 1922 och de därpå följande löneförhandlingarna resulterade i att timlönen i Stockholm sattes till 1,60 kr och i Göteborg till 1,45 kr. Avtalet från 1924 förlängdes årligen utan uppsägningar t.o.m. 1932 års utgång.⁴⁸⁾

Vid årsskiftet 1932-33 uppsade byggnadsföretagarna avtalet, och förhandlingar påbörjades omedelbart. Trots att regeringen tillsatte en medlingskommission i mars 1933, bröt förhandlingarna samman under våren. Efter förhandlingarnas sammanbrott nedlades arbetet hos organiserade byggnadsföretagare, medan avtal med oorganiserade byggnadsföretagare ingicks i största möjliga utsträckning. Inte förrän i februari 1934 kunde nytt avtal

⁴⁷⁾ Folkskolans årsbok 1938 s. 359ff, 1947 s. 412ff.

⁴⁸⁾ Svenska Murareförbundet I s. 338ff. Sociala Meddelanden 1929 s. 499ff.

slutas. Avtalet innebar sänkta timlöner och ackordspriser.⁴⁹⁾ Avtalet från 1934 utgick den 1 april 1937, till vilken tidpunkt det uppsagts av murarna. Avtalsförhandlingarna blev långvariga och segslitna. Först i juni 1937 träffades fullständig uppgörelse. Timlönerna höjdes i Stockholm med 15 öre och i de största landsortsstäderna med 10 öre. Ackordspriserna höjdes med 10% i Stockholm och med 9% i landsorten. Detta avtal löpte till april 1940.⁵⁰⁾

1940 års avtal justerades genom en uppgörelse i januari 1940, som innebar att en mindre höjning av timlönen genomfördes och att ett rörligt lönetillägg skulle utgå fr.o.m. 1941. Förhandlingar begärdes av arbetarparten, och de påbörjades 1940 men kunde ej avslutas förrän i juni 1941. Timlönen blev oförändrad, och ackordspriserna sänktes med 5%.⁵¹⁾

⁴⁹⁾ Svenska Murareförbundet I s. 346ff. De byggnadsföretagare, som stod utanför byggnadsindustriförbundet och med vilka arbetsöverenskommelser söktes, var främst byggnadsstyrelsen, kommuner och landsting, som byggde i egen regi, oorganiserade byggmästare och egnahemsbyggare. Byggnadsindustriförbundet hade givit sina medlemmar direktiv att tillämpa sänkta timlöner från april 1933 och att ackordsarbete ej fick förekomma.

Regeringen vände sig under hösten 1933 direkt till de förhandlande parterna och överlämnade ett förslag, som innebar reduceringar av tim- och ackordslöner med 15% i landsorten och 11% i Stockholm. Förslaget antogs av murareförbundet men förkastades av företagarna. I början av år 1934 avlämnade en förstärkt förlikningskommission ett nytt medlingsförslag, som innebar 1-3 öres lägre timlön än regeringsförslaget. Ackordspriserna skulle sänkas för hela landet med 15%. Svenska arbetsgivareföreningen meddelade kommissionen och regeringen, att den var redo att förklara 200 000 man i lockout, om ej arbetarparten accepterade det nya medlingsförslaget. Murareförbundet förkastade förslaget med knapp majoritet. Övriga fackförbund, som var indragna i byggkonflikten, antog däremot förslaget. LO:s representantskap ålade inför lockouthotet och med stöd av LO:s stadgar murareförbundet att godkänna medlingsförslaget. Den 14 februari 1934 beslöt murareförbundet att följa LO:s direktiv. Uppgörelsen väckte bitterhet bland murareförbundets medlemmar, och vid förbundskongressen 1934 förelåg motioner om utträde ur LO från åtta avdelningar, bl.a. från Stockholms- och Malmöavdelningarna.

⁵⁰⁾ Ibid. s. 353ff. Förhandlingsläget var kärvt 1937. Partiella strejker förekom i Stockholm och Malmö. Byggnadsindustriförbundet förklarade allmän lockout under en månad. Lockouten hade dock ingen större effekt, då tillgången på arbete var god. Byggnadsindustriförbundets avdelning i Malmö bröt sig ur förbundet och erbjöd i mars murarna höjd timlön från 129 öre till 140 öre. 80% av murarna i Malmö hade anställning hos den utbrutna byggmästareföreningen.

⁵¹⁾ Ibid. s. 358ff. Svenska Murareförbundet II s. 129ff.

Murareförbundets förhandlingsposition var svag 1940-41. Byggnadsindustrins produktion avstannade automatiskt med andra världskrigets utbrott. I början av 1941 var över 60% av fackanslutna murare arbetslösa. Kompensation för förhöjda levnadskostnader gavs delvis genom ett rörligt lönetillägg. Den 30 januari 1941 ingicks ett semesteravtal för byggnadsmarknaden. 1938 hade riksdagen beslutat om lagstadgad semester.

Timlönerna från 1941 var kvar på samma nivå till 1945, medan dyrtidstillägget och semesterersättningen årligen ökade. En period med årligen avtalsmässigt förbättrade timlöner och ökade dyrtidstillägg och semesterören inträffade 1946-48. Under 1949-50 prolongerades 1948 års avtal. I 1951 års avtal inarbetades dyrtidstillägget i timlöner och ackordspriser, och regler för ackordskompensation vid dagtidsarbete fastställdes. Lönerna höjdes ånyo 1952 för att avseende timlönen vid avtalen 1953-55 fastställas till 1952 års nivå, medan uppjusteringar vidtogs angående ackordskompensation och semesterersättning. 1956 års avtal resulterade i ett generellt lyft av timlöner och ackord med 3,7%. Under avtalsperioden 1957-59 höjdes årligen såväl timlöner som semesterersättning.⁵²⁾

De avtalsenliga murarlönernas utveckling i Stockholms och Göteborgs dyrtid 1941-59 har sammanfattats nedan i ören (sid. 59).

Timlönerna enligt avtalen är emellertid i murarnas fall ett otillräckligt mått på det faktiska löneläget. De kan endast belysa trenden, ej nivån. Avtalslönerna utgör minimilöner, som ofta kompletteras med högre individuella löner, särskilt under högkonjunkturer. Murarnas avlöningsform bygger dessutom i hög grad på ackordslön, i genomsnitt 75-80% av totallönen, vilket även höjt det faktiska löneläget.

En undersökning angående avtalsenliga löner och faktiska löneinkomster för bl.a. murare i Stockholm, Göteborg och Malmö vid årsskiftet 1928-29 illustrerar kollektivavtalslönernas begränsade värde som mått på det faktiska löneläget i storstäderna.

	Avtalsenlig timlön	Beräknad merförtjänst utöver timlönen	Beräknad faktisk timlön
Stockholm	1,60 kr	60-100%	2,56-3,20 kr
Göteborg	1,45 kr	20- 40%	1,74-2,03 kr
Malmö	1,34 kr	30- 50%	1,74-2,01 kr

Källa: Sociala meddelanden 1929 s. 499 ff.

Samma tendens återfinnes i slutet av undersökningsperioden. En jämförelse mellan avtalslöner i Stockholm och Göteborg 1951-59 och den faktiska genomsnittliga timlönen för murare i riket visar, att det faktiska

⁵²⁾ Svenska Murareförbundet II s. 13 ff.

löneläget låg betydligt över det avtalsenliga. Löneglidningen dvs. skillnaden mellan faktisk och avtalsenlig lön har i murarnas fall varit påtaglig.

År	Avtalslön med tillägg		Faktisk timlön	Antal arbetstimmar
	Stockholm	Göteborg	i genomsnitt i riket ¹⁾	i genomsnitt i riket
1951	3,67 kr	3,38 kr	5,58 kr	1 974 tim.
1952	4,32 kr	3,97 kr	6,52 kr	1 955 tim.
1953	4,40 kr	4,03 kr	6,75 kr	1 909 tim.
1954	4,40 kr	4,03 kr	7,25 kr	1 944 tim.
1955	4,82 kr	4,40 kr	7,44 kr	1 941 tim.
1956	5,33 kr	4,86 kr	7,93 kr	1 904 tim.
1957	5,59 kr	5,09 kr	8,10 kr	1 919 tim.
1958	5,78 kr	5,26 kr	8,58 kr	1 811 tim.
1959	6,05 kr	5,50 kr	9,04 kr	1 869 tim.

¹⁾Den faktiska timlönen var högre än genomsnittet i Stockholm och Göteborg.

Källa: Svenska Murareförbundet II s. 166ff.

Medan avlöningsformen förmånligt inverkat på murarnas löneläge, har den inom yrket stora arbetslösheten haft motsatt verkan. Säsongarbetslösheten, som är typisk för facket, har främst berott på klimatiska förhållanden, men även konjunkturläget har påverkat denna typ av arbetslöshet. Vid högkonjunktur, hög sysselsättning och stor arbetsefterfrågan har säsongvariationerna utjämnats. Arbetslöshetsstatistiken visar, att byggnadsbranschen varit mycket konjunkturkänslig. Under periodens senare del har känsligheten för klimatiska förhållanden minskat. Att säsongvariationerna minskat efter andra världskriget framgår klart av följande tabell.

De nominellt oförändrade lönerna 1924–32 innebar en successiv reallöneförbättring. Fr.o.m. 1931 ökade emellertid arbetslösheten, vilket resulterade i sänkta faktiska årslöner. Den långvariga arbetskonflikten och rekordhög arbetslösheten 1933 samverkade till att årslönen detta år nådde sitt bottenläge. Höjda nominallöner och minskad arbetslöshet har under 1930-talets slut bidragit till ökade reallöner för murarna. Genom andra världskriget bröts högkonjunkturen inom byggnadsbranschen och arbetslösheten ökade. Dyrtdis- och andra tillägg har inte kompenserat de stegrade levnadskostnaderna under början av 1940-talet. Därefter har genom höjda timlöner, ackordspriser och tillägg och en markant löneglidning, samtidigt som arbetslösheten stabiliserats på en lägre nivå, den årliga reallönen successivt kunnat höjas.⁵³⁾

⁵³⁾ Ibid. passim.

År	Timlön		Rörligt lönetillägg per timme		Ackordskomp. per timme		Semestersättning per timme		Timlön med tillägg	
	Stölm	Gbg	Stölm	Gbg	Stölm	Gbg	Stölm	Gbg	Stölm	Gbg
1941	171	155	15	14			10	8	196	177
42	171	155	32	29			10	8	213	192
43	171	155	35	31			11	9	217	195
44	171	155	42	37			11	9	224	201
45	178	162	42	37			13	11	233	210
46	189	173	42	37			16	13	247	223
47	201	185	52	47			18	15	271	247
48	209	193	52	47			20	16	281	256
49	209	193	52	47			20	16	281	256
1950	209	193	52	47			20	16	281	256
51	305	284			38	34	24	20	367	338
52	344	321			46	42	42	34	432	397
53	344	321			46	42	50	40	440	403
54	344	321			46	42	50	40	440	403
55	344	321			83	76	55	43	482	440
56	382	356			92	84	59	46	533	486
57	406	377			92	84	61	48	559	509
58	423	392			92	84	63	50	578	526
59	448	414			92	84	65	52	605	550

Källa: Svenska Murareförbundet II s. 166ff.

Tabell D. Arbetslösheten inom murarfackförbundet 1924-59.
Arbetslösa i % av medlemsantalet.

År	Febr.	Juni	Årsmedeltal	År	Febr.	Juni	Årsmedeltal
1924	57,8	1,0	20,1	1942	50,9	7,5	23,9
25	39,4	2,4	20,5	43	28,6	8,3	17,6
26	51,0	2,6	24,9	44	34,2	4,8	14,8
27	47,1	4,7	27,3	45	20,4	4,8	10,7
28	34,4	2,3	21,9	46	22,0	2,8	9,0
29	55,3	1,6	22,8	47	28,5	2,6	9,9
1930	33,1	4,2	20,9	48	23,4	5,1	11,3
31	42,4	5,9	26,1	49	22,2	3,5	10,2
32	51,8	20,5	40,7	1950	19,5	2,6	7,1
33	64,9	35,2	62,2	51	9,9	1,5	4,9
34	63,4	12,1	28,2	52	11,9	2,8	6,6
35	35,4	3,5	19,9	53	17,1	1,8	7,2
36	36,6	4,4	18,2	54	20,1	1,4	7,0
37	29,1	5,9	18,9	55	18,3	1,3	8,1
38	32,1	2,8	16,0	*56	24,7	1,0	7,0
39	22,2	1,9	15,2	57	12,0	4,4	8,2
1940	57,3	30,7	44,2	58	21,5	2,5	9,7
41	59,5	25,5	38,9	59	13,7	2,3	6,8

*) Ny serie, procent försäkrade arbetslösa vid arbetsförmedlingarna.

Källa: Byggnadsfacket utredningsavdelning, Sociala meddelanden. Åren 1924-55 har uppgifterna baserats på fackförbundets egen arbetslöshetsstatistik, vilken i allmänhet ger en något överdriven bild av arbetslösheten. Orsaken är att enligt förbundets stadgar även de som är korttidsarbetslösa kan registreras som arbetslösa. Även den som arbetat ett par dagar i veckan kan ha räknats som arbetslös genom att han varit befriad från kontingentavgiften. Förbundets arbetslöshetsstatistik har byggt på befrielsen från kontingentavgift.

Textilarbetarnas löner blev år 1922 liksom murarnas föremål för sänkning i förhållande till 1920 års avtal. Tid- och ackordslönerna sänktes med 40%.⁵⁴⁾ Riksavtalet uppsades 1924 av textilarbetarna, men det nya avtal, som ingicks 1924, kom i stort att bygga på 1922 års avtal. 1924 års avtal prolangerades ända till 1930, då det uppsades av arbetarparten. Inget avtal slöts 1930. Arbetsgivarna meddelade, att arbete inom textilindustrin skulle fortgå på gamla lönevillkor. Textilarbetarförbundet svarade med punktstrejker från 1 januari 1931. Arbetsgivarparten svarade med att vid strejkfria fabriker nedsätta tidlönen 10%. Den 12 januari 1931 svarade arbetarparten med totalomfattande strejk, och 33 000 textilarbetare blev

⁵⁴⁾ Textilarna II s. 14.

indragna i konflikten. Strejken varade till den 20 mars 1931, då uppgörelse slöts, som i stort innebar oförändrad tidlön. Ackordslöner och övertidsersättning höjdes några procent.⁵⁵⁾ 1931 års avtal uppsades 1936, och i januari 1937 slöts ett nytt riksavtal, som gällde till 1938 års utgång. De viktigaste förbättringarna i det nya avtalet var det extra lönetillägg, ackordskompensation, som de rena tidlönearbetarna erhöll. Vissa grupper bland textilarbetarna, bl.a. vävarna, har haft ackordslön under hela perioden, medan andra, färgeri- och beredningsarbetarna, först från och med 1937 fått nämnda ackordskompensation. För manliga tidlönearbetare utgick detta tillägg med 6 öre per timme i tarifferna 2 och 3. Tariffindelningen har under perioden varit följande: Stockholm i högsta lönetariff 1, Göteborg och Malmö i 2, Norrköping i 3. Dessutom höjdes de tariffenliga timlönerna med i genomsnitt 6%. Vid sättandet av alla nya ackord kom de nya timlönerna att ligga till grund.⁵⁶⁾ Efter lönesänkningen 1922 hade lönerna år 1937 för första gången fått ett generellt lyft. 1939 års riksavtal innebar ytterligare höjning av timlönerna för manliga textilarbetare med 4 öre.⁵⁷⁾

Under perioden 1940-47 förbättrades riksavtalet från 1939 år från år både med avseende på lönerna och beträffande de allmänna bestämmelserna. I de allmänna bestämmelserna förbättrades bl.a. ersättningarna för övertid, skiftarbete och för förskjutet arbetstid. Dessutom har stora grupper tidlönsarbetare, främst i färgeri- och beredningsarbete, överförts till ackordsarbete, något som väsentligt höjt den allmänna genomsnittsförtjänsten per arbetare och timme. Mellan SAF och LO träffades 1940 ett avtal om indexreglerade löner för att kompensera levnadskostnadsökningen. Indexlönen avsåg att kompensera arbetarna med 75% för de stegade kostnaderna, men 1941 sänktes kompensationsgraden till 50%.⁵⁸⁾

Genom 1948 års avtal höjdes lönerna åter. 1949 prolongerades 1948 års avtal, varför ett formellt lönestopp kom till stånd. 1951 års prisstegring orsakade en avtalsenlig förhöjning av timlönerna med 37 öre. Indexlönen (dyrtidstillägget) inarbetades i timlöner och ackord. Från och med 1 juli

⁵⁵⁾ Ibid. I s. 216ff. Strejken från den 1 januari 1931 omfattade bl.a. AB Förenade Yllefabriker i Norrköping, Almedals Fabriker i Göteborg och AB Sveriges Förenade Triåfabriker i Malmö. Textilarbetarförbundet hade uppsagt gällande avtal 1930 i hopp om att de tidigare rådande konjunkturerna skulle fortsätta. P.g.a. tydliga tecken på en försämring av det ekonomiska läget minskades utsikterna för arbetarparten att genom en utdragen konflikt tvinga arbetsgivarna att tillmötesgå kravet om löneökning för tim- och ackordsavlönade. Uppgörelsen efter den drygt två månader långa strejken, den största arbetskonflikten i förbundets historia, innebar, att textilarbetarna ej fick igenom något av sina krav för de tidavlönade.

⁵⁶⁾ Ibid. I s. 244ff. Som påtryckningsmedel vid förhandlingarna hade textilarbetarförbundet varslat om partiell strejk från den 25 januari 1937. Den varslade strejken verkställdes aldrig.

⁵⁷⁾ Ibid. II s. 19.

⁵⁸⁾ Ibid. II s. 20ff.

Tabell E. Den avtalsenliga timlöneutvecklingen i ören för manliga
textilarbetare 1924-1947.
Gäller tariff 3 (bl.a. Norrköping).

År	Tidlönearbetare					Ackordsarbetare		
	tariff- lön	ack.- komp.	kris- tillägg	index- lön	Summa	ackords- lön	index- lön	Summa
1924-36	77	—	—	—	77	99	—	99
1937	82	6	—	—	88	103	—	103
38	82	6	—	—	88	105	—	105
39	86	6	—	—	92	109	—	109
1940	90	6	—	6	102	117	6	123
41	90	6	—	13	109	119	13	132
42	90	6	3	21	120	123	21	144
43	91	6	3	21	121	127	21	148
44	97	8	—	21	126	129	21	150
45	103	8	—	23	134	136	23	159
46	111	8	—	25	144	149	25	174
47	132	—	—	30	162	162	30	192

Källa: Textilarna II s. 30ff.

1951 gällde en reformerad semesterlagstiftning, som tillerkände de anställda rätt till tre veckors årlig semester. Arbetsgivarna beräknade den avtalsenliga löneförhöjningen detta år till 16%. Även 1952 års avtal medförde en timlöneökning, detta år med 29 öre. För 1953 prolangerades avtalen med smärre förändringar. De därpå följande avtalsförhandlingarna, som slutfördes 1955, resulterade i en 5-procentig lönehöjning.⁵⁹⁾

Även för textilarbetarna ger avtalslönen en otillräcklig bild av det faktiska löneläget. Nedanstående sammanställning visar den totala timförtjänsten 1920-59 inkl. alla tillägg för skift, övertid, helgdagar, semester etc. för vuxna manliga arbetare, dels inom samtliga industrigrupper, dels inom textilindustrin.

⁵⁹⁾ Partsutredningen för textilindustrin: Arbetsmarknad och löner s. 99ff. Läget på förhandlingsfronten 1954-55 var ansträngt. Textilföretagens situation hade förvärrats under 1950-talets början p.g.a. utländsk konkurrens. Textilimporten ökade med mer än 20% 1950-55, medan den inhemska textilproduktionen sjönk med mer än 10%. Textilarbetarnas reallön hade under samma tid höjts med 20%. Likväl hade textilarbetarnas löneläge i förhållande till industriarbetarna i övrigt under denna tid försämrats.

Tabell F. Genomsnittlig timförtjänst i ören för arbetare inom samtliga industri-grupper och inom textilindustrin.

År	A. Samtl. industri-grupper			År	A. Samtl. industri-grupper		
	B. Textil-industri	B i % av A			B. Textil-industri	B i % av A	
1920	163	146	90	1940	146	117	80
21	156	123	79	41	157	126	80
22	110	93	85	42	171	142	83
23	106	90	85	43	178	148	83
24	108	91	84	44	183	155	85
25	112	92	82	45	190	164*)	86
26	113	91	81	46	205	181	88
27	113	91	81	47	234	211	90
28	115	92	80	48	254	230	91
29	117	92	79	49	261	237	91
1930	119	92	77	1950	272	243	89
31	118	94	80	51	329	287	87
32	115	92	80	52	392	332	85
33	114	93	82	53	410	347	85
34	114	93	82	54	430	365	85
35	116	93	80	55	464	390	84
36	117	94	80	56	503	424	84
37	122	100	82	57	533	449	84
38	129	102	79	58	566	472	83
39	134	106	79	59	591	494	84

*) Enligt socialstyrelsens lönestatistik var genomsnittslönen 166 öre.

Källa: För samtliga industrigrupper socialstyrelsens lönestatistik t.o.m. 1948 och därefter SAF:s statistik, för textilindustrin socialstyrelsens statistik t.o.m. 1944 och därefter huvudorganisationernas gemensamma lönestatistik.

Svenska Textilarbetareförbundet Stencil 25.8.1965.

Anledningen till att de faktiska genomsnittslönerna i textilindustrin överstigit avtalslönerna är dels att vissa tillägg, övertids- och semesterersättningar osv., inräknats i de faktiska timlönerna, dels att löneförbättringar utöver avtalen erbjudits (löneglidning).⁶⁰⁾ Löneglidningen för textilarbetarna har generellt dock varit mindre än för murarna, och textilarbetarnas oförmånliga relativa löneläge under hela perioden framgår klart.

Textilarbetarnas och murarnas relativa löneläge 1951-59 sammanfattas i följande tabell.

⁶⁰⁾ Ibid. s. 68ff.

Tabell G. Faktiska timlöner i genomsnitt.
Samtliga industrigrupper = 100.

År	Samtliga industrigrupper	Textilarbetare	Murare
1951	100	87	170
52	100	85	166
53	100	85	165
54	100	85	168
55	100	84	160
56	100	84	158
57	100	84	152
58	100	83	152
59	100	84	153

Källa: Svenska Textilarbetareförbundet Stencil 28.5.1965. Byggnadsfackets utredningsavdelning.

Den registrerade arbetslösheten inom textilindustrin har under hela perioden varit mindre än inom övriga industrigrupper. Säsongarbetslösheten har varit relativt obetydlig. En form av dold arbetslöshet utgjorde emellertid korttidsdriften och korttidsanställningen, som vissa textilföretag tillämpade särskilt före andra världskrigets utbrott.⁶¹⁾

Tabell H. Arbetslösheten inom textilindustrin.
Arbetslösa i % av förbundets medlemsantal, årsmedeltal.

År	År	År	År	År	År	År	År
1925	3,4	1933	7,8	1940	3,3	1944	2,3
1930	3,6	1934	4,9	1941	4,8	1945	2,0
1931	3,7	1935	6,2	1942	4,3	1950	0,6
1932	6,5	1936	4,5	1943	2,9	1955	1,8

Källa: Sociala meddelanden.

Sammanfattningsvis kan konstateras, att textilarbetarnas löner under perioden före andra världskriget i stort varit oförändrade. Under 1940-talet höjdes det relativa löneläget inom textilindustrin för att under 1950-talet åter sänkas genom textilkrisen under decenniets förra hälft.

⁶¹⁾ Uppgifterna om korttidsanställning har erhållits genom intervju med textilarbetarfackföreningens i Göteborg ombudsman Ivan Lind. Den som arbetade minst fyra dagar i veckan fick ej registreras som arbetslös.

Årsinkomster under ett visst belopp (600 kr under större delen av undersökningsperioden) har lagenligt undgått deklarationsplikt, varför en till noll kr deklarerad inkomst i allmänhet innebär, att årsinkomsten kan variera mellan 0 och 600 kr. Under byggnadskonflikten 1933 har murare i verksamma åldrar i en del fall (ibland mer än 25%) deklarerat, att de ej haft någon inkomst. Konfliktunderstöd utgick emellertid till alla konfliktdrabbade. Sådana understöd har inte varit deklarationspliktiga.⁶²⁾

För murare och textilarbetare i åldrarna 66 år och däröver har det varit relativt vanligt, att inkomsten deklarerats till noll. I denna åldersgrupp finns både verksamma och icke längre verksamma individer. De icke verksamma har i stort sett inkomstmässigt varit hänvisade till ålderspensioner. I motsats till folkskollärare, som genom tjänstepensionering i regel erhållit 65–70% av slutlönen i pension efter uppnådd pensionsålder, har p.g.a. hög ålder icke verksamma murare och textilarbetare i regel endast erhållit folkpension.^{62a)}

Den första svenska folkpensioneringslagen tillkom 1913. Pensionen utgjordes dels av en avgiftspension, som av erlagda pensionsavgifter vid 67 års ålder eller vid dessförinnan inträffad arbetsoförmåga utgick med viss procent av summan, dels av pensionstillägg, som enbart utgick till invalider med låga inkomster oavsett ålder. 1913 års pensionssystem kom att bestå till 1936. Fr.o.m. 1921 fick alla pensionärer helt pensions-tillägg. Folkpensionerna dyrortsgrupperades enligt beslut av 1937 års riksdag. 1946 års riksdag beslöt om generellt höjda folkpensioner, och den nya folkpensionslagen trädde i kraft 1948. Den genomsnittliga storleken av folkpensionerna framgår av tabell I. Före 1946 uppgick folkpensionen ej till 600 kr/år, varför den ensam ej var deklarationspliktig. En till noll deklarerad inkomst för pensionerade murare och textilarbetare motsvaras således av en inkomst mellan beloppen i tabell I (i regel inkomstprövad pension) och 600 kr.⁶³⁾

⁶²⁾ Under konfliktens första halvår utgick understöd med 3 kr/dag, därefter med 2 kr/dag. Maximalt konfliktunderstöd för en murare under 1933 torde uppgått till 600–700 kr. Utbetalningslistor angående konfliktunderstöd till fackanslutna arbetare i byggnadsfacket. Göteborgs stadsarkiv, Folk rörelsearkivet. Jfr Göteborgs murarefackförening 60 år, s. 153.

^{62a)} Pensionsförmånerna för folkskollärare omfattade både egen pension och familjepension.

⁶³⁾ Elmér a.a. s. 49 ff, s. 195, s. 536 f.

Tabell I. Folkpensionernas utveckling per individ 1921-59.

Nominella belopp i kr/år.

Folkpensioner utan inkomstprövning			Inkomstprövad pension			
År	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
1921	11	10	11	124	120	121
1926	17	11	16	152	137	143
1936	36	14	26	199	173	184
1938	43	17	31	322	324	324
1946	85	65	76			696

Folkpension utan inkomstprövning		Folkpension med inkomstprövat bostadstillägg		
År	En av två makar	Övriga	En av två makar	Övriga
1948	840	1 050	1 041	1 399
1951	983	1 229	1 221	1 628
1956	1 587	1 983	1 882	2 490
1959	1 960	2 450	2 306	3 035

Källa: Elmér: Folkpensioneringen i Sverige, s. 195, s. 536f.

De olika pensionsvillkoren för folkskollärarna å ena sidan och för murarna och textilarbetarna å den andra har således haft stor betydelse för den äldsta åldersgruppens årsinkomster. Folkskollärare har genom tjänstepensionen (intjänad men uppskjuten lön) endast fått en måttlig inkomstreduktion, då de slutade sin verksamhet, medan icke verksamma äldre murare och textilarbetare endast haft den relativt blygsamma folkpensionen som inkomstbas. Den obligatoriska allmänna tilläggspensioneringen beslutades först av 1959 års riksdag och har därför under undersökningsperioden inte kommit de här berörda grupperna till del.

b. Undersökningsresultatet

Inledning

Undersökningsresultaten angående mannens inkomst av tjänst är redovisade i tabellerna 37-40 samt i diagrammen 1-17.

Stratifiering efter yrkesbeteckning, då inkomsten skall studeras, har tidigare motiverats. Variablerna inkomst — yrke utgör således grundkomponenterna i inkomstundersökningen. En sammankoppling av dessa två variabler skulle visserligen ge en bild av inkomstutvecklingen för de

aktuella yrkesgrupperna, men genom en stratifiering av individerna inom varje yrkesgrupp efter ålder, civilstånd och region kan bilden nyanseras och ges fastare konturer. Huvudresultaten kommer således att framläggas i de närmast följande avsnitten.

Inkomst — yrke — ålder

För folkskollärarna har den maximala årsinkomsten inträffat i övre medelåldern 51–60 år under hela perioden. Med tanke på utgående ålders-tillägg förefaller denna iakttagelse högst rimlig. Genom att löneklass-uppflyttningar efter 1938 skett i snabbare takt än före 1938 visar även åldersgruppen 41–50 år relativt sett höga inkomster åren 1955 och 1959. Murarnas inkomstläge har varit maximalt i yngre medelåldern 31–50 år. Detta sammanhänger med arbetets och avlöningsformens art. Ackordslöner premierar tempo och erfarenhet. Optimal erfarenhet inom muryrket uppnås sannolikt inom ett tiotal år. Arbetstempot har därför varit mera utslagsgivande för inkomstens storlek. Att tempot mattas med stigande ålder är naturligt. Textilarbetarnas inkomster har varierat endast i ringa grad med åldern i de verksamma åldersgrupperna. Äldre verksamma textilarbetare har haft ett relativt sett förmånligare inkomstläge än motsvarande grupp murare. Detta torde bero på den mera åldersvänliga arbetsmiljön i textilindustrin. Däremot framgår av medlemsmatriklar för textilarbetare år 1959 hur svårt textilindustrin haft att rekrytera unga svenska män. Merparten unga manliga textilarbetare består numera av utlänningar. Textilkrisen under 1950-talet har gjort textilbranschen lönemässigt mindre attraktiv.

Beträffande åldersgruppen 66 år och däröver är inkomstskillnaden märkbar mellan folkskollärarna å ena sidan och murarna och textilarbetarna å den andra. Som tidigare påpekats, beror skillnaden till väsentliga delar på att icke verksamma murare och textilarbetare haft folkpensionen som enda inkomstkälla. Före 1946 var den så obetydlig, att den ej var deklareringspliktig. Folkskollärarna har oavsett verksamhetsgrad genom tjänstepension haft ett både absolut och relativt sett mycket bättre löneläge.

Yrkesintensiteten för män i olika åldersgrupper kan framräknas med hjälp av folkräkningarna.⁶⁴⁾

⁶⁴⁾ Folkräkningarna 1930 VII tab. 1, 1940 III tab. 23, 1950 VI tab. 3, 1960 IX tab. 2. Approximering till hela procenttal har gjorts.

Tabell J. Yrkesverksamma män i % av manl. folkmängd efter åldersgrupper.

År	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-
1930	82	94	97	98	98	98	97	94	85	70	38	
1940	82	93	96	98	97	97	97	95	92	80	61	32
1950	74	90	96	98	98	98	97	95	93	80	56	24
1960	53	75	93	96	97	97	96	95	92	82	51	13

I verksamma åldrar har yrkesintensiteten för män varit stabil på hög nivå, medan yrkesintensiteten starkt avtagit i åldrarna över 65 år, särskilt under periodens senare skede. Anledningen till den med åren minskade yrkesintensiteten i de högsta åldrarna torde bero på förbättrade folkpensioner efter 1948. De fallande inkomsterna i de högsta åldersgrupperna i diagrammen 11 och 12 förklaras till stor del av den med åldern fallande yrkesintensiteten.

Av diagrammen 14-16 framgår, att före 1940 ägde ingen inkomstutjämning rum mellan de tre yrkesgrupperna. Huvudtrenden var före 1940 snarare den motsatta. Undantag utgjorde murarnas förbättrade relativa inkomstläge omkring 1930 och under slutet av 1930-talet. Fr.o.m. 1940 till omkring mitten av 1950-talet utjämnades inkomstklyftorna kraftigt. Murarnas inkomster, som 1940 i Stockholm i åldrarna 20-65 år utgjorde cirka 35% av folkskollärarnas, utgjorde 1954 närmare 100%. Under 1950-talets slut tycks inkomstutjämningen avstannat och t.o.m. lett till svagt ökande inkomstklyftor. I den äldsta åldersgruppen har emellertid ingen inkomstutjämning ägt rum. Vid 1950-talets slut utgjorde den äldsta åldersgruppen murares inkomster fortfarande endast drygt 20% av den äldsta åldersgruppen folkskollärares, medan för motsvarande grupp textilarbetare inkomsterna utgjorde 35-40%. Anledningen till att de äldsta textilarbetarnas genomsnittsinkomster varit högre än motsvarande grupp murares är att textilindustrin erbjuder en mera åldersvänlig arbetsmiljö än byggnadsindustrin. Den högre yrkesintensiteten hos de äldre textilarbetarna har alltså i viss mån verkat inkomsthöjande. Det förmånliga relativa inkomstläget för folkskollärare i äldsta åldersgruppen illustreras av följande tabell.

Sammanfattningsvis gäller, att inkomstutjämningen nått längst i den yngsta åldersgruppen, medan inkomstutjämningen successivt avtagit i de äldre åldersgrupperna. Transfereringarnas ökade betydelse för inkomstutjämningen har emellertid, som framgått, här inte studerats.

Tabell K. Folkskollärares, murares och textilarbetares inkomster i åldrarna 66 år och däröver i relation till resp. yrkesgrupp i åldrarna 20-65 år=100.

Ort: Göteborg.

År	Folkskollärare		Murare		Textilarbetare	
	20-65 år	66 år-	20-65 år	66 år-	20-65 år	66 år-
1925	100	65	100	33	100	57
1930	100	56	100	52	100	52
1940	100	60	100	27	100	25
1950	100	74	100	23	100	55
1959	100	69	100	28	100	52

Den dominanta delen av faktorinkomsten förvärfvas genom arbete inom yrkets ram. Arbetsförtjänster utanför yrkets ram (extrainkomster) kan dock genom sin kompletterande karaktär ha en viktig marginell betydelse för hushållets levnadsnivå.

På basis av deklarationsmaterial i Göteborg har i en specialundersökning år 1959 studerats hur inkomster av tjänst utanför yrkets ram varierat med yrke och ålder. Resultatet har redovisats i tabell 40 och i diagram 13. De deklarerade extrainkomsterna har varit av ringa betydelse för murare och textilarbetare, medan för folkskollärare dessa slag av inkomster deklarerats i större omfattning och till högre belopp.⁶⁵⁾

Årsinkomsternas spridning mellan övre och nedre kvartilerna framgår av diagrammen 1-9. Orsaken till den spridning, som förekommer, varierar från yrkesgrupp till yrkesgrupp. Folkskollärare har haft olika möjligheter att utöka den ordinarie lönen med ersättning för extra tjänstgöring i skolan.⁶⁶⁾ Murarnas avlöningsform bygger i hög grad på ackordslön. Arbetslösheten har dessutom varit stor inom murarfacket, särskilt under vinterhalvåret, och den har sannolikt träffat olika medlemmar olika hårt, varför den relativt stora inkomstspridningen inom

⁶⁵⁾ För murare och textilarbetare har extrainkomsterna främst bestått av vicevärdskap och arbeten av tillfällig art. I folkskollärarnas fall har extrainkomsterna huvudsakligen utgått som ersättning för förtroendeuppdrag, revisionsverksamhet samt verksamhet av pedagogisk karaktär utanför skolans ram. Extrainkomsterna för folkskollärarna har varit störst i åldrarna 41-50 år och 61-70 år.

⁶⁶⁾ Allmänna skolstyrelsens i Göteborg allegater. Avlöningslistorna visar, att folkskollärarna förr dessutom ofta tjänstgjorde i fortsättningskolan, en numera försvunnen skolform.

denna yrkesgrupp får sin förklaring. Inom textilbranschen har den registrerade arbetslösheten varit liten. En form av dold arbetslöshet utgjorde emellertid korttidsdriften och korttidsanställningen, som vissa företag tillämpade särskilt före andra världskriget.⁶⁷⁾ Vissa grupper bland textilarbetarna har haft ackordslön (vävarna) under hela perioden, medan andra (färgeri- och beredningsarbetare) först fr.o.m. 1937 fått ackordskompensation. Inom den allmänt hållna yrkesbeteckningen textilarbetare ryms undergrupper med olika arbetsuppgifter och olika löner. Medan murareförbundet får betraktas som ett yrkesförbund inom LO, utgör textilarbetareförbundet ett industriförbund inom LO. De mest framträdande undergrupperna bland textilarbetarna är väveri-, spinneri-, färgeri-, beredningsarbetare och stickare. Vävarnas årsinkomst ligger sålunda något över genomsnittet för textilarbetarna, vilket framgår av tabell 38a. Trots den rikliga förekomsten av undergrupper inom textilarbetarkåren är inkomstspridningen minst bland de verksamma inom denna kår.

Den stora inkomstspridningen för murare och textilarbetare i åldersgruppen 66 år och däröver förklaras av att åldersgruppen innehåller såväl verksamma personer med relativt höga inkomster som icke verksamma med mycket låga inkomster.

För att ge ett mått på inkomstmaterialiets homogenitet och precisionen i det bearbetade materialet kan som exempel nämnas, att för Göteborgs del i åldersgruppen 46–65 år medelinkomsten år 1930 för folkskollärarna var 8 225 kr, standardavvikelsen 1 235 kr och medelvärdets medelfel 220 kr (95% konfidensintervall). Motsvarande medelinkomst för murarna var 4 270 kr, standardavvikelsen 1 310 kr och medelvärdets medelfel 160 kr och för textilarbetarna medelinkomsten 2 690 kr, standardavvikelsen 780 kr och medelvärdets medelfel 105 kr. År 1959 var medelinkomsten för folkskollärarna 10 260 kr, standardavvikelsen 1 970 kr och medelvärdets medelfel 255 kr, för murarna medelinkomsten 6 695 kr, standardavvikelsen 2 380 kr och medelvärdets medelfel 410 kr, för textilarbetarna medelinkomsten 5 025 kr, standardavvikelsen 860 kr och medelvärdets medelfel 145 kr. Dessa exempel torde tillräckligt illustrera resultatens precision. Betydelsen av de illustrerade medelfelen reduceras avsevärt genom att intresset koncentreras till de stora utvecklingsdragen.

⁶⁷⁾ Jfr not 60.

Diagram 1.

Inkomst av tjänst för folkskollärare 20-45 år.

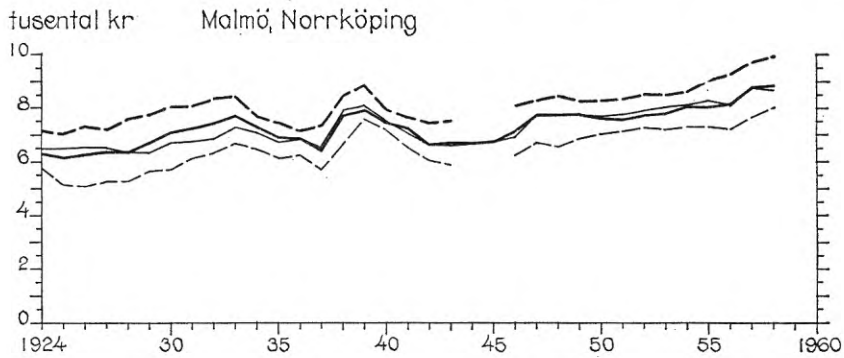
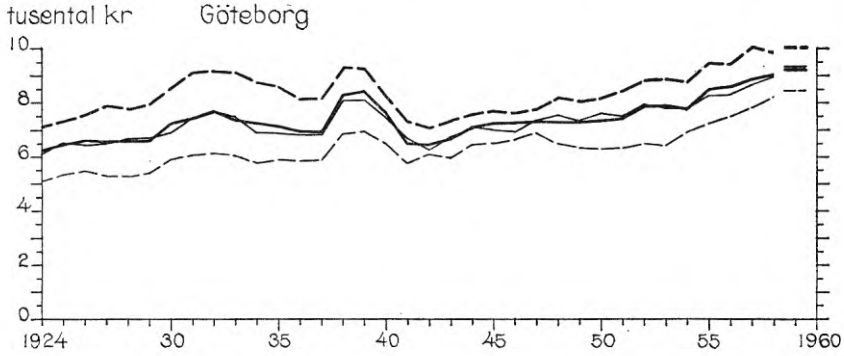
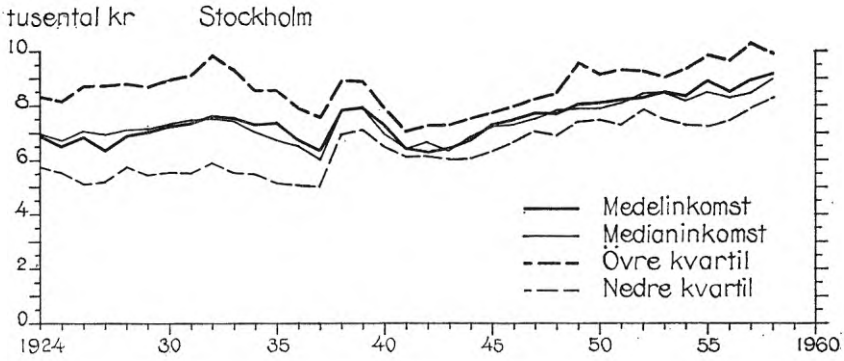
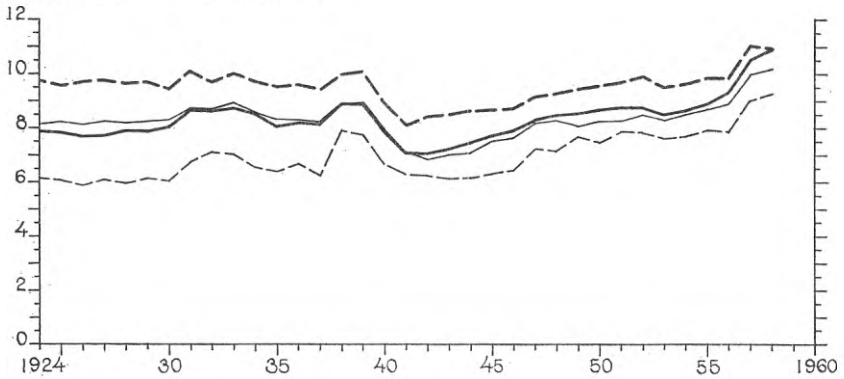

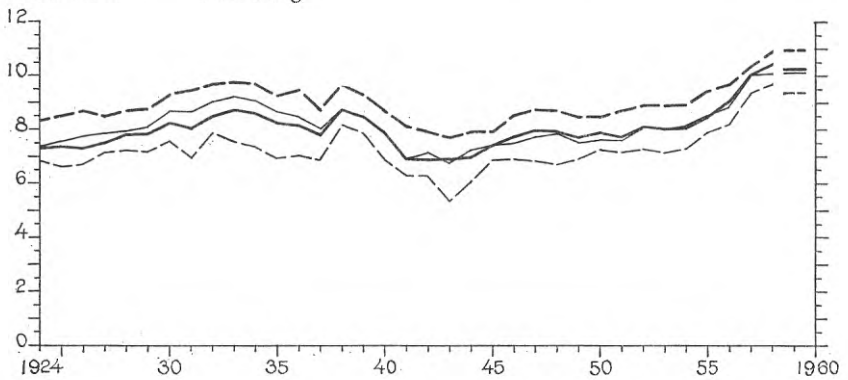
Diagram 2.

Inkomst av tjänst för folkskollärare 46-65 år.

tusental kr Stockholm

tusental kr Göteborg

tusental kr Malmö, Norrköping

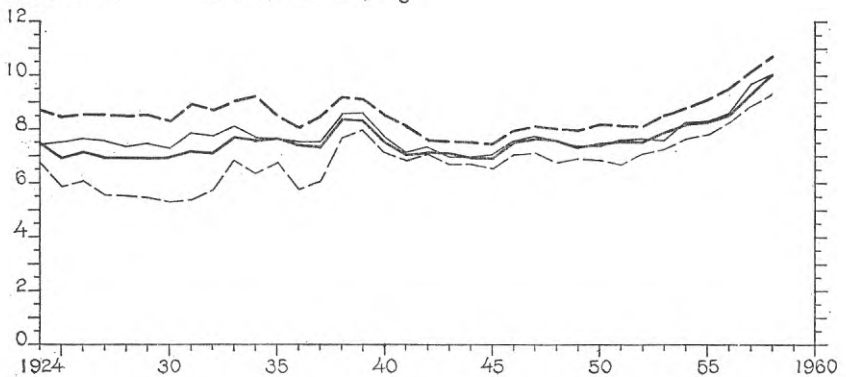

Diagram 3.

Inkomst av tjänst för folkskollärare 66 år-.

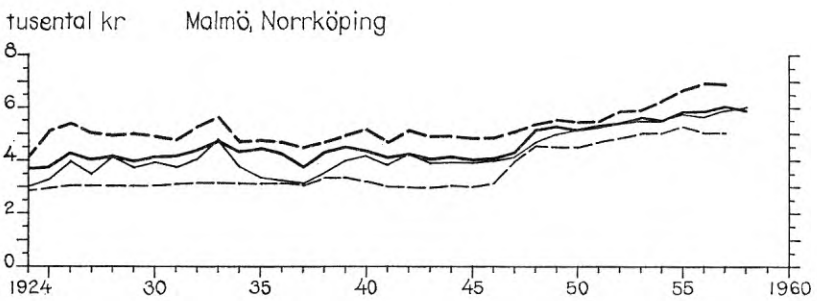
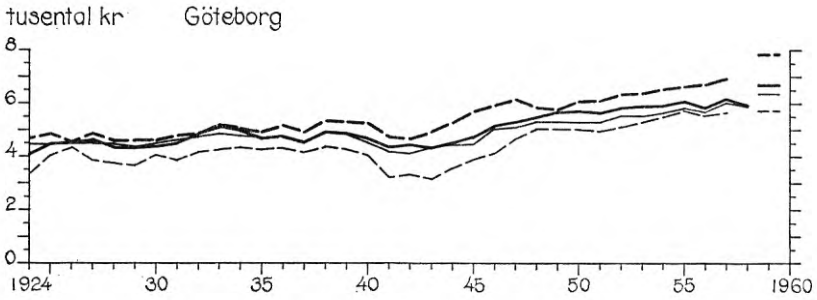
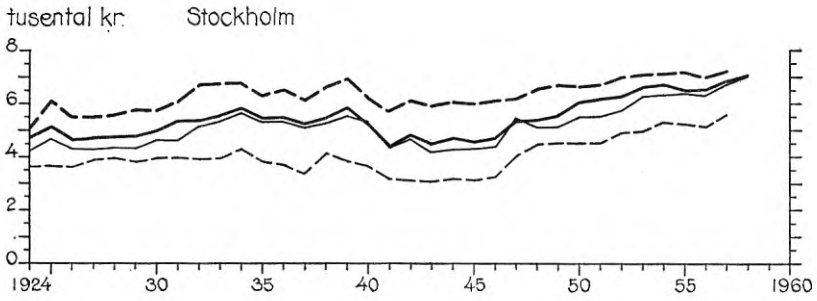

Diagram 4.

Inkomst av tjänst för murare 20-45 år.

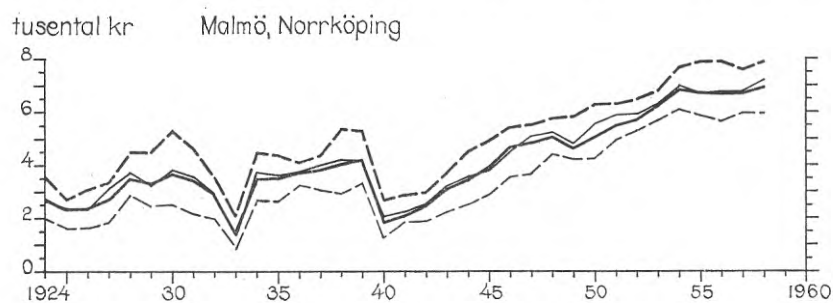
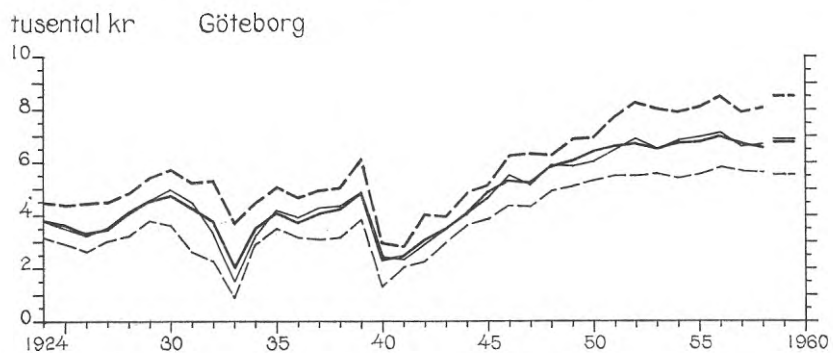
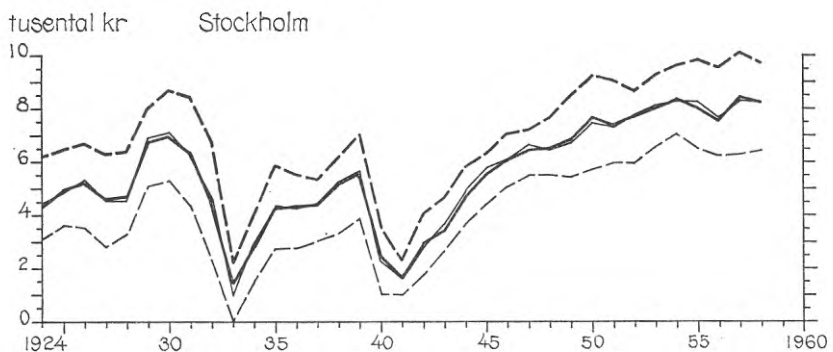

Diagram 5.

Inkomst av tjänst för murare 46-65 år.

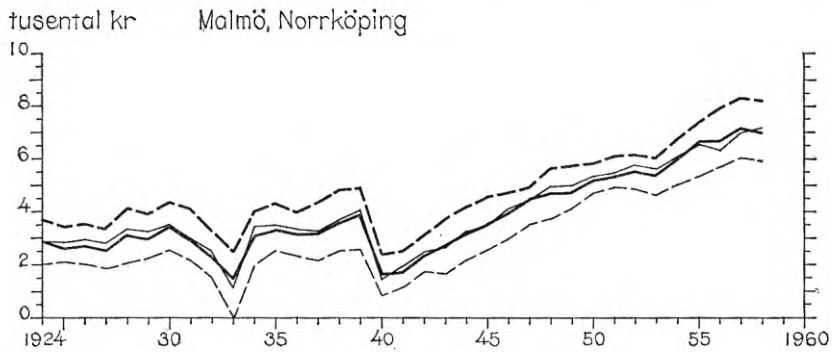
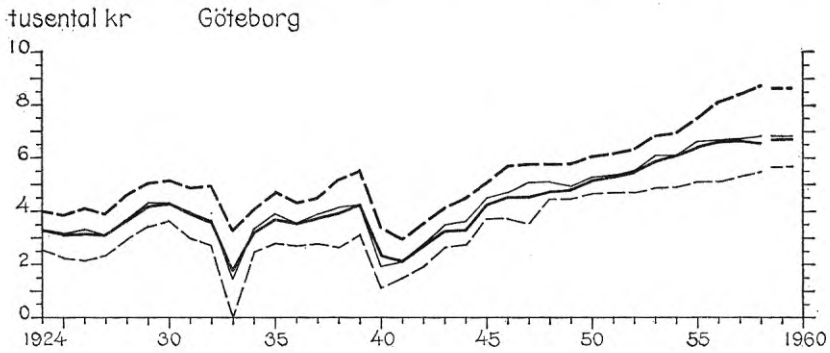
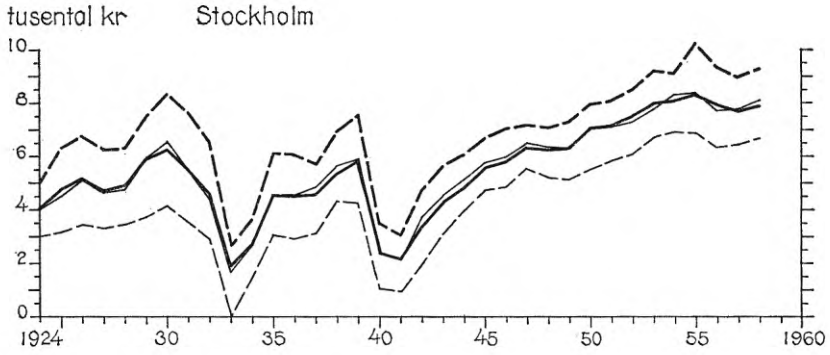
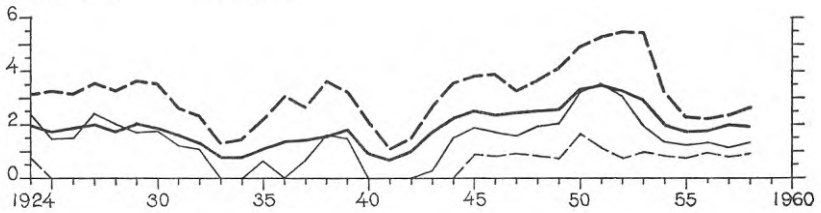

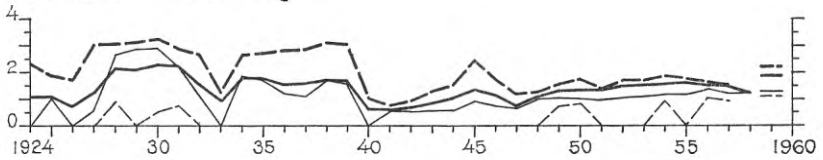
Diagram 6.

Inkomst av tjänst för murare 66 år-.

tusental kr   Stockholm

tusental kr   Göteborg

tusental kr   Malmö, Norrköping

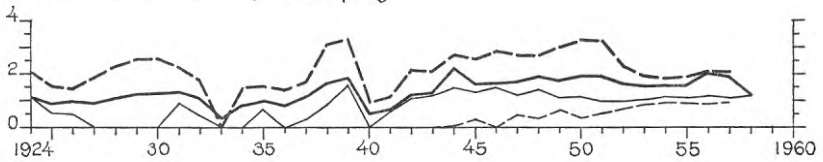

Diagram 7.

Inkomst av tjänst för textilarbetare 20-45 år.

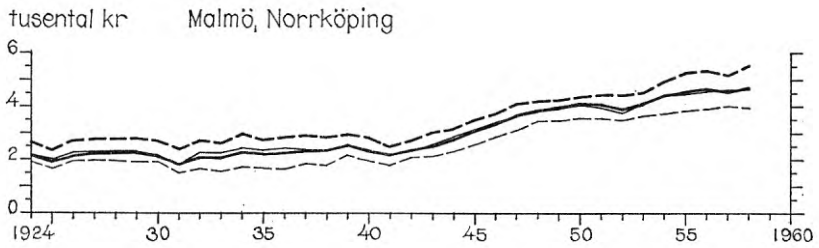
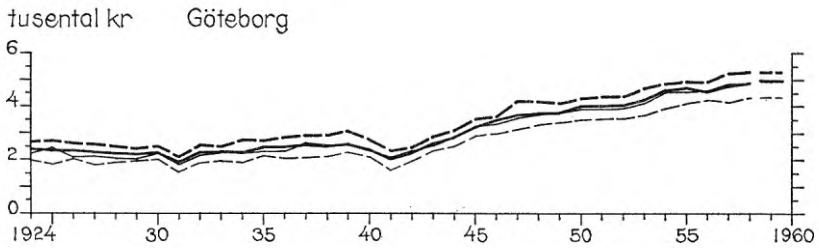
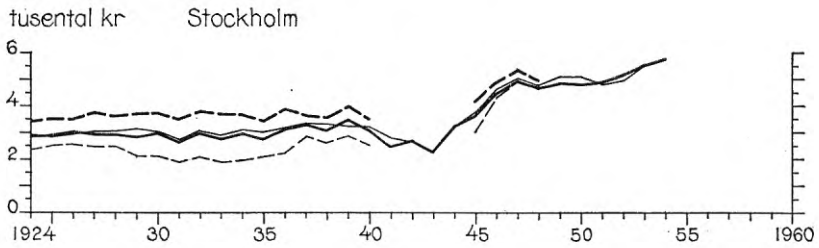
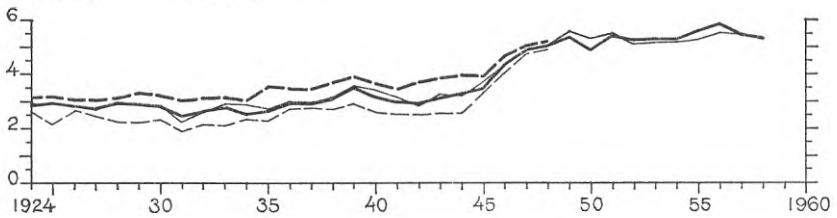

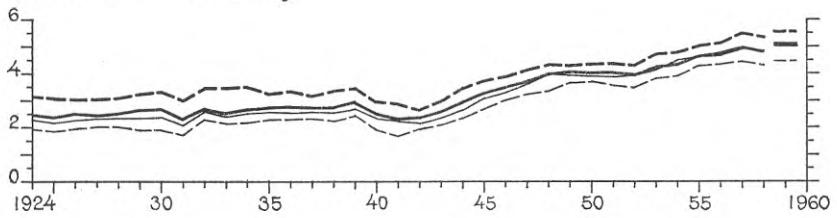
Diagram 8.

Inkomst av tjänst för textilarbetare 46-65 år.

tusental kr   Stockholm

tusental kr   Göteborg

tusental kr   Malmö, Norrköping

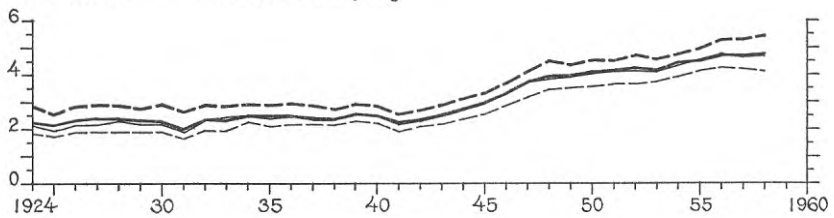
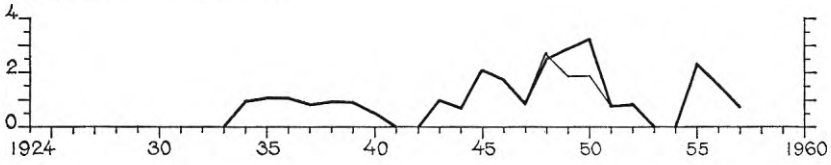

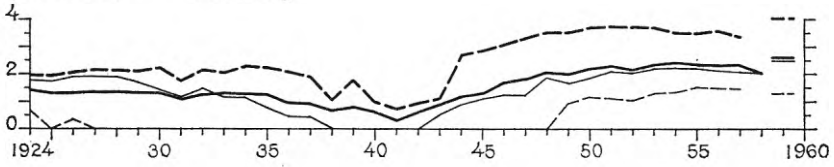
Diagram 9.

Inkomst av tjänst för textilarbetare 66 år-.

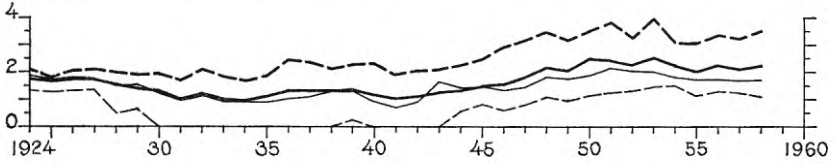
tusental kr   Stockholm

tusental kr   Göteborg

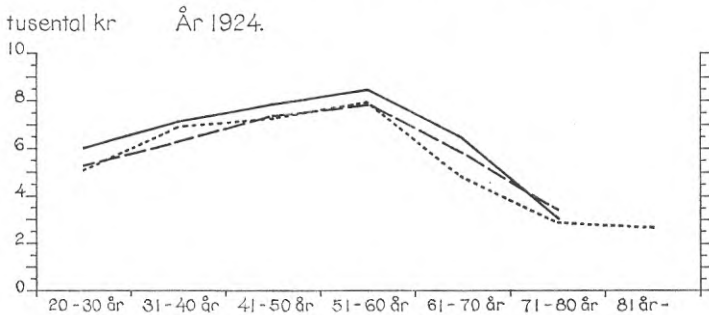
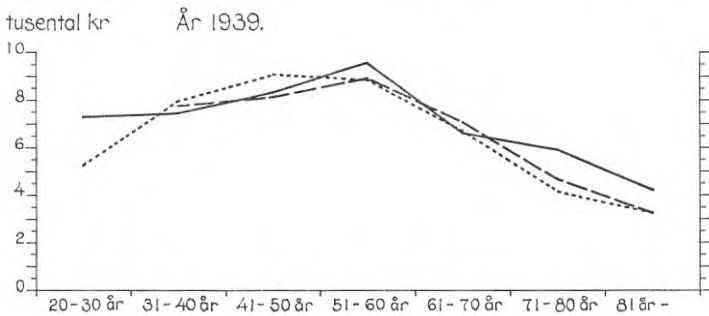
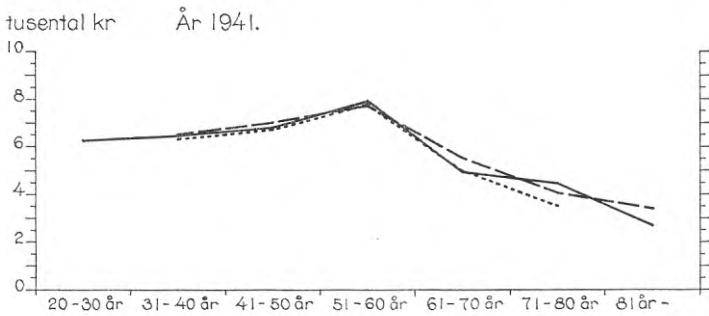
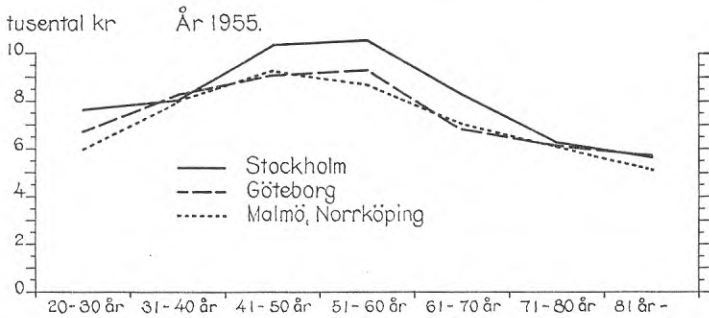
tusental kr   Malmö, Norrköping

Diagram 10.

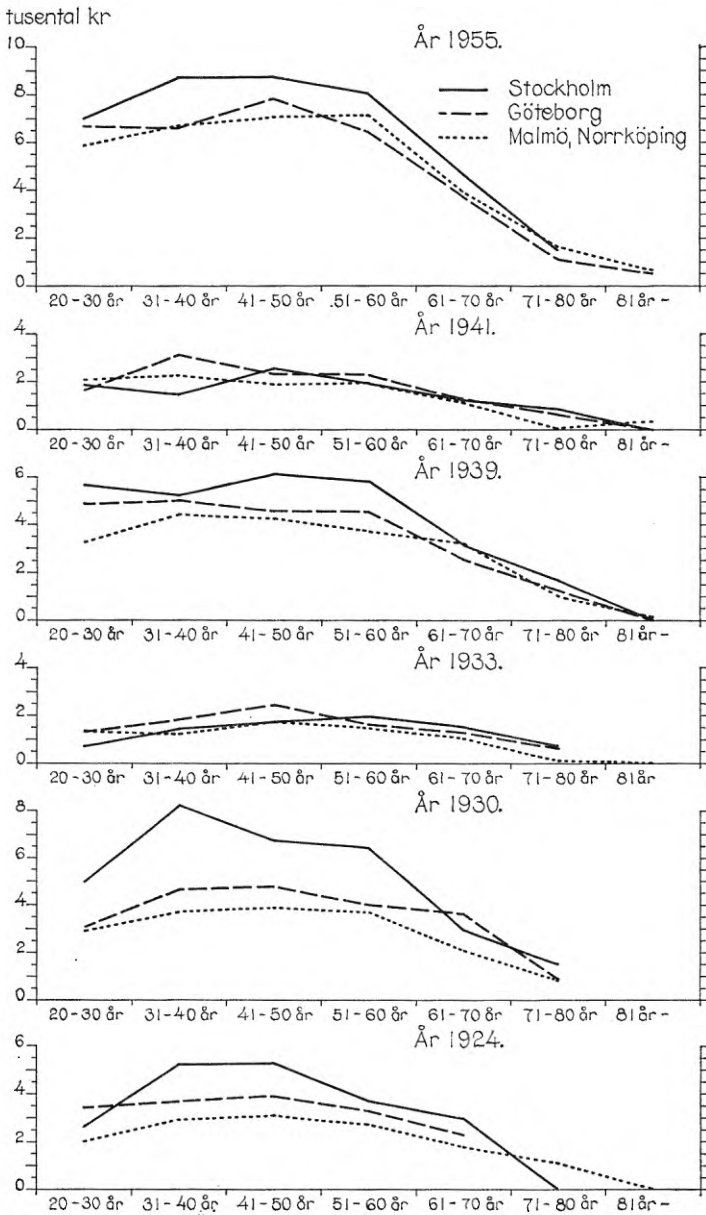
Inkomstprofil för folkskollärare åren 1924, 1939, 1941 och 1955.

Inkomst av tjänst.

Diagram 11.

Inkomstprofil för murare åren 1924, 1930, 1933, 1939, 1941 och 1955.
Inkomst av tjänst.

Diagram 12.

Inkomstprofil för textilarbetare åren 1927, 1931, 1941 och 1955.

Inkomst av tjänst.

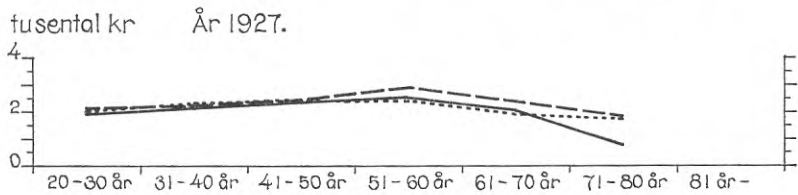
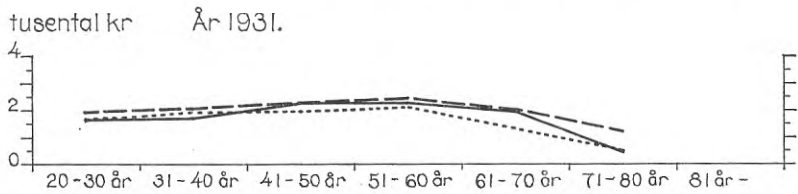
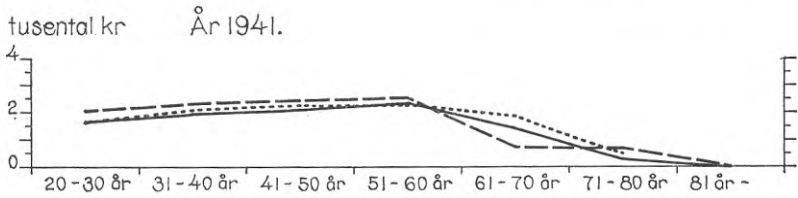
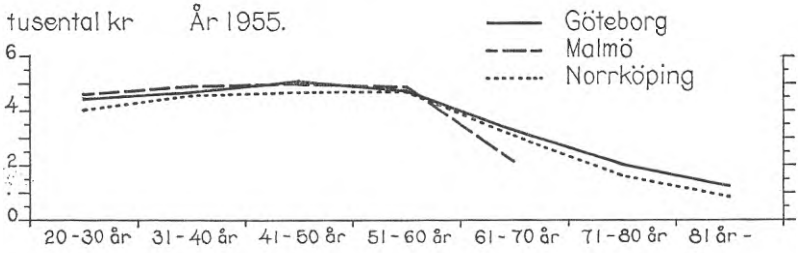

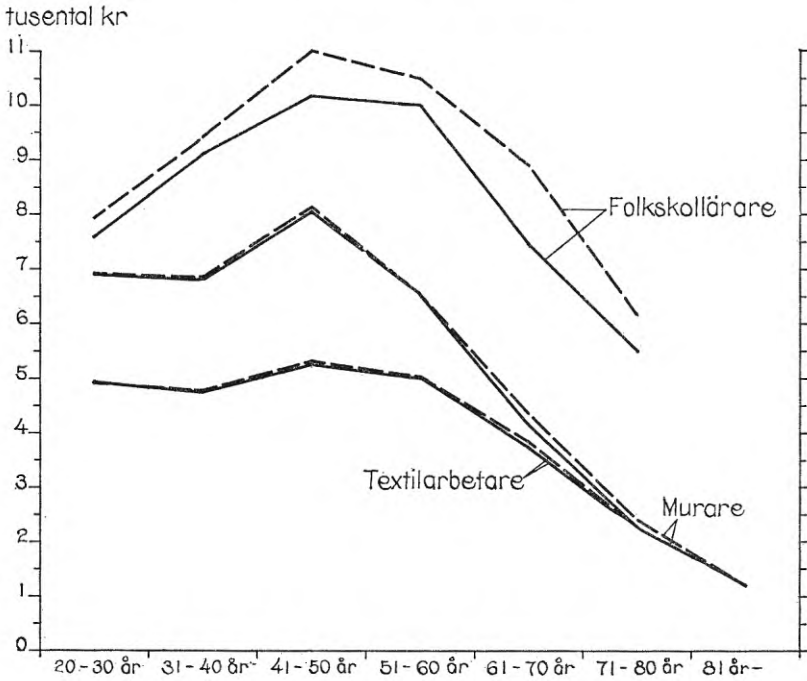
Diagram 13.

Medelinkomst av tjänst.

Inkomstprofil för folkskollärare, murare och textilarbetare inkomståret 1959.

Ort: Göteborg.

— Inkomst av tjänst inom yrkets ram
 - - - " " " inklusive extrainkomster

Diagram 14.

Medelinkomst av tjänst.

Murares inkomst i relation till folkskollärares.

Ort: Stockholm.

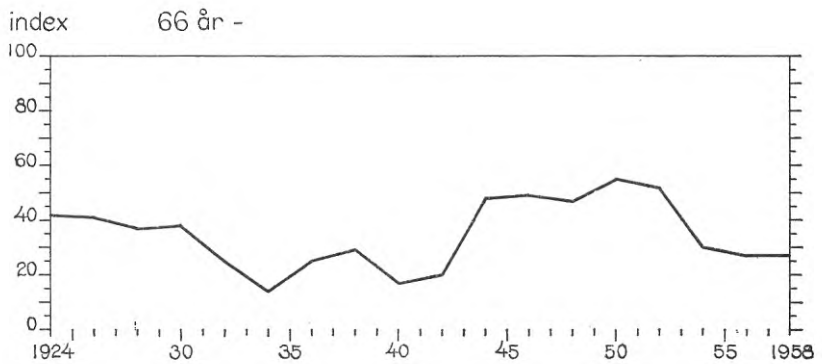
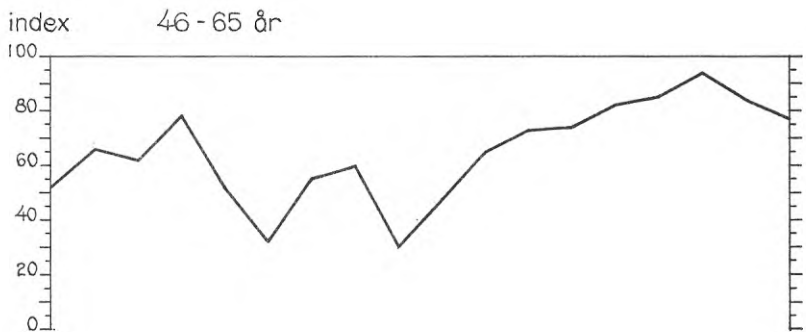
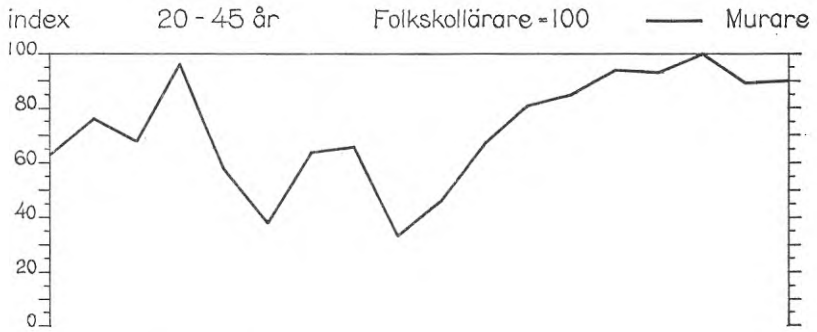
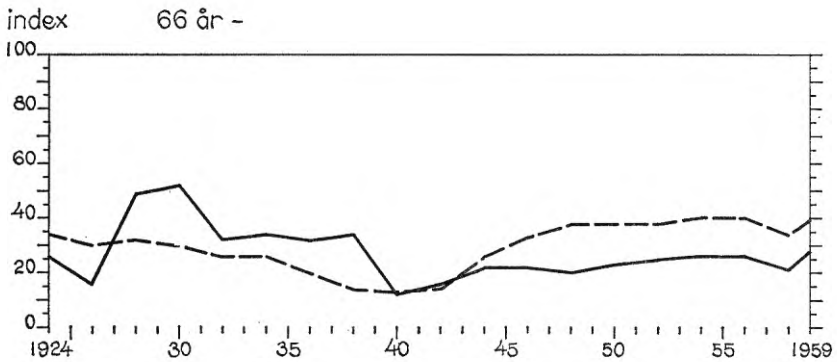
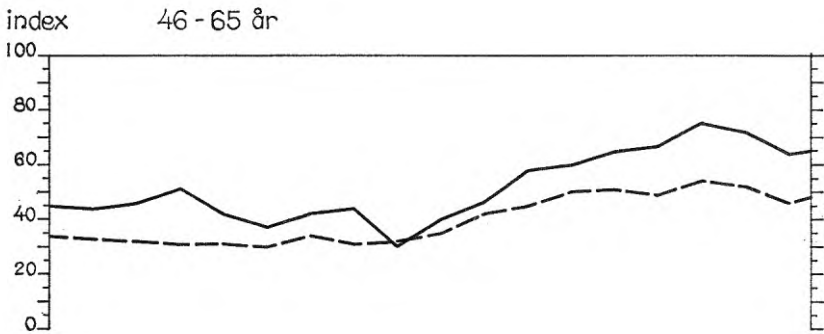
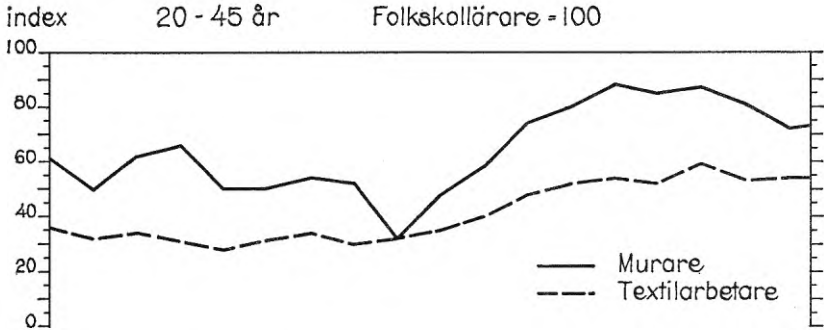

Diagram 15.

Medelinkomst av tjänst.

Textilarbetares och murares inkomst i relation till folkskollärares.

Ort: Göteborg.

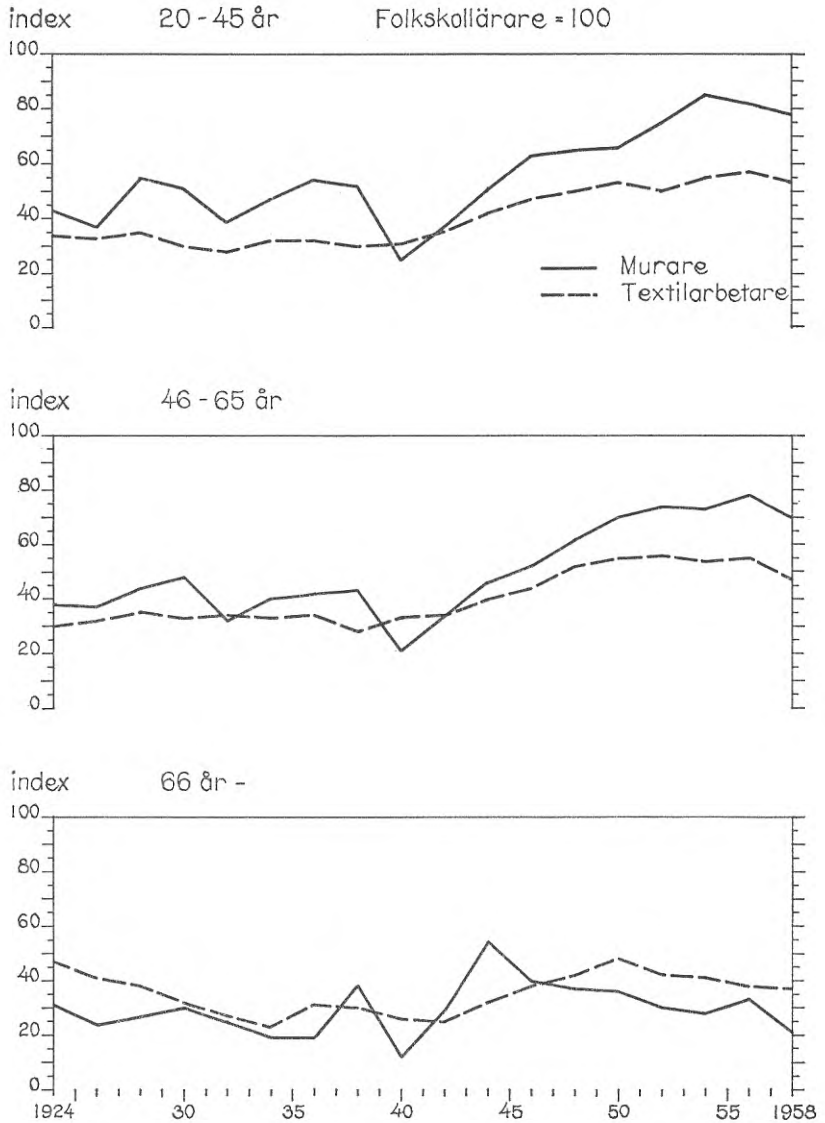

Diagram 16.

Medelinkomst av tjänst.

Textilarbetares och murares inkomst i relation till folkskollärares.

Ort: Malmö, Norrköping.

Realinkomstutvecklingen för de verksamma åldersgrupperna i diagrammen 1-9 visar god följsamhet med den i föregående kapitel summariskt tecknade löneutvecklingen. De undersökta folkskollärarnas realinkomster har under perioden endast i ringa grad förbättrats. Att 1937 års lönerreglering dock innebar en realinkomstlyftning framgår klart. Stegrade levnadskostnader under andra världskriget sänkte emellertid åter folkskollärarnas realinkomster. Textilarbetarnas realinkomstläge var i stort oförändrat 1924-40. Den två månader långa arbetskonflikten 1931 är avläsbar i diagrammen 7-8. Under 1940-talet fördubblades textilarbetarnas realinkomster, medan inkomstens reella värde under 1950-talet endast i ringa grad förbättrades. Murarnas inkomstutveckling har varit betydligt mera konjunkturkänslig än de två andra yrkesgruppernas. Depressionsårens inverkan på inkomstläget i början av 1930-talet framgår klart av diagrammen 4-5. Rekordhög arbetslöshet och arbetskonflikt under större delen av 1933 nedbringade årsinkomsterna till ett bottenläge, även om konfliktunderstöd, som utgick detta år, inkluderas. Genom den mera långvarigt negativa inverkan andra världskrigets första skede hade på byggnadsverksamheten, tycks inkomstbortfallet för murarna åren 1940-42 varit större än under 1932-34. Tre markanta tidsavsnitt av förbättrade realinkomster för murarna har i samband med högkonjunkturer inom byggnadsbranschen inträffat under perioden. Det första inträffade omkring 1930, det andra i slutet av 1930-talet och det tredje under 1940- och 1950-talen. Under periodens andra hälft har realförbättringarna väsentligen inträffat under 1940-talet.

Inkomst — yrke — ålder — region

Regionens inverkan på inkomststorleken växlar för de olika yrkesgrupperna. Minst betydelse har regionen haft för folkskollärare och textilarbetare.⁶⁸) I murarnas fall framgår av diagrammen 4-5 och 11, att storstadsområdet uppvisar stora regionala inkomstskillnader, särskilt under högkonjunkturperioder inom byggnadsbranschen. Stockholmsmurarnas förmånliga relativa inkomstläge är markant, särskilt åren omkring 1930. Konjunkturväxlingarna tycks ha varit större för stockholmsmurarna än för murarna i Göteborg, Malmö och Norrköping. Detta gäller särskilt åldersgruppen 20-45 år, vilket framgår av följande tabell.

⁶⁸) Jfr diagrammen 10, 11 och 12. I textilarbetarnas fall har dock antalet observationer från Stockholm varit litet.

Tabell L. Medelinkomst av tjänst för murare 20-45 år
för resp. ort i fast penningvärde (1933=100).

Ort	År					1950
	1924	1930	1933	1939	1941	
Stockholm	300	482	100	384	114	532
Göteborg	187	235	100	238	121	317
Malmö, Norrköping	193	259	100	298	149	360

Källa: Taxeringsmaterial.

År 1933 har satts som bas eftersom inkomsterna det året nedpressats till ett bottenläge. De låga värdena för år 1941 visar följderna av byggnadsproduktionens kraftiga minskning under andra världskrigets början. Arbetslösheten var då i det närmaste lika hög och realinkomsten lika låg som under depressionen under början av 1930-talet.

Som framhållits har undersökningen endast omfattat storstadsområdet, varför inga slutsatser om inkomst- och förmögenhetsförhållanden utanför detta område på basis av denna undersökning kan göras.

Inkomst — yrke — ålder — civilstånd

Civilståndets roll för inkomstens storlek framgår av diagram 17. Giftna personer har av här undersökta i genomsnitt haft större inkomster än motsvarande grupper ensamstående. Skillnaden är dock obetydlig i folkskollärarnas fall. De ensamstående murarnas inkomstläge var i relation till deras giftna kollegers som lägst under början av 1930-talet och under de första åren av andra världskriget. Ensamstående murare har tydligen inkomstmässigt drabbats hårdare av lågkonjunkturerna än de giftna.⁶⁹⁾

Inkomstskillnaden mellan giftna och ensamstående murare resp. textilarbetare har dock reducerats mot undersökningsperiodens slut, särskilt i murarnas fall.

⁶⁹⁾ Genom sin ställning som familjeföreståndare har de giftna sannolikt i högre grad tvingats att delvis kompensera inkomstbortfallet. Troligt är att de giftna murarna dessutom genomsnittligt haft en arbetsmarknadsmässigt starkare position än de ogiftna. Giftna murare har p.g.a. familjeband ej varit lika arbetsplatsrörliga som ogiftna. Under lågkonjunkturer drabbas högrörliga grupper i första hand av arbetslöshet.

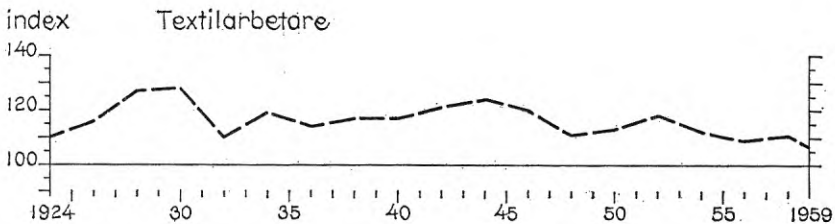
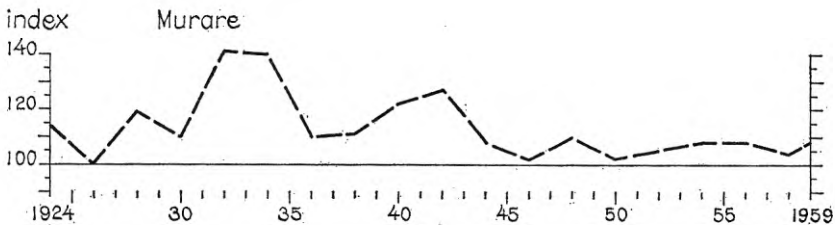
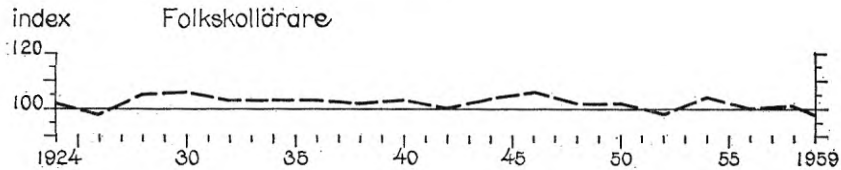
Jfr Meidner a.a. s. 94 ff. Yrkesintensiteten för ogiftna män i åldrarna 46-65 år är något lägre än för motsvarande grupp giftna.

Diagram 17.

Medelinkomst av tjänst för gifta i relation till ensamstående.

Åldersgrupp 47—65 år

Ensamstående = 100   - - - - Giftna

Genom ett studium av civilståndets betydelse för inkomststorleken endast i åldersgrupperna 46—65 år kan åldersfaktorns störande roll elimineras. Hade även åldersgruppen 20—45 år i detta sammanhang undersökts, hade civilståndsfaktorn ej kunnat renhållas. Inom åldersgruppen 20—45 år är de ensamstående överrepresenterade i de allra yngsta åldersklasserna. De yngsta inom åldersgruppen 20—45 år har dels generellt sett haft lägre inkomster, dels haft en osäkrare position på arbetsmarknaden än de äldre arbetskollegerna.

c. Jämförelse med andra undersökningar

Kombinationen yrke och inkomst har tidigare allmänt undersökts av statistiska centralbyrån genom folkräkningarna. Den sista folkräkning, som redovisat årsinkomsten för skilda yrkesgrupper är 1935/36 års partiella folkräkning. Senare folkräkningar innehåller endast inkomst-uppgifter för så stora och heterogena grupper som företagare, tjänstemän och arbetare inom olika näringsgrenar.

Folkräkningarnas primärmaterial i fråga om inkomstuppgifter för skilda yrkesgrupper har utgjorts av församlingsboksutdrag och mantals-skrivningens yrkesuppgifter, då det gäller yrkesstatistiken, samt själv-deklarationer, arbetsgivaruppgifter om anställdas löner och taxerings-längder i fråga om såväl inkomst- som yrkesstatistiken. Genom att ställa dessa olika typer av material i relation till varandra har enligt folk-räkningarna bästa möjliga resultat ernåtts.

De olägenheter, som dock varit förknippade med det ifrågavarande materialets användande som underlag för inkomststatistiken, hänför sig i huvudsak till dels att en del inkomsttagare av ett eller annat skäl inte kommer med i räkningen, främst p.g.a. att deras inkomst ej upp-gått till deklarationspliktigt belopp, dels att begreppet inkomst, som det fattats i folkräkningen, inte kan anses fullt motsvara de verkliga inkomsterna. Eftersom deklarationsplikt ej förelåg för personer med årsinkomster under 600 kr, har således sådana personer i regel ej med-tagits i folkräkningarnas inkomstuppgifter 1930 och 1935. Dyliga per-soner har vid materialets bearbetning hänförts till en särskild grupp »utan angiven inkomst». Inkomstuppgifterna i folkräkningarna avser det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst-beloppet, dvs. inkomsterna efter de s.k. allmänna avdragen som kom-munalskatt, vissa försäkringsavgifter m.m. I föreliggande undersökning har i likhet med folkräkningarna årsinkomster under deklarations-pliktsnivån ej kunnat fastställas med noggrannhet. De verkliga beloppen för dessa icke deklarationspliktiga inkomster torde variera mellan 150 och 600 kr.⁷⁰⁾ Däremot har som framgått bruttoinkomsten mätts i denna undersökning, varför full jämförbarhet mellan inkomstuppgifterna i folkräkningen och i denna undersökning ej föreligger.

⁷⁰⁾ Jfr noterna 62 och 63. Folkräkningarna 1930 III s. 2*ff, VII s. 2*ff och 1935/36 VIII s. 81*ff.

Tabell M. Nominalinkomster för manliga yrkesutövare enligt folkräkningarna och enligt föreliggande undersökning.

	Ålders- grupp	Ort	Yrkesgrupp		
			Folk- skollär.	Murare	Textil- arb.
Enligt folkräkningen 1930	Samtl. yrkesutöv.	Städer	5 640 kr	3 500 kr	1 905 kr
Enligt föreliggande undersökning 1930	20-45 år	Sthlm	6 910 kr	6 670 kr	2 830 kr
Enligt föreliggande undersökning 1930	46-65 år	Sthlm	7 795 kr	6 150 kr	2 675 kr
Enligt föreliggande undersökning 1930	20-45 år	Gbg	6 480 kr	4 680 kr	2 090 kr
Enligt föreliggande undersökning 1930	46-65 år	Gbg	8 175 kr	4 025 kr	2 245 kr
Enligt föreliggande undersökning 1930	20-45 år	Mö+N	6 280 kr	3 605 kr	2 055 kr
Enligt föreliggande undersökning 1930	46-65 år	Mö+N	6 835 kr	3 290 kr	2 050 kr
Enligt folkräkningen 1935	Samtl. yrkesutöv.	Städer	5 310 kr	..	1 875 kr
Enligt föreliggande undersökning 1935	20-45 år	Sthlm	6 570 kr	3 785 kr	2 440 kr
Enligt föreliggande undersökning 1935	46-65 år	Sthlm	7 145 kr	4 070 kr	2 360 kr
Enligt föreliggande undersökning 1935	20-45 år	Gbg	6 355 kr	3 645 kr	2 195 kr
Enligt föreliggande undersökning 1935	46-65 år	Gbg	7 325 kr	3 280 kr	2 445 kr
Enligt föreliggande undersökning 1935	20-45 år	Mö+N	6 150 kr	3 135 kr	1 965 kr
Enligt föreliggande undersökning 1935	46-65 år	Mö+N	6 780 kr	2 950 kr	2 205 kr

Anm.: 1930 års siffror avser medianinkomst.

1935 års siffror avser medelinkomst.

Inkomststoppgifterna i folkräkningen 1930 är uppdelade med hänsyn till yrkesutövarnas ålder men endast för riket i dess helhet. De stora regionala inkomstskillnaderna illustreras i murarnas fall.

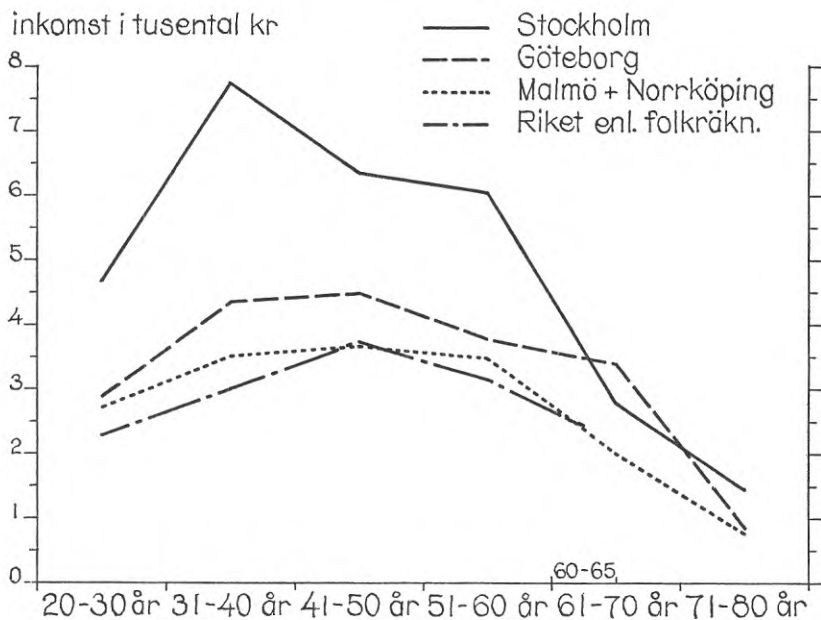
Tabell N. Inkomstprofil för murare enligt föreliggande undersökning och enligt folkräkningen 1930 (medelinkomst). 1930 års penningvärde.

Ort	20-30 år	31-40 år	41-50 år	51-60 år	60-65 år	61-70 år	71-80 år
Enligt föreliggande undersökning:							
Sthlm	4 675 kr	7 730 kr	6 350 kr	6 035 kr		2 780 kr	1 455 kr
Gbg	2 875 kr	4 350 kr	4 485 kr	3 770 kr		3 395 kr	830 kr
Mö+N	2 705 kr	3 505 kr	3 660 kr	3 485 kr		1 995 kr	760 kr
Riket enl. folkräkn. :	2 290 kr	3 010 kr	3 720 kr	3 145 kr	2 425 kr		

Ovanstående tabell visas nedan i diagramform:

Diagram 18.

Inkomstprofil för murare i Stockholm, Göteborg, Malmö+Norrköping och i riket.

Som framgår av diagrammet var det under högkonjunkturåret 1930 stora regionala inkomstskillnader inom storstadsområdet. Stockholmsmurarnas förmånliga inkomstläge i de verksamma åldrarna är påtagligt. Även murarna i Göteborg och Malmö+Norrköping hade högre inkomster än riksgenomsnittet, men i långt mindre utsträckning än stockholmsmurarna.

Då det gäller murarna finns emellertid andra möjligheter till jämförelser. En undersökning utfördes av 1934 års byggnadsindustrisakkunniga rörande arbetsgivares och löntagares inkomster inom byggnadsindustrin omfattande åren 1931-32. Undersökningen har begränsats till städer och köpingar och är grundad på taxeringsmaterial och arbetsgivarnas löneuppgifter.⁷¹⁾ Nedanstående tabell visar genomsnittsinkomsterna för murare enligt byggnadsindustrisakkunniga och enligt föreliggande undersökning.

Tabell O. Medelinkomst för murare i kr i resp. års penningvärde.

A. *Samtliga yrkesutövande enligt byggnadsindustrisakkunniga:*

Stockholm		Göteborg		Malmö		Norrköping	
1931	1932	1931	1932	1931	1932	1931	1932
5 580	4 515	3 710	3 605	2 785	2 210	3 095	2 685

B. *Enligt föreliggande undersökning:*

Stockholm				Göteborg				Mö+N			
1931		1932		1931		1932		1931		1932	
Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp	Åldersgrupp
20-45	46-65	20-45	46-65	20-45	46-65	20-45	46-65	20-45	46-65	20-45	46-65
5 800	5 035	4 000	4 060	3 860	3 545	3 365	3 180	3 100	2 670	2 570	2 035

En intressantare jämförelse erbjuder emellertid de förut nämnda anmälningarna om olycksfall i arbetet och däri angiven uppbyggnaden av arbetstjänst under året närmast före olycksfallsdagen. Karaktären av nämnda primärmaterial har tidigare beskrivits. Inkomstuppgifterna i

⁷¹⁾ Byggnadsindustrisakkunnigas betänkande angående bl.a. löntagarnas inkomster är publicerad i del II av SOU 1938:3.

anmälningarna om de olycksfall i arbetet, som inträffat under 1952 och som inlämnats till riksförsäkringsanstalten av murare mantalsskrivna i Göteborg, har jämförts med samma personers taxerade inkomster under motsvarande tid. I flertalet fall förelåg god överensstämmelse mellan de två källornas inkomststoppgifter, men det fanns en svag tendens till högre inkomster i olycksfallsanmälningarna. Graden av överensstämmelse illustreras nedan.

Inkomst enligt olycksfallsanmälningar och taxeringsmaterial.

Beloppen angivna i 1924 års penningvärde.

Medelinkomst 1951-52 enligt olycksfallsanmälningar	6 315 kr
Medelinkomst för de olycksdrabbade enligt taxeringslängder 1951-52	6 250 kr
Medelinkomst för murare i Göteborg 20-65 år enligt föreliggande undersökning 1951-52	6 010 kr

Genom byggnadskostnadssakkunnigas utredning om byggnadsarbetarnas inkomster 1938-39 baserad på olycksfallsförsäkringens material möjliggörs ytterligare en jämförelsepunkt med resultaten i föreliggande undersökning.

Jämförelse mellan murarnas årsinkomster (i kr) enligt byggnadskostnadssakkunniga och enligt föreliggande undersökning.

Byggnadskostnadssakkunniga 1938-39.

Åldersgrupp	Stockholm		Göteborg		Malmö	
	Medel	Median	Medel	Median	Medel	Median
Samtliga	5 400	5 830	4 730	4 325	4 380	4 365

Föreliggande undersökning 1939.

	Stockholm		Göteborg		Malmö	
	Medel	Median	Medel	Median	Medel	Median
20-45 år	5 390	5 480	4 685	4 680	4 320	4 350
46-65 år	5 630	5 735	4 095	4 090	4 140	4 230

Anm.: Beloppen angivna i resp. års penningvärde. I byggnadskostnadssakkunnigas undersökning har de standardräknade medeltalsberäkningarna använts.

Byggnadskostnadssakkunniga har visat inkomstspridningen för varje undersökt yrkesgrupp inom byggnadsfacket. Inkomstspridningen för murare visas i nedanstående tablå. Den jämförelsegrupp i föreliggande undersökning, som närmast motsvarar riket i dess helhet är murarna i Malmö och Norrköping.

	Inkomstspridning för murare	
	Byggnadskostnadssak- kunniga 1938-39	Föreliggande undersökning 1939 Mö + N 20-65 år
Medianinkomst	3 795 kr	3 910 kr
Nedre kvartil	3 035 kr	2 960 kr
Övre kvartil	4 880 kr	4 930 kr
Övre kvartil i % av nedre	160,7%	166,5%

Inom byggnadsfacket uppvisade murarna de högsta genomsnittliga arbetsinkomsterna. Övriga yrkesgrupper inom byggnadsfacket redovisade enligt byggnadskostnadssakkunniga följande relativa inkomstläge i förhållande till murarna:⁷²⁾

murare	100,0
målare	96,0
glasmästeriarbetare	93,7
byggnadsträarbetare	92,9
elektriska arbetare	88,8
rörarbetare	88,0
plåtslagare	87,4
byggnadsgrovarbetare	79,6

Även andra undersökningar som utnyttjat olycksfallsmaterialet har kunnat påvisa olycksfallsanmälningarnas användbarhet i inkomststatistiskt syfte.

Socialstyrelsen har utfört en undersökning av arbets- och inkomstförhållanden 1936-38 för sågverksarbetarna i norra Sverige. Undersök-

⁷²⁾ Byggnadsarbetarnas inkomstrelationer gäller städer och köpingar. SOU 1941:4 s. 148ff.

ningen var baserad dels på arbetsgivarnas inkomstuppgifter, dels inkomstuppgifter i olycksfallsanmälningarna. God överensstämmelse föreligger mellan inkomstuppgifterna i de båda delundersökningarna, vilket även byggnadskostnadssakkunniga i detta sammanhang framhåller. Arbetsgivarnas inkomstuppgifter omfattade 50% av sågverksarbetarna, medan olycksfallsanmälningarnas omfattade cirka 7%.⁷³⁾

Byggnadsträarbetarförbundet undersökte arbetsinkomsterna för förbundets medlemmar år 1939. Överensstämmelsen mellan resultaten angående inkomsterna i byggnadssakkunnigas undersökning och i den, som byggnadsträarbetarförbundet utfört är också god. Den goda överensstämmelsen i fråga om resultatet, då det gäller årsinkomsterna av två efter så helt olika metoder genomförda undersökningar, måste anses i hög grad styrka dessas tillförlitlighet.⁷⁴⁾

Diagrammen 19-21 visar inkomstprofiler för byggnads- och textilarbetare åren 1918-45. Uppgifterna är hämtade ur AÖO:s skadeakter efter personer som förolyckats eller invalidiserats genom olycksfall i arbetet. Inkomstbilden, som framgår av diagrammen 19-21, infogas väl i huvudmönstret från undersökningen på taxeringsmaterialet.⁷⁵⁾

Föreliggande undersökning av folkskollärares, murares och textilarbetares inkomster bygger huvudsakligen på ett urval individer. En utmärkt möjlighet att kontrollera urvalsmetodens tillförlitlighet finns genom Kent Olssons totalundersökning av vissa yrkesgruppers hushållsinkomster i Göteborg. Jämförelsepunkter avser den viktigaste inkomstposten, nämligen hushållsföreståndarens inkomst av tjänst vid fem undersökningstillfällen: 1925, 1929, 1938, 1945 och 1960. Inkomstnivån för manliga textilarbetare enligt Kent Olsson överensstämmer genomgående väl med den för motsvarande grupp i föreliggande avhandling. Tendensen till lika inkomster är även uppenbar mellan murarna och den yrkesgrupp, som närmast motsvarar dessa i Kent Olssons undersökning, nämligen byggnadssnickarna.⁷⁶⁾

⁷³⁾ Sociala Meddelanden 1940 nr 7 s. 440f. samt SOU 1941:4 s. 158ff.

⁷⁴⁾ Slutsatsen om undersökningsresultatets tillförlitlighet har byggnadskostnadssakkunniga själv dragit. Med stöd av föreliggande undersökning kan författaren instämma i denna slutsats.

Jfr SOU 1941:4 s. 158ff.

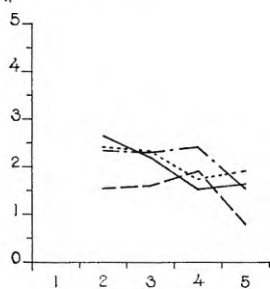
⁷⁵⁾ Invalid- och dödsfallsakter från AÖO 1918/45. Diagrammen 19-21.

⁷⁶⁾ Olsson, K., a.a. II Tabellbilagan. Tabellerna 68, 76 och 84.

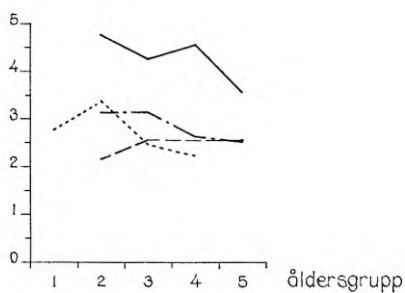
Diagram 19.

Inkomstprofil för byggnadsarbetare 1918—1945

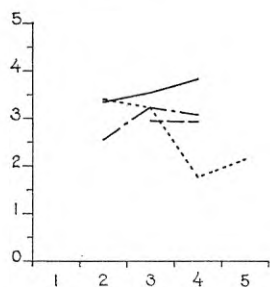
1924 = 100.

Inkomst i 1918 - 1923.
tusental kr

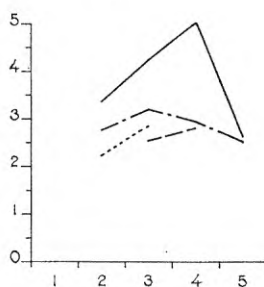
1924 - 1930.

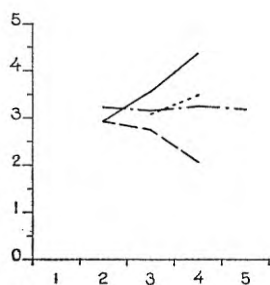
1931 - 1935.

1936 - 1939.

1940 - 1945.

— Region 1 = Storstäder
 - - - " 2 = Medelstora städer
 - - - " 3a = Övriga orter i Götaland
 ····· " 3b+3c = Övriga orter i Svealand + Norrland

åldersgrupp: 1 = under 20 år
 2 = 20-30 år
 3 = 31-55 år

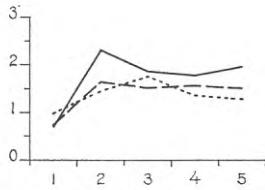
4 = 56-66 år
 5 = 67 år -

Diagram 20.

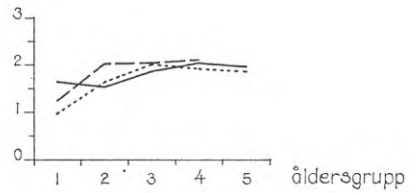
Inkomstprofil för textilarbetare 1918—1945. Män.

Män.

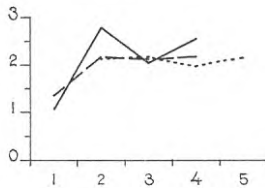
1924 = 100.

inkomst i 1918 - 1923.
tusental kr

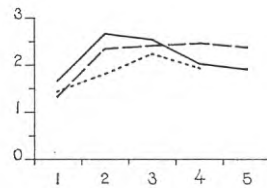
1924 - 1930.

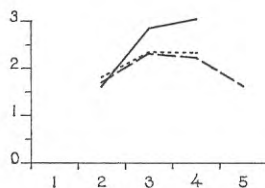
1931 - 1935.

1936 - 1939.

1940 - 1945.

— Region 1 = Storstäder

- - - " 2 = Medelstora städer

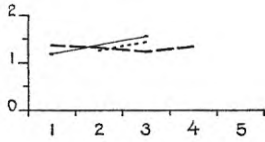
· · · " 3 = Övriga orter
(huvudsakligen i
Götaland)

Diagram 21.

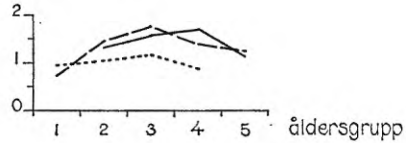
Inkomstprofil för textilarbetare 1918—1945. Kvinnor.

Kvinnor.

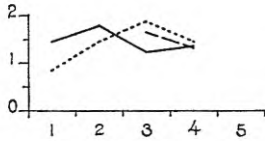
1924 = 100.

Inkomst i
tusental kr

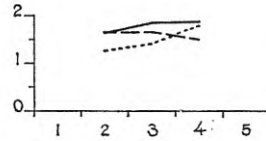
1924-1930.

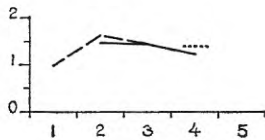
1931-1935.

1936-1939.

1940-1945.

— Region 1 = Storstäder

- - - " 2 = Medelstora städer

..... " 3 = Övriga orter
(huvudsakligen i
Götaland)

De jämförelser som gjorts med undersökningar byggda på andra metoder och källmaterial pekar alla i samma riktning. Samstämmigheten då det gäller undersökningsresultaten styrker i hög grad både det utnyttjade taxeringsmaterialets hållbarhet för de här utvalda yrkesgrupperna och den använda urvalsmetoden.

2. *Hustruns inkomst av tjänst*

Hustruns inkomst — mannens yrke och ålder

Kvinnorna har under 1900-talet sökt sig till allt fler områden inom arbetsmarknaden. Även om ogifta kvinnor i större utsträckning än gifta förvärvsarbetat har de senare alltmer varit benägna att göra en produktiv insats utanför hemmen. Av vikt blir då att följa hustrurnas andel av hushållsinkomsterna. Storleken av denna andel blir beroende dels av hustrurnas inkomstbelopp, dels av deras förvärvsintensitet. Hustrurnas betydelse för inkomstbildningen framgår av tabellerna 22–24, 28–30, 34–36 och 41 samt av diagrammen 22–23. De verksamma männen hustrur har förvärvsarbetat i varierande grad beroende på mannens ålder och yrke. Folkskolläraryhustrurna har sålunda genomsnittligt haft arbetsinkomster i större omfattning än textilarbetaryhustrurna, vilka i sin tur haft arbetsinkomster i större omfattning än muraryhustrurna. Vidare framgår av tabellerna, att hustrurnas inkomstintensitet ökat under perioden. Särskilt stor har ökningen varit under 1940-talet.⁷⁷⁾

Den höga inkomstintensiteten för hustrurna till männen i åldrarna 66 år och däröver under periodens sista del beror ej på ökad yrkesintensitet utan på att folkpensionerna fr.o.m. 1948 förbättrats och därmed blivit deklaraionspliktiga.

Folkräkningarna 1930 och 1935/36 redovisar hustrurnas yrkesverksamhetsgrad med hänsyn till mannens yrkesgrupp och ortens storlek.⁷⁸⁾

Tabell P. Hustrurnas yrkesverksamhetsgrad 1930 och 1935
i resp. yrkesgrupper.

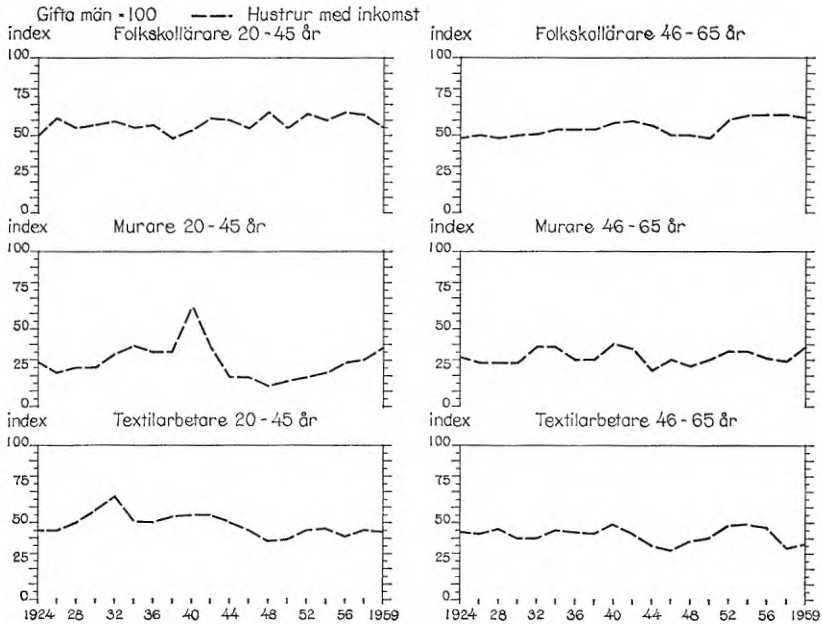
Mannens yrke	Folkräkningen 1930	
	Stockholm	Övriga städer m. minst 30 000 inv.
Folkskollärare	44%	37%
Arbetare i byggnadsverksamhet	20%	14%
Arbetare i textilindustri	23%	23%
Mannens yrke	Folkräkningen 1935	
	Stockholm	Övriga städer m. minst 20 000 inv.
Lärare	39%	26%
Industriarbetare	31%	17%

⁷⁷⁾ Möjligt är dock, att som tidigare påpekats den faktiska inkomstintensiteten för murar- och textilarbetaryhustrurna under periodens första del varit något högre än vad de deklarerade inkomsterna ger vid handen.

⁷⁸⁾ Folkräkningarna 1930 VII tab. 13, 1935/36 VIII s. 38* (jfr tabell 41).

Diagram 22.

Gifta mäns medelinkomst av tjänst i relation till förvärsarbetande hustrurs.

Folkskollärarnas förvärsarbetande hustrur har i denna undersökning i flertalet fall tjänstgjort som folk- eller småskollärare. Denna iakttagelse stämmer väl överens med folkräkningarna.⁷⁹⁾

Medelinkomsten har varit klart större för folkskollärarnas än för de två övriga yrkesgruppernas hustrur. Av diagram 23 framgår, att murar- och textilarbetarhustrurnas inkomster i genomsnitt endast uppgått till

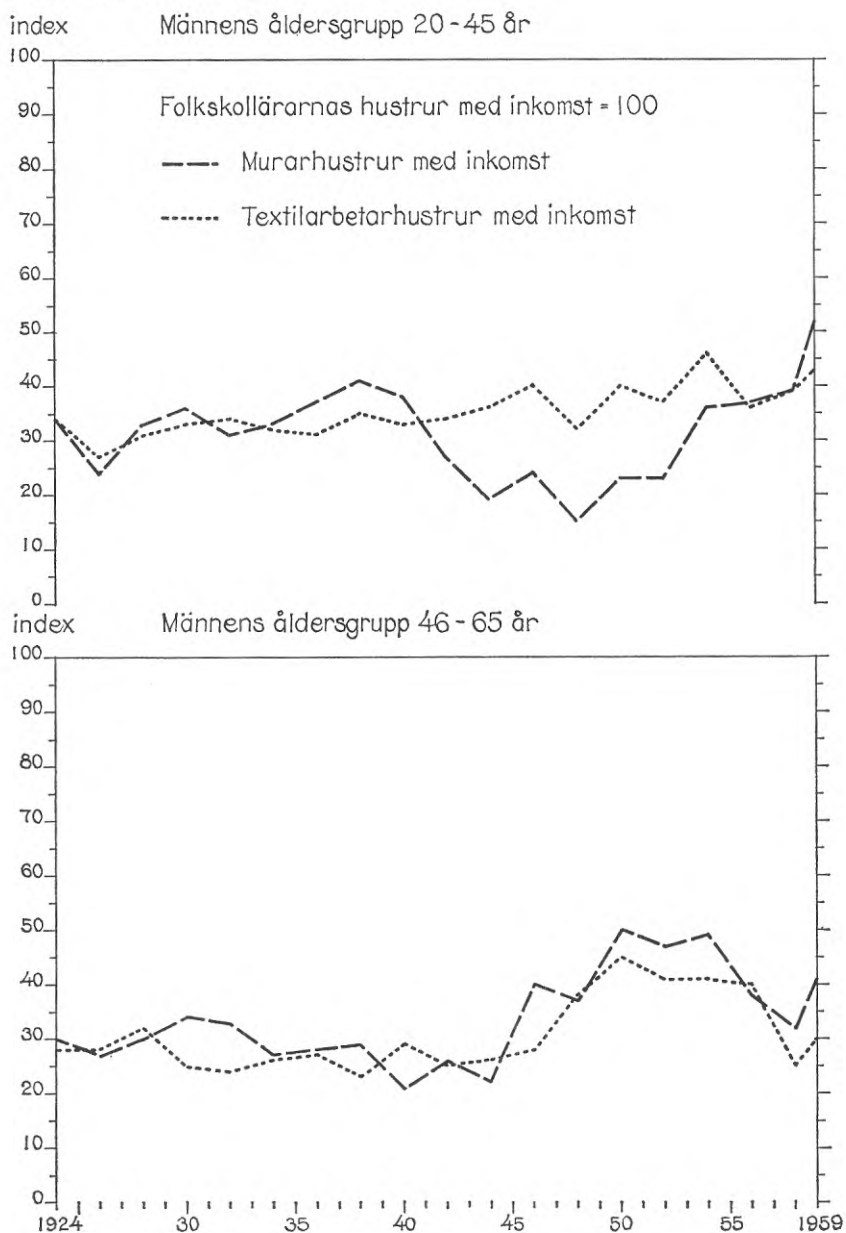
⁷⁹⁾ Folkräkningen 1935/36 VIII s. 50f. Av 114 förvärsarbetande hustrur till folkskollärare tjänstgjorde 88 eller 77% som folk- eller småskollärare. Inom textilindustrin har man och hustru ej i så hög grad tillhört samma yrkesgrupp. 57% av hustrurna till samtliga industriarbetare arbetade inom industrin totalt. Uppgifterna gäller städer 1935. Kvinnliga murare har inte förekommit.

Anledningen till den relativt höga yrkesintensiteten hos folkskollärarhustrurna torde vara den relativt korta bundna arbetstiden som läraryrket krävt, både per dag och per år räknat. Problemen i samband med barntillsyn m.m. har därigenom delvis eliminerats och yrkesutövandet underlättats. Dessutom har de gifta kvinnliga lärarnas längre yrkesutbildning och förmånliga relativa löneläge sannolikt ytterligare ökat benägenheten för yrkesarbete.

Diagram 23.

Hustrur med inkomst.

Murares och textilarbetares hustrurs medelinkomst i relation till folkskollärares hustrurs.

30–40% av folkskolläraryhustrurnas. Någon nämnvärd inkomstutjämnings mellan dessa grupper har ej ägt rum under perioden.

Av diagram 22 framgår, att bland de undersökta familjer, där både man och hustru förvärvsarbetat, har inkomstklyftan man-hustru varit minst i folkskolläraryhustrurnas fall och störst i murarnas. De förvärvsarbetande folkskolläraryhustrurnas inkomster utgjorde under 1950-talet genomsnittligt ungefär 60% av deras gifta mäns inkomster, textilarbetaryhustrurnas utgjorde 40–50% och muraryhustrurnas 25–30% av deras resp. mäns inkomster. Folkskolläraryhustrurnas andel i makarnas totalinkomst har varit större än murar- och textilarbetaryhustrurnas med undantag av periodens senare del för åldersgruppen 66 år och däröver.⁸⁰⁾

Slutligen bör i detta sammanhang nämnas, att det arbete icke yrkesarbetande hustrur utfört i hemmet motsvarat ett värde som i denna undersökning icke kunnat mätas.

3. *Inkomst av kapital*

Inkomst av kapital — mannens yrke och ålder

Under posten inkomst av kapital har förts mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma deklarerade kapitalinkomst. Inkomst av kapital har under den aktuella perioden deklarerats i långt större omfattning och till högre belopp av folkskollärare än av murare och textilarbetare. Detta gäller främst i de äldre åldersgrupperna. Följande tabell Q illustrerar, hur den genomsnittliga relativa frekvensen av kapitalinkomster fördelar sig med hänsyn till yrke och ålder under sju femårsperioder.⁸¹⁾

Kapitalinkomsternas andel av totalinkomsten har genomsnittligt varit större för folkskollärare än för murare och textilarbetare, särskilt i åldrarna 46 år och däröver. Taxeringsmyndigheternas möjligheter att effektivt kontrollera deklarerade kapitalinkomster torde varit mindre än då det gällt att kontrollera deklarerad inkomst av tjänst.

⁸⁰⁾ Tabellerna 22–24, 28–30 och 34–36.

⁸¹⁾ P.g.a. ändrade avdragsregler fr.o.m. 1956 för inkomst av kapital är perioden 1955–59 inte jämförbar med tidigare perioder. Jfr not 35.

Tabell Q. Procentuell fördelning av kapitalinkomster
i resp. yrkes- och åldersgrupper.

Yrkesgrupp	Ålders- grupp	1925-29	1930-34	1935-39	1940-44	1945-49	1950-54	1955-59
Folkskollär.	20-45 år	26	33	25	26	31	39	22
	46-65 år	63	54	62	73	80	85	55
	66 år-	72	82	80	74	76	84	81
Murare	20-45 år	8	12	14	8	16	22	15
	46-65 år	11	18	25	23	29	28	22
	66 år-	9	11	16	15	25	27	23
Textilarb.	20-45 år	2	2	7	6	14	14	8
	46-65 år	8	12	21	15	25	18	14
	66 år-	6	7	14	15	21	32	26

4. Inkomst av fastighet

Inkomst av fastighet — mannens yrke och ålder

Inkomst av fastighet avser i denna undersökning, som nämnts, uteslutande inkomst av annan fastighet än jordbruksfastighet. Av tabellerna 10-18 framgår, att genomsnittsinkomsten av fastighet varit relativt obetydlig. För äldre folkskollärare har denna inkomstpost dock haft större betydelse fr.o.m. början av 1940-talet. Under tiden 1924-42 har inkomst av fastighet deklarerats i liten omfattning. År 1943 inträffade plötsligt en så markant stegring i deklarationsfrekvensen, att det förefaller orimligt att uteslutande söka förklaringen i ett plötsligt utökat fastighetsinnehav. Taxeringsförordningarna innehåller emellertid inga skärpta bestämmelser vid denna tid angående fastighetsinkomsters deklaration. Som framgått tidigare avses i detta sammanhang med inkomst av fastighet främst hyresvärdet av lägenhet, som ägaren använt för sin och sin familjs räkning, sedan vederbörliga avdrag gjorts. Hyresprissättningen blev fr.o.m. andra världskrigets utbrott föremål för stegringar framför allt i större tätorter. Även fastighetspriserna stegrades fr.o.m. 1940-talets början. Denna hyresstegring föranledde 1942 års lag om hyresreglering.⁸²⁾

⁸²⁾ SFS 1942:429. Avdrag från bruttointäkt av fastighet har fått göras för sådana omkostnader som gäldräntor, brandförsäkring och reparationer.

Det 1943 ökade antalet avgivna deklARATIONER av inkomst av fastighet torde delvis kunna förklaras av att fastighetspris och hyresvärde generellt höjdes för fastighetsägaren, så att överskott efter vederbörliga avdrag i större omfattning redovisades i deklARATIONSKOLUMNEN inkomst av fastighet.⁸³⁾

C. Totalinkomstens storlek

Totalinkomst — mannens yrke, ålder och civilstånd

Med totalinkomst avses i denna undersökning summan av posterna inkomst av tjänst, inkomst av kapital och fastighet för mannen och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst. I enstaka fall har inkomst av rörelse deklarerats. Då sistnämnda inkomst haft mycket liten betydelse, har den emellertid utan olägenhet kunnat inräknas under rubriken inkomst av tjänst.⁸⁴⁾

Av tabellerna 19-36 framgår totalinkomstens sammansättning och storlek. Mannens inkomst av tjänst har utgjort den dominerande inkomstposten. För ensamstående har denna inkomstpost genomsnittligt utgjort 95-100% av totalinkomsten. Finansinkomsterna för äldre ensamstående folkskollärare har dock spelat en större roll i totalinkomsten och inkomst av tjänst i motsvarande mån mindre roll (80-90%). För

⁸³⁾ SOU 1942:14 s. 5ff. De stegrade hyrorna under början av 1940-talet har främst två förklaringsgrunder. Den tilltagande knapphet på bostäder, som utvecklets efter 1939, torde dels förklaras av bostadsproduktionens våldsamma hopkrympning 1940-42 (jämför inkomstutvecklingen för murarna), dels av förskjutningar i bostadsefterfrågans omfattning och inriktning. Under tioårsperioden 1931-40 tillkom årligen i genomsnitt 25 240 bostadslägenheter. År 1939 uppgick antalet till 40 730 och år 1940 till 18 545. I de 13 största städerna nyproducerades år 1939 26 270 lägenheter, år 1940 13 135 och år 1941 6 890. I förhållande till 1939 innebär 1940 års siffror en minskning med 50% och 1941 års siffror en minskning med 74%. Möjligt är dessutom, att hyresregleringslagen, varigenom hyresprissättningen blev föremål för offentlig kontroll, genom sin tillkomst bidragit till ökad taxeringsfrekvens. Före 1943 präglas den uppgivna inkomsten av fastighet av en viss ryckighet. Vissa år har en och samma deklarerant uppgivit inkomst av fastighet, vissa år inte. Av detta följer, att uppgifter rörande inkomst av fastighet före 1943 är mindre tillförlitliga. Jfr not 34. Ändrade regler för beräkning av inkomst av fastighet fr.o.m. 1955 samt ändrade avdragsregler i samband därmed gör att deklarerad inkomst av fastighet efter 1955 ej är helt jämförbar med åren närmast före 1955.

⁸⁴⁾ I de få fall deklarerad rörelse förekommit, har det rört sig om rörelse i mindre skala, som hustrun bedrivit: kaféerörelse, sömmerskeverksamhet o.dyl.

gifta svarar mannens inkomst av tjänst, naturligt nog, för en mindre andel av totalinkomsten än för ensamstående. Ett genomgående drag, då det gäller de giftas inkomster, är den under perioden minskande andelen av totalinkomsten, som mannens inkomst av tjänst utgör, medan hustruns inkomst av tjänst andelsmässigt ökat under perioden. Detta har emellertid ej berott på att förvärvsarbete hustruns inkomster i nämnvärd grad höjts i relation till männens.⁸⁵⁾ I stället förklaras hustruinkomsternas ökande andel i totalinkomsten av en under perioden ökad yrkesintensitet. Om man jämför inkomstrelationerna avseende mannens inkomst av tjänst i diagrammen 14–16 med inkomstrelationerna avseende totalinkomsten för ensamstående i diagram 24 finner man, att graden av inkomstutjämnning utvecklats likartat. Om man i stället yrkesvis jämför makarnas sammanlagda totalinkomster, finner man, att inkomstutjämnningen dämpats. Detta har främst berott på att någon inkomstutjämnning mellan förvärvsarbete folkskollära-hustrur å ena sidan och förvärvsarbete murar- och textilarbetar-hustrur å den andra ej ägt rum under perioden, vilket framgår av diagram 25. Vidare har yrkesintensiteten under hela perioden varit större bland folkskollära-hustrur än bland murarnas och textilarbetarnas.

D. Sammanfattning

Inkomstundersökningen har huvudsakligen baserats på taxeringsmaterial, vars utnyttjande väl lämpar sig, då det gäller årsinkomstuppgifter för löntagargrupper, tack vare det dubbla momentet självdeklaration — arbetsgivareuppgift (kontrolluppgift). Taxeringsmaterialet har källkritiskt kontrollerats med hjälp av företagsmaterial och med inkomstuppgifter i anmälningar om olycksfall i arbetet. För de här aktuella yrkesgrupperna visar taxeringsmaterialet god överensstämmelse med kontrollmaterialet. Detta kontrollmaterial har dessutom kunnat visa, att urvalsmetoden i inkomstundersökningen fungerat i praktiken. Inkomstuppgifterna för den här undersökta delpopulationen har ej avvikit från övriga inkomstuppgifter avseende de totala yrkesgrupperna.

Med inkomst avses i denna undersökning bruttoinkomst, dvs. inkomst före skatteavdrag. Transfereringarnas roll i inkomstbildningen har ej undersökts, med undantag av den i princip deklareringspliktiga folkpensionen.

⁸⁵⁾ Jfr diagram 22.

Diagram 24.

Totalinkomst för ensamstående.

Murares och textilarbetares totalinkomst i relation till folkskollärares.

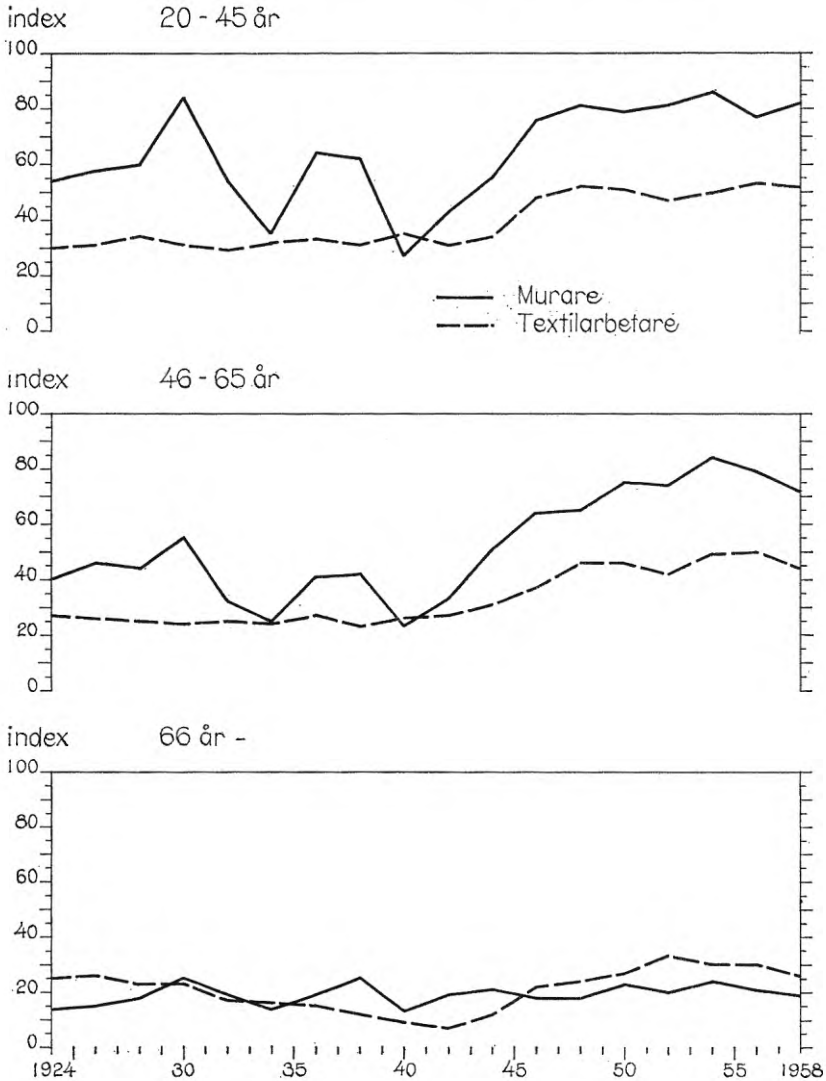
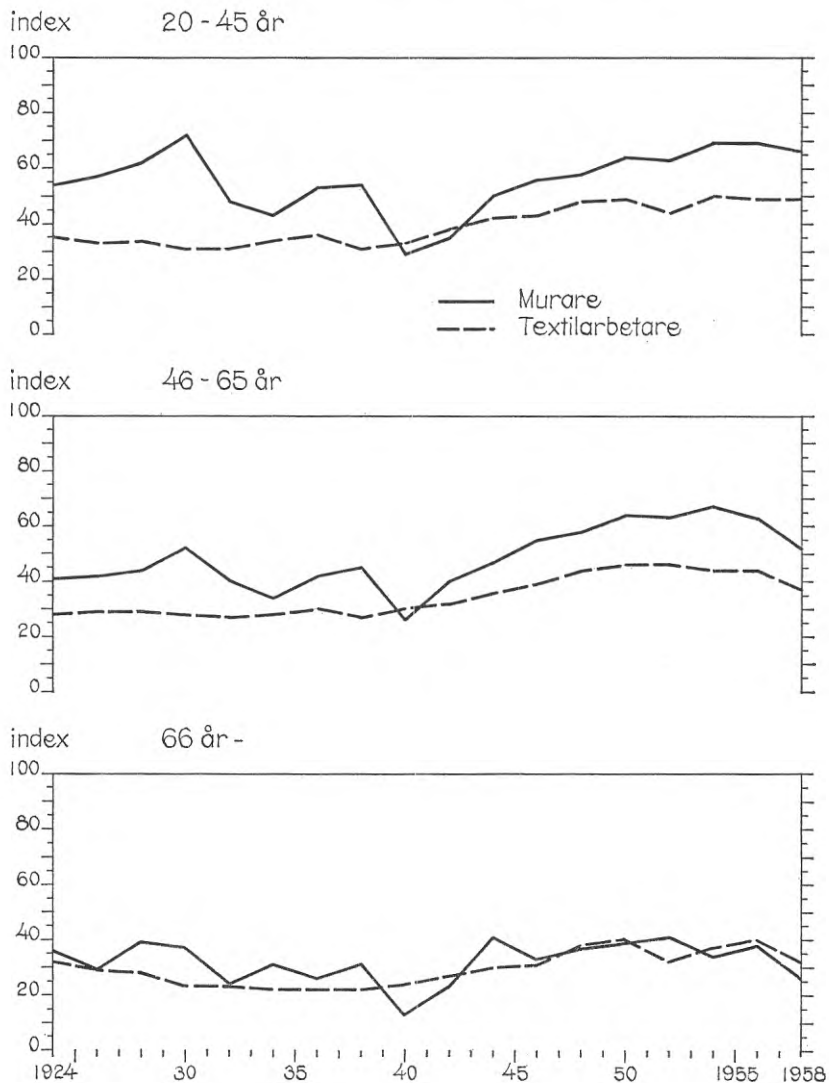

Diagram 25.

Totalinkomst för gifta.

Murares och textilarbetares totalinkomst i relation till folkskollärares.

Genom att undersöka inkomstförhållandena för de hushåll, vars manlige föreståndare tillhört någon av de tre undersökta yrkesgrupperna, har naturligt nog posten mannens inkomst av tjänst utgjort en dominant andel av totalinkomsten. Av denna anledning har denna inkomstpost blivit mest ingående undersökt.

Folkskollärarnas realinkomstutveckling under perioden präglas av en påfallande statiskhet, med undantag av den för yrkesgruppen förmånliga löneregleringen 1937 samt i viss mån av förbättrade reallöner mot 1950-talets slut. Det statistiska draget framträder även i textilarbetarnas realinkomstutveckling 1924-40. Under 1940-talet fördubblades realinkomsterna för dem, medan inkomsterna under 1950-talet till följd av textilindustrins kriser endast i ringa grad förbättrades. Byggnadsbranschens konjunktürkänslighet avspeglas väl i murarnas arbetsförtjänster. Högkonjunkturerna under slutet av 1920- och 1930-talen höjde reallönerna märkbart, medan de närmast följande årens lågkonjukturer under början av 1930- resp. 1940-talen åstadkom betydande inkomstsänkningar. Inkomstbortfallet genom de första krigsårens avstannande byggnadsproduktion 1940-42 tycks ha drabbat murarna hårdare än inkomstbortfallet under depressionsåren 1932-34. Genom den bostadsbrist, som skapades genom produktionskrämpningen 1940-42 och genom förskjutningar i bostadsefterfrågans omfattning och inriktning, har tillgången på arbetstillfällen inom den hemmamarknads-skyddade byggnadssektorn från och med andra världskrigets senare del varit god. Den tidigare kroniskt besvärande säsongarbetslösheten har under periodens senare del kunnat minskas, främst därför att tekniska innovationer inom byggnadsbranschen gjort det möjligt att även bygga under allt ogynnsammare klimatiska förhållanden. Murarnas förmånliga realinkomstutveckling under framför allt 1940-talet förklaras härav.

Åldern har inverkat på arbetsförtjänsten på skilda sätt för resp. yrkesgrupper. Murare och textilarbetare har uppnått maximal inkomst i 30-årsåldern och därefter bibehållit i stort sett samma inkomstläge till 60-årsåldern. Från och med pensionsåldern har inkomsterna p.g.a. minskad yrkesintensitet kraftigt fallit. Inkomstförsämringen för de äldsta icke verksamma murarna och textilarbetarna förklaras av att de, till skillnad från motsvarande grupp folkskollärare, endast haft den relativt blygsamma folkpensionen som inkomstbas. Folkskollärarnas optimala inkomstläge har inträffat först vid 50-60 års ålder p.g.a. ålderstillägssystemet. Trots att yrkesintensiteten även för folkskol-

lärare starkt avtagit efter pensionsåldern, har genom tjänstepensioner inkomsterna i de högsta åldrarna endast i mindre grad reducerats.

Inom storstadsområdet har i murarnas fall regionala inkomstdifferenser förekommit. Påtagligt är, att murarna i Stockholm särskilt under högkonjunkturer haft ett relativt sett förmånligt inkomstläge. Regionens betydelse för folkskollärare och textilarbetare har varit mindre framträdande, trots att inkomsterna mestadels varit dyrortsgrupperade.

Civilståndet har i folkskollärarnas fall ej påverkat arbetsförtjänstens storlek, medan bland arbetarna gifta personer genomsnittligt haft högre inkomster än ensamstående. Särskilt under lågkonjunkturerna 1932-34 och 1940-42 låg ensamstående murares arbetsförtjänster väsentligt under gifta murares. Under periodens senare del tycks inkomstskillnaderna mellan ensamstående och gifta murare resp. textilarbetare dock ha minskat.

Beträffande mannens inkomst av tjänst framgår av diagrammen 14-16 att inkomstrelationerna mellan folkskollärarna å ena sidan och murarna och textilarbetarna å den andra endast obetydligt ändrades åren 1924-40. Trots att murarna under 1920- och 1930-talens slut temporärt förbättrade sitt relativa inkomstläge — det gäller främst Stockholm — var huvudtrenden 1924-40 ett i förhållande till folkskollärarna snarare försämrat än förbättrat inkomstläge. Från 1940 fram till mitten av 1950-talet ägde en betydande inkomstutjämning mellan folkskollärarna och arbetargrupperna rum. Under 1950-talets senare del tycks inkomstutjämningen ha avstannat. Längst har inkomstutjämningen nått i den yngsta åldersklassen, medan utjämningstakten varit mera dämpad i åldersgruppen 46-65 år. Inkomstutjämningen i den äldsta åldersgruppen har varit obetydlig.

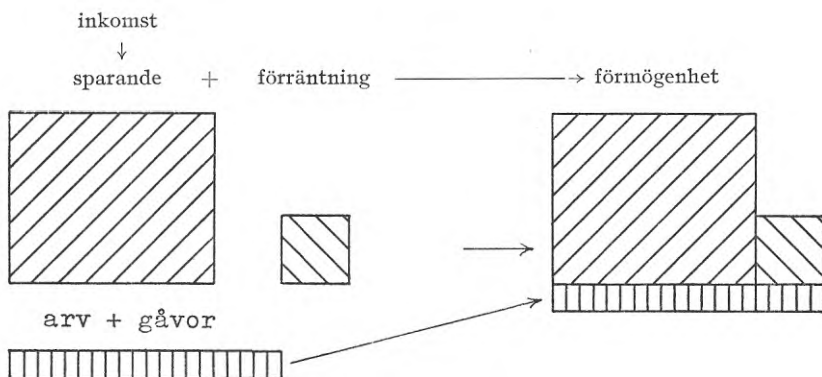
De inbördes inkomstrelationerna blir i stort desamma, om man i stället för mannens inkomst av tjänst jämför totalinkomsten för ensamstående, även om de större finansinkomsterna för folkskollärarna medfört något ökade totalinkomstskillnader, särskilt i de högre åldrarna. Genom folkskollärarhustrurnas höga genomsnittsinkomster och yrkesintensitet i jämförelse med murar- och textilarbetarhustrurnas har inkomstskillnaderna för gifta folkskollärare å ena sidan och murare och textilarbetare å den andra varit mera bestående, då det gäller makarnas gemensamma totalinkomst.

IV. FÖRMÖGENHETSILDNINGEN

A. Begreppet förmögenhet

I avsnittet om definitionerna av inkomstbegreppen uppställdes ekvationen: disponibel inkomst = förvärvsinkomst = konsumtion + sparande, under förutsättning att transfereringarna betraktas som en del av konsumtionen. Såsom ekvationen uppställts, måste sparandebegreppet innebära en ur inkomsten härrörande mer eller mindre frivilligt uppskjuten konsumtion, som under en viss tid — exempelvis ett år — är ägnad att förändra en given förmögenhetsmassa. Sparandet kan antingen vara positivt eller negativt. Ett negativt sparande resulterar således i ett tärande på en given förmögenhetsmassa, medan ett positivt sparande medför ett tillskott.

Förmögenheten utgör emellertid ett vidare begrepp än sparandet, såsom det här definierats. För det första innehåller förmögenhetsbegreppet ett element utöver sparandet, nämligen sparandets förräntning. Denna förräntning kan vara såväl positiv som negativ. I vissa fall kan förräntningen vara onormalt hög (positiv eller negativ). En fastighet eller en aktiepost kan under kort tidrymd påtagligt stiga eller falla i värde utan ekonomisk aktivitet från ägarens sida. I flertalet fall av sparande förräntas det dock efter en ur västerländsk synpunkt betraktad normalränta — exempelvis gängse bankränta. Vidare kan förmögenheten härröra ur arv, gåvor och inkomster, medan för sparandet, såsom det här definierats, inkomsten varit enda källan. I föreliggande undersökning har förmögenheten fastställts främst genom bouppteckningar och förmögenhetsdeklarationer. Sparandet har däremot ej kunnat mätas med tillgängliga källor. Med förmögenhet avses här nettobehållning. Följande figur visar sammanhanget mellan begreppen sparande och förmögenhet.

Med begreppet förräntning avses här ej endast kapitalets avkastning utan även sådan värdestegring resp. värdeminskning som tidvis träffat vissa objekt. Eftersom i princip alla belopp omräknats till fast penningvärde, uppkommer härvidlag problem p.g.a. den under periodens senare del inträffade inflationen. Under perioden 1939–59 torde räntan på t.ex. bankmedel och obligationer i stort uppslukats av penningvärdesförsämringen, medan räntor och värdestegringar på aktier och fast egendom under motsvarande period genomsnittligt i regel vida överstigit penningvärdesförsämringen. Detta innebär exempelvis att 10 000 kr insatta på bank år 1939 motsvarade, räntan inräknad, ungefär samma värde år 1959 i fast penningvärde, och om räntan årligen uttagits, skulle värdet ha reducerats till hälften. En enfamiljsfastighet i stad år 1939 taxerad till 10 000 kr eller en aktiepost vid samma tidpunkt inköpt för samma belopp torde år 1959 däremot ha stigit avsevärt i fast penningvärde. Härav följer att figuren som representerar begreppet förräntning i vissa fall (banktillgodohavanden, försäkringar och sparobligationer) endast utgjort ett symboliskt streck medan i andra fall (fast egendom och aktier) figuren omfattat en förhållandevis stor yta. Inflationen har sålunda främst drabbat de sparare, som inriktat sina tillgångar på bankmedel, sparobligationer och försäkringar, medan de som haft möjlighet att placera tillgångarna i form av fast egendom och aktier mer än väl kunnat skydda sig mot penningvärdesförsämringen.⁸⁶⁾

⁸⁶⁾ Den som haft in-teckningslån på sin fastighet har exempelvis mellan 1939 och 1959 genom inflationen fått skulden nedskrivna till cirka hälften. Skuldreduktionen förstärker ytterligare intrycket av förmånlig utveckling för dem som haft fast egendom.

De här undersökta förmögenheterna torde till väsentliga delar emanera ur sparandet och dess förräntning. Bouppteckningarna skall i princip innehålla uppgifter om tidigare förvärv genom arv eller gåva, då vid beräkningen av arvsskatten hänsyn i viss utsträckning tages till sådana tidigare förvärv.⁸⁷⁾

Då det gäller murare och textilarbetare torde arv och gåvor av förmögenhetsställningen att döma haft obetydlig inverkan på förmögenhetsbildningen. För folkskollärarna har sådana bidrag troligen haft större betydelse. Relativt få bouppteckningar efter folkskollärare har emellertid innehållit uppgifter om att arv eller gåva mottagits, vilket delvis torde bero på att uppgiftslämnandet brustit i fullständighet, främst då det gäller smärre belopp.

B. Förmögenhetens storlek

Förmögenhet — yrke

Liksom variablerna inkomst — yrke utgör grundkomponenterna i inkomstundersökningen, utgör sammankopplingen förmögenhet — yrke grundstommen i förmögenhetsundersökningen. Det har dock varit nödvändigt att såsom i inkomstundersökningen ytterligare stratifiera individerna inom varje yrkesgrupp. De variabler, som inom varje yrkesgrupp ur förmögenhetssynpunkt närmast är av intresse, är åldern, civilståndet och barnantalet. Av nämnda anledning har tyngdpunkterna i kapitlet om förmögenhetsstorleken förlagts till delavsnitten förmögenhet — yrke — ålder, förmögenhet — yrke — civilstånd och förmögenhet — yrke — barnantal.

Förmögenhet — yrke — ålder

Förmögenheten bildas till stor del genom inkomstsparande och är en viktig trygghetsfaktor mot oförutsedda händelser, samtidigt som den

⁸⁷⁾ Strömberg, T., a. a. s. 38ff. Kungl. förordning 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt 19 och 39 §§. Undantag från uppgiftsplikt stadgas beträffande gåva av möbler, husgeråd och andra lösören avsedda för mottagarens personliga bruk samt för gåva, som utgjort bidrag till mottagarens undervisning och uppfostran. Ej heller föreligger skyldighet att uppge annan gåva, om dess värde under ett och samma kalenderår understiger 2 000 kr. I bouppteckningarna har då det gäller fast egendom, angivits, om den förvärvats eller ärvt, och i flertalet fall har det uppgetts, att fastigheten förvärvats.

innebär möjligheter att materiellt berika tillvaron. Därför speglar förmögenhetsbildningen i olika befolkningsskikt välståndsspridningen ur en viktig aspekt. Hur förmögenheten i föreliggande undersökning varierat med yrke och ålder framgår av tabellerna 45-48 och 53-58 och av diagrammen 26-31. En jämförelse mellan median- och medelförmögenheterna visar, att medelvärdena konsekvent ligger högre än medianvärdena, vilket beror på att relativt få stora förmögenheter får mycket större genomslagskraft i medeltal än i mediantal. Om man vill mäta en grups förmögenhetsställning, är ur principiell statistisk synpunkt medelvärdet gängse mått, men medianvärdet bör användas som kompletterande illustration, i synnerhet då grupperna är förmögenhetsmässigt heterogena. Medelinkomst och medianinkomst har för de berörda grupperna endast obetydligt avvikit från varandra, vilket främst berott på en relativt liten inkomstspridning och på i stort normalfördelade inkomster kring medel- och medianvärden. Förmögenhets-spridningen har för de undersökta grupperna varit betydligt större än den tidigare behandlade inkomstspridningen, och förmögenheterna har dessutom ej varit så normalfördelade kring medel- och medianvärden som inkomsterna. Förmögenhetsställningen kan för de olika grupperna därför ej gripas med samma fasthet som inkomstförhållandena. Trots detta kan tydliga och åtskiljbara drag för skilda yrkes- och åldersgrupper ur förmögenhetssynpunkt klarläggas.

Kombinationen förmögenhet — yrke har tidigare främst behandlats av statistiska centralbyrån i folkräkningarna 1920, 1930 och 1935/36. I 1920 och 1930 års folkräkningar har förmögenheterna redovisats yrkesvis för skilda åldersklasser. Uppgifterna gäller män i riket och är i föreliggande framställning redovisade i tabell 56.

En jämförelse mellan de i föreliggande undersökning framlagda resultaten angående kombinationen förmögenhet — yrke — ålder och dem, som framlagts i folkräkningarna, innebär vissa problem. Folkräkningarna har eftersträvat en kartläggning av förmögenhetsställningen för den verksamma yrkesgruppen i dess helhet. Detta har, som tidigare framgått, dock ej varit möjligt, då förmögenhetsägare med små behållningar ej alltid deklarerat förmögenhet. Dessutom måste de deklarerade förmögenheternas belopp betraktas som minimibelopp. Vissa förmögenhetsobjekt har dessutom varit befriade från deklarationsplikt (bohag, försäkringar). Medelförmögenheten för de här undersökta yrkesgrupperna utvisar högre belopp än för motsvarande totala yrkesgrupper i folk-

Diagram 26.

Medianförmögenhet enligt glidande 9-årsmedeltal
åldersgrupp 20-45 år.

Period 1 = 1924-26	7 = 1942-44	— Folkskollärare
2 = 1927-29	8 = 1945-47	- - - Murare
3 = 1930-32	9 = 1948-50	..... Textilarbetare
4 = 1933-35	10 = 1951-53	
5 = 1936-38	11 = 1954-56	
6 = 1939-41	12 = 1957-59	

tusental kr

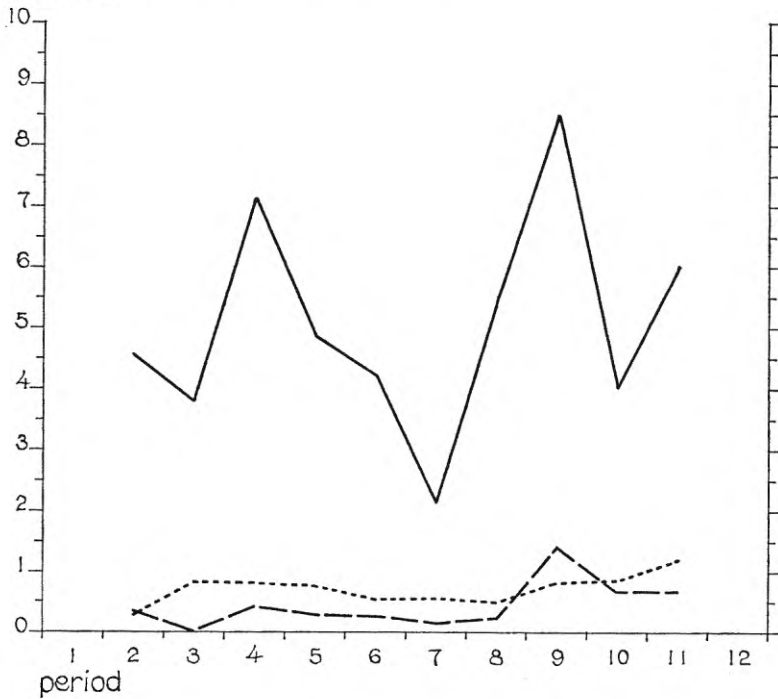

Diagram 27.

Medianförmögenhet enligt glidande 6-årsmedeltal
åldersgrupp 46-65 år.

Period 1 = 1924-26	7 = 1942-44	— Folkskollärare
2 = 1927-29	8 = 1945-47	- - - Murare
3 = 1930-32	9 = 1948-50	..... Textilarbetare
4 = 1933-35	10 = 1951-53	
5 = 1936-38	11 = 1954-56	
6 = 1939-41	12 = 1957-59	

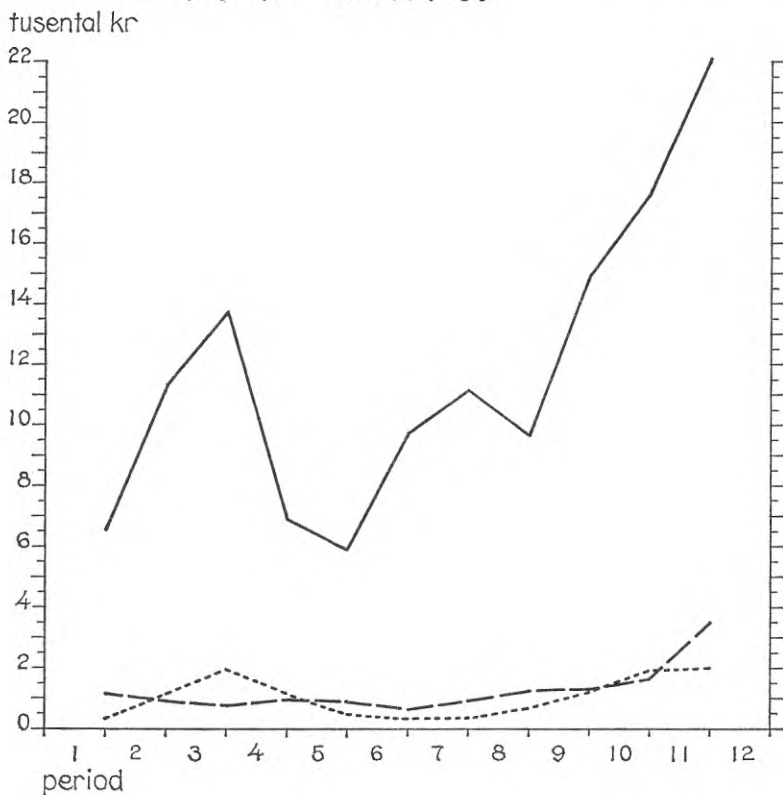

Diagram 28.

Förmögenhetsutveckling 1924-1959 i medianvärden
 åldersgrupp 66 år och däröver.

Period 1=1924-26	7=1942-44	— Folkskollärare
2=1927-29	8=1945-47	- - - Murare
3=1930-32	9=1948-50	..... Textilarbetare
4=1933-35	10=1951-53	
5=1936-38	11=1954-56	
6=1939-41	12=1957-59	

nettobeh. i tusental kr

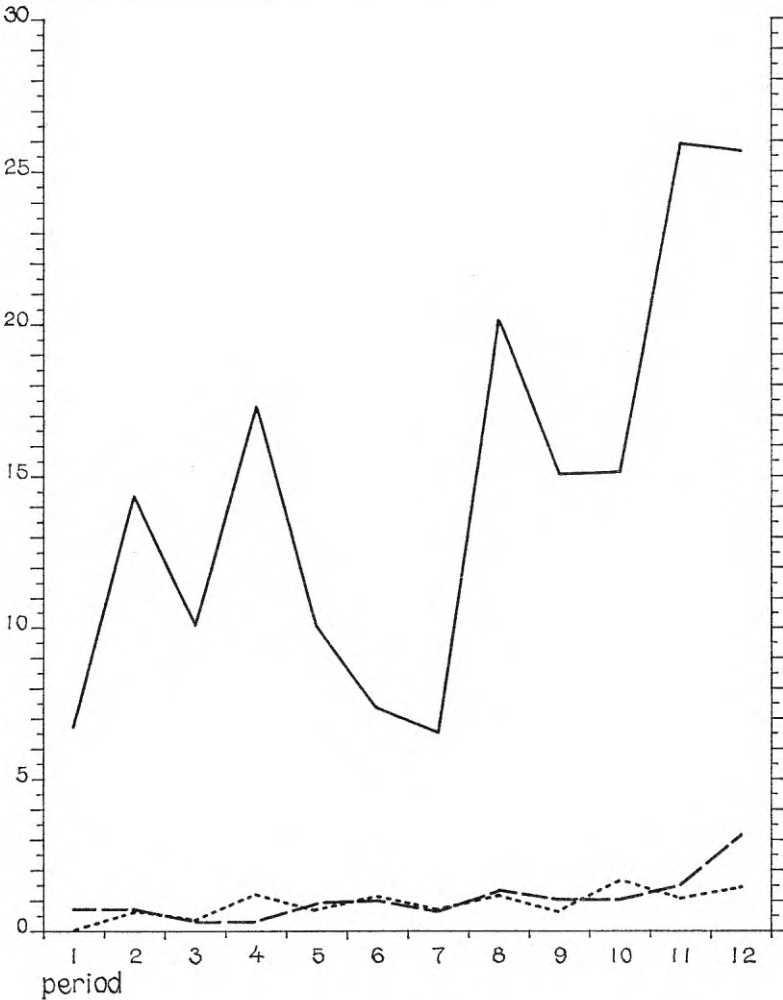

Diagram 29.

Förmögenhetsprofil. Medianvärden.

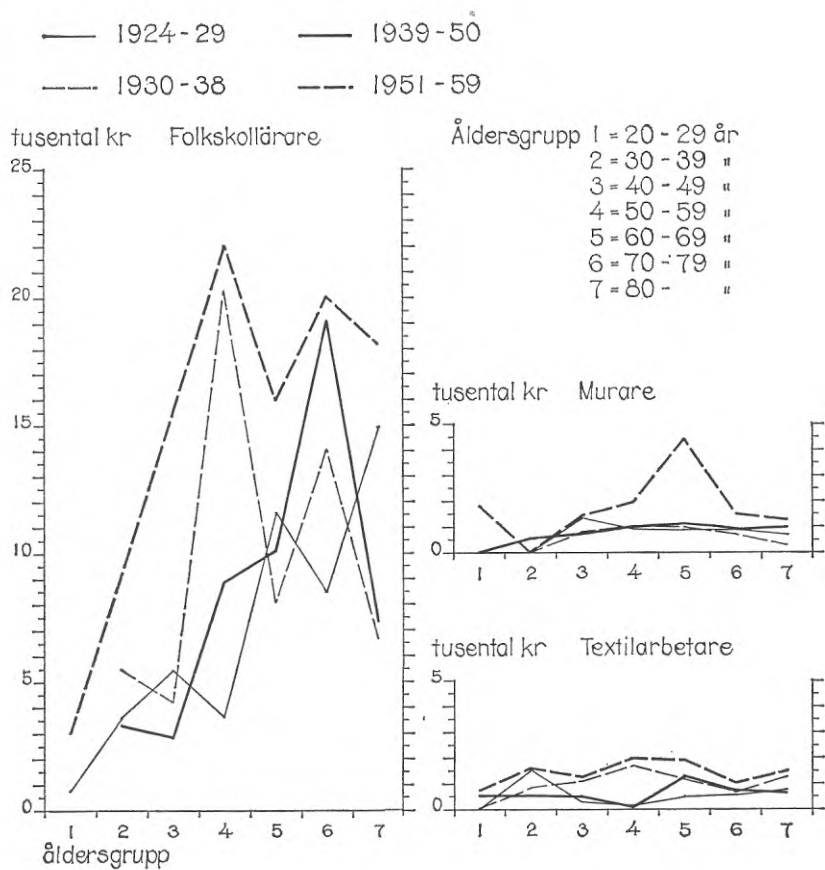

Diagram 30.

Förmögenhet och ålder enligt 1938 års förmögenhetsdeklaration.

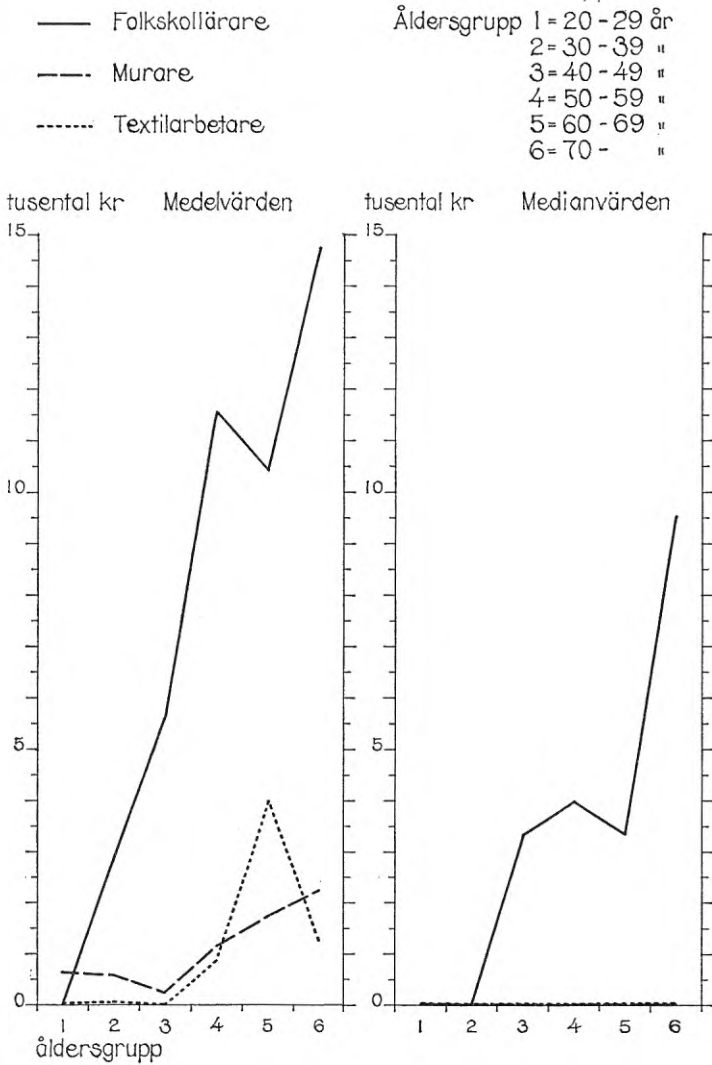
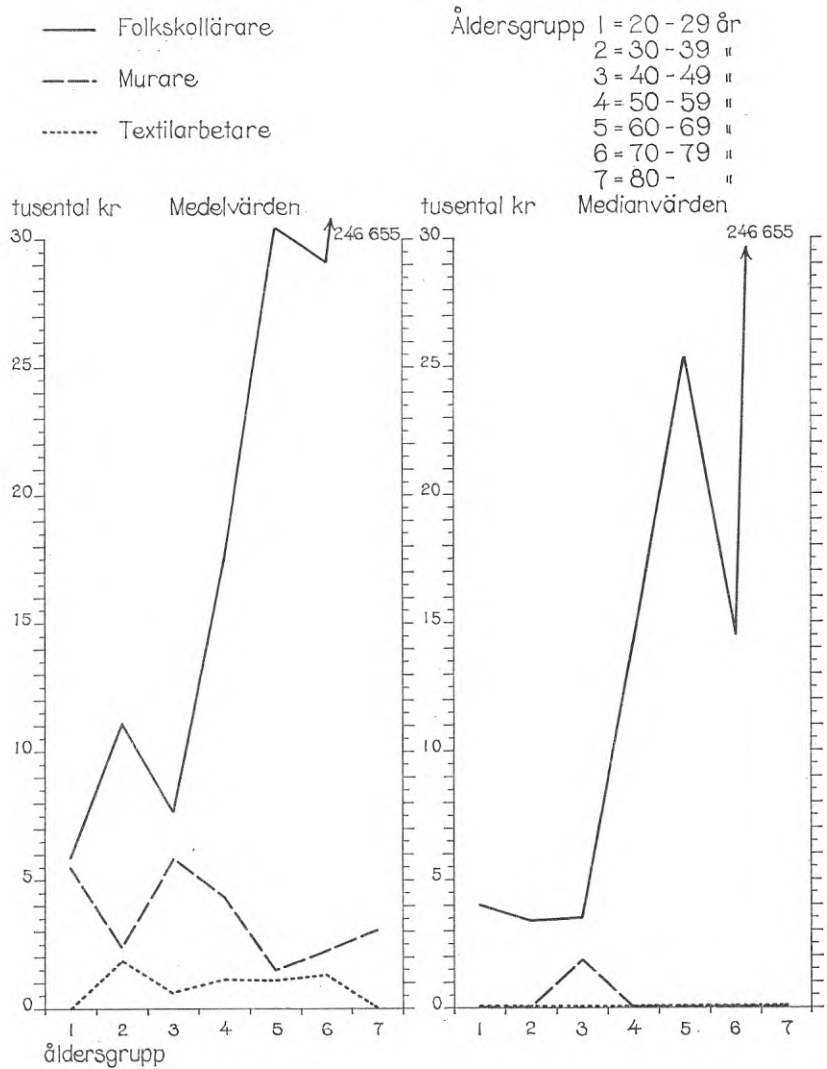

Diagram 31.

Förmögenhet och ålder enligt 1959 års förmögenhetsdeklaration.

Anm. Medelvärdet och medianvärdet 246 655 kr. i åldersgrupp 7 bygger på en observation.

räkningarna.⁸⁸⁾ Till en del förklaras denna skillnad av att folkräkningarnas uppgifter avser hela riket i genomsnitt, medan föreliggande undersökning endast avser storstäderna. Enligt folkräkningarna är förmögenheterna också genomsnittligt större i städerna än på landsbygden. Emellertid visar förut nämnda intensivundersökning avseende Göteborg år 1959, att bouppteckningsmaterialet, efter frånräkning av icke deklara- tionspliktiga förmögenhetsobjekt, redovisar större förmögenhets- belopp än vad deklara- tionsmaterialet för motsvarande yrkes- och ålders- grupper gör. Orsaken härtill är främst den noggrannare förmögenhets- redovisningen i bouppteckningarna, särskilt då det gäller smärre för- mögenhetsbelopp.

Med beaktande av de påpekade olikheterna i förmögenhetsberäk- ningarna är överensstämmelsen dem emellan påfallande god, då det gäller att visa förmögenhetens variation med hänsyn till yrke och ålder.

Om man betraktar hur förmögenheten varierat med åldern för de tre yrkesgrupperna med utgångspunkt från tabellerna 53-55 och diagram 29, finner man en påtaglig skillnad mellan yrkesgrupperna. Medan för- mögenheten ej nämnvärt varierat med åldern i murarnas och textil- arbetarnas fall, har förmögenheten för folkskollärare kraftigt ökat med stigande ålder. Beträffande murarna avviker dock medel- och median- förmögenheterna i relativt hög grad från varandra. Medianförmögen- heten har, med undantag för perioden 1951-59, obetydligt förändrats med åldern, medan medelförmögenheten i stort ökat med åldern. Detta tyder på att de äldre murarna varit förmögenhetsmässigt heterogena och att relativt få större förmögenheter drivit upp medelvärdena. Dia- grammen 30 och 31 baserade på deklara- tionsmaterial i Göteborg 1938 respektive 1959 passar även väl in i ovan angivna huvudmönster an- gående förmögenhet — yrke — ålder för här berörda yrkesgrupper. Förmögenhetsskillnaden mellan folkskollärare å ena sidan och murare och textilarbetare å den andra ökar kraftigt fr.o.m. 40-50 årsåldern.

Betraktas förmögenheten ur tidsperspektivet, finner man beträffande murare och textilarbetare en relativt oförändrad förmögenhetsställning i alla åldersgrupper. Att döma av diagrammen 26-28 tycks förmögen- hetssituationen under 1950-talet för dessa grupper dock allmänt ha för- bättrats något. På grund av få observationer i de yngre åldersgrupperna

⁸⁸⁾ Även efter det att bohag och försäkringar frånräknats, utvisar bouppteck- ningsmaterialet i föreliggande undersökning högre medeltal än folkräkningarnas för motsvarande yrkes- och åldersgrupper.

har medianförmögenheten även beräknats på glidande 9 års-medeltal för åldersgruppen 20–45 år och på glidande 6 års-medeltal för åldersgruppen 46–65 år i diagrammen 26–27. Detta beräkningssätt avviker dock ej resultatmässigt på något sätt från motsvarande övriga beräkningar.

Folkskollärarnas förmögenhetsställning har under den aktuella perioden mera påtagligt förändrats. I samtliga tre åldersgrupper har förmögenheten ökat från periodens början 1924 till 1930-talets förra hälft.⁸⁹⁾ Därefter utvisar förmögenheterna minskade belopp fram till 1940-talets början. Under resten av perioden har realförmögenheten åter ökat, dock i betydligt högre grad för åldersgrupperna 46–65 år och 66 år och däröver än för åldersgruppen 20–45 år. Deklarationsmaterialet för Göteborg visar även en betydande förmögenhetsökning mellan 1938 och 1959 för folkskollärarna, medan murarnas och textilarbetarnas förmögenhetsställning mellan de två tidpunkterna endast obetydligt ändrats. Den relativa statistiskheten i murarnas och textilarbetarnas förmögenhetsutveckling mot folkskollärarnas i stort positiva förmögenhetsutveckling för samtliga åldersklasser understryks ytterligare av diagram 29.

Förmögenheternas spridning inom olika förmögenhetsklasser för berörda yrkes- och åldersgrupper framgår av tabellerna 57–58. Tabell 57 är emellertid ej direkt jämförbar med tabellerna 58a–58b, eftersom i förstnämnda tabell även icke deklarationspliktiga förmögenhetsobjekt inräknats. Av tabell 57 framgår, att folkskollärare i åldrarna 46 år och däröver under 1950-talet försvunnit ur de två lägsta förmögenhetsklasserna. I stället har i nämnda grupp andelen medelförmögenheter över 25 000 kr under den undersökta perioden ökat. Bland den yngsta åldersgruppen folkskollärare har denna företeelse varit mindre markant. Förmögenheter över 25 000 kr har varit sällsynta bland murare och textilarbetare under hela perioden. Bland medelålders och äldre murare har sådana förmögenheter dock förekommit, ehuru i mindre utsträckning. Påtagligt är att förmögenheterna för yngsta åldersgruppen murare i stort haft samma fördelning under hela perioden, medan övriga åldersgrupper murare och samtliga åldersgrupper textilarbetare under perioden andelsmässigt minskat i lägsta förmögenhetsklassen. I motsvarande

⁸⁹⁾ Enligt folkräkningarna ökade medelförmögenheten för folkskollärare i betydande grad från 1920 till 1930.

mån har medelålders och äldre murare relativt sett redovisat förmögenheter i förmögenhetsklasserna III och IV i ökande grad, medan textilarbetarna andelsmässigt främst ökat inom förmögenhetsklass III. Skillnaden i förmögenhetskänslighet mellan folkskollärarna å ena sidan och arbetargrupperna å den andra visar sig än en gång vara markant, vilket ytterligare understrykes av tabellerna 58a-58b, baserade på deklarationsmaterial.

Som tidigare framhållits har inkomstklyftorna ökat mellan folkskollärarna och arbetargrupperna med stigande ålder. Samma tendens till med åldern ökade klyftor mellan yrkesgrupperna kan än mera markant spåras i förmögenhetskänslighet. Medan medianförmögenheten för folkskollärare i åldersgruppen 20-45 år under 1950-talet förhöll sig till motsvarande grupp textilarbetare som 5:1, utgjorde motsvarande förmögenhetsrelationer mellan de två yrkesgrupperna för åldersgrupperna 46-65 år samt 66 år och däröver 10:1 resp. 20:1. Förmögenhetsskillnaderna mellan murare och textilarbetare är förhållandevis obetydliga, särskilt då det gäller förmögenheternas medianvärden.

Förmögenhet — yrke — civilstånd

Den roll civilståndet spelat för förmögenhetens storlek framgår av tabellerna 49-52.⁹⁰⁾ Att renodla civilståndsfaktorns betydelse för förmögenhetsstorleken innebär dock vissa problem. Det förhållandevis ringa antalet observationer har ej tillåtit en så långt gående ålders- och civilståndsgropperung som varit önskvärd. Detta problem har dock delvis eliminerats genom att man beräknar genomsnittsåldern för motsvarande grupper gifta och ogifta. För gruppen gifta tillkommer förutom åldersfaktorn även barnantalet som faktor i förmögenhetsbildningen, vilket utförligare kommer att behandlas i nästa delavsnitt.

Vid en jämförelse mellan tabell 49 och tabellerna 50-52 framgår att, bortsett från tidsperioden 1951-59, förmögenhetsställningen för ogifta folkskollärare närmast är jämförbar med den för gifta med inget eller ett barn. Detta innebär, att ogifta folkskollärares genomsnittliga förmögenhetsställning närmast motsvarat de bäst ställda gifta kollegernas, och de ogifta redovisar därför något högre genomsnittsvärden än motsvarande totalgrupp gifta. En bidragande orsak till att förmögenheterna för ogifta folkskollärare under 1950-talet relativt sett är mindre torde

⁹⁰⁾ För gruppen gifta har i förekommande fall även hustruns förmögenhet, sådan den var vid mannens frånfälle, undersökts.

sannolikt vara den lägre medelåldern för ogifta än för gifta under denna tidsperiod. Sambandet mellan stigande ålder och förmögenhet har nämligen i folkskollärarnas fall visat sig vara positivt korrelerat. Under de föregående tidsperioderna har ålderskillnaderna mellan ogifta och gifta folkskollärare ej varit signifikanta.

Förmögenhetsrelationerna mellan ogifta och gifta har i murarnas resp. textilarbetarnas fall varit motsatta dem som råder mellan ogifta och gifta folkskollärare. Ogifta murare och textilarbetare har redovisat mindre behållning än motsvarande grupper gifta. De ogiftas förmögenhetsställning bland arbetargruppen har motsvarat eller varit sämre än de sämst ställdas bland de gifta. Medelåldern för ogifta textilarbetare har visserligen varit lägre än de giftas, men i textilarbetarnas fall har förmögenheten endast obetydligt varierat med åldern. Sammanfattningsvis kan således konstateras, att det råder ett visst samband mellan det ogifta ståndet för såväl murare som textilarbetare och en oförmånlig förmögenhetsställning, medan så ej varit fallet för folkskollärarna. I inkomstundersökningen har tidigare även påvisats, att ogifta murare och textilarbetare inkomstmässigt varit sämre ställda än sina gifta kolleger.⁹¹⁾

Förmögenhet — yrke — barnantal

För att kunna mäta, om försörjningsbördan i form av antalet barn haft någon inverkan på förmögenhetens storlek, har gifta och förut gifta personer, utgörande cirka 80% av samtliga undersökta, i tabellerna 50-52 och i diagram 32 indelats efter antalet barn. Med barn avses här samtliga efterlevande barn oavsett ålder. Ur dessa tabeller kan utläsas, att förmögenhetsstorleken för murare och textilarbetare endast i ringa grad varierat med antalet barn. För folkskollärare framträder däremot ett tydligare samband mellan barnantal och förmögenhet. Förmögenheten minskar med ökat barnantal, trots att medelåldern är högre för folkskollärare med högt barnantal. Som tidigare påvisats ökar förmögenheten med stigande ålder i folkskollärarnas fall, vilket innebär att förmögenheterna för flerbarnsfolkskollärarna i tabell 50 sannolikt blivit något lägre, om åldersfaktorn i detta sammanhang kunnat hållas konstant. Sambandet mellan barnantal och förmögenhet torde i folkskollärarnas fall därigenom kunna framstå än mera tydligt än vad som framgår av tabellen.

⁹¹⁾ Jfr diagram 17.

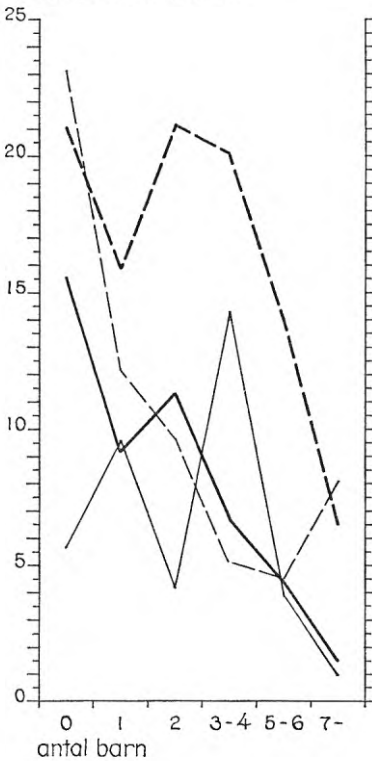
Diagram 32.

Medianförmögenhet och antalet barn.

— 1924 - 29   — 1939 - 50
 - - - 1930 - 38   - - - 1951 - 59

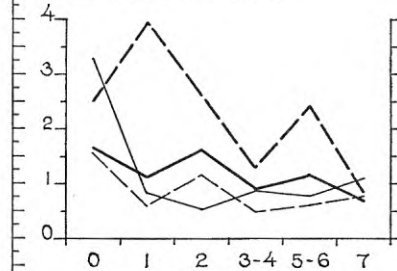
Folkskollärare

nettobeh. i tusental kr

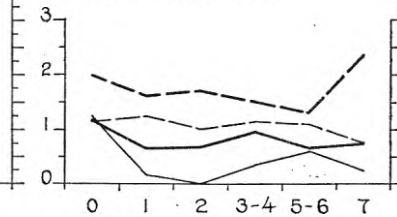
Murare

nettobeh. i tusental kr

Textilarbetare

nettobeh. i tusental kr

Anledningen till att endast behållningen för folkskollärare minskat med ökat barnantal, kan till vissa delar endast resonemangsvi-
 bedömas. Av bouppteckningsmaterialet framgår dock, att folkskollä-
 rarbarnen i avsevärt högre grad än murar- och textilarbetar-
 barnen bedrivit studier eller innehaft yrken, vilka krävt relativt lång utbildning.

Detta gäller även flerbarnsfamiljerna.⁹²⁾ Den större studiebenägenheten hos folkskolläraryrarna torde ha inneburit en ekonomisk belastning för föräldrarna. Ju fler barn, desto större belastning. Barnens studier efter den obligatoriska skolan har sannolikt till stora delar finansierats av föräldrarna, eftersom studiekostnaderna under den aktuella perioden endast till ringa del utbetalats ur allmänna medel. Murarnas och textilarbetarnas barn har av allt att döma som unga inträtt i produktionen — ofta direkt efter den obligatoriska skolans slut — och kan därigenom ha bidragit till sin egen försörjning.⁹³⁾ Därav förklaras sannolikt till en del det ökade barnantalets ringa inverkan på förmögenhetsbildningen för arbetargrupperna. En annan faktor torde i detta sammanhang vara att då förmögenheterna allmänt omfattar små belopp, vilket de gör i dessa gruppers fall, finns det föga utrymme för en större förmögenhetsmässig variationsvidd, som skulle vara betingad av en speciell faktor. Detta torde i murarnas och textilarbetarnas fall även delvis förklara åldersfaktorernas ringa inverkan på förmögenhetsstorleken.

Andelen folkskollärare med 5 barn eller fler har successivt minskat under den undersökta perioden. Åren 1924–29 utgjorde andelen 26%, 1930–38 15%, 1939–50 11% och 1951–59 8%. Samtidigt ökade andelen med två barn eller färre från 57% åren 1924–29 till 74% åren 1951–59. Detta minskade barnantal har tydligen varit en väsentligt bidragande orsak till de undersökta folkskolläraernas ökade förmögenhet under perioden.

Givetvis kan variablerna ålder-civilstånd-barnantal ej enbart betraktas som faktorer, som isolerade från varandra inverkat på förmögenhetsstorleken. I realiteten har nämnda faktorer i ett inlätat mönster av sam- och motverkan påverkat förmögenheten. Ett exempel på sådan samverkan torde den relativt starkt ökade medianförmögenheten för folkskollärare i åldrarna 45 år och däröver vara. Här har sannolikt förutom åldern även det förhållandet, att barnen då till stor del lämnar eller lämnat föräldrarna och försörjningsbördan lättat, medverkat till att förmögenheten kunnat ökas. Förutom av faktorerna ålder, civilstånd

⁹²⁾ I bouppteckningarna anges bl.a. noggrant arvingarnas personliga data, såsom namn, ålder, civilstånd, yrke, sysselsättning och bostadsadress.

⁹³⁾ Folkskolläraernas barn har däremot ofta — förutom att åsamka föräldrarna direkta kostnader för studier och försörjning under studietiden — p.g.a. studierna under en rad år inte kunnat medverka till sin egen försörjning genom aktivt deltagande i produktionen.

och barnantal påverkas förmögenheten även av faktorer som har samband med inkomst och sparande, varom mera i kapitlet om sambandet inkomst-förmögenhet.

Förmögenhet — yrke — region

Hitintills har förmögenheten betraktats utan hänsyn till förmögenhetsägarnas geografiska hemvist. Något mera påtagligt samband mellan region och förmögenhetsstorlek för berörda yrkesgrupper kan ej spåras. Murarna i Göteborg tycks förmögenhetsmässigt genomgående dock varit något sämre ställda än övriga undersökta murare, men skillnaden är ej stor.

Storstadsområdet torde i detta sammanhang utgöra en relativt homogen enhet. Några vidare regionala stratifieringar har därför ej vidtagits i förmögenhetsundersökningen.

C. Förmögenhetsstrukturen

En särskild fördel att använda bouppteckningsmaterialet för att fastställa förmögenheten är att det med noggrannhet registrerar förmögenhetsobjekt även med ringa värde. I förmögenhetsdeklarationerna har däremot framför allt små förmögenhetsobjekt i flera fall ej redovisats. Folkräkningarna fr.o.m. 1945 innehåller, som framhållits, ej förmögenhetsuppgifter för skilda yrkesgrupper. Däremot innehåller 1945 års folkräkning och senare folkräkningar vissa uppgifter om förmögenhetens sammansättning för stora huvudgrupper, såsom företagare, tjänstemän och arbetare, något som saknas i tidigare folkräkningar. Nedanstående tablå visar den relativa frekvensen av olika förmögenhetsposter för manliga tjänstemän och arbetare enligt folkräkningen 1951.⁹⁴⁾

Bankmedels, obligationers och aktiers relativa förekomst hos tjänstemän och arbetare.

	Bank	Obligationer	Aktier
Tjänstemän	34%	17%	11%
Arbetare	20%	3%	1%

⁹⁴⁾ Folkräkningen 1950 VIII s. 61°. En något utförligare rapport om de börsnoterade aktierna och deras ägare, än vad 1950 års folkräkning ger, har Folke Lublin låtit publicera i Statistisk tidskrift 1956:7.

Om dessa uppgifter ställs i relation till närmast jämförbara grupper i tabell 59, finner man, att uppgifterna i föreliggande undersökning utvisar klart högre procentsiffror utom i fråga om aktier för arbetargrupperna. Grupperna är givetvis ej helt jämförbara, men diskrepansen är betydande. Folkräkningarnas uppgifter om olika förmögenhetsposters frekvens visar bättre överensstämmelse med uppgifterna i tabellerna 60a-60b. Detta beror givetvis på att förmögenhetsdeklarationer i båda fallen utgjort basmaterial. Att bouppteckningsmaterialet i detta sammanhang framstår som bästa tillgängliga källa är sålunda uppenbart.

Förmögenhetsstruktur — yrke — ålder

Förekomsten av olika förmögenhetsposter för de berörda yrkes- och åldersgrupperna har redovisats i såväl absoluta som relativa tal i tabellerna 59-60 och 66-67. Den relativa frekvensen av skilda förmögenhetsobjekt och hur den utvecklats under perioden kan dessutom studeras i diagrammen 33-36.

Diagram 33.

Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos folkskollärare i resp. åldersgrupp.

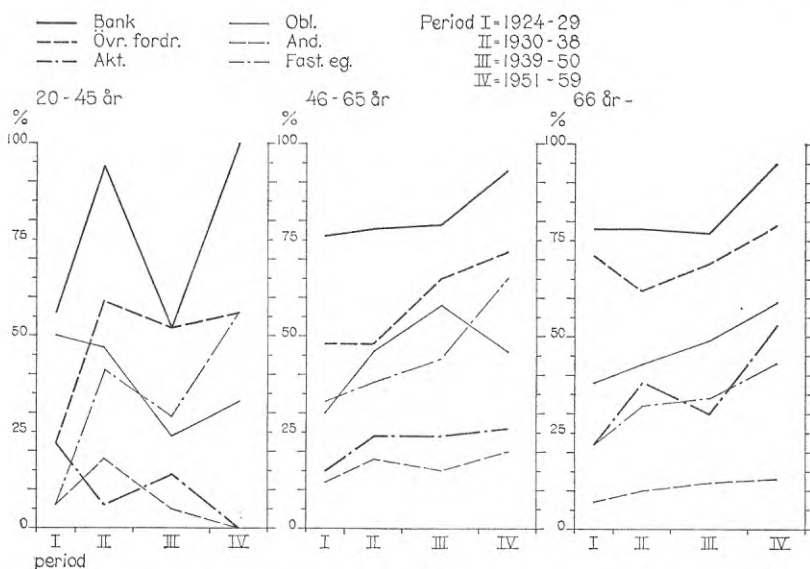

Diagram 34.

Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos murare i resp. åldersgrupp.

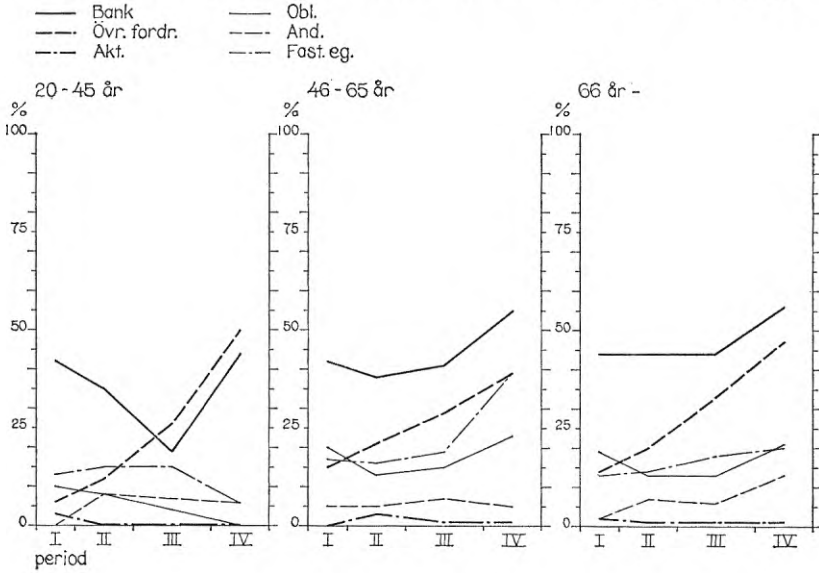

Diagram 35.

Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos textilarbetare i resp. åldersgrupp.

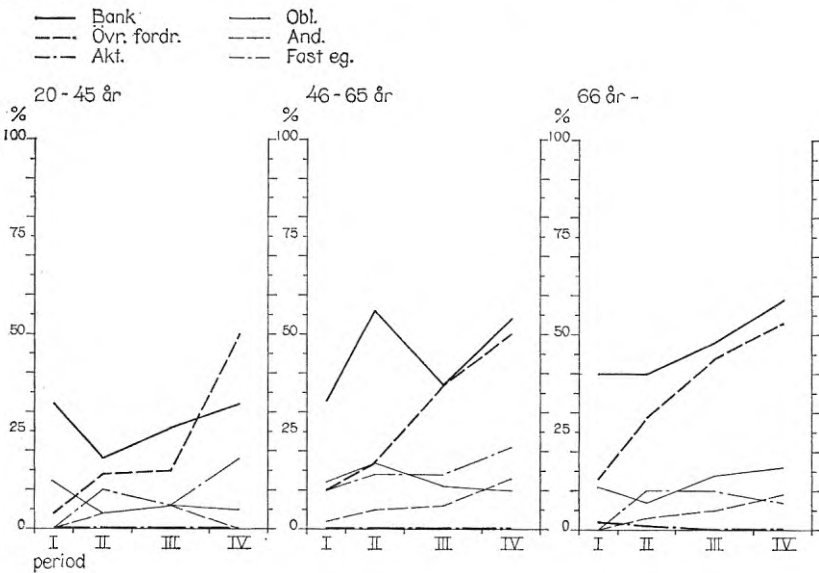
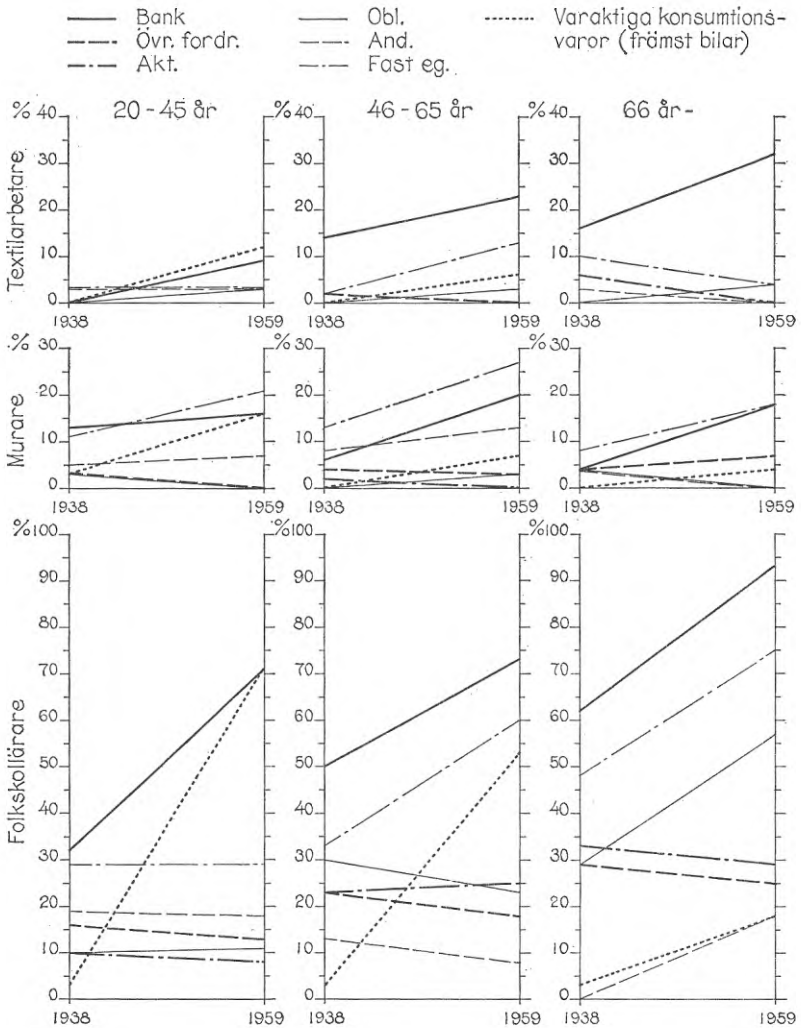

Diagram 36.

Skilda förmögenhetsposters relativa förekomst hos resp. yrkes- och åldersgrupper år 1938 och år 1959.

Källa: Förmögenhetsdeklarationer

Några påpekanden om vad de olika förmögenhetsobjekten representerar bör först göras, innan resultaten i ovannämnda tabeller och diagram kommenteras. Banktillgodohavanden har huvudsakligen varit placerade i sparbanker. Posten livförsäkringar omfattar dels begravningshjälp, dels egentliga liv- och kapitalförsäkringar. För murare och textilarbetare har detta objekt främst utgjorts av begravningshjälp från resp. fackförbund. I en del fall har denna hjälp kompletterats med hjälp från enskilda begravningshjälpkassor eller med livförsäkringar. Begravningshjälp har för folkskollärare haft liten betydelse. I detta sammanhang bör ytterligare påpekas, att även livförsäkringar med barn och hustru som förmånstagare medräknats i undersökningen. Andra fordringar än i bank och försäkringsbolag har förts under rubriken övriga fordringar. Dessa har främst utgjorts av löne-, pensions- och smärre lånefordringar. Folkskollärarna har dock i en del fall givit större lån i form av reverslån. Börsnoterade aktier har dominerat som aktieobjekt och premie- och sparobligationer som obligationsobjekt. Under rubriken andelar har förts andelar i bostadsrättsförening. Andelar i ekonomisk förening har uppgått till smärre belopp och förts till posten övriga fordringar.

Övriga tillgångar (främst=bohag) har varit det objekt, som värdemässigt varit svårast att gripa. Den skillnad som värdemässigt framträder i tabell 61 mellan folkskollärarnas bohag å ena sidan och murarnas och textilarbetarnas å den andra visar, trots alla värderingsbrister, i stort skillnaden mellan ett tjänstemannahem och ett arbetarhem. Generellt har nämligen antalet bohagsenheter varit fler i folkskollärarnas hem än i murar- och textilarbetarhemmen. Denna iakttagelse bekräftas av frekvensundersökningen av vissa lösöresobjekt. Innehavs-frekvensen framgår av tabellerna R-X och diagrammen 37-38. Genomgående har folkskollärarna innehaft varaktiga varor i större omfattning än murare och textilarbetare. Bilinnehavet visar dock lägre relativt för folkskollärare än för murare i åldrarna 46-65 år. Tabell 60b byggd på förmögenhetsdeklarationer år 1959 ger emellertid en helt annan bild av biltätheten. Förklaringen är att i föreliggande delstudie av vissa varaktiga konsumtionsvarors spridning har liksom i det större arbetet om varaktiga konsumtionsvaror även kvinnliga hushållsföreståndare undersökts, medan i förmögenhetsundersökningen endast manliga hushållsföreståndare medtagits. Ogifta kvinnliga folkskollärare har utgjort en dominant andel av totalgruppen folkskollärare och de har i mycket

liten utsträckning innehåft bil. Beräknas bilfrekvensen endast för manliga hushållsföreståndare finner man att den även hos medelålders folkskollärare varit större än hos motsvarande grupp murare.⁹⁵⁾ I övrigt tycks inte kvinnliga folkskollärares konsumtionsmönster påtagligt avvika från deras manliga kollegers.

Tabell R. Innehav av varaktiga konsumtionsvaror. Relativa tal. Ort: Göteborg.
Förkortningar: f=folkskollärare, m=murare, t=textilarbetare.
Åldersgrupp 20-45 år.

Yrkesgrupp	1925			1938			1950			1965		
	f	m	t	f	m	t	f	m	t	f	m	t
N	8	11	14	9	4	14	1	1	1	3	2	2
Telefon	13	—	—	56	—	—	100	—	—	100	50	—
Radio	13	—	—	33	25	21	—	—	—	67	—	—
TV-apparat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	50	—
Bil	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	50	—
Piano/flygel	38	—	—	22	—	7	—	—	—	33	—	—

Tabell S. Åldersgrupp 46-65 år.

Yrkesgrupp	1925			1938			1950			1965		
	f	m	t	f	m	t	f	m	t	f	m	t
N	11	16	10	13	21	12	23	16	11	23	14	13
Telefon	45	—	—	54	14	—	74	25	9	96	86	31
Radio	9	—	—	54	24	8	70	44	27	74	43	38
TV-apparat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	57	23
Bil	—	—	—	—	—	—	4	—	—	17	36	—
Piano/flygel	45	—	—	23	5	—	35	—	—	57	14	—

⁹⁵⁾ Av totalt 23 bouppteckningar år 1965 efter folkskollärare i åldrarna 46-65 år återfanns 14 observationer med kvinnliga folkskollärare, varav 13 var ensamstående. Resterande nio observationer utgjordes av manliga folkskollärare, samtliga gifta. I gruppen kvinnliga folkskollärare saknades bil helt, medan i den manliga gruppen fyra bilinnehav registrerats, dvs. 44%.

Tabell T. Åldersgrupp 66 år-.

Yrkesgrupp	1925			1938			1950			1965		
	f	m	t	f	m	t	f	m	t	f	m	t
N	21	18	13	34	31	17	40	48	22	63	33	40
Telefon	14	—	—	50	13	—	68	29	5	86	45	35
Radio	—	—	—	47	16	—	55	25	9	44	15	13
TV-apparat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	21	10
Bil	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—
Piano/flygel	10	—	—	24	—	6	33	—	—	17	—	—

Tabell U. Innehav av varaktiga konsumtionsvaror. Relativa tal. Ort: Göteborg.

Förkortningar: f=folkskollärare, m=murare, t=textilarbetare.

Civilstånd g+ä.

Yrkesgrupp	1925			1938			1950			1965		
	f	m	t	f	m	t	f	m	t	f	m	t
N	15	39	18	23	49	25	25	50	21	39	39	30
Telefon	33	—	—	65	14	—	80	36	10	97	67	47
Radio	13	—	—	65	22	12	80	38	24	67	28	23
TV-apparat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	41	20
Bil	—	—	—	—	—	—	8	—	—	15	13	—
Piano/flygel	33	—	—	30	4	8	56	—	—	38	5	—

Tabell V. Civilstånd og +sk.

Yrkesgrupp	1925			1938			1950			1965		
	f	m	t	f	m	t	f	m	t	f	m	t
N	25	6	19	33	7	18	39	15	13	50	10	25
Telefon	16	—	—	42	—	—	64	—	—	80	20	16
Radio	—	—	—	33	—	6	46	—	—	42	—	12
TV-apparat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	4
Bil	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	10	—
Piano/flygel	20	—	—	18	—	—	18	—	—	22	—	—

Källa: tabellerna R—V: bouppteckningar
telefonkatalog

Tabell X. Relationstal för värdet av totala lösöret yrkesgruppsvis.

Folkskollärare=100.

Förkortningar: f=folkskollärare, m=murare, t=textilarbetare.

Yrkesgrupp	f	m	t	f	m	t
A: 20-45 år			D: g+ä			
1925	100	51	22	1925	100	34
1938	100	62	43	1938	100	20
1950	100	100	9	1950	100	19
1965	100	107	3	1965	100	40
B: 46-65 år			E: og+sk			
1925	100	30	32	1925	100	10
1938	100	25	19	1938	100	8
1950	100	29	23	1950	100	3
1965	100	73	11	1965	100	4
C: 66 år-						
1925	100	32	30			
1938	100	15	13			
1950	100	19	12			
1965	100	13	11			

Diagram 37.

Innehav av varaktiga konsumtionsvaror i åldersgruppen 46-65 år.

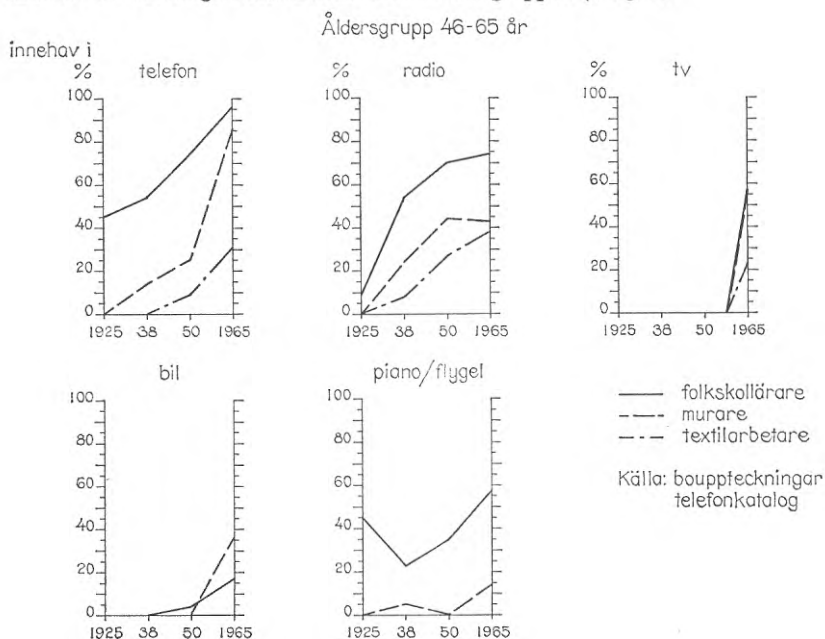
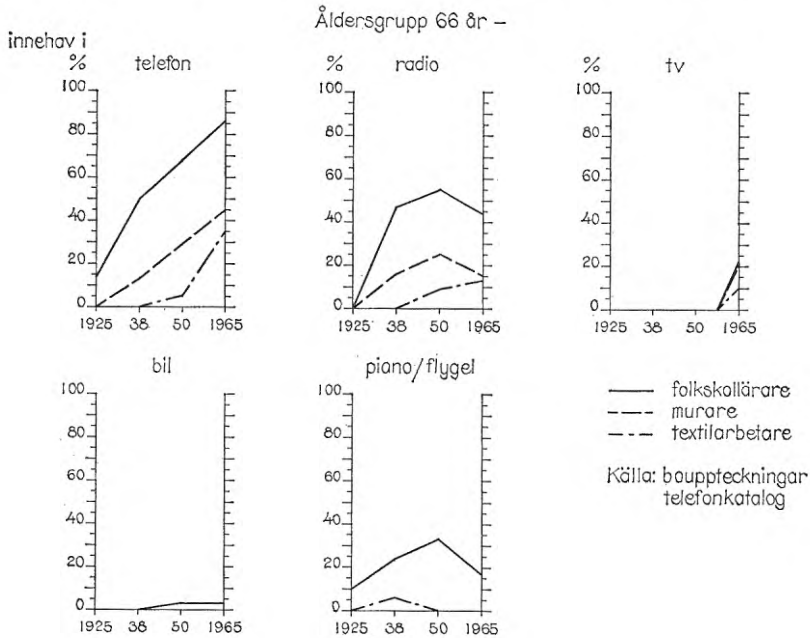

Diagram 38.

Innehav av varaktiga konsumtionsvaror i åldersgruppen 66 år och däröver.

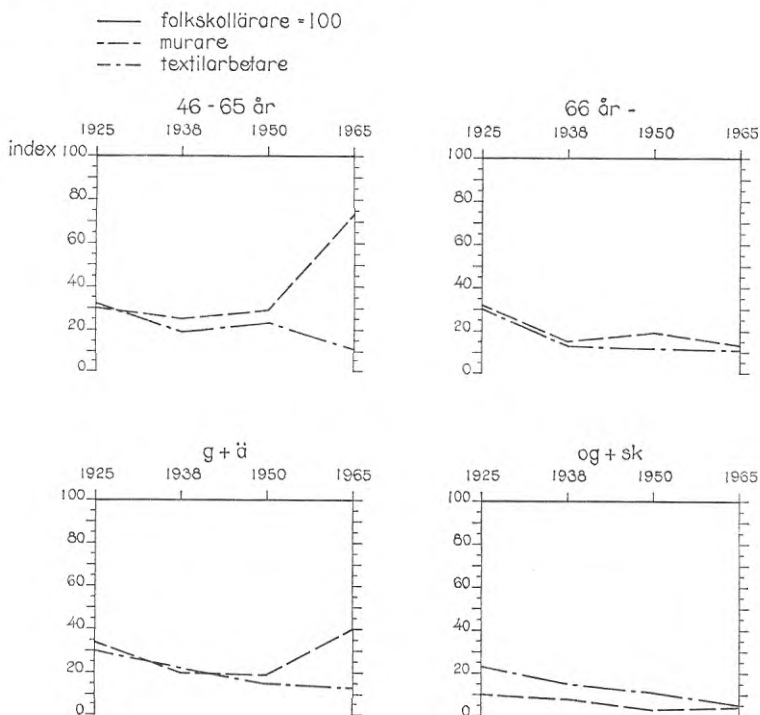
Tendensen till med åldern ökande inbördes klyftor mellan folkskollärare och murare/textilarbetare avseende varaktig konsumtion är uppenbar, särskilt om man även tar hänsyn till den varaktiga konsumtionens kvalitativa aspekt som i tabell X, där relationstal anges för värdet av det totala lösöret yrkesgruppsvis. Vidare framstår skillnaden i varaktig konsumtion mellan folkskollärare och murare/textilarbetare tydligast för gruppen ogifta och skilda. För gruppen gifta tycks utjämnningen nått betydligt längre. Ett undantag härifrån utgör pianoinnehavet, som under hela perioden varit mycket vanligare i folkskollärare- än i arbetarhushållen.

Även om delstudien beträffande varaktiga konsumtionsvarors innehav baserats på ett relativt begränsat antal observationer (653), visar dess resultat i flertalet fall mycket god överensstämmelse med den större undersökningen om varaktiga konsumtionsvarors spridning. De socialgruppsmässiga skillnader beträffande varaktig konsumtion, som påvisats

Diagram 39.

Relationstal för värdet av totala lösöret yrkesgruppsvis.

Folkskollärare = 100.

nämnda större arbete, bekräftas av föreliggande delstudie och konsumtionsmönstret gäller således även om man bryter ut och studerar olika delgrupper (yrkesgrupper) ur de stora socialgrupperna.⁹⁶⁾

Den skillnad som råder mellan folkskollärarna å ena sidan och murarna och textilarbetarna å den andra, då det gäller förmögenhetens storlek visar sig även gälla den relativa förekomsten av flertalet förmögenhetsposter, vilket särskilt tydligt torde framgå av diagrammen 33-36. Framför allt skiljer sig de två grupperna åt i fråga om frekvensen av innehavda bankmedel, aktier, obligationer, fast egendom — även sommarstugor — och bilar. Skillnaderna är i regel större i de högre åldersgrupperna än i de yngsta. Särskilt gäller detta innehavet av aktier.

⁹⁶⁾ Kuuse, J., Varaktiga konsumtionsvarors spridning 1910-1965 s. 63ff.

Medan 53% av de äldsta folkskollärarna under 1950-talet innehaft aktier, har detta objekt oavsett ålder knappast förekommit hos arbetargrupperna. Eftersom folkskollärarnas sparandeinriktning delvis varit en annan än arbetargruppernas, har generellt taget inflationen bidragit till den ökande förmögenhetsklyftan under periodens senare del. Folkskollärare har genom att i långt högre grad än murare och textilarbetare placera tillgångarna i under periodens senare del värdebeständiga objekt, såsom fast egendom och aktier, bättre än murare och textilarbetare skyddat sig mot inflationens verkningar. Arbetargruppernas förhållandevis starka inriktning på bankmedel har medfört att deras sparande delvis urholkats av penningvärdesförsämringen.

Det är uppenbart, att folkskollärarnas större förmögenheter givit dem större möjligheter att i högre grad fördela sina tillgångar på olika objekt. Då det gäller den relativt höga frekvensen innehavda sommarstugor för folkskollärare, torde även andra faktorer medverkat. Folkskollärarnas långa sammanhängande ledighet under sommarferierna — cirka 10 veckor — mot någon eller efter 1951 tre veckors ledighet för murare och textilarbetare torde haft en viss inverkan på benägenheten att anskaffa detta objekt.

De förmögenhetsobjekt som för folkskollärarnas del frekvensmässigt ökat mest under perioden är fast egendom, övriga fordringar samt för äldre folkskollärare även aktier och obligationer. Genom att den fasta egendomen representerat höga genomsnittsvärden, har det ökade fastighetsinnehavet varit av särskild betydelse. Notabelt är, att 65% av folkskollärarna mellan 46 och 65 år under 1950-talet efterlämnat fast egendom, mot 33% under 1920-talet. Att 56% av de yngsta folkskollärarna under 1950-talet i tabell 50 kommit att framstå som fastighetsägare, torde dock ge en överdriven bild av fastighetsinnehavet för denna grupp. Antalet observationer har varit litet och siffran 29% i tabell 60b avseende endast Göteborg 1959 baserad på fler observationer förefaller rimligare. Det kraftigt ökade bilinnehavet för yngre och medelålders folkskollärare i Göteborg mellan 1938 och 1959 framgår av diagram 36. I detta sammanhang bör påpekas att utvecklingen ej har varit så linjär som diagrammet ger intryck av. Diagrammet skall givetvis läsas så att endast de två åren får jämföras.

Bankmedel har varit den vanligast förekommande förmögenhetsposten hos samtliga undersökta grupper. Mot slutet av perioden har dock övriga fordringar för de yngsta murarnas och textilarbetarnas

del varit något vanligare än innehav av bankmedel. Övriga fordringar har för dessa dock huvudsakligen bestått av inestående löner till i genomsnitt smärre belopp. För murare och textilarbetare skiljer sig de olika förmögenhetsobjektens relativa frekvens i stort endast obetydligt åt. I ett avseende skiljer sig dock grupperna åt. Medelålders murare har, särskilt under periodens senare del, innehaft fast egendom i större utsträckning än medelålders textilarbetare. Frånsett en viss ökning av innehavet av banktillgångar samt det ökade fastighetsinnehavet för medelålders murare har övriga förmögenhetsobjekt för arbetargrupperna befunnit sig på samma frekvensnivå under hela perioden. Dessutom har arbetargrupperna under perioden i allt större omfattning redovisat inestående lönefordringar.

Skillnaden mellan folkskollärarnas och de övriga gruppernas förmögenhetsstruktur yppar sig emellertid ej endast i att folkskollärarna innehaft olika förmögenhetsobjekt i större omfattning än de övriga. I regel har förmögenhetsobjekten representerat större genomsnittsvärden i folkskollärarnas fall än i murarnas och textilarbetarnas. Av tabell 61 framgår samtliga undersökta förmögenhetsobjekts medelvärden för resp. yrkes- och åldersgrupper.⁹⁷⁾

Medeltalsberäkningarna har i vissa fall medfört, att några få höga extremvärden relativt kraftigt påverkat gruppen i dess helhet. Sålunda förklaras de höga medeltalen 8 390 kr i form av aktier och 29 405 kr i form av fast egendom i de yngsta folkskollärarnas fall av ett fåtal höga extremvärden. Genomgående representerar folkskollärarnas förmögenhetsposter avsevärt högre värden än murarnas och textilarbetarnas. Avgörande är förmögenhetsdifferenserna då det gäller bankmedel, övriga fordringar, aktier och fast egendom. Beträffande övriga fordringar förklaras skillnaden av att, som nämnts, folkskollärare även uppträtt som långgivare framför allt i form av reverslån och i regel uppgående till större belopp.[!] För övrigt gäller samma tendens som tidigare att skillnaderna ökar med stigande ålder.

Förmögenheternas procentuella sammansättning för de skilda yrkes- och åldersgrupperna framgår av tabell 62. De genomgående tunga

⁹⁷⁾ Då det gäller skuldposten i tabellerna 61–62 har samtliga skulder inräknats. Härav följer att om skulden för en person överstigit tillgångarna, har denna persons förmögenhetssituation negativt inverkat på gruppen i dess helhet. I övriga tabeller har dock en negativ förmögenhet betraktats som noll och således ej tillåtits att negativt inverka på övriga gruppernas förmögenhetsställning.

posterna utgörs av bankmedel och fast egendom. I den yngsta åldersklassen har dessutom i första hand livförsäkringar och begravningshjälp och i andra hand bohaget haft relativt stor betydelse. Ovannämnda objekts andel i totalförmögenheten minskar dock i de högre åldersklasserna i alla tre yrkeskategorierna.

De olika förmögenhetsposterna har under perioden andelsmässigt i stort varit relativt stabila. De tydligast framträdande förändringarna, då det gäller förmögenhetens sammansättning, har beträffande folkskollärarna gällt aktiernas ökande andel i totalförmögenheten i åldrarna över 65 år. För medelålders folkskollärare har fast egendom andelsmässigt ökat från 1930- till 1950-talet. Medan banktillgångarnas andel under perioden minskat för murare i mellersta åldersgruppen, har fast egendom i motsvarande mån ökat sin andel.

Förmögenhetsstruktur — yrke — förmögenhetsstorlek

I samband med utredningen om kvarlåtenskapsskattens införande genomförde statistiska centralbyrån och 1945 års statsskatteberedning en undersökning av 1943 och 1944 års inregistrerade bouppteckningar med en behållning av 50 000 kr och däröver. Undersökningen omfattade cirka 4 000 dödsbon och rörde bl.a. kvarlåtenskapernas fördelning på olika slag av tillgångar, beroende på kvarlåtenskapens storlek.⁹⁸⁾

Av den offentliga utredningen framgår, att obligations- och särskilt aktieplaceringar spelar en med förmögenhetsstorleken växande roll. Kontanter, bankmedel och livförsäkringar minskar däremot i andel ju större förmögenheten är. Mellan den fasta egendomens andel och förmögenhetens storlek finns inget entydigt samband.⁹⁹⁾

Ovannämnda iakttagelser stämmer tämligen väl överens med föreliggande undersökning, under förutsättning att samma tendens fortsätter för förmögenheter under 50 000 kr. Folkskollärarna är den grupp, som ur förmögenhetssynpunkt är den i utredningen ingående gruppen med 50 000–100 000 kr i behållning mest närstående, och folkskollärarna visar också den bästa överensstämmelsen med denna grupp i nedanstående tabell.

⁹⁸⁾ SOU 1946:79 bil. 12. Utredningens resultat har analyserats av Gunnar Lindgren i artikeln: «Hur äro förmögenheterna sammansatta?» (Skandinaviska Bankens kvartalsskrift okt. 1949).

⁹⁹⁾ Jfr SOU 1946:79 bil. 12 s. 436f. samt G. Lindgren i Skandinaviska Bankens kvartalsskrift 1949 s. 93ff.

Tabell V. Förmögenhetens sammansättning enligt 1945 års statsskatteberedning (I) och enligt föreliggande undersökning (II).

Grupp	År	Kont. + livf.		Obl.	Fast egend.	Övriga tillgångar
		+ bank	Aktier			
(I) Kvarlåtenskaper med nettobeh. 50 000-100 000	1943-44	25%	11%	5%	25%	34%
(II) Folkskollärare	1942-44	26%	7%	4%	37%	26%
Murare	1942-44	42%	—	1%	32%	25%
Textilarbetare	1942-44	48%	—	2%	21%	29%

För att utröna i vad mån förmögenhetsstrukturen förändrats med förmögenhetsstorleken har i tabellerna 63-65 varje yrkesgrupp indelats i fem klasser efter förmögenhetens storlek. I de två lägsta förmögenhetsklasserna dominerar — oavsett yrkestillhörighet — bohag samt livförsäkringar och begravningshjälp som förmögenhetsobjekt. Eftersom bohaget sannolikt värderats för lågt, har dess andel i de lägsta klasserna i realiteten varit än mera betydande än vad tabellerna visar. De realiserbara tillgångarna i de två lägsta förmögenhetsklasserna har således utgjort en mycket liten andel av de i sig relativt obetydliga tillgångarna. Förmögenheterna mellan 1 505-10 000 kr uppvisar emellertid tvärs igenom yrkesgrupperna en helt annorlunda struktur. Livförsäkringarnas och bohagets andel minskar avsevärt, medan bankmedel och fast egendom andelsmässigt ökar i motsvarande mån. I stort består detta strukturmönster för murare och textilarbetare även i de två högsta förmögenhetsklasserna. Inriktningen på de två tunga posterna banktillgångar och fast egendom är markant. Bohagets och livförsäkringarnas roll har i de högsta klasserna ytterligare reducerats.

Även för folkskollärarna i de två högsta förmögenhetsklasserna dominerar bankmedel och fast egendom men ej i samma grad som för motsvarande klasser murare och textilarbetare. Förmögenheterna är jämnare fördelade på flera poster. Särskilt stor är denna strukturskillnad mellan folkskollärarna och arbetargrupperna i högsta förmögenhetsklassen. Medan posterna övriga fordringar, aktier och obligationer i högsta förmögenhetsklassen för folkskollärare under perioden tillsammans genomsnittligt utgjort mer än 25%, har motsvarande poster för

motsvarande grupp murare och textilarbetare utgjort en betydligt blygsammare andel. Aktiernas roll i förmögenheten har i folkskollärarnas fall uppenbart ökat med förmögenhetsstorleken. I den högsta förmögenhetsklassen har aktiernas andel dessutom ökat under perioden. En ökad förmögenhetsstorlek har emellertid för arbetargruppernas del ej inverkat på benägenheten att anskaffa aktier.

Sammanfattningsvis gäller, att medan förmögenhetsstrukturen varit likartad för såväl folkskollärare som murare och textilarbetare med små förmögenheter, har strukturen varit annorlunda för förmögnare folkskollärare än för förmögnare murare och textilarbetare. Murare och textilarbetare har nästan helt inriktat sina förmögenheter på fast egendom och bankmedel, medan folkskollärarna mera jämnt fördelat sina tillgångar. Ramen för murarnas och textilarbetarnas placering av tillgångarna har tydligen varit snävare än folkskollärarnas. Detta gäller främst förmögenhetsägare med mer än 25 000 kr i behållning.

D. Sammanfattning

Huvudkällan i förmögenhetsundersökningen har främst utgjorts av bouppteckningsmaterial. Genom att det med stor noggrannhet redovisat olika förmögenhetsobjekt, oavsett objektets värde, utgör bouppteckningsmaterialet den bästa tillgängliga källan för förmögenhetsbestämningar. Före 1934 gjordes dock i en del fall inga egentliga bouppteckningar utan s.k. boupptecknings- eller fattigbevis utfärdades. Sådana bevis utfärdades efter intyg av fattigvårdsstyrelse och pastorsämbete och upptog mycket sällan förmögenhetsbelopp över 500 kr. I och med 1933 års lag om bouppteckning skärptes kraven på upprättande av bouppteckning. Boupptecknings- eller fattigbevis godtogs ej längre, utan verklig bouppteckning skulle göras, även om ingen kvarlåtenskap förekom. Yrkesuppgifterna har noggrant angivits i bouppteckningsmaterialet. På grund av hög ålder icke yrkesverksamma inom berörda yrkesgrupper, i bouppteckningsregistren oftast angivna med prefixet »f.d.» före yrkesbeteckningen, har även medtagits i undersökningen. I bouppteckningen har erhållits den avlidnes personliga data, såsom ålder, civilstånd, adress och i förekommande fall antalet barn. Därigenom har förmögenheten kunnat studeras med hänsyn till dessa variabler.

Vissa objekt i bouppteckningsmaterialet, främst bohat och kontanta

medel, är dock ej värderade med samma säkerhet som övriga objekt. Fast egendom har i bouppteckningarna upptagits till taxeringsvärdet. Eftersom denna förmögenhetspost utgjort en av de mera dominerande, har även fastigheternas marknadsvärden i möjligaste mån uppskattats.

Trots bouppteckningsmaterialets höga källvärde gör knappheten på observationer i yngre åldersgrupper, att komplettering med förmögenhetsdeklarationer i Göteborg åren 1938 och 1959 ansetts nödvändig. Förmögenheten bestäms genom självdeklarationer för levande personer, genom bouppteckningar för avlidna. Därigenom har dödsfallets eventuellt negativa inverkan på förmögenhetsstorleken kunnat studeras. Emellertid utvisar bouppteckningsvärdena för avlidna personer högre genomsnittsvärden än vad deklaramaterialet gör för levande personer i motsvarande yrkes- och åldersgrupper, vilket främst beror på bouppteckningsmaterialets noggrannare förmögenhetsredovisning.

Förmögenhetsspridningen har för de undersökta grupperna varit betydligt större än den tidigare behandlade inkomstspridningen, och förmögenheterna har dessutom ej varit så normalfördelade kring medel- och medianvärden som inkomsterna. Därför kan förmögenhetsställningen för de olika grupperna ej gripas med samma fasthet som inkomstförhållandena. Trots detta kan tydliga och åtskiljbara drag ur förmögenhetssynpunkt klarläggas för de skilda yrkes- och åldersgrupperna. I flertalet fall har folkskollärarna skilt sig från murarna och textilarbetarna både i fråga om förmögenhetens storlek och sammansättning.

Förmögenheten har ej nämnvärt varierat med åldern i murarnas och textilarbetarnas fall. För folkskollärarna har förmögenheten däremot kraftigt ökat med stigande ålder. Betraktas förmögenheten ur tidsperspektivet, finner man beträffande murare och textilarbetare en relativt oförändrad realförmögenhetsställning i alla åldersgrupper. Under 1950-talet tycks förmögenhetssituationen för dessa grupper dock allmänt förbättrats något. Folkskollärarnas förmögenhetsställning har under den aktuella perioden mera påtagligt förändrats. I samtliga tre åldersgrupper har förmögenheten ökat från 1924 till 1930-talets förra hälft, och därefter minskar den fram till 1940-talets början. Under resten av perioden har realförmögenheten åter ökat, dock betydligt mera för medelålders och äldre folkskollärare än för yngre. Samma tendens till med åldern ökande klyftor mellan folkskollärare å ena sidan och murare och textilarbetare å den andra, som påvisats i inkomstundersökningen, gäller även i förmögenhetsavseende, fast mera markant.

Civilståndet tycks ej ha påverkat förmögenhetsstorleken på samma sätt för folkskollärare som för murare och textilarbetare. Ogifta personer inom arbetargrupperna har förmögenhetsmässigt varit sämre ställda än sina gifta kolleger, medan så ej varit fallet för folkskollärarna. För gifta personer har försörjningsbördans inverkan på förmögenhetsstorleken i form av antalet barn studerats. Medan folkskollärarnas förmögenheter minskat med ökat barnantal, har murarnas och textilarbetarnas förmögenheter endast i ringa grad varierat med antalet barn. Anledningen torde främst vara, att folkskolläraryrket genom större studiebenägenhet utgjort en större ekonomisk belastning för sina föräldrar. Det minskade barnantalet har dock väsentligt bidragit till de undersökta folkskollärarnas ökade förmögenhet under perioden. En annan faktor torde i detta sammanhang vara, att då förmögenheterna allmänt omfattar små belopp — vilket de gör i arbetargruppernas fall — finns det föga utrymme för en större förmögenhetsmässig variationsvidd, som skulle vara betingad av en speciell faktor. I murarnas och textilarbetarnas fall torde även åldersfaktorns ringa inverkan på förmögenhetsstorleken härigenom delvis förklaras.

Skillnaden som råder mellan folkskollärarna och arbetargrupperna, då det gäller förmögenhetens storlek, visar sig även gälla den relativa förekomsten av flertalet förmögenhetsposter. Framför allt har folkskollärarna i större utsträckning innehaft bankmedel, aktier, obligationer, fast egendom — även sommarstugor — och varaktiga konsumtionsvaror. I högre åldersgrupper är skillnaden i regel större än i den yngsta. Särskilt gäller detta innehavet av aktier. Medan 53% av de äldsta folkskollärarna under 1950-talet innehaft aktier, har — oavsett ålder — detta objekt knappast förekommit hos arbetargrupperna. Under periodens senare del har inflationen bidragit till att öka förmögenhetsklyftan mellan folkskollärarna och arbetargrupperna. Murarnas och textilarbetarnas sparande har genom den relativt starka inriktningen på bankmedel hårt drabbats av inflationens verkningar. Folkskollärarna har genom att i stor utsträckning placera tillgångarna i fast egendom och aktier däremot vunnit på inflationen ur förmögenhetssynpunkt.

De förmögenhetsobjekt som för folkskollärarnas del ökat mest under perioden, är fast egendom och övriga fordringar samt för äldre folkskollärare även aktier och obligationer. Notabelt är att 65% av medelålders folkskollärare under 1950-talet mot 33% under 1920-talet innehaft fast egendom. Bankmedel har varit den vanligast förekommande

förmögenhetsposten hos samtliga undersökta grupper. För murare och textilarbetare skiljer sig förekomsten av de olika förmögenhetsobjekten, med ett undantag, endast obetydligt åt. Medelålders murare har särskilt under periodens senare del innehaft fast egendom i större utsträckning än medelålders textilarbetare. Frånsett en viss ökning av förekomsten av bankmedel samt det ökade fastighetsinnehavet för medelålders murare har övriga förmögenhetsposter för arbetargrupperna befunnit sig på samma frekvensnivå under hela perioden. Innestående lönefordringar har arbetargrupperna under perioden dock redovisat i allt större omfattning.

Förutom att folkskollärare innehaft olika förmögenhetsobjekt i större omfattning än murare och textilarbetare, har i regel förmögenhetsobjekten, i de fall de förekommit, representerat högre genomsnittsvärden för folkskollärarna än för de övriga. Särskilt avgörande har förmögenhetsdifferenserna varit, då det gäller banktillgångar, övriga fordringar, aktier och fast egendom.

Under perioden har de olika förmögenhetsposterna med några undantag andelsmässigt varit relativt stabila. De tydligast framträdande förändringarna har beträffande äldre folkskollärare gällt aktiernas ökande andel i totalförmögenheten. Fast egendom har för folkskollärare i medelåldern andelsmässigt ökat från 1930-talet till 1950-talet. Medan banktillgångarnas andel under perioden minskat för murare i åldrarna 46–65 år, har fast egendom i motsvarande mån ökat sin andel.

Förmögenhetens storlek har påverkat förmögenhetsstrukturen. För såväl fattiga folkskollärare som fattiga murare och textilarbetare har förmögenhetsstrukturen varit likartad med bohag och livförsäkringar som dominerande poster. Strukturen för de relativt få förmögna murarna och textilarbetarna har emellertid varit annorlunda än den för förmögna folkskollärare. Medan förmögna murare och textilarbetare nästan helt inriktat sina förmögenheter på fast egendom och bankmedel, har förmögna folkskollärare mera jämnt fördelat sina tillgångar. Framför allt i förmögenhetsklassen med förmögenheter över 25 000 kr har ramen för arbetargruppernas placering av tillgångarna varit snävare än folkskollärarnas.

V. SAMBANDET INKOMST — FÖRMÖGENHET

Som tidigare framgått av avsnitt IV A går det principiellt sett ej att söka ett direkt samband mellan inkomst och nettoförmögenhet. Begreppet förmögenhet innefattar, som nämnts, förutom sparande även faktorer som arv, gåvor och sparandets förräntning. Ett rimligare och mera direkt samband skulle erhållas mellan inkomst och sparande, men bristen på källmaterial omöjliggör en sådan analys i tidsperspektiv för olika grupper i samhället. 1955 och 1957 års sparundersökningar har emellertid genom intervjuundersökningar bl.a. studerat sambandet mellan inkomst och sparande och sparandegraden för olika grupper av yrken under ovannämnda år. Undersökningarna visar med användande av genomsnittsdata, att sparandet i stort ökar med stigande inkomster i absoluta tal.¹⁰⁰⁾ I diagramform har dock 1957 års sparundersökning genom att pricka in enskilda observationer med hänsyn till såväl sparandets som inkomstens storlek under 1957 på ett tydligt sätt illustrerat den starka spridningen och variationen mellan de enskilda observationerna.

Av diagrammet framgår att närmare en fjärdedel av enheterna redovisat negativt sparande, medan endast några procent sparat mer än 5 000 kr. Sambandet mellan ett och samma års inkomster och sparande tycks således i de enskilda fallen vara relativt svagt.¹⁰¹⁾ Orsaken härtill är att sparandet är en komplicerad psykologisk, social och ekonomisk process. Sparundersökningen 1955 har med hjälp av olika figurer försökt bygga upp en förståelse för och förklaring till sparandet. Figur 1 kan tänkas som ett flygfoto av en bergstopp, där de ekonomiska krafterna alstras i botten och manifesteras i toppen, i centrum. Cirkelringarna i figuren avser beskriva hur en akt av ekonomiskt handlande hos en individ kommer till stånd. En given ring får tänkas utgöra den all-

---

¹⁰⁰⁾ Hushållens sparande år 1957. Meddelanden från Konjunkturinstitutet serie B:31 s. 55f.

¹⁰¹⁾ Ibid. s. 45ff.

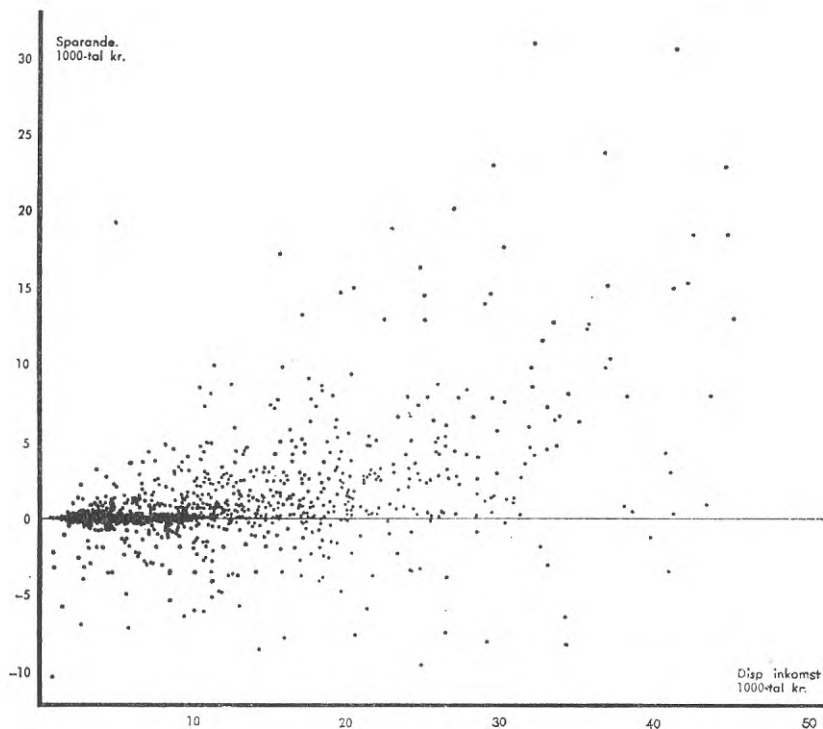
Diagram 40.

Inkomstenheterna fördelade efter inkomstens och sparandets storlek i löpande penningvärde (exkl. jordbrukare och rörelseidkare).

Anm. Vissa inkomstenheter redovisas ej i diagrammet. Dessa är fördelade enligt följande:

Över 50 000 kr. i inkomst och över 32 000 kr. i sparande	2 st.
Över 50 000 kr. i inkomst och under 32 000 kr. i sparande	1 st.
Under 50 000 kr. i inkomst och över 32 000 kr. i sparande	9 st.
Under 10 000 kr. i sparande	7 st.

Summa 19 st.

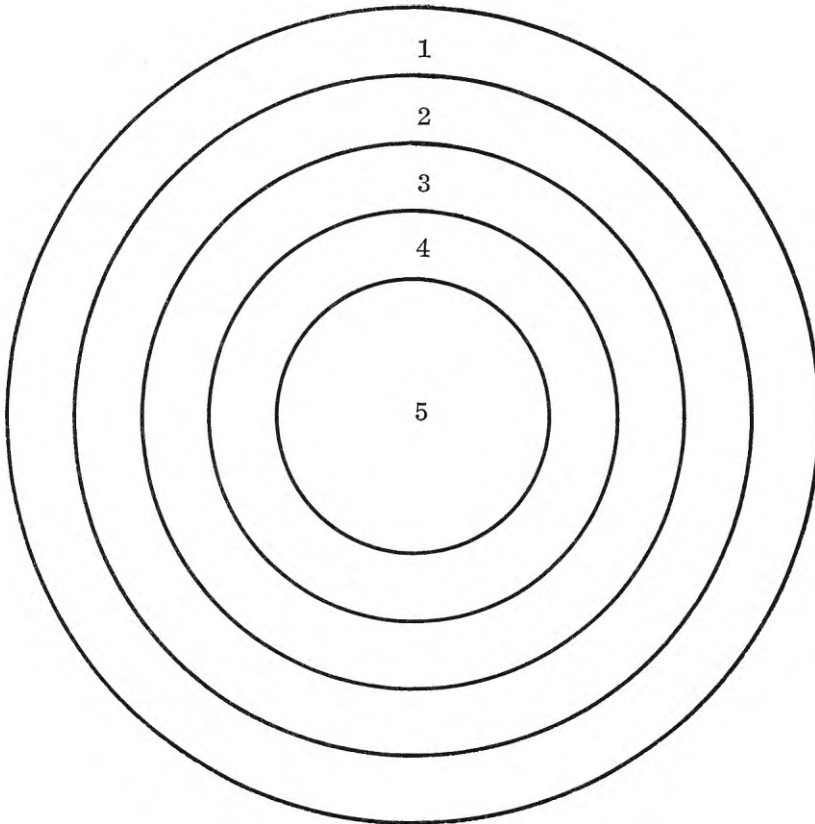

männa miljö i vilken faktorer i närmast inre ring opererar. De socio-ekonomiska värderingarna påverkar alltså tillsammans det ekonomiska handlandet.

Ett ekonomiskt handlande, exempelvis sparandet, sker dels efter ett mer eller mindre automatiskt och vanemässigt beteende, dels efter mera överlagda beslut. Beslutsfattandet är en dynamisk socialpsykologisk

Figur 1. Socio-ekonomiska värderingar som bas för ekonomiskt handlande.

socio-ekonomiska värderingar	{	1	personlighetsstrukturen
		2	aspirationer och behov
		3	attityder, förväntningar, planer
		4	tolkning av ekonomiska data
		5	ekonomiskt handlande

process. Erfarenhets- och förståelsenivån förändras. Till exempel inträffar detta, då i tider av fallande penningvärde en person inser att placeringar i finansiella tillgångar inte är värdekonstanta.

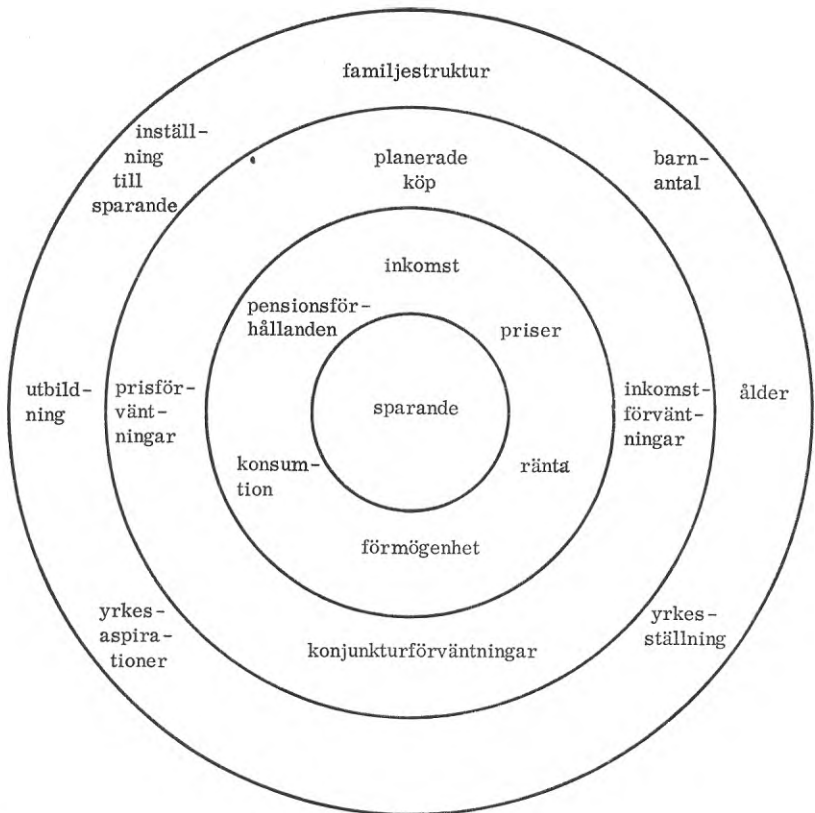
Effekten av socialpsykologiska processer konstituerar individens psykologiska struktur. Längst ner i botten av denna struktur ligger

individens personlighetsstruktur, ett relativt stabilt element. Mera ytligt ligger element som attityder, förväntningar och planer. Detta tillsammans med sättet att tolka ekonomiska data ger impulsen till ekonomiskt handlande.¹⁰²⁾

I figur 2, som är en konkretiserad framställning av fig. 1, har några förklarande faktorer till hushållens sparande inplacerats i ett allmänt schema för kausala samband. De kausala effekterna går från variabler i en yttre ring till variabler i en inre.

Figur 2.

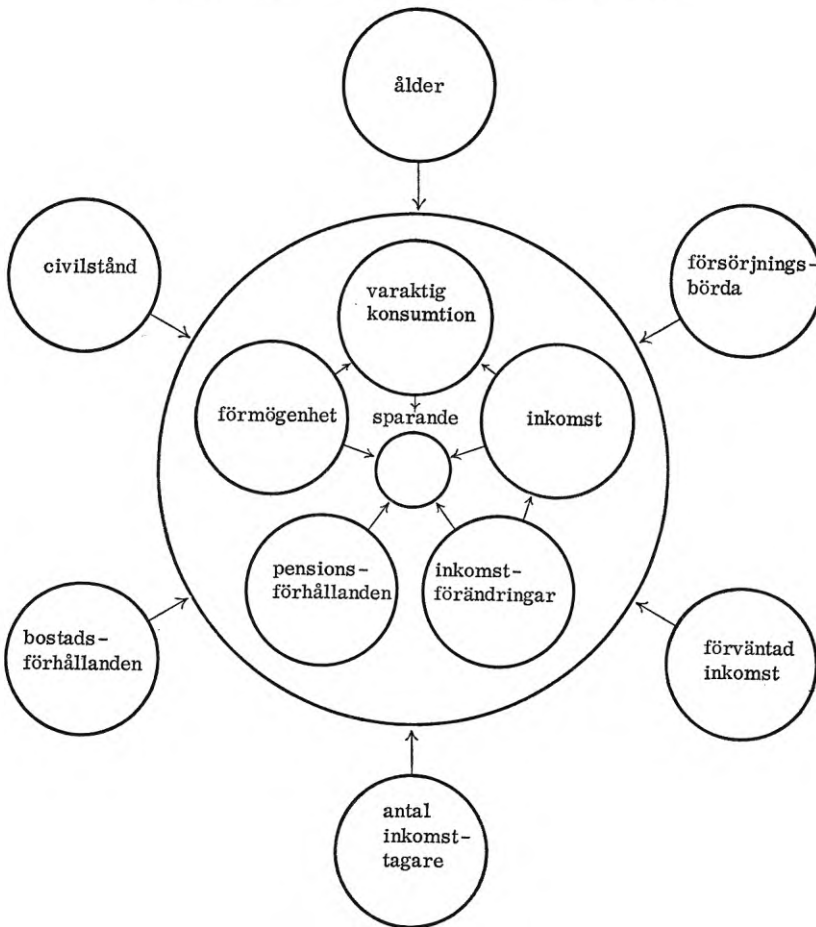

¹⁰²⁾ En utvecklad sparteori utifrån socialpsykologiska utgångspunkter har utarbetats främst av G. Katona i Psychological Analysis of Economic Behaviour.

Hushållens sparande år 1955 II. Meddelanden från Konjunkturinstitutet serie B:26.

Det observerade faktiska ekonomiska handlandet (här sparandet) kan som i figur 3 mera specifikt relateras till övriga rent finansiella variabler. Schemat visar i grova drag vilka variabler 1955 års sparundersökning anser ha påverkat sparandet. Faktorerna är ordnade inom två system av referensramar. Den inre referensramen är ramen för de finansiella variablerna, medan den yttre referensramen även omfattar övriga variabler. Pensionsförhållanden och bostadsförhållanden är fak-

Figur 3. Förklaringsfaktorer för hushållens sparande.

torer i gränsområdet mellan finansiella och behovsbeskrivande variabler. Här har pensionsförhållanden räknats som en finansiell och bostadsförhållanden som en behovsbeskrivande variabel. För de finansiella variablerna är kausala band inritade. Komplettering har skett för ett band mellan förmögenhet och varaktig konsumtion. Varaktig konsumtion kan betraktas som en form av förmögenhetsplacering (exempelvis bilinnehav). De yttre cirklarna påverkar faktorerna i den inre cirkeln.

Sparundersökningarnas resultat pekar på en viss samvariation mellan centrala finansiella variabler som inkomst, förmögenhet och sparande. Sambandet är dock ingalunda entydigt. Förmögenheten verkar exempelvis olika på sparandet i låga och höga inkomstklasser.

Det enkla sambandet inkomst-sparande är således inte särskilt starkt. Enligt 1955 års sparundersökning förklarar den enkla sparande-inkomst-regressionen inte mer än tre, fyra procent av sparandets totala variation. Den stora variationen skulle förklaras av närvaron av dolda kausala faktorer.¹⁰⁸) T. Haavelmo ifrågasätter, om det är möjligt att framställa det kausala sambandet genom en enkel linjär relation. Är det möjligt

Tabell Z. Sparandet per hushållsenhet vid en samtidig uppdelning efter inkomstens och nettoförmögenhetens storlek (löpande penningvärde). Gäller arbetar- och tjänstemannahushåll 1957.

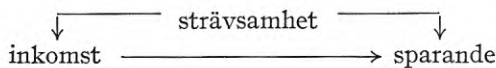
Nettoförmög. i 000-tal kr	Bruttoinkomst i 000-tal kr					
	—5	5-10	10-15	15-25	25-50	50-
	Sparande i kr per enhet					
Negativ	-632	-295	-808	328	-2 303	..
0-1	20	6	-312	-103	..	..
1-5	-4	282	667	584	-3 173	..
5-10	-225	937	909	810	2 587	..
10-50	-501	390	1 356	1 848	2 949	..
50-	..	-4 020	-37	11 129	6 305	13 632

Källa: Meddelanden från Konjunkturinstitutet serie B:31 s. 67.

¹⁰⁸) Meddelanden från Konjunkturinstitutet serie B:26 s. 72ff., serie B:31 s. 65ff.

Enligt sparundersökningen kan i låga inkomstklasser en större förmögenhet vara en konsumtionsstimulerande faktor. Förmögenheten kan där ge en känsla av ekonomisk trygghet och sparandet behöver inte hållas på en hög nivå. I höga inkomstklasser tycks stora förmögenheter ofta avspegla ett ambitiöst och långsiktigt sparprogram. Här återfinns sannolikt en stor grupp hushåll med starkt sparmedvetande och konsumtionsförsiktighet.

att statistiskt mäta de faktorer som verkligen sammansätter och bestämmer individens sparbetende? Ytterst vilar sådana faktorer på karakteristika i individens valhandlingsmönster. Har en person högt sparande därför att han har hög inkomst eller har han delvis en hög inkomst just därför att han är en strävsam och sparsam person? Strävsamheten skulle i så fall vara en dold selektiv faktor och den rätta förklarande variabeln enligt följande schema:

Centralproblemet är att man får låg signifikans för »inkomsten», därför att den här endast utgör en indirekt förklaringsvariabel.¹⁰⁴⁾

Ett exempel från 1955 års sparundersökning får illustrera hur en tillförd variabel som bilägande kan bryta huvudmönstret högre inkomst, högre sparande. Bilägarna redovisade ett lägre sparande (500 kr) än vad icke-bilägarna gjorde (640 kr), trots att bilägarna haft mycket högre medelinkomst än icke bilägare, 13 270 kr mot 8 600 kr i löpande penningvärde. Skillnaden i sparande mellan dem som äger och inte äger bil är dock olika i olika inkomstklasser. Den är särskilt markant vid låga inkomster, där bilägandet uppenbarligen verkat sparrhindrande. I högre inkomstlagen skiljer sig grupperna inte så mycket åt och där är tendensen motsatt: bilägaren spar mer än icke-bilägaren. Effekten opererar alltså starkt icke-linjärt med inkomsten. Bilägandet

Tabell Å. Genomsnittlig sparkvot i % efter klasser av inkomst och efter bilägande inkomst kr (löpande penningvärde).

	Under 10 000	10 000–15 000	Över 15 000
Äger bil	— 22,1	3,0	15,1
Äger inte bil	6,2	7,7	9,9

Källa: Meddelanden från Konjunkturinstitutet ser. B:26 s. 95.

¹⁰⁴⁾ Ibid. s. 72 ff.

Haavelmo, T., *Econometric Analysis of the Savings Survey Data* s. 146 ff. (i: Bulletin of the Oxford University Institute of Statistics, maj 1957.)

är en mycket viktig faktor för hushållens sparande. I en variansanalys, där sparandets variation studerades efter inkomst, förmögenhet, tjänsteställning och biläggande, framstod bilägandet som den klart dominerande faktorn för bestämning av sparkvotens storlek.¹⁰⁵⁾

Intresset har hittills centrerats till sparandet, som mera direkt än förmögenheten emanerat ur inkomsten. Givetvis innebär en sammankoppling av ett års inkomster med förmögenhetsställningen under samma år, att man a priori borde erhålla ett än svagare samband än mellan inkomst och sparande, eftersom förmögenheten kan ha bildats dels på sparande under ett flertal år, dels på arv, gåvor och sparandets förräntning. Under idealiska förhållanden hade sparandeutvecklingen kunnat följas. Härför fordras emellertid källmaterial, som ger såväl inkomst- som förmögenhetsställning år från år för samma individer. Något sådant material finns ej bevarat. Därför har med det material, som varit för handen i föreliggande undersökning, en sammankoppling av variablerna inkomst-förmögenhet utgjort den bästa möjliga metoden.

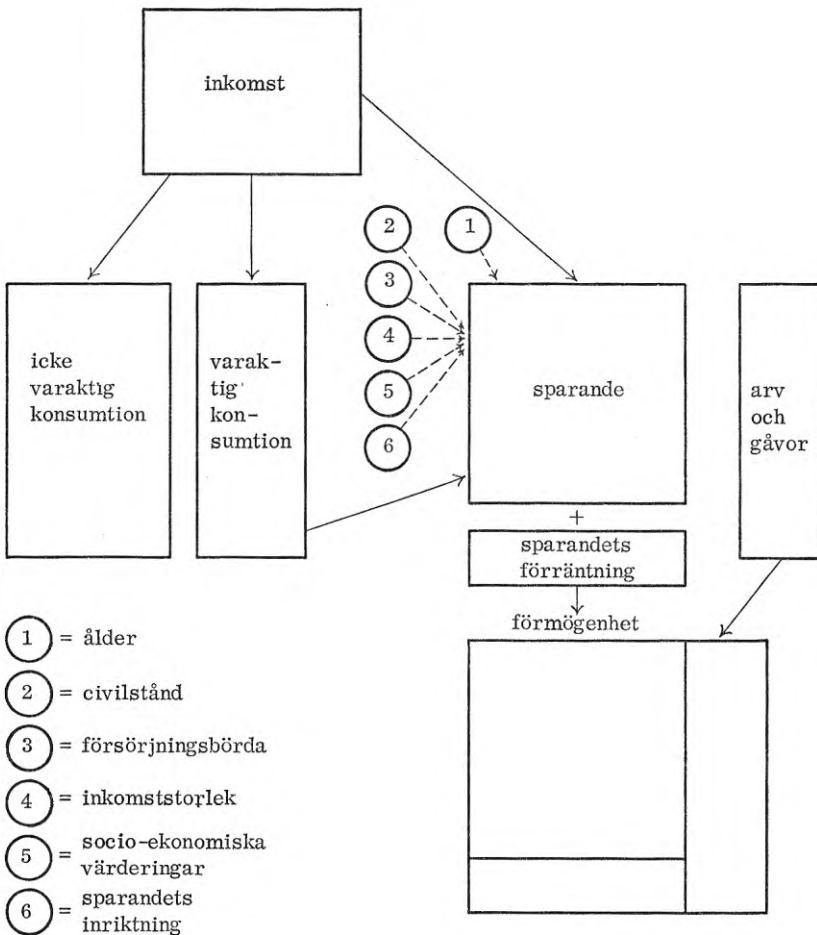
Figur 4 avser illustrera sammanhanget mellan begreppen inkomst, konsumtion, sparande och förmögenhet samt att i grova drag belysa hur sparandet och därmed förmögenheten påverkats av olika studerade faktorer, här markerade med cirklar. Figurerna är inte yttroget återgivna, och de enkelriktade pilarna får ej tolkas så att påverkan inte råder mot pilarnas riktning. Förmögenhetsstorleken påverkar exempelvis både inkomsten och sparandet.

I diagrammen 41-44 har beträffande Göteborg år 1959 de enskilda observationerna i resp. yrkes- och åldersgrupper prickats in med hänsyn till inkomstens och förmögenhetens storlek. Spridningen mellan de enskilda observationerna är stor, och sambandet mellan inkomst- och förmögenhetsstorlek är ej påfallande starkt. För folkskollärarna, särskilt de äldsta, tycks sambandet mellan stigande inkomster och ökad förmögenhet vara något mera entydigt än för de övriga grupperna. Sambandet inkomst-förmögenhet innefattar dock en förstärkande effekt i förhållande till sambandet inkomst-sparande, då förmögenheten till största delen utgörs av ett ackumulerat sparande.

---

¹⁰⁵⁾ Meddelanden från Konjunkturinstitutet serie B:26 s. 89ff. och 133f.

Figur 4.

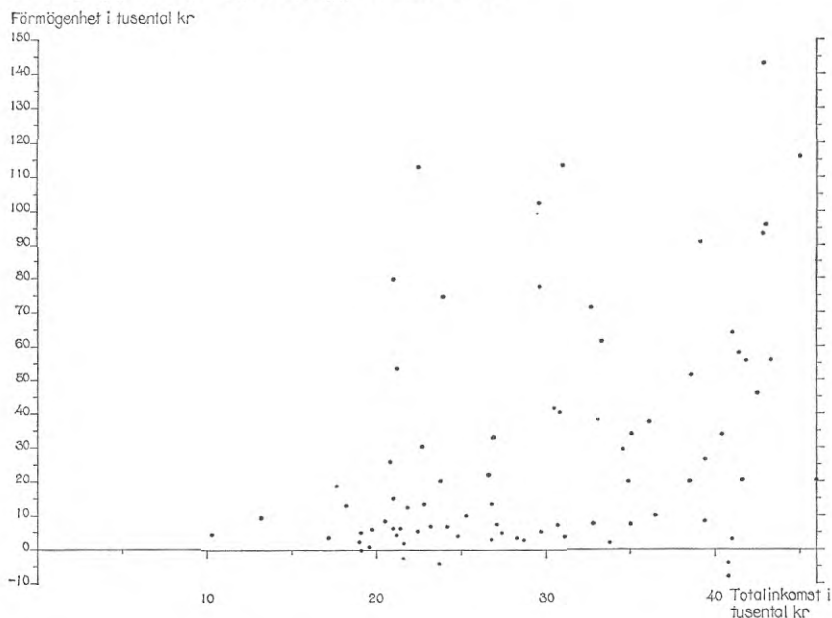

Avsikten är att, på basis av föreliggande undersökningsmaterial, i det följande försöka fastställa på vilka punkter samband mellan inkomst- och förmögenhetsstorlek hos de undersökta grupperna finns och på vilka något sådant samband ej föreligger.

Uppenbart är, att den grovt hållna regeln att förmögenheten växer med inkomsten, i stort även gäller i föreliggande undersökning. Folkkollärarna har under perioden haft de högsta inkomsterna och de har

Diagram 41.

Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959 (löpande penningvärde).
Åldersgrupp 20-65 år, yrkesgrupp: folkskollärare.

också haft de största förmögenheterna. I den mån man söker sambandet mellan inkomst- och förmögenhetsstorlek med finare mått uppstår emellertid svårigheter av olika, till en del tidigare nämnda, orsaker. Ytterligare kan i detta sammanhang anföras, att inkomsterna p.g.a. den mindre spridningen har med genomsnittsdata kunnat gripas på ett fastare sätt än förmögenheterna. Det innebär bl.a. av denna anledning vissa svårigheter att sammanställa de två variablerna. Inom de enskilda yrkesgrupperna är det således avsevärt svårare att spåra ett klart samband mellan inkomst- och förmögenhetsstorlek.

Däremot tycks det finnas en viss korrelation mellan inkomsternas och förmögenheternas storlek såtillvida att såväl inkomst- som förmögenhetsklyftorna mellan folkskollärarna och arbetargrupperna är störst i åldrarna 66 år och däröver. I de lägre åldersgrupperna minskar såväl inkomst- som förmögenhetsklyftorna successivt. Inkomster och förmögenheter tycks även i förhållande till civilståndsfaktorn ha utvecklats parallellt. Såväl inkomst- som förmögenhetsställningen har för ogifta murare och textilarbetare varit sämre än för gifta.

Diagram 42.

Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959 (löpande penningvärde).
Åldersgrupp 20-65 år, yrkesgrupp: murare.

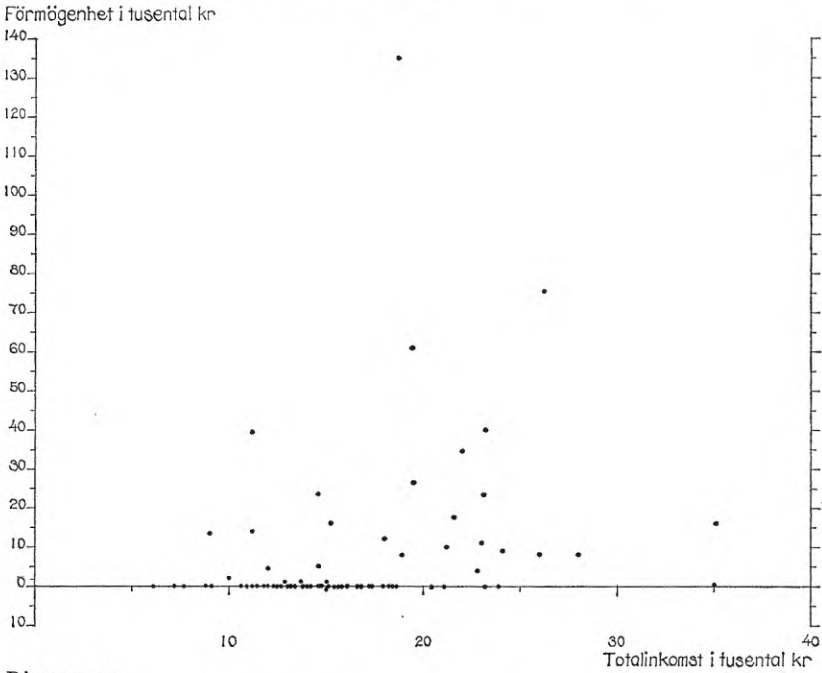
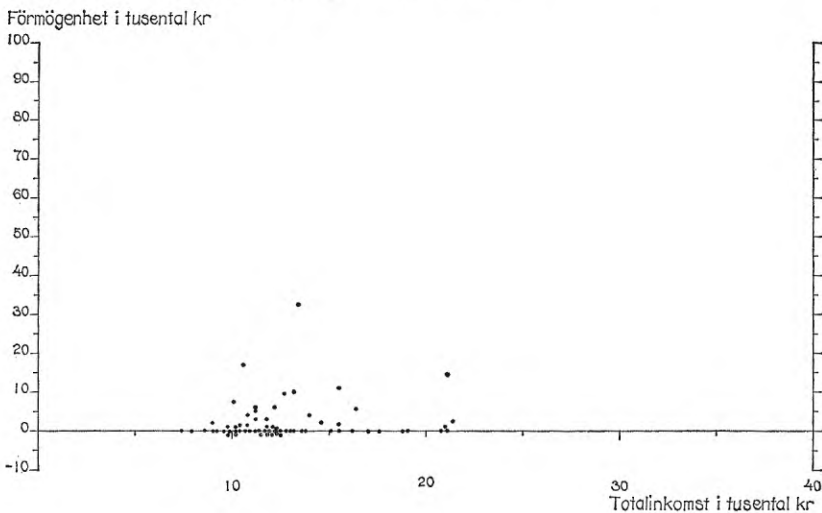

Diagram 43.

Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959 (löpande penningvärde).
Åldersgrupp 20-65 år, yrkesgrupp: textilarbetare.

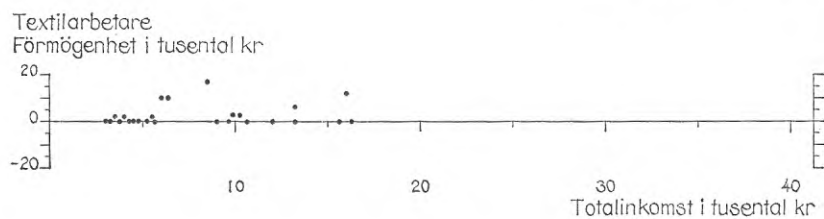
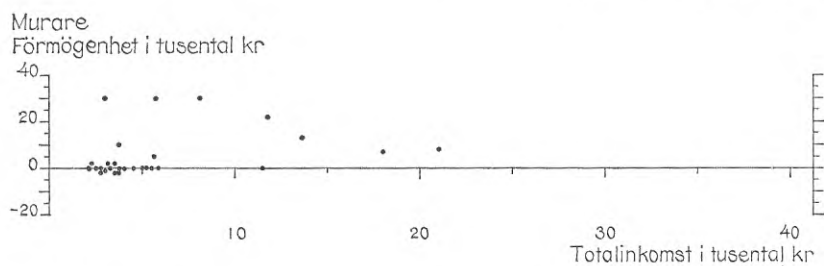
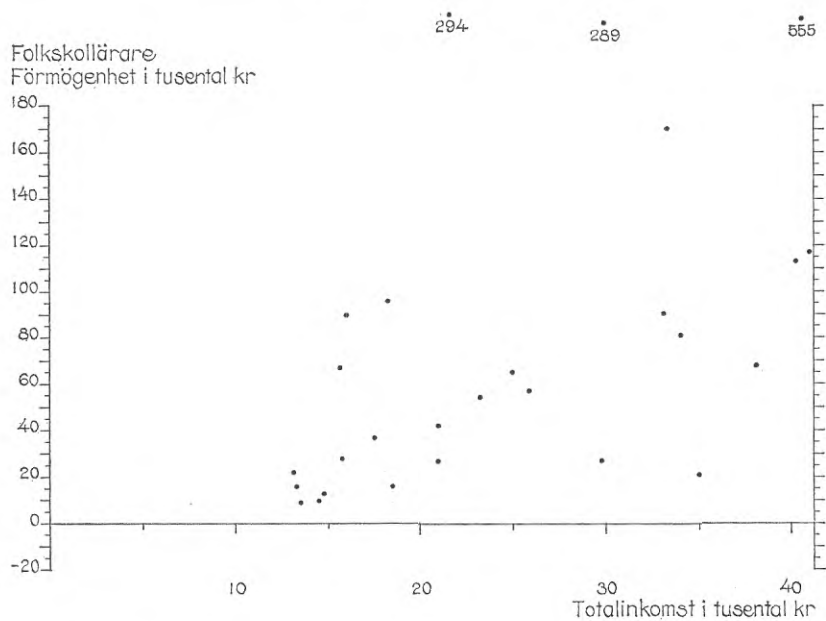

Diagram 44.

Sambandet inkomst-förmögenhet. Göteborg 1959 (löpande penningvärde).

Åldersgrupp 66 år och däröver.

Folkskollärare, murare, textilarbetare.

Sett i tidsperspektiv råder relativt liten samstämmighet mellan resp. yrkes- och åldersgruppers realinkomst och realförmögenhetsutveckling 1924-59. Medan statiskheten är det framträdande draget i folkskollärarnas inkomstutveckling har, åtminstone i de två högsta åldersgruppernas fall, förmögenhetsutvecklingen varit mera expansiv. Då det gäller murare och textilarbetare är förhållandet motsatt, dvs. förmögenheterna har endast i mindre grad förändrats, medan inkomsterna under periodens senare del ökat relativt kraftigt. Av diagrammen 45-47 framgår, att parallellismen i inkomsternas och förmögenheternas utveckling ej varit påfallande stor.¹⁰⁶⁾

Då det gäller medelålders och äldre folkskollärare framgår tydligt, att förmögenhetsställningen förbättrats dels under 1930-talets början, dels och framförallt under periodens senare del, utan att inkomsterna i nämnvärd grad höjts. Som tidigare påpekats kan sparandet under vissa omständigheter förräntas högt. Främst torde detta gälla vissa objekt som fast egendom och aktier. Beträffande fast egendom har förräntningsmomentet under perioden ej nämnvärt inverkat före 1940-talets början. Därefter har emellertid fastighetspriserna stigit, och marknadsvärdena har under återstoden av perioden i allt högre grad överstigit taxeringsvärdena trots att taxeringsvärdena samtidigt höjts. Generalindex för aktier har under tiden 1937-59 stigit från 100 till 379, varvid ökningen huvudsakligen ägt rum under 1950-talet.¹⁰⁷⁾ Eftersom ovan nämnda objekt i ökande utsträckning innehafts av folkskollärare under periodens senare del, förklarar värdestegringarna av dessa förmögenhetsposter — betingade av inflationen efter 1940 — till stor del folkskollärarnas förmögenhetsökning. Värdena av banktillgångar och försäkringar har emellertid urholkats av inflationen under periodens senare del. Detta har främst drabbat arbetargrupperna, som i hög grad inriktat sina tillgångar på ovan nämnda objekt.

Folkskollärarnas minskande barnantal under 1950-talet har som tidigare påvisats gynnsamt påverkat förmögenhetsstorleken.

Ju större antalet barn varit, desto lägre blir levnadsnivån och under desto längre period förblir familjen på en relativt låg levnadsnivå. Om barnen i allmänhet sent gått ut i förvärvslivet, fördjupas och förlängs

¹⁰⁶⁾ Uppgifterna om medianförmögenheterna i åldersgrupperna 20-45 år resp. 46-65 år har i diagrammen grundats på glidande 9-års- resp. 6-årsmedeltal.

¹⁰⁷⁾ Affärsvärldens generalindex 1937 = 100. Vid 1949 års utgång var index 132.

Diagram 45.

Förmögenhets- och inkomstutveckling för folkskollärare 1924-1959.

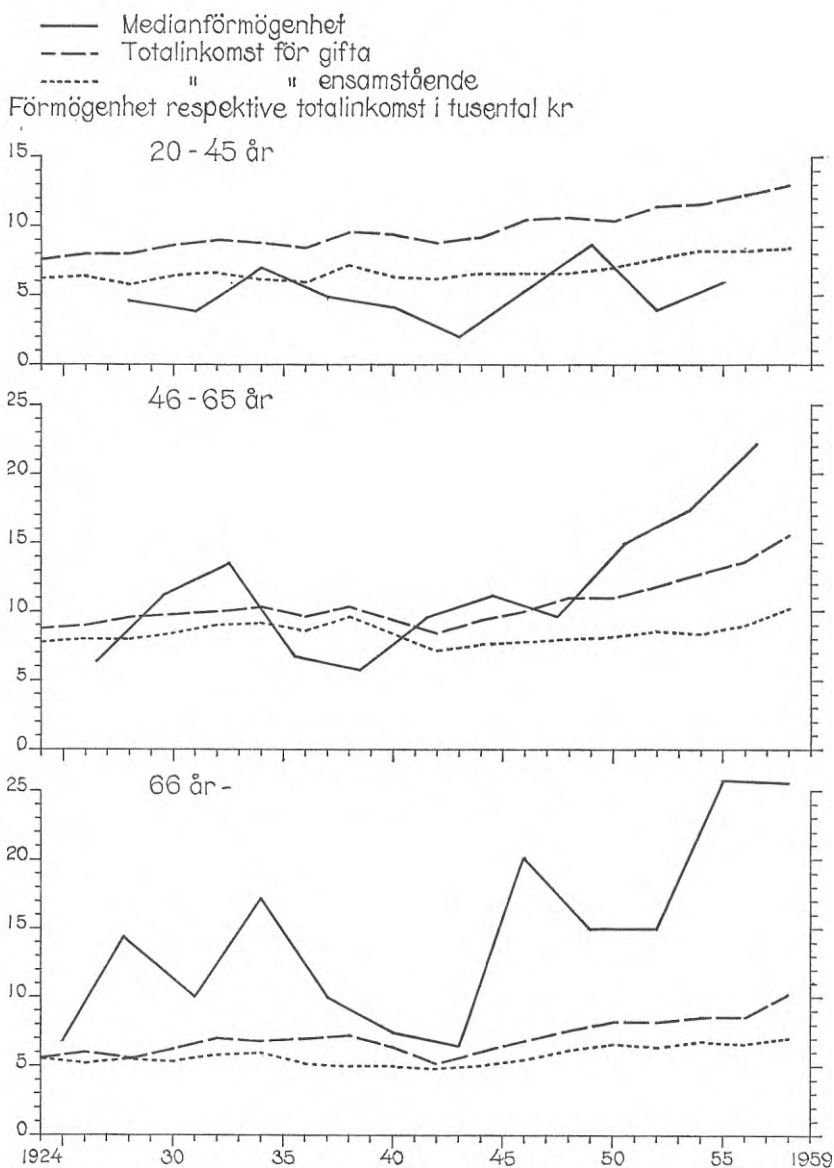
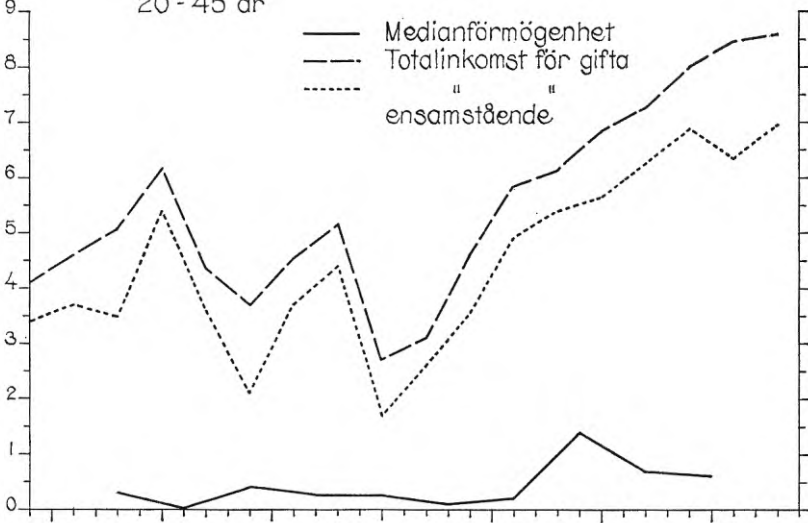
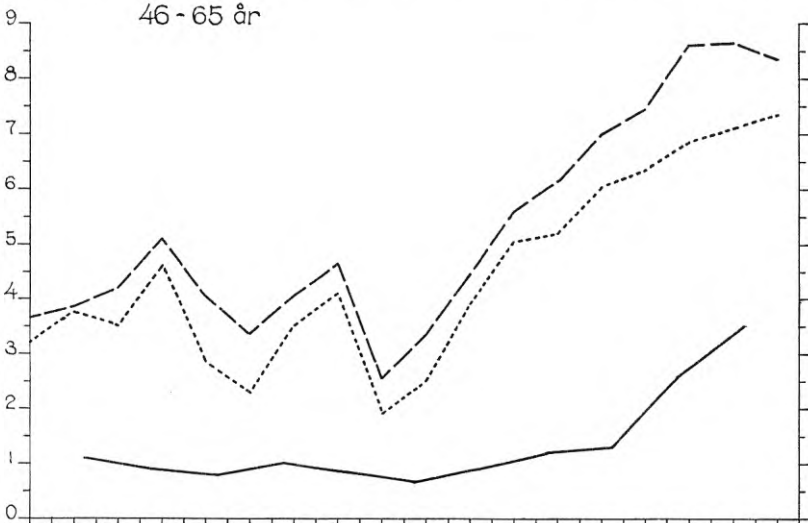

Diagram 46.

Förmögens- och inkomstutveckling för murare 1924-1959.

Förmögenhet respektive totalinkomst i tusental kr
20 - 45 år

46 - 65 år

66 år -

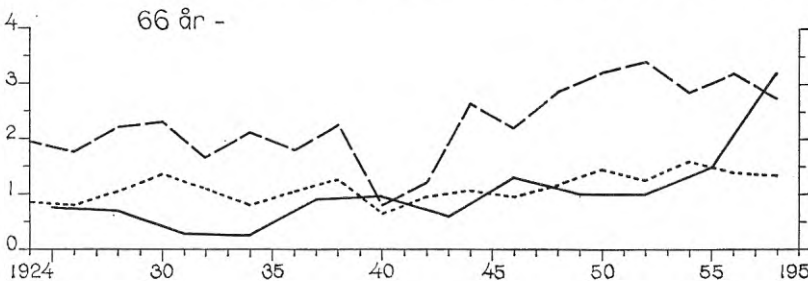
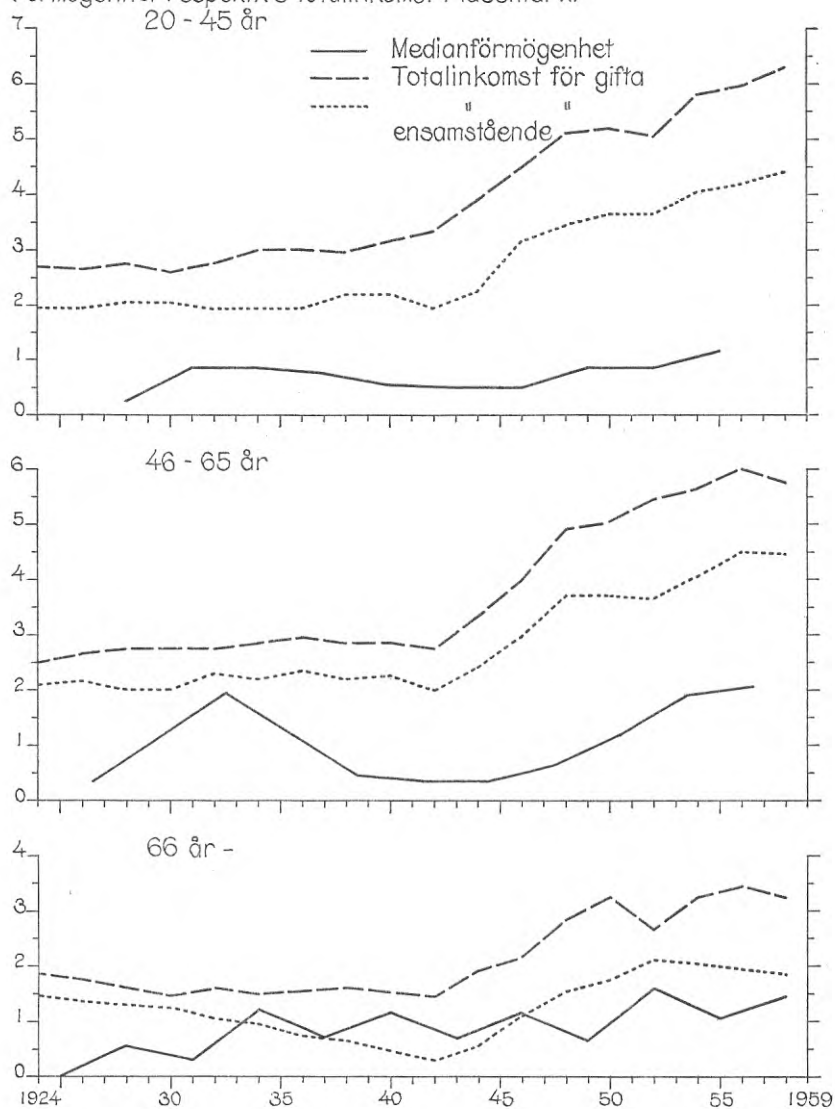

Diagram 47.

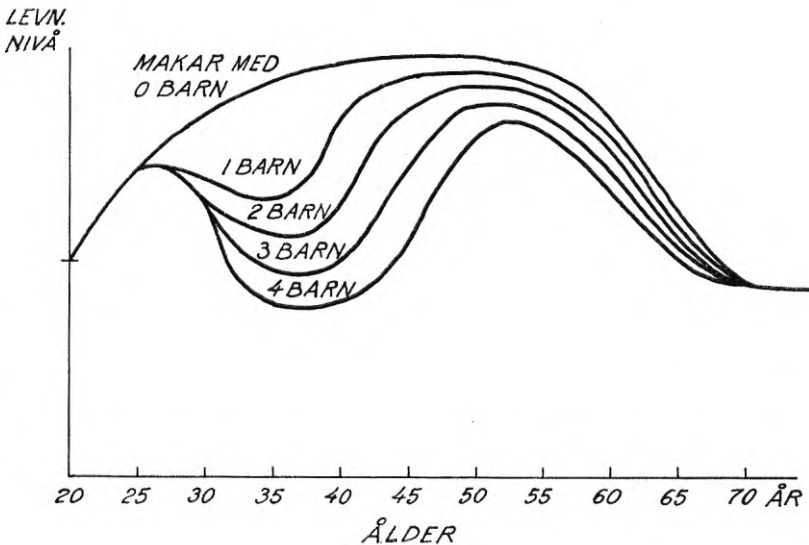
Förmögenhets- och inkomstutveckling för textilarbetare 1924-1959.

Förmögenhet respektive totalinkomst i tusental kr

kurvans vågdal och dämpas i motsvarande mån, om barnen tidigt in-trätt i produktionen och därmed lättat försörjningstrycket. Folkskol-lärarnas barn har som framgått av bouppteckningarna i stor utsträck-ning utbildat sig efter den obligatoriska skolan, vilket murar- och textil-arbetarbarnen i mindre grad gjort. Därför har försörjningstrycket från folkskolläraryrarnas sida varit större än från murar- och textilarbetar-barnens. När därför försörjningsbördan lättat i form av minskat barn-antal för folkskollärarna under 1950-talet, har detta lett till såväl för-höjd konsumtions- som sparandenivå.¹⁰⁸⁾

Figur 5. Försörjningsbördans betydelse för levnadsnivån utmed ålderscykeln.

¹⁰⁸⁾ SOU 1955:29. Samhället och barnfamiljerna s. 73 ff.

Den progressiva beskattningen kan utifrån den individuella ålderscykelns synpunkt i viss mån sägas ha en effekt rakt motsatt den avsedda, att utjämna skillnaden i ekonomisk standard. När försörjningsbördan är störst, är levnadsnivån lägst, trots att inkomsterna då är höga, och progressiviteten medför att standarden sänks ännu mer. När inkomsterna är lägre, är försörjningsbördan ofta mindre, och det ekonomiska läget följaktligen jämförelsevis gott; den låga skatten bidrar ytterligare härtill.

Folkskollärarnas förmögenhetsökning under periodens senare del har tydligen till väsentliga delar andra förklaringsgrunder än vad sambandet inkomst-förmögenhet kan ge. Dock torde folkskollärarhustrurnas ökande inkomster under periodens senare skede till viss del förklara förmögenhetsökningen för gifta folkskollärare.

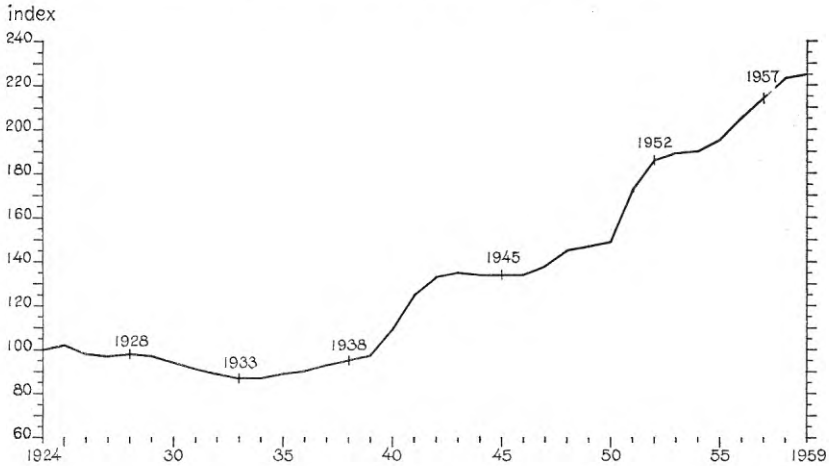
För verksamma murare och textilarbetare har jämförelsevis stora inkomstförändringar visat ringa utslag på förmögenhetsställningen. Sålunda har t.ex. murarnas förbättrade inkomster under 1920- och 1930-talens slut på intet sätt höjt förmögenhetsnivån. Arbetargruppernas inkomstökning från början av 1940-talet fram till periodens slut tycks ej heller på ett avgörande sätt förbättrat förmögenhetssituationen. En betydande konsumtionsökning har således ägt rum för murare och textilarbetare under periodens senare skede och för murarnas del även under 1920- och 1930-talens slut. Medelålders murares och textilarbetares förmögenhetsställning torde under 1950-talet dock i viss mån ha påverkats av det successivt förbättrade inkomstläget. I ovannämnda murares fall torde en del av stegringen även kunna förklaras av det under 1950-talet ökade fastighetsinnehavet, vilket sannolikt inneburit vissa förräntningsvinster.

Folkskollärarnas förmögenhetstillväxt förklaras till en del av att de mest gynnats av inflationen och sparandets förräntning genom att de varit mera benägna än övriga grupper att inrikta förmögenheterna på mera värdebeständiga objekt, och i någon mån av att arv och gåvor av bouppteckningarnas härvidlag något knapphändiga uppgifter att döma i större utsträckning tycks ha kommit folkskollärarna till del. Det gemensamma för flertalet av ovanstående faktorer som påverkat förmögenhetsbildningen är att de inte härrört ur den observerbara inkomsten.

Graden av sparande torde dock vara olika stor i skilda yrkesgrupper, något som dock ej kunnat mätas i föreliggande undersökning. Tidigare undersökningar pekar dock relativt samstämmigt i samma riktning. Sparbenägenhetens olika utveckling förklaras till en del av bakomliggande socio-ekonomiska värderingar. Värdet och behovet av att spara ter sig olika hos olika sociala grupper. Exempelvis är konsumtionskvoten genomsnittligt större för arbetare än för tjänstemän och sparkvoten i motsvarande mån mindre. Enligt sparundersökningen 1957 var sparkvoten för lägre tjänstemän 15,3% och den genomsnittliga nominalinkomsten 13 772 kr. För arbetarna var motsvarande siffror

Diagram 48.

Levnadskostnaderna 1924-1959 (omräknat basår 1924=100).
 Årtalen vid kurvan anger när allmän fastighetstaxering ägt rum.

5,3% resp. 8 210 kr.¹⁰⁹) Av ovan angivna skäl är det rimligt att anta, att de här undersökta folkskollärarnas sparkvoter varit genomsnittligt större än murarnas och textilarbetarnas. Detta antagande står helt i samklang med de i föreliggande undersökning vunna resultaten, och det synes ytterligare utgöra en delförklaring till folkskollärarnas relativt sett gynnsamma förmögenhetsställning.¹¹⁰)

Den ringa överensstämmelse som råder mellan inkomst- resp. förmögenhetsprofiler illustrerar ånyo, att förmögenhetsstorleken är av-

¹⁰⁹) Meddelanden från Konjunkturinstitutet, serie B:31 s. 51 och s. 77 ff.

Varaktiga konsumtionsvaror ingår ej i sparandebegreppet, då det gäller ovan nämnda sparkvoter.

Genom attitydundersökningar, bl.a. utförda av 1957 års sparundersökning, har i detta sammanhang framgått, att sparandeariktningen förändrats. De sociala reformernas genomförande under perioden har delvis ersatt den typ av sparande, som är ägnad att ge större trygghet, och sparandet har mera tagit form av målsparende.

¹¹⁰) Möjligt är att murarnas förhållandevis små förmögenheter, trots de relativt höga årsinkomsterna, till en del kan bero på att säsongfluktuationerna och därmed ryckigheten i inkomsternas förvärvande samt gruppens arbetsplatsrörlighet tillsammans haft en viss konsumtionsstimulerande effekt och i motsvarande mån en negativ inverkan på sparandegraden.

hängig av faktorer utanför inkomstmomentet. Inkomstkurvorna faller generellt i de högsta åldersklasserna. Förmögenhetskurvan för motsvarande åldersklasser folkskollärare stiger emellertid markant. Anledningen härtill är främst, att försörjningsbördan och konsumtionsgraden minskat i högre grad än inkomsterna. Yrkesgruppernas helt olika pensionsvillkor har dock haft stor betydelse för sparandets och förmögenheternas olika utveckling. Genom folkskollärarnas tjänstepensions-system har de kunnat utveckla en helt annan sparande- och förmögenhetsinriktning än murarna och textilarbetarna, som varit utan detta pensionssystem. Från sin säkrare och större inkomstbas efter pensionsåldern har folkskollärare haft större möjligheter att satsa på mera värdebeständiga objekt än murare och textilarbetare. De senare har i stället i långt större utsträckning tvingats spara för ålderdomen i form av snabbt realiserbara tillgångar som bankmedel och försäkringar, vilka emellertid urholkats av inflationen under periodens senare hälft. Pensionärsgruppen murare och textilarbetare har, trots minskad konsumtionsgrad och försörjningsbörda, genom att inkomsterna fallit till en mycket låg nivå tydligen ej kunnat ackumulera någon förmögenhet. Tvärtom tycks ett visst tärande på den relativt blygsamma förmögenhetsmassan under ålderdomen ägt rum i arbetargruppernas fall.

Sammanfattningsvis gäller, att ett samband mellan inkomsternas och förmögenheternas storlek föreligger i så måtto, att alla här undersökta individer, oavsett yrkestillhörighet, inprickade i ett punktdiagram med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsstorlek visar, att förmögenheten i stort växer med inkomsten. Däremot är det svårare att spåra ett entydigt samband mellan inkomst och förmögenhet med finare mått. Inom de enskilda yrkesgrupperna är det sålunda svårare att utläsa ett förefintligt direkt samband mellan inkomst och förmögenhet. Även om punktvis viss korrelation mellan inkomst- och förmögenhetsstorlek har kunnat konstateras, torde förklaringen till utvecklingen av de i föreliggande undersökning observerade förmögenheterna till väsentliga delar böra sökas utanför inkomstfältet.

SUMMARY

The principal aim of the research programme »Det svenska välståndets utveckling 1925–1960» (The development of Swedish prosperity 1925–1960) involves an attempt at illuminating the use and distribution of the prosperity-forming resources during modern historical time. Such concepts as wages, income, consumption, and prosperity are central variables in a historical analysis of this kind. It is the primary goal of the present investigation to show how income and property conditions varied in the course of the period. Variations between three selected occupational groups have been studied, as well as variations within each of these groups.

As to the income investigation, attention will be paid to both income structure and the size of the total income. It is of particular interest to examine what was the importance of income from employment earned by male employees, and also to what extent this item of income was subject to variations in time with respect to occupation, age, civil status, and geographical locality. Further, the relationship between the occupation and age of the husband and the income and occupational intensity of the wife has been studied, as has also the question of how large a proportion of the total income has been made up of the financial income in the different occupational and age groups.

Property derives largely, by way of saving, from income. As a security factor it constitutes an important economic defence in case unforeseen events should arise. Besides, property provides means for enriching existence, as far as material matters are concerned, and so the formation of property mirrors an important aspect of the spread of prosperity. The intention is to analyse the trend of the property size for the different occupational groups. An essential question in this connexion is to what extent the concentration on different items of property can explain possible differences in the property size trend. Were the saving and the property patterns, i.e. the property structure, of a similar nature in

the three occupational groups, and did such factors as earnings and pension conditions affect saving and the formation of property? In the same way as in the income investigation, property conditions will be put in relation to different variables, including occupation, age, and civil status. Another possible way of accounting for the development of the formation of property involves taking maintenance liabilities into consideration. This factor, consequently, will also be investigated, with reference to the number of children and its effects on the size of the property.

Finally, the income and property investigations can be put in relation to each other, in order to establish the degree of correlation between income and property trends.

The present study comprises two major parts, one dealing with income formation, the other with the formation of property. The main source of the income investigation has been provided by tax assessment material, whereas the property study is based mainly on estate inventory material.

The investigation has been planned so as to determine, through an examination of estate inventories, the property owned by those primary school teachers, bricklayers, and textile workers who died during the period 1924-1959 and who were registered in one of the four big cities at the time of death. After this first step of the investigation, the same persons that were studied in the property investigation were examined with respect to income, from the year before the death and backwards in time for as long as they were registered in one of the four cities, provided they remained in the same occupational group.

At this stage of the investigation, the central records of registered persons, kept by the revenue offices in each of the cities, proved to be of great help.

The sampling method used in the income investigation entails, in some respects, definite advantages. By following the income trend year by year, it becomes possible to observe the fluctuations of earnings, and also to relate these, in a natural way, to the formation of property. Up to now, with regard to income investigations, it has usually been the case that, on account of the amount of work required, only certain selected years have been examined.

The income study is chiefly based on tax assessment material, which is well suited for use in connexion with annual income data for groups

of employees, the reason for this being the double nature of the data, viz. income tax returns and employers' income reports on their employees. The tax assessment material has been subjected to a source critical examination with the aid of company material and income data included in reports on occupational accidents. For the occupational groups relevant to the present study, the tax assessment material displays a good correlation with the control material. Further, the control material demonstrated that the sampling method employed in the income investigation worked in practice. The income data on the sub-population studied here have not been found to deviate from the remaining income data relevant to the entire occupational groups.

The examination of the income conditions for those households whose male manager belonged to one of the three occupational groups studied, yielded — quite naturally — the result that the item constituted by the husband's income from employment made up the predominating proportion of the total income. For this reason this item of income has been studied in more detail than the others.

The real income trend for the primary school teachers during the period is markedly static, with the exception of the adjustment of salaries in 1937, the terms of which were favourable to this group of teachers, and also, to some extent, the improved real salaries towards the end of the 1950's. This static feature is also prominent in the textile workers' real income trend during the period 1924–1940. In the 1940's there was a doubling of the real income, whereas in the 1950's, as a result of the crises within the textile industry, only a minor improvement of income could take place. The sensitivity to economic fluctuations which is characteristic of the building industry is well mirrored by the earnings of the bricklayers. The booms at the end of the 1920's and 1930's brought about a substantial rise in real wages, while the recessions of the following years, i.e. the beginning 1930's and 1940's, respectively, implied considerable reductions of income. These reductions, caused by the stagnation of construction activities during the first few years of the war, 1940–1942, seem to have afflicted the bricklayers more severely than did the decrease in income during the depression years, 1932–1934. As a consequence of the housing shortage that resulted from the production decrease in 1940–1942, the supply of work within the construction sector, protected on the domestic market, was good from the latter part of the Second World War. A contributing factor was

constituted by shifts in the demand for housing, with regard to extent as well as general pattern. The earlier, chronically cumbersome, seasonal unemployment decreased during the latter part of the period, primarily due to the circumstance that technical innovations within the building industry rendered it possible to continue building under increasingly unfavourable climatic conditions. This is the reason for the favourable real income development for the bricklayers, above all in the 1940's.

Bricklayers and textile workers attained maximum income about the age of thirty, largely retaining the same level of income until the age of sixty. Because of decreased occupational intensity, the retirement age entailed heavy reductions of income. The decrease in income for the oldest, no longer active bricklayers and textile workers is explained by the fact that, in contrast to the corresponding group of primary school teachers, the former had only the comparatively modest national basic pension as their basis of income. The optimal income level for primary school teachers did not occur until the age between fifty and sixty, on account of the age allowance system.

Despite the fact that there was a pronounced decrease in occupational intensity for primary school teachers, too, after the age of retirement, the incomes among those of the highest ages were reduced only to a minor extent, owing to the retirement pension.

As for the bricklayers, regional income disparities occurred within the big city area. It is worth noting that, particularly during boom periods, the bricklayers in Stockholm enjoyed a relatively favourable level of income. Regional differences were less prominent in the case of primary school teachers and textile workers.

The civil status of the primary school teachers did not affect the size of earnings, whereas married persons in the worker groups had higher incomes than those of single status. Especially during the recessions of 1932-1934 and 1940-1942 were the earnings of single bricklayers considerably lower than those of married bricklayers. During the latter part of the period, however, the differences between single and married bricklayers and textile workers, respectively, seem to have decreased.

As regards the male employee's income from employment, the income relations between, on the one hand, the primary school teachers and, on the other, the bricklayers and textile workers, underwent only a slight change during the years 1924-1940. From 1940 up to the mid 1950's, a considerable equalization of incomes between the primary

school teachers and the worker groups took place. During the late 1950's, the levelling of incomes appears to have come to a standstill. The effects of this levelling were most far-reaching in the youngest age class, the rate of equalization being less marked in the age groups extending from forty-five to sixty-five. The levelling of incomes in the oldest age group was slight.

The income relations are roughly the same if, instead of the male employee's income from employment, the total incomes of single persons are compared to each other, even though the larger financial incomes on the part of the primary school teachers imply somewhat increased differences with regard to total income, especially in the higher age groups. As a consequence of the high average income and occupational intensity of the wives of primary school teachers in comparison with the wives of bricklayers and textile workers, the income disparities between married primary school teachers, on the one hand, and bricklayers and textile workers, on the other, were of a more lasting nature when it comes to the total income of husband and wife.

Through its detailed and careful accounting of different property objects, the estate inventory material provides the best source available for determining property. However, certain objects in the estate inventory material, mainly household goods and ready money, are not valued with the same degree of certainty as the other objects. In the estate inventories real property has been entered at its assessment value. Since this item of property is one of the more predominating, the market value of house property has also, as far as possible, been estimated.

In spite of the high source value of the estate inventory material, it has been deemed necessary, on account of the scarcity of observations in younger age groups, to supplement this material with property-tax returns in Göteborg for the years 1938 and 1959. For living persons the size of the property has been determined by means of the tax returns, for deceased by means of estate inventories. In this way it has been possible to study what possible negative effects the death had on the size of the property. However, the estate inventory values for deceased give higher mean values than does the tax return material for living persons in the corresponding occupational and age groups. This is chiefly due to the more careful accounting of property in the estate inventory material.

The distribution of property for the groups investigated was of a considerably larger extent than the income distribution. Moreover, the distribution of property was not so much characterized by the normal distribution around the mean and median values as the distribution of earnings. In consequence, the property situation for the different groups cannot be determined with the same degree of certainty as the income conditions. Even so, it is possible to lay bare distinct and separable property features for the different occupational and age groups. In the majority of cases, the primary school teachers have been found to differ from the bricklayers and the textile workers with reference to both property size and property structure.

The property owned by bricklayers and textile workers varied only to a slight degree with the age. The primary school teachers, on the other hand, display a substantial increase in property with increasing age. Seen from the aspect of time, the property of bricklayers and textile workers shows a relatively constant level of real property. This goes for all age groups. During the 1950's, however, the property situation for these groups seems to have improved somewhat. The property situation for the primary school teachers changed in a more palpable way during the period in question. In all of the three age groups there was a property increase from 1924 to the early 1930's, and after that a decrease up to the beginning of the 1940's. During the rest of the period a renewed increase in real property took place, which, however, was considerably more pronounced for middle-aged and older primary school teachers than for younger. The same tendency that was demonstrated in the income investigation, i.e. increasing age-dependent gaps between the primary school teachers and the worker groups, is valid with respect to property as well, although more markedly.

The question of civil status does not appear to have affected the size of property in the same way for primary school teachers as for bricklayers and textile workers. Unmarried persons within the worker groups were less well off property-wise than their married colleagues. In the teacher group, on the other hand, this was not the case. For married persons the effects of maintenance liabilities on the size of the property, in the form of the number of children, have been studied. While, in the case of the primary school teachers, there was a decrease in property as the number of children increased, the property of the bricklayers and textile workers varied only to a limited extent with the number of

children. The principal reason for this, it would seem, is that the children of primary school teachers, owing to their greater inclination for studying, entailed a heavier economic load for their parents. However, the decrease in the number of children contributed in essential ways to the fact that the property of the primary school teachers investigated showed an increase during the period.

The difference as to property size between the primary school teachers and the worker groups proves valid also for the relative occurrence of the majority of property items. Above all, the primary school teachers were to a larger extent in possession of bank deposits, shares, bonds, real property—including summer houses—and durable consumer goods. As a rule the difference is more pronounced in the higher age groups than in the youngest. This applies in particular to the possession of shares. Whereas 53 per cent of the oldest primary school teachers held shares in the 1950's, this object was virtually non-existent within the worker groups, regardless of age. During the latter part of the period the inflation contributed to widening the property gap between the primary school teachers and the worker groups. Because of the comparatively heavy concentration on bank deposits, the saving of bricklayers and textile workers was most severely struck by the effects of the inflation. The primary school teachers, on the other hand, gained on the inflation, property-wise, due to the fact that they invested their means in real property and shares to a large extent. The radically different pension conditions that applied to the teacher group in comparison with the worker groups provide a likely explanation for a large proportion of the different patterns of saving among the groups.

The property objects that increased most during the period on the part of the primary school teachers were real property and, for older teachers, also shares and bonds. It is notable that 65 per cent of the middle-aged teachers possessed real property in the 1950's, as opposed to 33 per cent in the 1920's. For bricklayers and textile workers there is only a slight difference as to the occurrence of the different property objects, with one exception: middle-aged bricklayers possessed more real property than middle-aged textile workers, especially during the latter part of the period.

Not only were primary school teachers to a higher degree than bricklayers and textile workers in possession of different property objects; these objects—when they occurred—as a rule also represented higher

average values for the primary school teachers than for the other groups. These property differences were particularly marked when it comes to bank assets, shares, and real property.

The size of the property affected the property structure. For those members of all the three groups who had little property, the property structure was similar, household goods and life insurances predominating. However, the property structure in the case of the comparatively few wealthy bricklayers and textile workers differed from that of the teacher group. The wealthy bricklayers and textile workers invested their property almost without exception in real property and banks, while the wealthy primary school teachers distributed their means more evenly. It is above all in the property class including properties exceeding Sw. Kr. 25 000 (prices of 1924) that the general frame for the worker groups' investments is more limited than for the teacher group.

The rough rule that property increases along with the income has, on the whole, been found to be valid also in the present study. A connexion between the sizes of income and property has been established insomuch that all individuals investigated here, regardless of age, when represented in a diagram with reference to income and property size, demonstrate that property as a rule increases along with the income. On the other hand, it is more difficult to trace an unambiguous connexion between income and property with finer measures. It is thus more difficult to establish, within the separate groups, a direct correlation between income and property. The size of saving and property is determined not only by the size of the income, but also by factors such as the age of the household manager, maintenance liabilities, and pension conditions. The socio-economic evaluations and the pattern of saving also play a part. Even though, occasionally, it has been possible to establish a certain degree of correlation between income and property, the explanation of the property trends observed in the present study will, in essential respects, have to be sought within a wider frame, outside the income field.

TABELLBILAGA

Förteckning över tabeller i tabellbilagan

Källan till tabellerna 1-38 och 41-43 har utgjorts av mantals- och taxeringslängder.

Tabellerna 45-55, 57, 59 och 61-65 har baserats på bouppteckningsmaterial.

I övrigt har källorna angivits i tabellerna.

Tabell

1	Inkomst av kapital Folkskollärare 20-45 år	18	Inkomst av fastighet Textilarbetare 66 år-
2	Inkomst av kapital Folkskollärare 46-65 år	19	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående folkskollärare 20-45 år
3	Inkomst av kapital Folkskollärare 66 år-	20	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående folkskollärare 46-65 år
4	Inkomst av kapital Murare 20-45 år	21	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående folkskollärare 66 år-
5	Inkomst av kapital Murare 46-65 år	22	Totalinkomstens sammansättning Gifta folkskollärare 20-45 år
6	Inkomst av kapital Murare 66 år-	23	Totalinkomstens sammansättning Gifta folkskollärare 46-65 år
7	Inkomst av kapital Textilarbetare 20-45 år	24	Totalinkomstens sammansättning Gifta folkskollärare 66 år-
8	Inkomst av kapital Textilarbetare 46-65 år	25	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående murare 20-45 år
9	Inkomst av kapital Textilarbetare 66 år-	26	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående murare 45-65 år
10	Inkomst av fastighet Folkskollärare 20-45 år	27	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående murare 66 år-
11	Inkomst av fastighet Folkskollärare 46-65 år	28	Totalinkomstens sammansättning Gifta murare 20-45 år
12	Inkomst av fastighet Folkskollärare 66 år-	29	Totalinkomstens sammansättning Gifta murare 45-65 år
13	Inkomst av fastighet Murare 20-45 år	30	Totalinkomstens sammansättning Gifta murare 66 år-
14	Inkomst av fastighet Murare 46-65 år	31	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående textilarbetare 20-45 år
15	Inkomst av fastighet Murare 66 år-	32	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående textilarbetare 46-65 år
16	Inkomst av fastighet Textilarbetare 20-45 år	33	Totalinkomstens sammansättning Ensamstående textilarbetare 66 år-
17	Inkomst av fastighet Textilarbetare 46-65 år	34	Totalinkomstens sammansättning Gifta textilarbetare 20-45 år

- 35 Totalinkomstens sammansättning
Gifta textilarbetare 46-65 år
- 36 Totalinkomstens sammansättning
Gifta textilarbetare 66 år-
- 37 Medelinkomst av tjänst 20-45 år
- 38a Medelinkomst av tjänst för vävare och övriga textilarbetare i Malmö och Norrköping
- 38b Inkomst av tjänst för textilarbetare i Göteborg
- 39 Årslön för manliga textilarbetare vid Almedals, Gamlestadens och Gårda fabriker i Göteborg år 1927
- 40 Förekomsten av extrainkomster i resp. yrkes- och åldersgrupper år 1959
- 41 Hustruns inkomst av tjänst
- 42 Antalet avgivna självdeklarationer för murare 1914-1932
- 43 Antalet avgivna självdeklarationer för textilarbetare 1914-1932
- 44a Differens deklarerad årsinkomst av tjänst enligt inkomstlängderna och årslön enligt skolstyrelsens avlöningslistor
- 44b Differens deklarerad årsinkomst av tjänst enligt inkomstlängderna och årslön enligt anställnings- och lönekort hos Byggnads AB Järnfeldt i Göteborg
- 44c Differens deklarerad årsinkomst av tjänst och årslön enligt Almedals Fabrikers löneuppgifter
- 45 Förmögenheten för folkskollärare i skilda åldersgrupper
- 46 Förmögenheten för murare i skilda åldersgrupper
- 47 Förmögenheten för textilarbetare i skilda åldersgrupper
- 48 Medianförmögenhet för folkskollärare och murare i relation till textilarbetare = 100
- 49 Förmögenheten för ogifta personer
- 50 Gifta folkskollärares förmögenhet efter antalet barn
- 51 Gifta murares förmögenhet efter antalet barn
- 52 Gifta textilarbetares förmögenhet efter antalet barn
- 53 Förmögenhetsprofil för folkskollärare
- 54 Förmögenhetsprofil för murare
- 55 Förmögenhetsprofil för textilarbetare
- 56 Medelförmögenhet enligt 1920 och 1930 års folkräkningar; gäller män i riket
- 57 Förmögenhetens fördelning på fem olika förmögenhetsklasser
- 58a Förmögenhetens fördelning på fem olika förmögenhetsklasser
Göteborg inkomståret 1938
- 58b Förmögenhetens fördelning på fem olika förmögenhetsklasser
Göteborg inkomståret 1959
- 59 Skilda förmögenhetsposters absoluta och relativa förekomst hos resp. yrkes- och åldersgrupper
- 60a Skilda förmögenhetsposters absoluta och relativa förekomst hos resp. yrkes- och åldersgrupper
Göteborg inkomståret 1938
- 60b Skilda förmögenhetsposters absoluta och relativa förekomst hos resp. yrkes- och åldersgrupper
Göteborg inkomståret 1959
- 61 Skilda förmögenhetsposters medelvärden kr.
- 62 Skilda förmögenhetsposter i % av totala förmögenheten
- 63 Skilda förmögenhetsposter i % av totala förmögenheten i skilda förmögenhetsklasser
Folkskollärare
- 64 Skilda förmögenhetsposter i % av totala förmögenheten i skilda förmögenhetsklasser
Murare
- 65 Skilda förmögenhetsposter i % av totala förmögenheten i skilda förmögenhetsklasser
Textilarbetare
- 66 Frekvensen innehavda sommarstugor under tiden 1924-59
- 67 Frekvensen innehavda varaktiga konsumtionsvaror
- 68 Relationer mellan taxerings- och värderingsvärden å enfamiljfastigheter i Göteborg under 1930- och 1940-talen
- 69 Överprisprocent på en- och tvåfamiljfastigheter under 1950-talet

Tabell 1. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, Mö + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare. Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	22	81	27	75
1925	19	82	23	105
1926	19	81	23	75
1927	16	77	21	45
1928	24	72	33	50
1929	22	72	31	65
1930	23	67	34	65
1931	23	66	35	80
1932	23	64	36	70
1933	21	62	34	70
1934	17	61	28	40
1935	21	57	37	45
1936	14	50	28	55
1937	10	45	22	60
1938	10	45	22	45
1939	6	38	16	40
1940	6	33	18	45
1941	6	26	23	50
1942	6	26	23	45
1943	6	20	30	60
1944	6	17	35	25
1945	6	22	27	30
1946	11	35	31	125
1947	14	36	39	145
1948	13	38	34	115
1949	10	39	26	105
1950	14	41	34	80
1951	10	41	24	60
1952	17	42	40	80
1953	22	47	47	90
1954	22	46	48	80
1955	22	48	46	100
1956	10	55	18	55
1957	7	57	12	50
1958	8	55	15	65
1959	8	38	21	155

Tabell 2. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare. Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	56	86	65	565
1925	59	87	68	590
1926	62	92	67	725
1927	57	91	63	725
1928	56	93	60	830
1929	52	94	55	765
1930	49	94	52	600
1931	48	90	53	615
1932	48	87	55	625
1933	45	85	53	510
1934	44	79	56	520
1935	51	81	63	490
1936	50	85	59	400
1937	50	85	59	435
1938	53	81	65	410
1939	53	81	65	365
1940	54	83	65	355
1941	60	83	72	345
1942	56	77	73	315
1943	57	73	78	385
1944	55	73	75	370
1945	53	65	82	385
1946	48	63	76	305
1947	47	61	77	255
1948	47	58	81	230
1949	49	60	82	245
1950	48	56	86	260
1951	46	51	90	340
1952	40	48	83	250
1953	34	41	83	310
1954	30	36	83	350
1955	26	30	87	440
1956	15	21	71	375
1957	7	17	41	380
1958	7	16	44	355
1959	13	40	33	240

Tabell 3. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare. Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	17	23	74	810
1925	18	27	67	765
1926	22	32	69	815
1927	29	38	76	1 000
1928	32	44	73	805
1929	37	48	77	950
1930	44	52	85	1 085
1931	41	48	85	970
1932	42	55	76	970
1933	42	50	84	1 025
1934	42	51	82	940
1935	44	51	86	990
1936	44	53	83	955
1937	43	53	81	750
1938	42	56	75	845
1939	39	52	75	855
1940	35	49	71	810
1941	34	46	74	655
1942	35	47	74	450
1943	43	58	74	435
1944	45	59	76	575
1945	46	57	81	600
1946	44	54	81	650
1947	44	57	77	555
1948	36	54	67	540
1949	37	49	76	565
1950	38	46	83	520
1951	40	47	85	455
1952	33	41	80	570
1953	38	44	86	545
1954	37	43	86	460
1955	32	35	91	470
1956	22	28	79	505
1957	12	17	71	610
1958	5	6	83	1 060
1959	22	28	79	765

Tabell 4. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare. Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	3	143	2	0
1925	6	133	5	5
1926	7	127	6	10
1927	9	125	7	20
1928	10	116	9	15
1929	13	114	11	30
1930	17	110	15	30
1931	16	108	15	30
1932	14	103	14	25
1933	6	97	6	30
1934	8	86	9	25
1935	10	78	13	35
1936	10	76	13	30
1937	7	74	9	25
1938	13	73	18	35
1939	11	72	15	30
1940	7	49	14	25
1941	3	43	7	10
1942	3	38	8	5
1943	1	35	3	0
1944	2	34	6	5
1945	8	47	17	10
1946	12	73	16	15
1947	9	70	13	15
1948	14	74	19	15
1949	10	72	14	15
1950	15	70	21	30
1951	13	66	20	25
1952	12	65	18	25
1953	15	63	24	35
1954	18	65	28	35
1955	17	58	29	50
1956	13	61	21	55
1957	6	60	10	30
1958	6	62	10	45
1959	3	43	7	15

Tabell 5. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare. Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	19	162	12	50
1925	21	182	12	45
1926	19	195	10	40
1927	21	201	10	50
1928	22	200	11	45
1929	26	211	12	50
1930	35	207	17	85
1931	42	210	20	100
1932	44	216	20	90
1933	35	213	16	85
1934	41	214	19	65
1935	53	208	25	125
1936	51	195	26	55
1937	45	193	23	50
1938	49	181	27	60
1939	44	173	25	60
1940	41	177	23	60
1941	32	173	18	45
1942	34	164	21	45
1943	42	158	27	50
1944	40	150	27	55
1945	37	133	28	50
1946	34	119	29	50
1947	34	109	31	55
1948	31	106	29	55
1949	25	95	26	55
1950	22	83	27	60
1951	18	77	23	55
1952	18	76	24	45
1953	19	65	29	55
1954	17	60	28	50
1955	13	51	25	60
1956	9	41	22	80
1957	7	33	21	85
1958	7	28	25	110
1959	5	30	17	75

Tabell 6. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
År 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare. Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	2	33	6	30
1925	5	43	12	25
1926	3	49	6	45
1927	5	54	9	45
1928	3	62	5	5
1929	8	69	12	30
1930	6	71	8	10
1931	8	67	12	30
1932	8	59	14	35
1933	5	63	8	40
1934	7	53	13	105
1935	8	61	13	75
1936	8	63	13	60
1937	11	66	17	65
1938	13	66	20	65
1939	11	65	17	60
1940	6	69	9	65
1941	8	73	11	50
1942	12	73	16	60
1943	13	72	18	65
1944	18	78	23	75
1945	23	87	26	60
1946	19	85	22	55
1947	22	87	25	50
1948	20	91	22	45
1949	27	95	28	45
1950	22	91	24	40
1951	25	98	26	40
1952	20	91	22	35
1953	26	84	31	50
1954	21	69	30	60
1955	21	56	38	75
1956	13	38	34	65
1957	5	28	17	70
1958	1	10	10	15
1959	4	28	14	35

Tabell 7. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare. Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	1	149	1	0
1925	1	143	1	0
1926	2	134	2	5
1927	2	130	2	5
1928	3	140	2	10
1929	3	130	2	10
1930	3	127	2	5
1931	3	125	2	10
1932	3	112	3	10
1933	2	107	2	10
1934	1	109	1	5
1935	6	105	6	20
1936	5	95	5	5
1937	7	93	8	5
1938	7	91	8	5
1939	5	86	6	5
1940	5	80	6	10
1941	4	74	5	5
1942	3	65	5	10
1943	3	61	5	5
1944	5	59	8	5
1945	8	56	14	10
1946	10	86	12	5
1947	12	84	14	10
1948	12	80	15	10
1949	11	79	14	10
1950	11	78	14	10
1951	11	75	15	15
1952	11	73	15	15
1953	8	67	12	15
1954	8	64	13	20
1955	10	58	17	25
1956	5	62	8	20
1957	2	58	3	15
1958	3	59	5	25
1959	2	33	6	25

Tabell 8. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, Mö + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare. Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	8	139	6	15
1925	7	145	5	15
1926	12	150	8	35
1927	12	152	8	30
1928	13	152	9	30
1929	17	157	11	40
1930	18	157	11	50
1931	19	153	12	65
1932	18	149	12	70
1933	17	140	12	65
1934	19	142	13	65
1935	39	141	28	125
1936	34	141	24	50
1937	29	134	22	40
1938	24	129	19	30
1939	18	125	14	20
1940	18	120	15	25
1941	18	115	16	25
1942	15	115	13	25
1943	16	112	14	20
1944	16	106	15	25
1945	22	109	20	25
1946	19	105	18	20
1947	17	103	17	20
1948	19	98	19	35
1949	21	96	22	35
1950	20	95	21	30
1951	16	93	17	30
1952	14	84	17	30
1953	12	81	15	20
1954	13	65	20	30
1955	12	51	24	35
1956	5	40	13	30
1957	3	27	11	40
1958	3	22	14	60
1959	3	31	10	30

Tabell 9. INKOMST AV KAPITAL

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare. Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma kapitalinkomster.

År	Ant. dekl. inkomst av kapital	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av kapital i medeltal (kr)
1924	1	27	4	25
1925	2	28	7	25
1926	2	31	6	35
1927	2	35	6	30
1928	3	42	7	30
1929	2	43	5	60
1930	3	48	6	40
1931	4	49	8	65
1932	3	55	5	35
1933	5	58	9	50
1934	5	59	8	50
1935	10	60	17	85
1936	7	62	11	45
1937	6	59	10	50
1938	10	66	15	50
1939	13	68	19	65
1940	10	71	14	55
1941	8	71	11	30
1942	8	69	12	25
1943	14	70	20	35
1944	12	64	19	35
1945	14	65	22	30
1946	12	65	18	30
1947	13	62	21	35
1948	14	61	23	40
1949	15	65	23	40
1950	18	58	31	50
1951	15	52	29	50
1952	18	55	30	50
1953	17	48	35	70
1954	15	46	33	65
1955	15	39	38	95
1956	8	32	25	75
1957	7	23	30	110
1958	2	10	20	75
1959	4	25	16	40

Tabell 10. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare. Åldersgrupp 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	1	81	1	0
1925	1	82	1	0
1926	1	81	1	0
1927	1	77	1	0
1928	-	72	0	-
1929	1	72	1	0
1930	1	67	1	0
1931	-	66	0	-
1932	-	64	0	-
1933	-	62	0	-
1934	-	61	0	-
1935	-	57	0	-
1936	-	50	0	-
1937	-	45	0	-
1938	-	45	0	-
1939	-	38	0	-
1940	-	33	0	-
1941	-	26	0	-
1942	-	26	0	-
1943	5	20	25	40
1944	4	17	24	50
1945	4	22	18	70
1946	5	35	14	35
1947	6	36	17	30
1948	8	38	21	20
1949	8	39	21	35
1950	7	41	17	150
1951	8	41	20	55
1952	10	42	24	65
1953	11	47	23	40
1954	8	46	17	15
1955	7	48	15	20
1956	8	55	15	25
1957	10	57	18	30
1958	6	55	11	20
1959	4	38	11	30

Tabell 11. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, Mö + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare. Åldersgrupp 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	4	86	5	10
1925	7	87	8	30
1926	8	92	9	95
1927	10	91	11	240
1928	5	93	5	15
1929	8	94	9	115
1930	6	94	6	130
1931	7	90	8	125
1932	6	87	7	15
1933	4	85	5	10
1934	4	79	5	15
1935	1	81	1	0
1936	3	85	4	5
1937	11	85	1	0
1938	—	81	0	—
1939	1	81	1	0
1940	2	83	2	5
1941	1	83	1	0
1942	—	77	0	—
1943	36	73	49	170
1944	29	73	40	100
1945	27	65	42	95
1946	19	63	30	70
1947	23	61	38	60
1948	21	58	36	65
1949	21	60	35	80
1950	28	56	50	125
1951	25	51	49	90
1952	22	48	46	80
1953	19	41	46	105
1954	21	36	58	115
1955	19	30	63	100
1956	13	21	62	75
1957	9	17	53	35
1958	8	16	50	30
1959	17	40	43	40

Tabell 12. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare. Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	1	23	4	55
1925	1	27	4	30
1926	3	32	9	115
1927	4	38	11	75
1928	7	44	16	60
1929	6	48	13	25
1930	10	52	19	60
1931	5	48	10	25
1932	5	55	9	225
1933	4	50	8	75
1934	4	51	8	25
1935	3	51	6	100
1936	3	53	6	85
1937	4	53	8	30
1938	4	56	7	10
1939	4	52	8	10
1940	2	49	4	20
1941	2	46	4	0
1942	-	47	0	-
1943	32	58	55	475
1944	33	59	56	575
1945	21	57	37	370
1946	22	54	41	445
1947	22	57	39	475
1948	19	54	35	550
1949	18	49	37	605
1950	15	46	33	545
1951	18	47	38	570
1952	16	41	39	280
1953	19	44	43	250
1954	17	43	40	355
1955	15	35	43	165
1956	10	28	36	55
1957	7	17	41	75
1958	3	6	50	90
1959	19	28	68	205

Tabell 13. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, Mö + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare. Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	1	143	1	5
1925	1	133	1	0
1926	1	127	1	0
1927	-	125	0	-
1928	-	116	0	-
1929	-	114	0	-
1930	-	110	0	-
1931	-	108	0	-
1932	-	103	0	-
1933	-	97	0	-
1934	-	86	0	-
1935	-	78	0	-
1936	-	76	0	-
1937	-	74	0	-
1938	1	73	1	0
1939	-	72	0	-
1940	-	49	0	-
1941	-	43	0	-
1942	-	38	0	-
1943	5	35	14	10
1944	4	34	12	10
1945	6	47	13	10
1946	10	73	14	20
1947	10	70	14	20
1948	9	74	12	15
1949	12	72	17	20
1950	9	70	13	20
1951	12	66	18	20
1952	13	65	20	20
1953	13	63	21	20
1954	11	65	17	15
1955	9	58	16	10
1956	10	61	16	10
1957	6	60	10	15
1958	6	62	10	10
1959	5	43	12	10

Tabell 14. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare. Åldersgrupp 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	3	162	2	5
1925	7	182	4	15
1926	6	195	3	15
1927	5	201	2	5
1928	5	200	3	10
1929	7	211	3	5
1930	4	207	2	5
1931	7	210	3	5
1932	4	216	2	10
1933	3	213	1	5
1934	4	214	2	10
1935	1	208	0	5
1936	1	195	1	5
1937	-	193	0	-
1938	3	181	2	5
1939	1	173	1	0
1940	1	177	1	0
1941	1	173	1	0
1942	3	164	2	5
1943	35	158	22	60
1944	33	150	22	95
1945	28	133	21	75
1946	24	119	20	90
1947	25	109	23	90
1948	24	106	23	95
1949	22	95	23	90
1950	21	83	25	100
1951	21	77	27	90
1952	20	76	26	70
1953	13	65	20	85
1954	18	60	30	105
1955	13	51	25	60
1956	10	41	24	55
1957	9	33	27	60
1958	9	28	32	20
1959	6	30	20	15

Tabell 15. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare. Åldersgrupp 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	1	33	3	25
1925	2	43	5	45
1926	2	49	4	40
1927	5	54	9	45
1928	2	62	3	15
1929	3	69	4	25
1930	2	71	3	5
1931	4	67	6	20
1932	4	59	7	30
1933	1	63	2	5
1934	3	53	6	25
1935	2	61	3	20
1936	2	63	3	25
1937	1	66	2	10
1938	1	66	2	0
1939	-	65	0	-
1940	2	69	3	5
1941	1	73	1	0
1942	-	73	0	-
1943	15	72	21	45
1944	19	78	24	75
1945	21	87	24	50
1946	19	85	22	55
1947	21	87	24	45
1948	21	91	23	40
1949	24	95	25	50
1950	18	91	20	45
1951	23	98	23	40
1952	20	91	22	50
1953	19	84	23	50
1954	13	69	19	40
1955	11	56	19	45
1956	9	38	24	50
1957	6	28	21	50
1958	2	10	20	60
1959	2	28	7	5

Tabell 16. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, M6 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare. Åldersgrupp 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	-	149	0	-
1925	-	143	0	-
1926	-	134	0	-
1927	-	130	0	-
1928	-	140	0	-
1929	1	130	1	0
1930	1	127	1	0
1931	1	125	1	0
1932	1	112	1	0
1933	1	107	1	0
1934	-	109	1	-
1935	1	105	1	0
1936	1	95	1	0
1937	1	93	1	0
1938	2	91	2	0
1939	1	86	1	0
1940	2	80	3	5
1941	1	74	1	0
1942	1	65	2	0
1943	7	61	11	10
1944	4	59	7	5
1945	7	56	13	10
1946	7	86	8	5
1947	4	84	5	5
1948	5	80	6	5
1949	6	79	8	5
1950	4	78	5	5
1951	9	75	12	10
1952	4	73	5	5
1953	3	67	4	5
1954	3	64	5	10
1955	4	58	7	0
1956	4	62	6	5
1957	3	58	5	10
1958	2	59	3	10
1959	2	33	6	5

Tabell 17. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare. Åldersgrupp 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	-	139	0	-
1925	1	145	1	0
1926	2	150	1	0
1927	3	152	2	0
1928	4	152	3	0
1929	1	157	1	0
1930	3	157	2	10
1931	4	153	3	5
1932	3	149	2	0
1933	4	140	3	5
1934	1	142	1	0
1935	4	141	3	5
1936	1	141	1	0
1937	-	134	0	-
1938	1	129	1	0
1939	2	125	2	5
1940	-	120	0	-
1941	1	115	1	0
1942	1	115	1	0
1943	17	112	15	15
1944	18	106	17	15
1945	16	109	15	15
1946	13	105	12	10
1947	11	103	11	10
1948	9	98	9	5
1949	13	96	14	10
1950	11	95	12	10
1951	8	93	9	10
1952	11	84	13	10
1953	9	81	11	5
1954	7	65	11	20
1955	4	51	8	15
1956	2	40	5	10
1957	3	27	11	10
1958	2	22	9	5
1959	4	31	13	5

Tabell 18. INKOMST AV FASTIGHET

Ort: Sthlm, Gbg, Mö + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare. Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma inkomst av fastighet.

År	Ant. dekl. inkomst av fastighet	Tot. ant. observ.	Relativ frekvens (%)	Inkomst av fastighet i medeltal (kr)
1924	-	27	0	-
1925	-	28	0	-
1926	-	31	0	-
1927	-	35	0	-
1928	-	42	0	-
1929	-	43	0	-
1930	-	48	0	-
1931	-	49	0	-
1932	1	55	2	15
1933	2	58	3	15
1934	3	59	5	10
1935	-	60	0	-
1936	-	62	0	-
1937	-	59	0	-
1938	1	66	2	0
1939	2	68	3	0
1940	-	71	0	-
1941	-	71	0	-
1942	-	69	0	-
1943	8	70	11	15
1944	9	64	14	20
1945	10	65	15	15
1946	8	65	12	10
1947	9	62	15	15
1948	6	61	10	10
1949	10	65	15	15
1950	9	58	16	20
1951	6	52	12	10
1952	8	55	13	10
1953	5	48	10	10
1954	1	46	2	5
1955	1	39	3	5
1956	-	32	0	-
1957	-	23	0	-
1958	-	10	0	-
1959	1	25	4	0

Tabell 19. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M6 + N
År 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare   Civilstånd: ensamstående   Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	6 220 kr	99 %	-	-	80 kr	1 %	5 kr	0 %	6 305 kr	23
1925	5 850	98	-	-	145	2	5	0	6 000	22
1926	6 295	98	-	-	135	2	10	0	6 440	17
1927	6 005	100	-	-	5	0	5	0	6 015	15
1928	5 950	100	-	-	15	0	-	0	5 965	13
1929	6 200	100	-	-	30	0	-	0	6 230	14
1930	6 450	100	-	-	30	0	-	0	6 480	12
1931	6 280	99	-	-	35	1	-	0	6 315	14
1932	6 705	99	-	-	55	1	-	0	6 760	12
1933	6 420	99	-	-	25	0	-	0	6 445	14
1934	6 205	100	-	-	10	0	-	0	6 215	14
1935	6 220	100	-	-	30	0	-	0	6 250	15
1936	5 830	100	-	-	15	0	-	0	5 845	9
1937	6 060	100	-	-	5	0	-	0	6 065	6
1938	7 195	100	-	-	-	0	-	0	7 195	5
1939	7 675	100	-	-	-	0	-	0	7 675	5
1940	6 500	100	-	-	-	0	-	0	6 500	5
1941	6 315	100	-	-	-	0	-	0	6 315	3
1942	6 300	100	-	-	-	0	-	0	6 300	3
1943	6 420	100	-	-	-	0	-	0	6 420	3
1944	6 715	100	-	-	-	0	-	0	6 715	2
1945	6 685	100	-	-	5	0	-	0	6 690	3
1946	6 510	100	-	-	25	0	-	0	6 535	3
1947	6 425	99	-	-	35	1	-	0	6 460	4
1948	6 610	99	-	-	50	1	-	0	6 660	4
1949	6 675	99	-	-	70	1	-	0	6 745	4
1950	7 060	99	-	-	40	1	-	0	7 100	7
1951	7 480	99	-	-	50	1	-	0	7 530	6
1952	7 720	99	-	-	45	1	-	0	7 765	9
1953	7 965	99	-	-	60	1	-	0	8 025	10
1954	8 080	99	-	-	60	1	-	0	8 140	10
1955	8 280	99	-	-	80	1	-	0	8 360	10
1956	8 050	99	-	-	65	1	-	0	8 115	14
1957	8 360	100	-	-	30	0	5	0	8 395	14
1958	8 410	99	-	-	45	1	-	0	8 455	12
1959	8 680	100	-	-	40	0	-	0	8 720	8

Tabell 20. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare

Civilstånd: ensamstående

Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A	Inkomst av tjänst hustrun i % av A	Inkomst av kapital i % av A	Inkomst av fastighet i % av A	A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	7 430 kr 94 %	- -	510 kr 6 %	- 0 %	7 940 kr	10
1925	7 400 93	- -	575 7	- 0	7 975	10
1926	7 565 93	- -	575 7	- 0	8 140	11
1927	7 545 91	- -	715 9	- 0	8 260	12
1928	7 345 93	- -	585 7	- 0	7 930	13
1929	7 290 90	- -	770 10	- 0	8 060	13
1930	7 475 90	- -	835 10	15 0	8 325	13
1931	8 095 90	- -	875 10	5 0	8 975	13
1932	7 965 88	- -	1 075 12	5 0	9 045	12
1933	8 675 88	- -	1 180 12	10 0	9 865	13
1934	8 085 87	- -	1 210 13	5 0	9 300	11
1935	7 960 88	- -	1 125 12	- 0	9 085	8
1936	7 815 90	- -	905 10	- 0	8 720	13
1937	7 685 88	- -	1 045 12	- 0	8 730	14
1938	8 620 89	- -	1 080 11	- 0	9 700	14
1939	8 680 91	- -	810 9	- 0	9 490	13
1940	7 570 90	- -	850 10	- 0	8 420	12
1941	7 090 91	- -	660 9	- 0	7 750	18
1942	6 950 93	- -	550 7	- 0	7 500	18
1943	6 625 90	- -	645 9	60 1	7 330	17
1944	6 890 91	- -	605 8	100 1	7 595	17
1945	7 010 89	- -	730 9	100 1	7 840	17
1946	7 430 94	- -	420 5	30 0	7 880	13
1947	7 875 98	- -	125 2	20 0	8 020	10
1948	7 845 98	- -	120 2	20 0	7 985	10
1949	7 590 98	- -	120 2	40 1	7 750	10
1950	7 935 98	- -	125 2	30 0	8 090	8
1951	8 195 98	- -	155 2	20 0	8 370	6
1952	8 360 97	- -	180 2	100 1	8 640	8
1953	8 025 97	- -	210 3	15 0	8 250	9
1954	8 045 97	- -	165 2	80 1	8 290	8
1955	8 415 96	- -	305 3	35 0	8 755	6
1956	8 890 99	- -	100 1	5 0	8 995	5
1957	10 000 100	- -	- 0	- 0	10 000	3
1958	10 170 100	- -	- 0	- 0	10 170	1
1959	10 405 99	- -	115 1	- 0	10 520	4

Tabell 21. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare Civilstånd: ensamstående Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall hustruens gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	4 625 kr	80 %	-	-	1 125 kr	20 %	-	0 %	5 750 kr	7
1925	4 315	82	-	-	975	18	-	0	5 290	8
1926	4 275	82	-	-	950	18	-	0	5 225	9
1927	4 455	80	-	-	1 095	20	5	0	5 555	10
1928	4 730	83	-	-	925	16	30	1	5 685	12
1929	4 530	83	-	-	905	17	35	1	5 470	13
1930	4 630	84	-	-	820	15	40	1	5 490	15
1931	5 075	85	-	-	875	15	25	0	5 975	17
1932	5 130	88	-	-	665	12	15	0	5 810	19
1933	5 290	90	-	-	610	10	5	0	5 905	18
1934	5 345	90	-	-	615	10	10	0	5 970	17
1935	4 875	90	-	-	555	10	-	0	5 430	21
1936	4 825	90	-	-	555	10	-	0	5 380	20
1937	4 295	89	-	-	485	10	30	1	4 810	20
1938	4 530	90	-	-	495	10	0	0	5 025	21
1939	4 825	91	-	-	500	9	5	0	5 330	21
1940	4 555	89	-	-	575	11	-	0	5 130	19
1941	4 480	89	-	-	530	11	-	0	5 010	17
1942	4 385	92	-	-	405	8	-	0	4 790	17
1943	4 190	82	-	-	440	9	490	10	5 120	21
1944	4 205	83	-	-	470	9	395	8	5 070	22
1945	4 345	88	-	-	375	8	190	4	4 910	22
1946	4 795	87	-	-	520	9	190	3	5 505	25
1947	5 240	86	-	-	675	11	170	3	6 085	24
1948	5 590	89	-	-	635	10	75	1	6 300	22
1949	5 735	89	-	-	645	10	70	1	6 450	23
1950	5 760	89	-	-	580	9	110	2	6 450	21
1951	5 825	91	-	-	465	7	90	1	6 380	20
1952	5 855	92	-	-	435	7	60	1	6 350	21
1953	6 030	92	-	-	480	7	60	1	6 570	19
1954	6 235	93	-	-	420	6	70	1	6 725	24
1955	6 240	93	-	-	420	6	65	1	6 725	20
1956	6 115	93	-	-	425	6	60	1	6 600	18
1957	6 380	91	-	-	585	8	75	1	7 040	9
1958	5 965	85	-	-	1 030	15	-	0	6 995	2
1959	6 255	87	-	-	915	13	50	1	7 220	5

Tabell 22. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare Civilstånd: gifta Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%		
1924	6 545	85	1 050	14	75	1	-	0	7 670	58
1925	6 600	85	1 120	14	90	1	-	0	7 810	60
1926	6 675	82	1 370	17	60	1	-	0	8 105	64
1927	6 600	84	1 240	16	55	1	-	0	7 895	62
1928	6 750	84	1 210	15	60	1	-	0	8 020	59
1929	6 865	83	1 330	16	75	1	0	0	8 270	58
1930	7 345	85	1 200	14	75	1	0	0	8 620	55
1931	7 650	85	1 310	14	90	1	-	0	9 050	52
1932	7 800	86	1 245	14	75	1	-	0	9 120	52
1933	7 820	86	1 190	13	85	1	-	0	9 095	48
1934	7 560	86	1 215	14	50	1	-	0	8 825	47
1935	7 475	85	1 265	14	50	1	-	0	8 790	42
1936	7 125	84	1 275	15	65	1	-	0	8 465	41
1937	6 740	83	1 335	16	70	1	-	0	8 145	39
1938	8 110	85	1 390	15	50	1	-	0	9 550	40
1939	8 210	83	1 655	17	45	0	-	0	9 910	33
1940	7 655	81	1 740	18	55	1	-	0	9 450	28
1941	6 670	77	1 985	23	55	1	-	0	8 710	23
1942	6 470	74	2 270	26	50	1	-	0	8 790	23
1943	6 600	73	2 355	26	70	1	45	0	9 070	17
1944	6 915	75	2 230	24	30	0	55	1	9 230	15
1945	7 340	75	2 345	24	35	0	80	1	9 800	19
1946	7 390	70	2 950	28	135	1	40	0	10 515	32
1947	7 740	70	3 115	28	160	1	35	0	11 050	32
1948	7 680	72	2 795	26	125	1	20	0	10 620	34
1949	7 795	73	2 770	26	110	1	40	0	10 715	35
1950	7 775	73	2 670	25	90	1	180	2	10 715	34
1951	7 750	75	2 525	24	60	1	65	1	10 400	35
1952	8 010	70	3 260	28	110	1	85	1	11 465	33
1953	8 080	78	2 185	21	100	1	50	0	10 415	37
1954	8 105	70	3 335	29	110	1	20	0	11 570	36
1955	8 560	69	3 710	30	105	1	25	0	12 400	38
1956	8 580	70	3 520	29	50	0	35	0	12 185	41
1957	9 025	73	3 205	26	55	0	40	0	12 325	43
1958	9 165	71	3 715	29	70	1	25	0	12 975	43
1959	9 370	69	4 000	29	185	1	40	0	13 595	30

Tabell 23. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Stihlm, Gbg, MG + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare

Civilstånd: gifta

Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%		
1924	7 610	85	730	8	570	6	10	0	8 920	76
1925	7 495	85	725	8	590	7	35	0	8 845	77
1926	7 435	83	735	8	745	8	110	1	9 025	81
1927	7 490	81	795	9	725	8	275	3	9 285	79
1928	7 710	81	920	10	870	9	15	0	9 515	80
1929	7 670	81	930	10	765	8	135	1	9 500	81
1930	7 900	80	1 240	13	560	6	150	2	9 850	81
1931	8 045	80	1 330	13	570	6	145	1	10 090	77
1932	8 195	81	1 350	13	555	5	15	0	10 115	75
1933	8 535	81	1 555	15	390	4	10	0	10 490	72
1934	8 385	80	1 660	16	410	4	15	0	10 470	68
1935	8 030	81	1 495	15	420	4	0	0	9 945	73
1936	8 045	82	1 430	15	310	3	5	0	9 790	72
1937	7 840	84	1 230	13	315	3	0	0	9 385	71
1938	8 745	84	1 420	14	270	3	-	0	10 435	67
1939	8 555	83	1 505	15	280	3	0	0	10 340	68
1940	7 820	82	1 445	15	270	3	5	0	9 540	71
1941	6 950	82	1 260	15	255	3	0	0	8 465	65
1942	6 995	81	1 385	16	245	3	-	0	8 625	59
1943	7 145	77	1 650	18	305	3	205	2	9 305	56
1944	7 195	76	1 880	20	300	3	100	1	9 475	56
1945	7 555	77	1 840	19	265	3	95	1	9 755	48
1946	7 855	77	2 025	20	275	3	80	1	10 235	50
1947	8 025	74	2 430	22	280	3	70	1	10 805	51
1948	8 035	72	2 770	25	255	2	75	1	11 135	48
1949	7 975	72	2 690	24	270	2	90	1	11 025	50
1950	8 120	73	2 625	24	285	3	140	1	11 170	48
1951	8 035	71	2 855	25	365	3	100	1	11 355	45
1952	8 200	69	3 370	28	265	2	75	1	11 910	40
1953	8 220	69	3 220	27	340	3	130	1	11 910	32
1954	8 400	65	3 970	31	405	3	125	1	12 900	28
1955	8 615	62	4 680	34	475	3	115	1	13 885	24
1956	8 950	65	4 185	31	460	3	95	1	13 690	16
1957	9 950	66	4 545	30	460	3	45	0	15 000	14
1958	10 245	65	5 130	32	380	2	30	0	15 785	15
1959	10 245	67	4 840	31	255	2	45	0	15 385	36

Tabell 24. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M8 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: folkskollärare Civilstånd: gifta Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A	Inkomst av tjänst hustrun i % av A	Inkomst av kapital i % av A	Inkomst av fastighet i % av A	A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	4 035 kr 71 %	885 kr 16 %	670 kr 12 %	80 kr 1 %	5 670 kr	16
1925	4 505 76	740 12	675 11	45 1	5 965	19
1926	4 540 75	625 10	755 12	160 3	6 080	23
1927	4 485 74	480 8	965 16	100 2	6 030	28
1928	4 390 78	440 8	760 13	70 1	5 660	32
1929	4 425 76	410 7	965 17	20 0	5 820	35
1930	4 545 73	440 7	1 190 19	70 1	6 245	37
1931	4 630 77	360 6	1 020 17	25 0	6 035	31
1932	4 825 71	530 8	1 130 17	335 5	6 820	36
1933	5 180 73	525 7	1 260 18	115 2	7 080	32
1934	5 040 75	525 8	1 105 16	35 1	6 705	34
1935	4 960 71	550 8	1 295 19	170 2	6 975	30
1936	4 950 71	660 10	1 195 17	135 2	6 940	33
1937	4 875 74	730 11	910 14	30 0	6 545	33
1938	5 290 72	950 13	1 055 14	15 0	7 310	35
1939	5 375 76	615 9	1 095 15	15 0	7 100	31
1940	4 945 77	480 7	960 15	35 1	6 420	30
1941	4 175 79	410 8	730 14	0 0	5 315	29
1942	4 515 82	540 10	475 9	- 0	5 530	30
1943	4 365 77	445 8	430 8	465 8	5 705	37
1944	4 645 72	480 7	635 10	680 11	6 440	37
1945	4 660 71	685 10	740 11	485 7	6 570	35
1946	4 670 68	810 12	760 11	665 10	6 905	29
1947	5 025 71	855 12	470 7	695 10	7 045	33
1948	5 195 68	1 145 15	475 6	875 11	7 690	32
1949	5 285 65	1 280 16	495 6	1 080 13	8 140	26
1950	5 550 68	1 185 15	470 6	910 11	8 115	25
1951	5 560 69	1 140 14	450 6	925 11	8 075	27
1952	5 800 71	1 200 15	710 9	510 6	8 220	20
1953	6 110 69	1 755 20	595 7	395 4	8 855	25
1954	5 855 68	1 540 18	510 6	715 8	8 620	19
1955	5 950 65	2 325 26	535 6	300 3	9 110	15
1956	6 105 71	1 750 20	650 8	45 1	8 550	10
1957	6 450 68	2 275 24	640 7	75 1	9 440	8
1958	6 170 60	2 905 28	1 075 10	135 1	10 285	4
1959	6 780 61	3 305 30	730 7	240 2	11 055	23

Tabell 25. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare

Civilstånd: ensamstående

Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen 1 % av A		Inkomst av tjänst hustrun 1 % av A		Inkomst av kapital 1 % av A		Inkomst av fastighet 1 % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	3 420 kr	100 %	-	-	5 kr	0 %	-	0 %	3 425 kr	43
1925	3 580	100	-	-	5	0	-	0	3 585	47
1926	3 710	100	-	-	10	0	-	0	3 720	44
1927	3 120	100	-	-	0	0	-	0	3 120	42
1928	3 565	100	-	-	0	0	-	0	3 565	45
1929	5 215	100	-	-	5	0	-	0	5 220	43
1930	5 410	100	-	-	10	0	-	0	5 420	40
1931	4 820	99	-	-	35	1	-	0	4 855	34
1932	3 600	99	-	-	25	1	-	0	3 625	33
1933	1 170	98	-	-	25	2	-	0	1 195	28
1934	2 130	98	-	-	35	2	-	0	2 165	24
1935	3 735	99	-	-	45	1	-	0	3 780	23
1936	3 710	99	-	-	45	1	-	0	3 755	22
1937	3 835	98	-	-	70	2	-	0	3 905	17
1938	4 375	99	-	-	55	1	-	0	4 430	17
1939	4 795	99	-	-	50	1	-	0	4 845	18
1940	1 730	97	-	-	50	3	-	0	1 780	11
1941	1 535	100	-	-	-	0	-	0	1 535	9
1942	2 695	100	-	-	-	0	-	0	2 695	8
1943	3 050	100	-	-	-	0	-	0	3 050	8
1944	3 675	100	-	-	-	0	-	0	3 675	8
1945	4 970	99	-	-	-	0	10	0	5 000	12
1946	4 945	99	-	-	20	0	5	0	4 970	20
1947	5 210	100	-	-	20	0	5	0	5 235	19
1948	5 380	99	-	-	25	0	5	0	5 410	22
1949	5 330	99	-	-	25	0	5	0	5 360	20
1950	5 590	99	-	-	45	1	5	0	5 640	19
1951	5 960	99	-	-	55	1	5	0	6 020	18
1952	6 225	99	-	-	45	1	5	0	6 275	18
1953	6 465	99	-	-	60	1	5	0	6 525	15
1954	6 885	99	-	-	55	1	-	0	6 940	17
1955	6 610	99	-	-	50	1	-	0	6 660	18
1956	6 340	100	-	-	30	0	-	0	6 370	22
1957	6 755	99	-	-	40	1	-	0	6 795	20
1958	6 910	99	-	-	50	1	-	0	6 960	21
1959	6 115	100	-	-	-	0	25	0	6 140	14

Tabell 26. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M8 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare Civilstånd: ensamstående Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen 1 % av A		Inkomst av tjänst hustrun 1 % av A		Inkomst av kapital 1 % av A		Inkomst av fastighet 1 % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
		%		%		%		%		
1924	3 095 kr	97 %	-	-	110 kr	3 %	-	0 %	3 205 kr	37
1925	3 560	97	-	-	85	2	35 kr	1	3 680	38
1926	3 690	97	-	-	70	2	30	1	3 790	44
1927	3 355	97	-	-	100	3	-	0	3 455	43
1928	3 395	97	-	-	95	3	10	0	3 500	44
1929	4 065	97	-	-	125	3	10	0	4 200	50
1930	4 440	96	-	-	170	4	-	0	4 610	47
1931	3 835	95	-	-	195	5	10	0	4 040	48
1932	2 715	95	-	-	140	5	-	0	2 855	51
1933	1 110	86	-	-	180	14	-	0	1 290	51
1934	2 285	97	-	-	75	3	-	0	2 360	54
1935	3 610	98	-	-	60	2	-	0	3 670	52
1936	3 515	99	-	-	45	1	-	0	3 560	51
1937	3 780	99	-	-	40	1	-	0	3 820	52
1938	4 065	99	-	-	30	1	-	0	4 095	43
1939	4 370	99	-	-	30	1	-	0	4 400	46
1940	1 890	98	-	-	30	2	-	0	1 920	47
1941	1 670	98	-	-	35	2	-	0	1 705	45
1942	2 470	99	-	-	35	1	-	0	2 505	45
1943	3 010	98	-	-	40	1	15	0	3 065	42
1944	3 830	98	-	-	50	1	30	1	3 910	34
1945	4 255	99	-	-	40	1	15	0	4 310	32
1946	4 980	99	-	-	25	0	10	0	5 015	28
1947	5 120	99	-	-	40	1	25	0	5 185	28
1948	5 165	99	-	-	45	1	20	0	5 230	28
1949	5 220	99	-	-	40	1	5	0	5 265	21
1950	6 065	100	-	-	5	0	5	0	6 075	17
1951	6 060	99	-	-	70	1	0	0	6 130	16
1952	6 325	99	-	-	60	1	5	0	6 390	19
1953	6 405	99	-	-	75	1	0	0	6 480	18
1954	6 815	98	-	-	80	1	35	1	6 930	17
1955	6 940	98	-	-	145	2	20	0	7 105	14
1956	6 855	96	-	-	275	4	-	0	7 130	8
1957	7 020	97	-	-	220	3	-	0	7 240	6
1958	7 035	95	-	-	285	4	55	1	7 375	5
1959	6 275	99	-	-	45	1	-	0	6 320	6

Tabell 27. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Stilm, Gbg, M6 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare

Civilstånd: ensamstående

Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	825 kr	100 %	-	-	-	0 %	-	0 %	825 kr	15
1925	755	99	-	-	10 kr	1	-	0	765	20
1926	780	100	-	-	-	0	-	0	780	23
1927	1 040	100	-	-	-	0	5 kr	0	1 045	29
1928	1 040	99	-	-	0	0	10	1	1 050	32
1929	1 320	99	-	-	10	1	5	0	1 335	37
1930	1 350	99	-	-	5	0	5	0	1 360	38
1931	1 280	97	-	-	30	2	10	1	1 320	39
1932	1 040	94	-	-	50	5	20	2	1 110	33
1933	465	92	-	-	30	6	10	2	505	35
1934	710	83	-	-	120	14	30	3	860	36
1935	915	91	-	-	90	9	-	0	1 005	35
1936	960	92	-	-	85	8	-	0	1 045	36
1937	1 015	90	-	-	110	10	-	0	1 125	35
1938	1 170	91	-	-	105	8	5	0	1 280	35
1939	1 230	93	-	-	95	7	-	0	1 325	35
1940	580	84	-	-	110	16	-	0	690	37
1941	560	85	-	-	95	15	-	0	655	37
1942	835	90	-	-	95	10	-	0	930	36
1943	905	88	-	-	95	9	25	2	1 025	35
1944	965	89	-	-	90	8	30	3	1 085	34
1945	1 145	92	-	-	75	6	20	2	1 240	35
1946	905	91	-	-	75	8	15	2	995	32
1947	1 075	92	-	-	75	6	20	2	1 170	32
1948	1 020	91	-	-	65	6	40	4	1 125	34
1949	1 010	91	-	-	60	5	35	3	1 105	41
1950	1 385	93	-	-	70	5	35	2	1 490	37
1951	1 180	95	-	-	40	3	25	2	1 245	37
1952	1 225	96	-	-	35	3	15	1	1 275	36
1953	1 335	96	-	-	35	3	15	1	1 385	33
1954	1 565	97	-	-	30	2	10	1	1 605	34
1955	1 530	98	-	-	25	2	10	1	1 565	27
1956	1 375	97	-	-	30	2	10	1	1 415	15
1957	1 695	94	-	-	90	5	10	1	1 795	12
1958	1 340	100	-	-	-	0	-	0	1 340	4
1959	1 705	99	-	-	20	1	-	0	1 725	10

Tabell 28. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M6 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare Civilstånd: gifta Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	3 970 kr	96 %	165 kr	4 %	0 kr	0 %	5 kr	0 %	4 140 kr	100
1925	4 445	98	105	2	5	0	0	0	4 555	86
1926	4 480	97	140	3	10	0	0	0	4 630	83
1927	4 435	96	150	3	30	1	-	0	4 615	83
1928	4 780	95	205	4	25	1	-	0	5 010	71
1929	5 760	96	200	3	45	1	-	0	6 005	71
1930	5 985	97	150	2	40	1	-	0	6 175	70
1931	5 600	96	190	3	30	1	-	0	5 820	74
1932	4 225	97	105	2	25	1	-	0	4 355	70
1933	1 730	90	165	9	30	1	-	0	1 925	69
1934	3 520	93	240	6	20	1	-	0	3 780	62
1935	4 165	95	210	5	30	1	-	0	4 405	55
1936	4 215	95	220	5	25	1	-	0	4 460	54
1937	4 275	94	260	6	10	0	-	0	4 545	57
1938	4 755	93	355	7	30	1	0	0	5 140	56
1939	5 020	95	265	5	25	0	-	0	5 310	54
1940	2 365	87	325	12	20	1	-	0	2 710	38
1941	2 075	88	265	11	15	1	-	0	2 355	34
1942	2 865	92	250	8	5	0	-	0	3 120	30
1943	3 435	92	275	7	0	0	15	0	3 725	27
1944	4 320	93	305	7	5	0	15	0	4 645	26
1945	5 185	94	305	6	5	0	10	0	5 505	35
1946	5 515	94	330	6	15	0	25	0	5 885	53
1947	5 585	93	395	7	15	0	25	0	6 020	51
1948	5 845	95	285	5	10	0	20	0	6 160	52
1949	5 820	94	345	6	10	0	25	0	6 200	52
1950	6 460	94	380	6	25	0	25	0	6 890	51
1951	6 475	93	425	6	15	0	25	0	6 940	48
1952	6 615	91	575	8	15	0	25	0	7 230	47
1953	6 870	92	530	7	25	0	25	0	7 450	48
1954	7 400	92	570	7	30	0	20	0	8 020	48
1955	7 465	92	560	7	50	1	15	0	8 090	40
1956	7 440	88	940	11	70	1	15	0	8 465	39
1957	7 500	88	985	12	25	0	25	0	8 535	40
1958	7 505	87	1 085	13	40	0	15	0	8 645	41
1959	7 070	88	935	12	20	0	5	0	8 030	29

Tabell 29. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M6 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare   Civilstånd: gifta   Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	3 540 kr	96 %	115 kr	3 %	30 kr	1 %	5 kr	0 %	3 690 kr	125
1925	3 470	97	80	2	35	1	10	0	3 595	144
1926	3 695	96	95	2	30	1	10	0	3 830	151
1927	3 515	96	115	3	35	1	5	0	3 670	158
1928	4 040	96	130	3	30	1	10	0	4 210	156
1929	4 555	96	145	3	25	1	5	0	4 730	161
1930	4 880	95	165	3	60	1	5	0	5 110	160
1931	4 325	95	150	3	70	2	5	0	4 550	162
1932	3 815	94	155	4	75	2	15	0	4 060	165
1933	1 880	91	135	7	55	2	5	0	2 075	162
1934	3 190	95	110	3	60	2	15	0	3 375	160
1935	4 025	93	140	3	145	3	5	0	4 315	156
1936	3 880	95	145	4	60	1	5	0	4 090	144
1937	3 960	96	130	3	55	1	-	0	4 145	141
1938	4 530	96	130	3	70	1	5	0	4 735	138
1939	5 020	96	165	3	70	1	0	0	5 255	127
1940	2 305	92	135	5	70	3	0	0	2 510	130
1941	2 135	92	125	5	50	2	0	0	2 310	128
1942	3 145	94	135	4	50	1	5	0	3 335	119
1943	3 910	93	175	4	55	1	75	2	4 215	116
1944	4 130	92	180	4	55	1	115	3	4 480	116
1945	4 940	92	275	5	55	1	95	2	5 365	101
1946	5 065	90	390	7	60	1	115	2	5 630	91
1947	5 595	91	380	6	60	1	110	2	6 145	81
1948	5 655	90	460	7	60	1	120	2	6 295	78
1949	5 710	89	560	9	60	1	115	2	6 445	74
1950	6 220	88	640	9	75	1	125	2	7 060	66
1951	6 395	90	575	8	50	1	115	2	7 135	61
1952	6 665	89	655	9	40	1	90	1	7 450	57
1953	7 140	86	965	12	45	1	120	1	8 270	47
1954	7 360	85	1 090	13	40	0	135	2	8 625	43
1955	7 735	85	1 210	13	30	0	75	1	9 050	37
1956	7 370	85	1 185	14	35	0	70	1	8 660	33
1957	7 350	84	1 315	15	55	1	75	1	8 795	27
1958	7 285	87	985	12	70	1	10	0	8 350	23
1959	6 800	89	740	10	85	1	20	0	7 645	24

Tabell 30. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Stihlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: murare Civilstånd: gifta Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%		
1924	1 865	95	-	0	55	3	45	2	1 965	18
1925	1 660	93	-	0	40	2	85	5	1 785	23
1926	1 620	91	-	0	85	5	75	4	1 780	26
1927	1 705	86	85	4	95	5	90	5	1 975	25
1928	2 145	97	35	2	10	0	20	1	2 210	30
1929	2 200	93	55	2	55	2	50	2	2 360	32
1930	2 235	97	55	2	15	1	5	0	2 310	33
1931	2 185	95	60	3	30	1	35	1	2 310	28
1932	1 580	95	15	1	15	1	45	3	1 655	26
1933	900	93	15	1	55	6	-	0	970	28
1934	1 975	94	30	1	75	4	15	1	2 095	17
1935	1 835	94	20	1	55	3	45	2	1 955	26
1936	1 715	95	15	1	25	1	60	3	1 815	27
1937	1 820	97	15	1	15	1	20	1	1 870	31
1938	2 210	98	30	1	20	1	-	0	2 260	31
1939	2 385	98	35	1	20	1	-	0	2 440	30
1940	765	89	70	8	15	2	10	1	860	32
1941	730	94	45	6	5	1	0	0	780	36
1942	1 095	88	130	10	25	2	-	0	1 250	37
1943	1 470	85	160	9	35	2	65	4	1 730	37
1944	2 335	88	140	5	65	2	110	4	2 650	44
1945	2 050	91	75	3	50	2	70	3	2 245	52
1946	2 015	89	115	5	45	2	80	4	2 255	53
1947	1 765	83	265	12	35	2	60	3	2 125	55
1948	2 305	82	425	15	35	1	40	1	2 805	57
1949	2 515	81	480	16	35	1	60	2	3 090	54
1950	2 610	82	520	16	20	1	50	2	3 200	54
1951	2 825	82	530	15	40	1	50	1	3 445	61
1952	2 655	78	640	19	35	1	75	2	3 405	55
1953	2 405	74	720	22	60	2	75	2	3 260	51
1954	1 855	64	875	30	90	3	70	2	2 890	35
1955	1 755	58	1 085	36	120	4	80	3	3 040	29
1956	2 045	63	1 055	32	90	3	75	2	3 265	23
1957	1 875	64	915	31	55	2	80	3	2 925	16
1958	1 720	63	880	32	25	1	100	4	2 725	6
1959	1 955	63	1 105	35	45	1	10	0	3 115	18

Tabell 31. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M8 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare Civilstånd: ensamstående Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mennens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen		Inkomst av tjänst hustrun		Inkomst av kapital		Inkomst av fastighet		A = total- inkomst	Ant. observ.
	1 % av A	1 % av A	1 % av A	1 % av A	1 % av A	1 % av A	1 % av A	1 % av A		
1924	1 945 kr	100 %	-	-	-	0 %	-	0 %	1 945 kr	46
1925	1 905	100	-	-	-	0	-	0	1 905	46
1926	1 995	100	-	-	-	0	-	0	1 995	39
1927	2 035	100	-	-	-	0	-	0	2 035	40
1928	2 035	100	-	-	-	0	-	0	2 035	47
1929	2 000	100	-	-	-	0	5 kr	0	2 005	47
1930	2 025	100	-	-	0 kr	0	5	0	2 030	44
1931	1 670	100	-	-	-	0	5	0	1 675	48
1932	1 955	100	-	-	-	0	5	0	1 960	40
1933	1 835	100	-	-	-	0	0	0	1 835	44
1934	1 980	100	-	-	-	0	-	0	1 980	40
1935	2 135	100	-	-	-	0	0	0	2 135	37
1936	1 940	100	-	-	-	0	0	0	1 940	29
1937	2 040	100	-	-	0	0	5	0	2 045	29
1938	2 195	100	-	-	0	0	5	0	2 200	23
1939	2 250	100	-	-	0	0	5	0	2 255	23
1940	2 230	99	-	-	5	0	10	1	2 245	23
1941	1 795	100	-	-	0	0	5	0	1 800	19
1942	1 920	99	-	-	15	1	5	0	1 940	18
1943	2 215	100	-	-	0	0	0	0	2 215	15
1944	2 270	100	-	-	5	0	0	0	2 275	13
1945	2 735	99	-	-	15	1	5	0	2 755	13
1946	3 140	100	-	-	15	0	0	0	3 155	29
1947	3 415	99	-	-	20	1	-	0	3 435	29
1948	3 480	100	-	-	15	0	-	0	3 495	29
1949	3 620	99	-	-	20	1	-	0	3 640	28
1950	3 610	99	-	-	25	1	-	0	3 635	26
1951	3 650	99	-	-	30	1	0	0	3 680	26
1952	3 650	99	-	-	35	1	0	0	3 685	27
1953	3 895	99	-	-	45	1	-	0	3 940	26
1954	4 045	99	-	-	35	1	5	0	4 085	22
1955	4 180	99	-	-	45	1	10	0	4 235	19
1956	4 255	100	-	-	15	0	5	0	4 275	24
1957	4 230	100	-	-	10	0	5	0	4 245	22
1958	4 385	99	-	-	35	1	5	0	4 425	22
1959	4 650	99	-	-	55	1	-	0	4 705	14

Tabell 32. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M8 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare Civilstånd: ensamstående Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A	Inkomst av tjänst hustrun i % av A	Inkomst av kapital i % av A	Inkomst av fastighet i % av A	A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	2 140 kr 100 %	- -	0 kr 0 %	- 0 %	2 140 kr	18
1925	2 045 100	- -	0 0	5 kr 0	2 050	20
1926	2 120 100	- -	0 0	5 0	2 125	21
1927	2 165 100	- -	0 0	5 0	2 170	21
1928	2 000 100	- -	5 0	- 0	2 005	21
1929	2 010 100	- -	10 0	- 0	2 020	22
1930	1 990 99	- -	20 1	- 0	2 010	22
1931	1 790 98	- -	40 2	- 0	1 830	24
1932	2 265 98	- -	35 2	- 0	2 300	24
1933	2 215 99	- -	15 1	- 0	2 230	22
1934	2 190 99	- -	15 1	- 0	2 205	23
1935	2 145 99	- -	15 1	- 0	2 160	21
1936	2 345 100	- -	5 0	- 0	2 350	25
1937	2 345 100	- -	0 0	- 0	2 345	25
1938	2 200 100	- -	5 0	- 0	2 205	23
1939	2 450 100	- -	- 0	- 0	2 450	22
1940	2 225 100	- -	- 0	- 0	2 225	22
1941	1 995 100	- -	- 0	- 0	1 995	21
1942	2 050 100	- -	- 0	- 0	2 050	22
1943	2 255 100	- -	0 0	5 0	2 260	21
1944	2 385 100	- -	- 0	5 0	2 390	22
1945	2 690 100	- -	10 0	5 0	2 705	21
1946	2 915 100	- -	5 0	5 0	2 925	21
1947	3 390 100	- -	10 0	5 0	3 405	19
1948	3 670 99	- -	30 1	5 0	3 705	17
1949	3 630 99	- -	20 1	0 0	3 650	15
1950	3 665 100	- -	15 0	5 0	3 685	16
1951	3 685 99	- -	20 1	0 0	3 705	15
1952	3 630 99	- -	25 1	5 0	3 660	13
1953	3 740 99	- -	25 1	0 0	3 765	12
1954	4 045 99	- -	35 1	- 0	4 080	9
1955	4 260 99	- -	35 1	- 0	4 295	8
1956	4 465 99	- -	30 1	- 0	4 495	6
1957	4 515 99	- -	55 1	- 0	4 570	4
1958	4 380 98	- -	100 2	- 0	4 480	3
1959	4 760 100	- -	- 0	- 0	4 760	6

Tabell 35. TOTALINKOMSTENS SAMMÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare   Civilstånd: ensamstående   Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A	Inkomst av tjänst hustrun i % av A	Inkomst av kapital i % av A	Inkomst av fastighet i % av A	A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	1 355 kr 95 %	-	70 kr 5 %	- 0 %	1 425 kr	9
1925	1 310 94	-	85 6	- 0	1 395	9
1926	1 280 93	-	100 7	- 0	1 380	10
1927	1 410 93	-	100 7	- 0	1 510	11
1928	1 190 93	-	100 7	- 0	1 290	12
1929	1 405 94	-	90 6	- 0	1 495	16
1930	1 200 94	-	75 6	- 0	1 275	22
1931	845 93	-	65 7	- 0	910	27
1932	1 000 95	-	55 5	- 0	1 055	31
1933	1 030 93	-	75 7	- 0	1 105	30
1934	885 94	-	55 6	- 0	940	27
1935	880 88	-	125 12	- 0	1 005	28
1936	765 97	-	25 3	- 0	790	28
1937	740 99	-	5 1	- 0	745	28
1938	605 97	-	20 3	- 0	625	32
1939	595 98	-	15 2	- 0	610	34
1940	445 98	-	10 2	- 0	455	34
1941	225 96	-	10 4	- 0	235	34
1942	320 97	-	10 3	- 0	330	32
1943	460 95	-	20 4	5 kr 1	485	27
1944	560 95	-	25 4	5 1	590	22
1945	780 97	-	15 2	5 1	800	22
1946	1 180 99	-	10 1	- 0	1 190	21
1947	990 99	-	10 1	0 0	1 000	22
1948	1 505 99	-	10 1	5 0	1 520	24
1949	1 535 99	-	10 1	5 0	1 550	25
1950	1 730 98	-	15 1	10 1	1 755	20
1951	1 945 99	-	5 0	10 1	1 960	19
1952	2 080 99	-	20 1	5 0	2 105	20
1953	2 185 99	-	25 1	5 0	2 215	22
1954	1 990 99	-	30 1	- 0	2 020	23
1955	1 855 97	-	50 3	- 0	1 905	20
1956	1 960 98	-	30 2	- 0	1 990	13
1957	1 945 99	-	15 1	- 0	1 960	11
1958	1 840 100	-	- 0	- 0	1 840	4
1959	2 260 99	-	25 1	- 0	2 285	7

Tabell 34. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, MÖ + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare

Civilstånd: gifta

Åldersgrupp: 20-45 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	2 420 kr	89 %	300 kr	11 %	0 kr	0 %	-	0 %	2 720 kr	103
1925	2 230	90	235	10	0	0	-	0	2 465	97
1926	2 350	89	300	11	5	0	-	0	2 655	95
1927	2 405	87	345	13	5	0	-	0	2 755	90
1928	2 390	86	355	13	15	1	-	0	2 760	93
1929	2 425	87	345	12	15	1	-	0	2 785	83
1930	2 315	87	345	13	10	0	-	0	2 670	83
1931	2 035	81	450	18	15	1	-	0	2 500	77
1932	2 330	83	465	16	15	1	-	0	2 810	72
1933	2 410	81	550	18	15	1	-	0	2 975	63
1934	2 525	84	475	16	10	0	-	0	3 010	69
1935	2 405	83	460	16	30	1	-	0	2 895	68
1936	2 490	83	555	18	5	0	-	0	3 050	66
1937	2 600	83	520	17	5	0	-	0	3 125	64
1938	2 500	84	465	16	5	0	-	0	2 970	68
1939	2 730	80	670	20	5	0	-	0	3 405	63
1940	2 435	78	695	22	10	0	5 kr	0	3 145	57
1941	2 255	78	635	22	5	0	-	0	2 895	55
1942	2 520	75	815	25	10	0	-	0	3 345	47
1943	2 630	74	905	26	5	0	15	0	3 555	46
1944	2 965	76	935	24	5	0	5	0	3 910	46
1945	3 290	78	925	22	10	0	10	0	4 235	43
1946	3 615	80	925	20	0	0	5	0	4 545	57
1947	3 945	80	980	20	5	0	10	0	4 940	55
1948	4 090	80	995	20	5	0	10	0	5 100	51
1949	4 100	81	980	19	5	0	10	0	5 095	51
1950	4 335	83	865	17	0	0	10	0	5 210	52
1951	4 310	82	970	18	5	0	15	0	5 300	49
1952	4 220	84	775	15	5	0	10	0	5 010	46
1953	4 395	81	1 005	19	0	0	10	0	5 410	41
1954	4 765	82	1 050	18	15	0	10	0	5 840	42
1955	4 950	85	900	15	15	0	0	0	5 865	39
1956	4 860	81	1 095	18	25	0	5	0	5 985	38
1957	4 905	80	1 185	19	20	0	15	0	6 125	36
1958	5 025	80	1 250	20	20	0	15	0	6 310	37
1959	5 195	81	1 185	19	-	0	10	0	6 390	19

Tabell 35. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Stölm, Gbg, M6 + N
är 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare Civilstånd: gifta Åldersgrupp: 46-65 år

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A		Inkomst av tjänst hustrun i % av A		Inkomst av kapital i % av A		Inkomst av fastighet i % av A		A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	2 390 kr	95 %	105 kr	4 %	15 kr	1 %	-	0 %	2 510	121
1925	2 325	96	80	3	15	1	-	0	2 420	125
1926	2 480	93	130	5	40	2	0 kr	0	2 650	129
1927	2 480	95	90	3	35	1	0	0	2 605	131
1928	2 550	94	135	5	35	1	0	0	2 720	131
1929	2 550	94	120	4	45	2	0	0	2 715	135
1930	2 545	92	145	5	55	2	10	0	2 755	135
1931	2 195	90	160	7	70	3	5	0	2 430	129
1932	2 510	92	155	6	75	3	0	0	2 740	125
1933	2 500	90	185	7	75	3	5	0	2 765	118
1934	2 605	90	200	7	75	3	0	0	2 880	119
1935	2 640	87	245	8	145	5	5	0	3 035	120
1936	2 670	90	240	8	60	2	0	0	2 970	116
1937	2 565	89	270	9	50	2	-	0	2 885	109
1938	2 580	92	195	7	35	1	0	0	2 810	106
1939	2 755	91	230	8	25	1	5	0	3 015	103
1940	2 605	91	235	8	30	1	-	0	2 870	98
1941	2 390	90	230	9	30	1	0	0	2 650	94
1942	2 490	89	265	10	30	1	0	0	2 785	93
1943	2 660	88	320	11	25	1	20	1	3 025	91
1944	2 955	87	375	11	30	1	20	1	3 380	84
1945	3 185	86	485	13	30	1	15	0	3 715	88
1946	3 510	87	495	12	25	1	10	0	4 040	84
1947	3 860	86	615	14	20	0	10	0	4 505	84
1948	4 085	84	725	15	35	1	5	0	4 850	81
1949	4 090	82	860	17	40	1	10	0	5 000	81
1950	4 195	82	845	17	35	1	10	0	5 085	79
1951	4 235	80	980	19	30	1	10	0	5 255	78
1952	4 290	78	1 150	21	30	1	10	0	5 480	71
1953	4 330	78	1 170	21	20	0	5	0	5 525	69
1954	4 525	80	1 100	19	30	1	25	0	5 680	56
1955	4 660	76	1 375	23	35	1	20	0	6 090	43
1956	4 860	80	1 170	19	30	0	10	0	6 070	34
1957	4 885	82	1 040	17	40	1	10	0	5 975	23
1958	4 880	85	825	14	55	1	5	0	5 765	19
1959	5 090	86	800	13	35	1	5	0	5 930	25

Tabell 36. TOTALINKOMSTENS SAMMANSÄTTNING

Ort: Sthlm, Gbg, M6 + N
år 1959 Gbg

Yrkesgrupp: textilarbetare

Civilstånd: gifta

Åldersgrupp: 66 år -

Omfattar mannens och i förekommande fall makarnas gemensamma totalinkomst i medeltal.

År	Inkomst av tjänst mannen i % av A	Inkomst av tjänst hustrun i % av A	Inkomst av kapital i % av A	Inkomst av fastighet i % av A	A = total- inkomst	Ant. observ.
1924	1 810 kr 100 %	- 0 %	- 0 %	- 0 %	1 810 kr	18
1925	1 680 100	- 0	- 0	- 0	1 680	19
1926	1 735 100	- 0	- 0	- 0	1 735	21
1927	1 665 100	- 0	- 0	- 0	1 665	24
1928	1 610 100	- 0	- 0	- 0	1 610	30
1929	1 350 97	- 0	45 kr 3	- 0	1 395	27
1930	1 455 99	- 0	10 1	- 0	1 465	26
1931	1 320 95	- 0	65 5	- 0	1 385	22
1932	1 485 93	65 kr 4	15 1	35 kr 2	1 600	24
1933	1 265 92	55 4	25 2	30 2	1 375	28
1934	1 370 91	60 4	50 3	20 1	1 500	32
1935	1 455 92	70 4	50 3	- 0	1 575	32
1936	1 415 92	60 4	65 4	- 0	1 540	34
1937	1 430 90	70 4	95 6	- 0	1 595	31
1938	1 395 86	150 9	75 5	0 0	1 620	34
1939	1 595 82	230 12	115 6	0 0	1 940	34
1940	1 325 86	125 8	95 6	- 0	1 545	37
1941	1 140 84	170 13	45 3	- 0	1 355	37
1942	1 320 88	135 9	40 3	- 0	1 495	37
1943	1 490 83	235 13	45 3	25 1	1 795	43
1944	1 610 85	220 12	40 2	30 2	1 900	42
1945	1 765 84	275 13	35 2	20 1	2 095	43
1946	1 855 86	245 11	40 2	15 1	2 155	44
1947	2 185 90	165 7	55 2	20 1	2 425	40
1948	2 565 89	260 9	60 2	10 0	2 895	37
1949	2 390 85	350 12	60 2	20 1	2 820	40
1950	2 785 86	370 11	70 2	25 1	3 250	38
1951	2 540 85	360 12	75 3	10 0	2 985	33
1952	2 250 86	300 11	65 2	15 1	2 630	35
1953	2 520 79	530 17	110 3	15 0	3 175	26
1954	2 435 74	725 22	100 3	10 0	3 270	23
1955	2 490 71	875 25	145 4	10 0	3 520	19
1956	2 390 70	930 27	105 3	- 0	3 425	19
1957	2 135 61	1 170 33	195 6	- 0	3 500	12
1958	2 400 73	750 23	125 4	- 0	3 275	6
1959	2 745 76	845 23	45 1	0 0	3 635	18

Tabell 37.

MEDELINKOMST AV TJÄNST I ÅLDRA 20-45 ÅR

En jämförelse mellan urval I och urval II

Urval I yrkesgrupp	år	S t o c k h o l m		G ö t e b o r g		M a l m ö + N o r r k.	
		ant. obs.	inkomst	ant. obs.	inkomst	ant. obs.	inkomst
Folkskollärare	1945	7	7 290 kr				
	1946	7	7 545	5	7 335 kr		
	1947	6	7 845	4	7 415		
	1948	6	7 790	4	7 310		
	1949	5	7 950	3	7 210		
	1950	3	8 120	3	7 205		
Murare	1945	16	5 535				
	1946	12	5 915	6	5 030	10	4 490 kr
	1947	9	6 495	6	5 190	10	4 645
	1948	8	6 440	6	5 715	9	4 945
	1949	7	6 970	5	6 190	8	4 750
	1950	5	7 615	5	6 330	6	4 865
Textilarbetare	1945						
	1946			12	3 515	35	3 305
	1947			10	3 730	33	3 625
	1948			10	3 765	28	3 910
	1949			10	3 790	24	3 990
	1950			10	3 885	21	4 150
Urval II Folkskollärare	1945	6	7 410				
	1946	6	7 470	8	7 190		
	1947	6	7 615	9	7 290		
	1948	6	7 635	10	7 275		
	1949	7	8 125	11	7 305		
	1950	8	8 130	12	7 375		
Murare	1945	15	5 585				
	1946	15	6 270	10	5 510	20	4 795
	1947	15	6 410	10	5 285	20	4 935
	1948	16	6 570	11	5 925	24	5 070
	1949	16	6 805	12	6 015	24	4 595
	1950	17	7 705	12	6 485	25	5 120
Textilarbetare	1945						
	1946			12	3 480	22	3 405
	1947			14	3 640	22	3 795
	1948			14	3 730	24	3 810
	1949			16	3 720	26	3 950
	1950			16	4 075	28	4 060

Urval I = Delpopulationen avlidna personer 1930-60.

Urval II = Delpopulationen systematiskt-slumpmässigt utvalda personer ur medlemsmatrklar år 1959.

Tabell 38 a. MEDELINKOMST AV TJÄNST FÖR VÄVARE OCH ÖVRIGA TEXTILARBETARE
I MALMÖ OCH NORRKÖPING

År	V ä v a r e 20-45 år		Ö v r i g a 20-45 år		S a m t l i g a 20-45 år	
	ant.	obs. inkomst	ant.	obs. inkomst	ant.	obs. inkomst
1930	23	2 580 kr	62	1 965 kr	85	2 130 kr
1940	12	2 695	45	2 035	57	2 320
1950	10	4 510	39	3 995	49	4 100

År	V ä v a r e 46-65 år		Ö v r i g a 46-65 år		S a m t l i g a 46-65 år	
	ant.	obs. inkomst	ant.	obs. inkomst	ant.	obs. inkomst
1930	33	2 755 kr	59	2 045 kr	92	2 300 kr
1940	21	2 815	57	2 370	78	2 490
1950	17	4 585	51	3 940	68	4 100

Tabell 38 b. INKOMST AV TJÄNST FÖR TEXTILARBETARE I GÖTEBORG

enl. denna undersökning jämfört med individuellöneuppgifter från Almedals-, Gamlestadens- och Gårda Fabrikers AB avseende år 1927. Beloppen angivna i 1927 års penningvärde.

	<u>20-30 år</u>	<u>31-40 år</u>	<u>41-50 år</u>	<u>51-60 år</u>	<u>61-70 år</u>	<u>71-80 år</u>
Enligt denna undersökning	1 905 kr	2 110 kr	2 325 kr	2 465 kr	2 005 kr	775 kr
Enligt individuellönen	1 912	2 060	2 120	2 278	2 079	1 965

Tabell 39.

ÅRSLÖN FÖR MANLIGA TEXTILARBETARE VID ALMEDALS, GAMLESTADENS OCH GÅRDA FABRIKER I GÖTEBORG ÅR 1927

Uppgifterna gäller heltidsanställda arbetare med minst 2 000 arbetstimmar per år.

Källa: Individuellöneuppgifter till Sveriges Textilindustriförbund från Almedals-, Gamlestadens- och Gårda Fabrikens AB avseende år 1927.

Åldersgrupp	Antal obsrv.	Medellön	Medianlön	Nedre kvartil	Övre kvartil
20-30 år	143	1 912 kr	1 943 kr	1 750 kr	2 073 kr
31-40 år	43	2 060 kr	2 025 kr	1 924 kr	2 165 kr
41-50 år	31	2 120 kr	2 061 kr	1 955 kr	2 256 kr
51-60 år	41	2 278 kr	2 187 kr	2 005 kr	2 527 kr
61-70 år	28	2 079 kr	2 010 kr	1 930 kr	2 275 kr
71-80 år	8	1 965 kr	1 992 kr	1 820 kr	2 262 kr
samtliga	294				

Tabell 40. FÖREKOMSTEN AV EXTRAINKOMSTER I RESP. YRKES- OCH ÅLDERSGRUPPER ÅR 1959

Med extrainkomst avses inkomst av tjänst utanför yrkets ram.

Källa: Deklarationsmaterial avseende inkomståret 1959 i Göteborg.

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	A	B	B i % av A
		Ant. obs.	Ant. deklar. extrainkomster	
Folkskollärare	20-45 år	38	14	37 %
	46-65 år	40	25	63 %
	66 år -	28	12	43 %
Murare	20-45 år	43	8	19 %
	46-65 år	30	3	10 %
	66 år -	28	5	18 %
Textilarbetare	20-45 år	33	5	15 %
	46-65 år	31	5	16 %
	66 år -	25	4	16 %

Tabell 41.

HUSTRUNS INKOMST AV TJÄNST

Hustrur med inkomst i % av samtliga hustrur.

År	Stockholm	Göteborg	Malmö Norrköping	mannens åldersgrupp	mannens yrkesgrupp
1925	39 %	27 %	25 %		f o l k s k o l l i s t e r s a r e
1935	40 %	26 %	45 %		
1945	62 %	33 %	50 %	20-45 år	
1955	67 %	92 %	53 %		
1925	21 %	18 %	20 %		f o l k s k o l l i s t e r s a r e
1935	39 %	35 %	31 %		
1945	47 %	38 %	33 %	46-65 år	
1955	78 %	90 %	64 %		
1925	12 %	8 %	11 %		f o l k s k o l l i s t e r s a r e
1935	17 %	7 %	15 %		
1945	47 %	0 %	33 %	20-45 år	
1955	42 %	17 %	37 %		
1925	7 %	8 %	10 %		f o l k s k o l l i s t e r s a r e
1935	15 %	7 %	11 %		
1945	27 %	16 %	23 %	46-65 år	
1955	61 %	44 %	63 %		
1925	18 %	20 %	39 %		f o l k s k o l l i s t e r s a r e
1935	-	36 %	40 %		
1945	50 %	54 %	62 %	20-45 år	
1955	50 %	50 %	46 %		
1925	20 %	8 %	12 %		f o l k s k o l l i s t e r s a r e
1935	-	20 %	20 %		
1945	25 %	41 %	45 %	46-65 år	
1955	50 %	40 %	59 %		

Tabell 42.

ANTALET AVGIVNA SJÄLVDEKLARATIONER FÖR MURARE 1914-1932

År	S t o c k h o l m			G ö t e b o r g			M a l m ö + N o r r k ö p i n g		
	Ant. obs.	Ant. avg. självdekl.	Relativ frekvens	Ant. obs.	Ant. avg. självdekl.	Relativ frekvens	Ant. obs.	Ant. avg. självdekl.	Relativ frekvens
1914	113	46	41 %	32	5	16 %	52	16	31 %
1916	113	48	42 %	49 ^x	8	16 %	59	21	36 %
1918	112	52	46 %	59	19	32 %	65	26	40 %
1920	118	62	53 %	64	44	66 %	71	28	39 %
1922	124	80	65 %	86	64	74 %	76	43	57 %
1924	137	84	61 %	96	67	70 %	106	82	77 %
1926	155	116	75 %	102	85	83 %	115	93	81 %
1928	156	136	87 %	104	90	87 %	118	101	86 %
1930	168	150	89 %	104	94	90 %	116	105	91 %
1932	168	150	89 %	98	90	92 %	112	103	92 %

x)	År	Ant. obs.	Ant. avg. självdekl.	Relativ frekvens
	1916	49	8	16 %
	1922	49	34	69 %

Samma personer 1916 och 1922.

Tabell 43.

ANTALET AVGIVNA SJÄLVDEKLARATIONER FÖR TEXTILARBETARE 1914-1932

År	G ö t e b o r g			M a l m ö + N o r r k ö p i n g		
	Ant. obs.	Ant. avg. självdekl.	Relativ frekvens	Ant. obs.	Ant. avg. självdekl.	Relativ frekvens
1914	16	12	75 %	102	75	74 %
1916	22	15	68 %	141	109	77 %
1918	26	18	69 %	147	110	75 %
1920	34	26	76 %	163	139	85 %
1922	87	77	88 %	172	147	85 %
1924	105	94	90 %	191	168	88 %
1926	110	97	88 %	192	169	88 %
1928	124	111	90 %	203	182	90 %
1930	122	110	90 %	202	178	88 %
1932	115	105	91 %	193	173	90 %

Tabell 44 a.

DIFFERENS DEKLARERAD ÅRSINKOMST AV TJÄNST ENLIGT INKOMST-
LÅNGDERNA OCH ÅRSLÖN ENLIGT SKOLSTYRELSENS AVLÖNINGSLISTOR.
Gäller 54 manliga folkskollärare i Göteborg 1928

Differensens storlek	Ant. observ.	Relativ frekvens
+ 501 - 1 000 kr	-	0 %
+ 301 - 500	2	4 %
+ 201 - 300	4	7,5 %
+ 101 - 200	8	15 %
+ 1 - 100	14	26 %
- 1 - 100	8	15 %
- 101 - 200	5	9 %
- 201 - 300	4	7,5 %
- 301 - 500	5	9 %
- 501 - 1 000	4	7 %
summa	54	100 %

Tabell 44 b.

DIFFERENS DEKLARERAD ÅRSINKOMST AV TJÄNST ENLIGT INKOMST-
LÅNGDERNA OCH ÅRSLÖN ENLIGT ANSTÄLLNINGS- OCH LÖNEKORT HOS
BYGGNADE AB JÄRNFELDT I GÖTEBORG.

Gäller 31 murare i Göteborg med heltidsanställning i ovan-
nämnda företag 1938-39

Differensens storlek	Ant. observ.	Relativ frekvens
+ 501 - 1 000 kr	-	0 %
+ 301 - 500	-	0 %
+ 201 - 300	-	0 %
+ 101 - 200	12	39 %
+ 1 - 100	14	45 %
- 1 - 100	3	10 %
- 101 - 200	1	3 %
- 201 - 300	-	0 %
- 301 - 500	1	3 %
- 501 - 1 000	-	0 %
summa	31	100 %

Tabell 44 c.

DIFFERENS DEKLARERAD ÅRSINKOMST AV TJÄNST OCH ÅRSLÖN EN-
LIGT ALMEDALS FABRIKENS LÖNEUPPGIFTER.

Gäller 41 manliga textilarbetare i Göteborg vid ovannäm-
nda företag år 1927.

Differensens storlek	Ant. observ.	Relativ frekvens
+ 501 - 1 000 kr	-	0 %
+ 301 - 500	-	0 %
+ 201 - 300	-	0 %
+ 101 - 200	-	0 %
+ 1 - 100	24	58,5 %
- 1 - 100	15	36,5 %
- 101 - 200	2	5 %
- 201 - 300	-	0 %
- 301 - 500	-	0 %
- 501 - 1 000	-	0 %
summa	41	100 %

+ = årslönen större än dekl. inkomst av tjänst
- = årslönen mindre än dekl. inkomst av tjänst

Tabell 45. FÖRMÖGENHETEN FÖR FOLKSKOLLÄRARE I SKILDA ÅLDERSGRUPPER

20 - 45 år			
<u>Period</u>	<u>Ant. obs.</u>	<u>Medianvärden</u>	<u>Medelvärden</u>
1924-1929	18	2 895 kr	6 565 kr
1930-1938	17	7 125	17 625
1939-1950	21	3 330	6 305
1951-1959	9	6 035	14 340

46 - 65 år			
1924-1929	33	6 545 kr	13 900 kr
1930-1935	37	13 740	20 690
1936-1941	25	5 925	13 755
1942-1947	37	11 180	16 710
1948-1953	34	14 920	17 900
1954-1959	37	22 130	23 075

66 år -			
1924-1926	27	6 730 kr	14 285 kr
1927-1929	28	14 385	34 840
1930-1932	25	10 080	26 550
1933-1935	38	17 280	23 150
1936-1938	31	10 090	30 560
1939-1941	45	7 345	20 155
1942-1944	29	6 555	16 290
1945-1947	38	20 175	25 655
1948-1950	39	15 090	23 175
1951-1953	37	15 135	24 835
1954-1956	27	25 905	32 620
1957-1959	34	25 645	39 935

Tabell 46.

FÖRMÖGENHETEN FÖR MURARE I SKILDA ÅLDERSGRUPPER

20 - 45 år			
<u>Period</u>	<u>Ant. obs.</u>	<u>Medianvärden</u>	<u>Medelvärden</u>
1924-1929	31	285 kr	1 630 kr
1930-1938	26	420	2 850
1939-1950	27	220	1 460
1951-1959	16	690	1 865
46 - 65 år			
1924-1929	65	1 165 kr	3 520 kr
1930-1935	71	775	3 560
1936-1941	60	885	4 980
1942-1947	55	925	3 555
1948-1953	54	1 300	4 555
1954-1959	49	3 505	8 090
66 år -			
1924-1926	41	745 kr	3 035 kr
1927-1929	47	735	5 640
1930-1932	68	280	4 050
1933-1935	33	290	4 030
1936-1938	45	890	3 405
1939-1941	49	995	4 340
1942-1944	45	610	1 975
1945-1947	48	1 310	5 405
1948-1950	51	1 020	4 325
1951-1953	52	1 025	4 670
1954-1956	60	1 500	5 820
1957-1959	48	3 185	6 815

Tabell 47. FÖRMÖGENHETEN FÖR TEXTILARBETARE I SKILDA ÅLDERSGRUPPER

20 - 45 år			
<u>Period</u>	<u>Ant. obs.</u>	<u>Medianvärden</u>	<u>Medelvärden</u>
1924-1929	25	370 kr	775 kr
1930-1938	49	815	1 565
1939-1950	54	560	995
1951-1959	22	1 200	1 885
46 - 65 år			
1924-1929	52	350 kr	1 225 kr
1930-1935	34	1 945	3 415
1936-1941	50	465	1 795
1942-1947	38	375	2 535
1948-1953	43	1 200	2 415
1954-1959	70	2 005	3 795
66 år -			
1924-1926	27	0 kr	1 180 kr
1927-1929	28	660	2 110
1930-1932	26	315	2 190
1933-1935	31	1 200	1 885
1936-1938	33	690	3 160
1939-1941	32	1 125	4 325
1942-1944	46	695	1 800
1945-1947	48	1 175	2 155
1948-1950	44	625	1 240
1951-1953	50	1 650	2 685
1954-1956	30	1 055	2 285
1957-1959	40	1 415	4 165

Tabell 48.

MEDIANFÖRMÖGENHET FÖR FOLKSKOLLÄRARE OCH MURARE

I RELATION TILL TEXTILARBETARE = 100

		I n d e x		
	Period	Textilarbetare	Folkskollärare	Murare
A: 20-45 år	1924-1929	100	782	77
	1930-1938	100	874	52
	1939-1950	100	595	39
	1951-1959	100	511	58
B: 46-65 år	1924-1929	100	1 870	333
	1930-1935	100	706	40
	1936-1941	100	1 274	190
	1942-1947	100	2 981	77
	1948-1953	100	1 245	108
	1954-1959	100	1 104	175
C: 66 år -	1924-1926	0	-	-
	1927-1929	100	2 180	111
	1930-1932	100	3 200	89
	1933-1935	100	1 440	24
	1936-1938	100	1 462	129
	1939-1941	100	653	88
	1942-1944	100	943	88
	1945-1947	100	1 717	111
	1948-1950	100	2 414	163
	1951-1953	100	917	62
	1954-1956	100	2 455	142
	1957-1959	100	1 812	225

Tabell 49.

FÖRMÖGENHETEN FÖR OGIFTA PERSONER

<u>Yrkesgrupp</u>	<u>Period</u>	<u>Ant. obs.</u>	<u>Medelålder</u>	<u>Medianförmög.</u>	<u>Medelförmög.</u>
Folkskollärare	1924-29	23	56 år	8 820 kr	20 855 kr
	1930-38	21	63 år	12 320	25 555
	1939-50	35	67 år	9 700	24 250
	1951-59	12	58 år	14 620	22 290
Murare	1924-29	29	52 år	540 kr	3 210 kr
	1930-38	50	62 år	290	2 845
	1939-50	51	65 år	370	1 220
	1951-59	30	69 år	825	4 710
Textilarbetare	1924-29	28	45 år	85 kr	645 kr
	1930-38	39	41 år	215	1 315
	1939-50	52	56 år	230	650
	1951-59	38	56 år	660	1 345

Tabell 50.

GIFTA FOLKSKOLLÄRARES FÖRMÖGENHET EFTER ANTALET BARN

Period	Ant.barn	Ant. observ. absolut i %		Medianförmög.	Medelförmög.	Medelålder
1924-1929	0	11	13 %	5 630 kr	20 790 kr	53 år
	1	13	16 %	9 595	14 100	59 år
	2	23	28 %	4 185	24 960	66 år
	3-4	17	20 %	14 315	20 860	67 år
	5-6	8	10 %	3 840	8 210	73 år
	7-	11	13 %	990	2 605	70 år
	samtliga	83	100 %			
1930-1938	0	20	14 %	23 120 kr	35 875 kr	62 år
	1	32	23 %	12 165	23 260	63 år
	2	20	14 %	9 635	27 250	65 år
	3-4	47	34 %	5 150	18 305	69 år
	5-6	17	12 %	4 565	11 700	73 år
	7-	4	3 %	8 085	15 820	71 år
	samtliga	140	100 %			
1939-1950	0	32	16 %	15 565 kr	23 360 kr	70 år
	1	30	15 %	9 175	22 875	64 år
	2	53	26 %	11 305	19 360	69 år
	3-4	66	32 %	6 680	16 275	70 år
	5-6	12	6 %	4 415	11 630	75 år
	7-	10	5 %	1 485	3 370	78 år
	samtliga	203	100 %			
1951-1959	0	23	16 %	21 065	33 650	68 år
	1	39	26 %	15 845	26 990	66 år
	2	48	32 %	21 160	29 830	69 år
	3-4	27	18 %	20 115	23 185	72 år
	5-6	10	7 %	13 970	27 450	80 år
	7-	2	1 %	6 495	6 495	69 år
	samtliga	149	100 %			

Tabell 51.

GIFTA MURARES FÖRMÖGENHET EFTER ANTALET BARN

Period	Ant. barn	Ant. observ. absolut i %	Medianförmög.	Medelförmög.	Medelålder
1924-1929	0	23 15 %	3 285 kr	4 035 kr	61 år
	1	23 15 %	835	3 930	59 år
	2	24 15 %	535	3 390	62 år
	3-4	43 28 %	875	3 575	66 år
	5-6	32 20 %	795	2 075	67 år
	7-	11 7 %	1 100	8 650	63 år
	sanatliga	156 100 %			
1930-1938	0	28 12 %	1 555 kr	5 140 kr	61 år
	1	35 15 %	600	4 055	59 år
	2	50 22 %	1 170	5 460	67 år
	3-4	56 24 %	490	4 775	67 år
	5-6	44 19 %	615	2 175	66 år
	7-	18 8 %	775	2 605	69 år
	sanatliga	231 100 %			
1939-1950	0	23 8 %	1 650 kr	3 670 kr	59 år
	1	57 21 %	1 220	3 715	64 år
	2	60 22 %	1 625	5 440	67 år
	3-4	61 22 %	905	3 070	70 år
	5-6	47 17 %	1 175	4 415	71 år
	7-	27 10 %	680	5 555	72 år
	sanatliga	275 100 %			
1951-1959	0	31 14 %	2 505 kr	4 845 kr	63 år
	1	35 16 %	3 945	7 420	66 år
	2	42 19 %	2 610	5 215	61 år
	3-4	59 27 %	1 300	6 725	69 år
	5-6	34 15 %	2 420	5 995	73 år
	7-	20 9 %	835	4 115	79 år
	sanatliga	221 100 %			

Tabell 52.

GIFTA TEXTILIARBETARENS FÖRMÖGENHET EFTER ANTALET BARN

Period	Ant. barn	Ant. observ. absolut	i %	Medianförmög.	Medelförmög.	Medelålder
1924-1929	0	16	16 %	1 240 kr	2 775 kr	62 år
	1	15	14 %	160	855	56 år
	2	25	24 %	0	900	66 år
	3-4	29	28 %	340	1 115	65 år
	5-6	15	14 %	605	2 460	65 år
	7-	4	4 %	225	1 785	67 år
	sanitliga		104	100 %		
1930-1938	0	21	13 %	1 165 kr	1 780 kr	57 år
	1	29	18 %	1 240	2 245	58 år
	2	22	14 %	1 005	2 295	65 år
	3-4	43	27 %	1 145	2 335	65 år
	5-6	22	14 %	1 100	2 605	69 år
	7-	22	14 %	775	4 895	70 år
	sanitliga		159	100 %		
1939-1950	0	25	10 %	1 175 kr	3 565 kr	50 år
	1	66	26 %	660	1 770	56 år
	2	43	17 %	695	2 105	68 år
	3-4	59	23 %	970	2 765	71 år
	5-6	40	16 %	670	1 585	71 år
	7-	19	8 %	745	1 840	74 år
	sanitliga		252	100 %		
1951-1959	0	23	12 %	1 990 kr	3 440 kr	60 år
	1	49	24 %	1 625	4 055	63 år
	2	52	26 %	1 705	3 735	65 år
	3-4	46	23 %	1 510	2 870	71 år
	5-6	23	12 %	1 315	2 965	74 år
	7-	8	4 %	2 355	3 605	77 år
	sanitliga		201	100 %		

Tabell 53.

FÖRMÖGENHETSPROFIL FÖR FOLKSKOLLÄRARE

<u>Period</u>	<u>Åldersgrupp</u>	<u>Ant. obs.</u>	<u>Medianförmög.</u>	<u>Medelförmög.</u>
1924-1929	1. 20-29 år	3	795 kr	835 kr
	2. 30-39 år	6	3 625	7 455
	3. 40-49 år	11	5 435	7 205
	4. 50-59 år	12	3 645	10 335
	5. 60-69 år	29	11 610	18 165
	6. 70-79 år	35	8 480	13 490
	7. 80 år -	10	14 955	68 870
1930-1938	1. 20-29 år	0	-	-
	2. 30-39 år	9	5 485 kr	10 870 kr
	3. 40-49 år	13	4 210	16 435
	4. 50-59 år	19	20 365	20 465
	5. 60-69 år	43	8 140	24 445
	6. 70-79 år	55	14 050	27 860
	7. 80 år -	21	6 685	18 015
1939-1950	1. 20-29 år	0	-	-
	2. 30-39 år	9	3 330 kr	4 445 kr
	3. 40-49 år	13	2 820	7 175
	4. 50-59 år	28	8 920	20 090
	5. 60-69 år	64	10 130	17 925
	6. 70-79 år	51	19 140	24 155
	7. 80 år -	55	7 345	20 000
1951-1959	1. 20-29 år	2	3 020 kr	3 020 kr
	2. 30-39 år	4	9 195	10 435
	3. 40-49 år	8	15 415	24 225
	4. 50-59 år	20	22 020	21 505
	5. 60-69 år	45	16 010	23 845
	6. 70-79 år	50	20 075	30 615
	7. 80 år -	32	18 225	36 385

Tabell 54.

FÖRMÖGENHETSPROFIL FÖR MURARE

<u>Period</u>	<u>Åldersgrupp</u>	<u>Ant. obs.</u>	<u>Medianförmög.</u>	<u>Medelförmög.</u>
1924-1929	1. 20-29 år	3	0 kr	360 kr
	2. 30-39 år	12	0	435
	3. 40-49 år	25	1 360	2 865
	4. 50-59 år	30	915	4 285
	5. 60-69 år	53	875	3 045
	6. 70-79 år	43	875	4 230
	7. 80 år -	18	695	6 840
1930-1938	1. 20-29 år	3	0 kr	100 kr
	2. 30-39 år	7	0	1 410
	3. 40-49 år	18	800	4 115
	4. 50-59 år	65	1 015	5 140
	5. 60-69 år	64	985	3 565
	6. 70-79 år	86	660	4 185
	7. 80 år -	33	275	2 885
1939-1950	1. 20-29 år	6	0 kr	240 kr
	2. 30-39 år	11	590	1 640
	3. 40-49 år	20	730	1 500
	4. 50-59 år	39	990	3 325
	5. 60-69 år	98	1 110	4 485
	6. 70-79 år	88	870	3 640
	7. 80 år -	64	990	4 545
1951-1959	1. 20-29 år	3	1 810 kr	2 260 kr
	2. 30-39 år	5	0	35
	3. 40-49 år	16	1 435	2 275
	4. 50-59 år	23	1 950	4 720
	5. 60-69 år	76	4 410	8 470
	6. 70-79 år	92	1 485	5 715
	7. 80 år -	36	1 265	3 655

Tabell 55.

FÖRMÖGENHETSPROFIL FÖR TEXTILIARBETARE

<u>Period</u>	<u>Åldersgrupp</u>	<u>Ant. obs.</u>	<u>Medianförmög.</u>	<u>Medelförmög.</u>
1924-1929	1. 20-29 år	9	0 kr	370 kr
	2. 30-39 år	9	1 525	1 195
	3. 40-49 år	12	275	1 600
	4. 50-59 år	27	150	845
	5. 60-69 år	31	485	1 330
	6. 70-79 år	37	550	1 920
	7. 80 år -	7	790	830
1930-1938	1. 20-29 år	19	55 kr	470 kr
	2. 30-39 år	17	830	1 470
	3. 40-49 år	16	1 070	2 955
	4. 50-59 år	21	1 670	3 075
	5. 60-69 år	52	1 195	3 515
	6. 70-79 år	55	640	2 045
	7. 80 år -	18	1 255	1 545
1939-1950	1. 20-29 år	14	565 kr	820 kr
	2. 30-39 år	29	565	2 100
	3. 40-49 år	26	515	1 310
	4. 50-59 år	41	110	1 995
	5. 60-69 år	52	1 305	3 320
	6. 70-79 år	99	695	2 030
	7. 80 år -	42	655	1 380
1951-1959	1. 20-29 år	4	760 kr	825 kr
	2. 30-39 år	4	1 600	3 760
	3. 40-49 år	27	1 240	3 325
	4. 50-59 år	48	1 980	3 780
	5. 60-69 år	55	1 900	2 875
	6. 70-79 år	61	1 000	2 910
	7. 80 år -	40	1 485	3 170

Tabell 56.

MEDELFORMÖGENHET ENLIGT 1920- OCH 1930 ÅRS FOLKRÄKNINGAR
GÄLLER MÄN I RIKET

Källa: Folkräkningarna 1920 V tab. 18 och 1930 VII tab. 9.

Beloppen är angivna i 1924 års penningvärde.

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	Å r 1 9 2 0		Å r 1 9 3 0	
		Ant.obs.	Medelförmög.	Ant.obs.	Medelförmög.
Folkskollärare	20-30 år	1 895	200 kr	2 257	325 kr
	30-40 år	2 224	1 070	3 566	1 490
	40-50 år	1 393	3 160	2 246	5 900
	50-60 år	1 213	4 820	1 304	12 555
	60-65 år			168	16 545
	65 år -	449	4 250	28	13 070
Murare	20-30 år	4 133	55 kr	1 895	295 kr
	30-40 år	5 783	270	1 903	1 180
	40-50 år	4 682	530	2 664	2 955
	50-60 år	3 125	825	2 117	3 740
	60-65 år			579	4 245
	65 år -	2 634	815	886	3 260
Textilarbetare väveri + spinneri	20-30 år	3 086	25 kr	4 777	35 kr
	30-40 år	2 157	115	3 145	245
	40-50 år	1 828	285	2 037	805
	50-60 år	1 434	525	1 678	1 425
	60-65 år			588	1 810
	65 år -	1 171	590	715	1 970

Tabell 57.

FÖRMÖGENHETENS FÖRDELNING PÅ FEM OLIKA FÖRMÖGENHETSKLASSER

		Å a b s o l u t a t a l																	
		20 - 45 år					46 - 65 år					66 år -							
Yrkesgrupp	Period	I	II	III	IV	V	tot.	I	II	III	IV	V	tot.	I	II	III	IV	V	tot.
Folkskollärare	1924-29	5	1	8	3	1	18	4	3	13	7	6	33	7	8	14	12	14	55
	1930-38	3	1	9	2	2	17	6	4	15	14	11	50	13	5	22	25	29	94
	1939-50	6	2	8	4	1	21	5	4	25	18	14	66	19	13	43	30	46	151
	1951-59	1	1	3	3	1	9	1	-	15	20	18	54	1	1	22	31	43	98
Murare	1924-29	16	5	10	-	-	31	21	15	19	9	1	65	37	16	22	11	2	88
	1930-38	14	2	7	3	-	26	44	24	26	9	6	109	72	19	40	11	4	146
	1939-50	16	3	8	-	-	27	40	27	27	8	4	106	61	52	58	18	4	193
	1951-59	8	2	5	1	-	16	13	16	25	16	4	74	40	36	54	20	10	160
Textilarbetare	1924-29	15	3	7	-	-	25	30	8	13	1	-	52	27	14	12	2	-	55
	1930-38	22	14	12	1	-	49	22	10	22	5	-	59	38	17	32	2	1	90
	1939-50	25	16	13	-	-	54	42	12	22	3	-	79	64	44	59	1	2	170
	1951-59	8	5	8	1	-	22	23	20	46	7	-	96	29	36	42	13	-	120
		B r e l a t i v a t a l																	
Folkskollärare	1924-29	28%	6%	44%	16%	6%	100%	12%	9%	39%	22%	18%	100%	13%	15%	25%	22%	25%	100%
	1930-38	17%	6%	53%	12%	12%	100%	12%	8%	30%	28%	22%	100%	14%	5%	23%	27%	31%	100%
	1939-50	29%	10%	38%	19%	4%	100%	8%	6%	38%	27%	21%	100%	13%	9%	28%	20%	30%	100%
	1951-59	11%	11%	33%	33%	11%	99%	2%	0%	28%	37%	33%	100%	1%	1%	22%	32%	44%	100%
Murare	1924-29	52%	16%	32%	0%	0%	100%	32%	23%	29%	14%	2%	100%	42%	18%	25%	13%	2%	100%
	1930-38	54%	8%	27%	11%	0%	100%	40%	22%	24%	8%	6%	100%	49%	13%	27%	8%	3%	100%
	1939-50	59%	11%	30%	0%	0%	100%	38%	25%	25%	8%	4%	100%	32%	27%	30%	9%	2%	100%
	1951-59	50%	13%	31%	6%	0%	100%	17%	22%	34%	22%	5%	100%	25%	23%	34%	12%	6%	100%
Textilarbetare	1924-29	60%	12%	28%	0%	0%	100%	58%	15%	25%	2%	0%	100%	49%	25%	22%	4%	0%	100%
	1930-38	45%	29%	24%	2%	0%	100%	37%	17%	37%	9%	0%	100%	42%	19%	36%	2%	1%	100%
	1939-50	46%	30%	24%	0%	0%	100%	53%	15%	28%	4%	0%	100%	38%	26%	35%	0%	1%	100%
	1951-59	36%	23%	36%	5%	0%	100%	24%	21%	48%	7%	0%	100%	24%	30%	35%	11%	0%	100%

Angående indelningen i förmögenhetsklasser se tab. 58 a och 58 b.

Tabell 58 a.

FÖRMÖGENHETENS FÖRDELNING PÅ FEM OLIKA FÖRMÖGENHETSKLASSER

Källa: Deklarationsmaterial i Göteborg avseende inkomståret 1938

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	a b s o l u t a t t a l					totalt	r e l a t i v a t t a l					totalt
		I	II	III	IV	V		I	II	III	IV	V	
Folkskollärare	20-45 år	15	2	7	7	-	31	48%	6%	23%	23%	0%	100%
	46-65 år	12	1	13	2	2	30	40%	3%	43%	7%	7%	100%
	66 år -	6	-	6	4	5	21	28%	0%	28%	19%	24%	99%
Murare	20-45 år	30	3	5	-	-	38	79%	8%	13%	0%	0%	100%
	46-65 år	36	3	8	1	-	48	75%	6%	17%	2%	0%	100%
	66 år -	21	1	-	2	1	25	84%	4%	0%	8%	4%	100%
Textilarbetare	20-45 år	34	1	-	-	-	35	97%	3%	0%	0%	0%	100%
	46-65 år	36	-	5	-	1	42	86%	0%	12%	0%	2%	100%
	66 år -	25	-	4	1	1	31	81%	0%	13%	3%	3%	100%

Tabell 58 b.

FÖRMÖGENHETENS FÖRDELNING PÅ FEM OLIKA FÖRMÖGENHETSKLASSER

Källa: Deklarationsmaterial i Göteborg avseende inkomståret 1959

Folkskollärare	20-45 år	3	3	23	5	4	38	8%	8%	61%	13%	10%	100%
	46-65 år	2	3	12	10	13	40	5%	7%	30%	25%	33%	100%
	66 år -	-	-	7	7	14	28	0%	0%	25%	25%	50%	100%
Murare	20-45 år	27	1	11	3	1	43	63%	2%	26%	7%	2%	100%
	46-65 år	20	-	5	3	2	30	67%	0%	17%	10%	6%	100%
	66 år -	19	-	6	3	-	28	68%	0%	21%	11%	0%	100%
Textilarbetare	20-45 år	25	3	4	1	-	33	76%	9%	12%	3%	0%	100%
	46-65 år	19	3	9	-	-	31	61%	10%	29%	0%	0%	100%
	66 år -	18	2	5	-	-	25	72%	8%	20%	0%	0%	100%

I = brist - 500 kr
II = 505 kr - 1 500 krIII = 1 505 kr - 10 000 kr
IV = 10 005 kr - 25 000 kr

V = 25 005 kr -

Tabell 59.

SKILDA FÖRMÖGENHETSPOSTERS ABSOLUTA OCH RELATIVA FÖREKOMST HOS RESP. YRKES- OCH ÅLDERSGRUPPER

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	period	bank		ö. f.		akt.		obl.		and.		fast eg.		tot. ant. obs.
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Folkskollärare	20-45 år	I	10	56%	4	22%	4	22%	9	50%	1	6%	1	6%	18
		II	16	94%	10	59%	1	6%	8	47%	3	18%	7	41%	17
		III	11	52%	11	52%	3	14%	5	24%	1	5%	6	22%	21
		IV	9	100%	5	56%	-	0%	3	33%	-	0%	5	56%	9
	46-65 år	I	25	76%	16	48%	5	15%	10	30%	4	12%	11	33%	33
		II	39	78%	24	48%	12	24%	23	46%	9	18%	19	38%	50
		III	52	79%	43	65%	16	24%	38	58%	10	15%	29	44%	66
		IV	50	93%	39	72%	14	26%	25	46%	11	20%	35	65%	54
	66 år -	I	43	78%	39	71%	12	22%	21	38%	4	7%	12	22%	55
		II	73	78%	58	62%	36	38%	40	43%	9	10%	30	32%	94
		III	117	77%	104	69%	46	30%	74	49%	18	12%	51	34%	151
		IV	93	95%	77	79%	52	53%	58	59%	13	13%	42	43%	98
Murare	20-45 år	I	13	42%	2	6%	1	3%	3	10%	-	0%	4	13%	31
		II	9	35%	3	12%	-	0%	2	8%	2	8%	4	15%	26
		III	5	19%	7	26%	-	0%	1	4%	2	7%	4	15%	27
		IV	7	44%	8	50%	-	0%	-	0%	1	6%	1	6%	16
	46-65 år	I	27	42%	10	15%	-	0%	13	20%	3	5%	11	17%	65
		II	41	38%	23	21%	3	3%	14	13%	5	5%	17	16%	109
		III	43	41%	31	29%	1	1%	16	15%	7	7%	20	19%	106
		IV	41	55%	29	39%	1	1%	17	23%	4	5%	29	39%	74
	66 år -	I	39	44%	12	14%	2	2%	17	19%	2	2%	11	13%	88
		II	64	44%	29	20%	1	1%	19	13%	9	7%	21	14%	146
		III	85	44%	63	33%	2	1%	25	13%	12	6%	34	18%	193
		IV	89	56%	75	47%	2	1%	33	21%	21	13%	32	20%	160
Textilarbetare	20-45 år	I	8	32%	1	4%	-	0%	3	12%	-	0%	-	0%	25
		II	9	18%	7	14%	-	0%	2	4%	2	4%	5	10%	49
		III	14	26%	8	15%	-	0%	3	6%	3	6%	3	6%	54
		IV	7	32%	11	50%	-	0%	1	5%	-	0%	4	18%	22
	46-65 år	I	17	33%	5	10%	-	0%	6	12%	1	2%	5	10%	52
		II	33	56%	10	17%	-	0%	10	17%	3	5%	8	14%	59
		III	29	37%	29	37%	-	0%	9	11%	5	6%	11	14%	79
		IV	52	54%	48	50%	-	0%	10	10%	12	13%	20	21%	96
	66 år -	I	22	40%	7	13%	1	2%	6	11%	-	0%	-	0%	55
		II	36	40%	26	29%	1	1%	6	7%	3	3%	9	10%	90
		III	81	48%	74	44%	-	0%	24	14%	9	5%	17	10%	170
		IV	71	59%	64	53%	-	0%	19	16%	11	9%	8	7%	120

Period I = 1924-29

" II = 1930-38

" III = 1939-50

" IV = 1951-59

SKILDA FÖRMÖGENHETSPOSTERS ABSOLUTA OCH RELATIVA FÖREKOMST HOS RESP. YRKES- OCH ÅLDERSGRUPPER

Tabell 60 a. Enligt förmögenhetsdeklarationer i Göteborg inkomståret 1938

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	bank		ö. f.		akt.		obl.		and.		fast eg.		v. k-v.		tot. ant. obs.
		ant.	%	ant.	%	ant.	%	ant.	%	ant.	%	ant.	%	ant.	%	
Folkskollärare	20-45 år	10	32%	5	16%	3	10%	3	10%	6	19%	9	29%	1	3%	31
	46-65 år	15	50%	7	23%	7	23%	9	30%	4	13%	10	33%	1	3%	30
	66 år -	13	62%	6	29%	7	33%	6	29%	-	0%	10	48%	1	3%	21
Murare	20-45 år	5	13%	1	3%	-	0%	1	3%	2	5%	4	11%	1	3%	38
	46-65 år	3	6%	2	4%	1	2%	-	0%	4	8%	6	13%	-	0%	48
	66 år -	1	4%	1	4%	-	0%	1	4%	1	4%	2	8%	-	0%	25
Textilarbetare	20-45 år	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	1	3%	1	3%	-	0%	35
	46-65 år	6	14%	1	2%	-	0%	-	0%	-	0%	1	2%	-	0%	42
	66 år -	5	16%	-	0%	2	6%	-	0%	1	3%	3	10%	-	0%	31

Tabell 60 b. Enligt förmögenhetsdeklarationer i Göteborg inkomståret 1959

Folkskollärare	20-45 år	27	71%	5	13%	3	8%	4	11%	7	18%	11	29%	27	71%	38
	46-65 år	29	73%	7	18%	10	25%	9	23%	3	8%	24	60%	21	53%	40
	66 år -	26	93%	7	25%	8	29%	16	57%	5	18%	21	75%	5	18%	28
Murare	20-45 år	7	16%	-	0%	-	0%	-	0%	3	7%	9	21%	7	16%	43
	46-65 år	6	20%	1	3%	-	0%	1	3%	4	13%	8	27%	2	7%	30
	66 år -	5	18%	2	7%	-	0%	-	0%	-	0%	5	18%	1	4%	28
Textilarbetare	20-45 år	3	9%	-	0%	-	0%	1	3%	1	3%	1	3%	4	12%	33
	46-65 år	7	23%	-	0%	-	0%	1	3%	-	0%	4	13%	2	6%	31
	66 år -	8	32%	-	0%	-	0%	1	4%	-	0%	1	4%	-	0%	25

Tabell 61.

SKILDA FÖRMÖGENHETSPOSTERS MEDELVÄRDEN I KR

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	per.	ant. obs.	kont.	bank	livf.	ö. f.	akt.	obl.	and.	fast egendom		ö. t.	summa	x) skuld
											tax. värde	uppsk. markn. värde			
Folkakollkr.	20-45 år	I	18	110	2 895	5 015	135	80	725	290	1 715	1 715	1 680	12 645	6 070
		II	17	100	4 110	2 315	650	8 390	1 390	2 135	3 330	3 330	2 035	24 455	6 965
		III	21	295	3 710	1 430	1 995	335	385	90	28 720	29 405	1 295	38 940	38 295
		IV	9	110	1 875	6 460	565	-	150	-	3 130	5 110	1 035	15 305	2 365
	46-65 år	I	33	115	5 825	1 370	1 735	1 050	140	820	8 310	8 310	1 445	20 810	7 055
		II	50	185	7 155	1 635	2 920	695	700	2 420	7 615	7 615	1 435	24 720	8 325
		III	66	235	5 885	1 305	2 565	1 435	1 130	935	10 190	11 090	2 070	26 650	9 490
		IV	54	150	6 210	2 185	1 565	1 000	425	305	7 900	11 690	1 465	24 995	3 845
	66 år -	I	55	475	8 345	1 025	2 735	890	1 275	945	11 645	11 645	1 480	28 815	4 120
		II	94	285	10 845	900	5 570	2 100	2 235	1 970	8 630	8 630	1 150	33 695	7 340
		III	151	360	9 845	850	3 210	1 765	1 675	975	6 840	7 425	1 105	27 210	5 740
		IV	98	355	11 440	915	4 600	6 295	1 230	505	12 130	14 720	1 490	41 550	9 540
20-45 år	I	31	25	1 000	540	40	10	10	-	435	435	250	2 310	770	
	II	26	45	725	1 140	60	-	25	430	1 260	1 260	310	3 995	1 430	
	III	27	55	200	455	60	-	5	80	2 415	3 045	585	4 485	4 290	
	IV	16	30	745	630	160	-	-	425	100	170	235	2 395	1 760	
Murare	46-65 år	I	65	120	1 970	455	65	-	30	360	1 295	1 295	330	4 625	1 160
		II	109	85	2 545	550	115	125	25	390	1 845	1 845	340	6 020	1 895
		III	106	100	1 550	500	515	35	45	525	1 610	1 830	335	5 435	1 855
		IV	74	100	1 830	445	220	45	315	130	2 995	4 710	390	8 185	1 580
66 år -	I	88	45	2 210	415	405	5	145	155	2 140	2 140	265	5 785	1 410	
	II	146	40	1 785	490	135	0	15	590	2 195	2 195	190	5 440	1 855	
	III	193	130	1 505	445	195	0	45	480	1 865	2 130	220	5 150	1 200	
	IV	160	150	2 280	410	265	15	105	275	2 230	3 045	210	6 755	1 075	
20-45 år	I	25	5	260	540	10	-	10	-	-	-	245	1 070	295	
	II	49	15	410	805	160	-	30	195	345	345	280	2 240	765	
	III	54	5	90	535	110	-	5	405	180	190	430	1 770	990	
	IV	22	40	565	740	195	-	65	-	125	160	230	1 995	260	
Textilarb.	46-65 år	I	52	15	600	250	65	-	30	20	820	820	300	2 100	885
		II	59	30	1 590	540	55	-	20	280	805	805	350	3 670	1 265
		III	79	120	680	325	160	-	30	215	815	955	340	2 825	1 560
		IV	96	115	1 350	415	270	-	25	225	1 305	2 060	520	4 980	715
66 år -	I	55	85	1 270	220	10	5	10	-	-	-	180	1 780	125	
	II	90	90	1 095	415	40	5	10	455	1 185	1 185	210	3 505	1 240	
	III	170	160	980	290	160	-	40	180	640	710	200	2 720	650	
	IV	120	165	1 735	185	365	-	50	150	365	500	180	3 330	265	

x) i summakolumnen har inräknats den fasta egendomens uppskattade marknadsvärde.

Tabell 62.

SKILDA FÖRMÖGENHETSPOSTER I % AV TOTALFÖRMÖGENHETEN

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	per.	kont.	bank	livf.	ö.f.	akt.	obl.	and.	x) fast eg.	ö.t.	samtl. tillg.	skuld i % av samtl. tillg.
Folkskollärare	20-45 år	I	1%	23%	39%	1%	1%	6%	2%	14%	13%	100%	48%
		II	0%	17%	9%	3%	34%	6%	9%	14%	8%	100%	28%
		III	0%	10%	4%	5%	1%	1%	0%	7%	6%	100%	98%
		IV	1%	12%	42%	4%	-	1%	-	33%	7%	100%	15%
	46-65 år	I	0%	28%	7%	8%	5%	1%	4%	40%	7%	100%	34%
		II	0%	29%	7%	12%	3%	3%	10%	31%	6%	101%	34%
		III	1%	22%	5%	10%	5%	4%	3%	42%	8%	100%	36%
		IV	0%	25%	9%	6%	4%	2%	1%	47%	6%	100%	15%
	66 år -	I	2%	29%	4%	10%	3%	4%	3%	40%	5%	100%	14%
		II	1%	32%	3%	17%	6%	7%	6%	26%	3%	101%	22%
		III	1%	36%	3%	12%	7%	6%	4%	27%	4%	100%	21%
		IV	1%	28%	2%	11%	15%	3%	1%	35%	4%	100%	23%
Murare	20-45 år	I	1%	43%	23%	2%	0%	1%	-	19%	11%	100%	33%
		II	1%	18%	29%	1%	-	0%	11%	32%	8%	100%	36%
		III	1%	5%	10%	1%	-	0%	2%	68%	13%	100%	96%
		IV	1%	31%	26%	7%	-	-	18%	7%	10%	100%	73%
	46-65 år	I	3%	43%	10%	1%	-	0%	8%	28%	7%	100%	25%
		II	1%	42%	9%	2%	2%	0%	7%	31%	6%	100%	31%
		III	2%	29%	9%	9%	1%	1%	10%	34%	6%	101%	34%
		IV	1%	22%	5%	3%	1%	4%	2%	58%	5%	101%	19%
	66 år -	I	1%	38%	7%	7%	0%	3%	3%	37%	5%	101%	24%
		II	1%	33%	9%	2%	0%	0%	11%	40%	4%	100%	34%
		III	3%	29%	9%	4%	0%	1%	9%	41%	4%	100%	23%
		IV	2%	34%	6%	4%	0%	2%	4%	45%	3%	100%	16%
Textilarbetare	20-45 år	I	1%	24%	50%	1%	-	1%	-	-	23%	100%	28%
		II	1%	18%	36%	7%	-	1%	9%	15%	13%	100%	34%
		III	0%	5%	30%	6%	-	0%	23%	11%	24%	99%	56%
		IV	2%	28%	37%	10%	-	3%	-	8%	12%	100%	13%
	46-65 år	I	1%	29%	12%	3%	-	1%	1%	39%	14%	100%	42%
		II	1%	43%	15%	1%	-	1%	8%	22%	10%	101%	34%
		III	4%	24%	12%	6%	-	1%	8%	34%	12%	101%	55%
		IV	2%	27%	8%	6%	-	1%	5%	41%	10%	100%	14%
	66 år -	I	5%	71%	12%	1%	0%	1%	-	-	10%	100%	7%
		II	3%	31%	12%	1%	0%	0%	13%	34%	6%	100%	35%
		III	6%	36%	11%	6%	-	1%	7%	26%	7%	100%	24%
		IV	5%	52%	6%	11%	-	1%	5%	15%	5%	100%	8%

Period I = 1924-29
 " II = 1930-38
 " III = 1939-50
 " IV = 1951-59

x) avser uppskattat marknadsvärde å fast egendom. Gäller även tab. 63-65.

Tabell 63.

SKILDA FÖRMÖGENHETSPOSTER I % AV TOTALFÖRMÖGENHETEN I SKILDA FÖRMÖGENHETSKLASSER

Folkskollärare

Förmög.- klass	period	ant. obs.	kont.	bank	livf.	ö. f.	akt.	obl.	and.	fast eg.	ö. t.	saml. tillg.
Brist - 500 kr	1924-29	16	1%	18%	52%	3%	-	1%	-	-	25%	100%
	1930-38	22	3%	2%	9%	1%	-	0%	0%	68%	17%	100%
	1939-50	30	5%	22%	14%	6%	2%	1%	-	19%	31%	100%
	1951-59	3	3%	12%	54%	14%	-	-	-	-	17%	100%
505 - 1 500 kr	1924-29	12	3%	21%	31%	6%	-	1%	-	10%	28%	100%
	1930-38	10	2%	2%	22%	1%	1%	1%	27%	35%	9%	100%
	1939-50	19	8%	18%	23%	7%	-	3%	-	8%	34%	101%
	1951-59	2	7%	2%	44%	-	-	-	-	-	47%	100%
1 505 - 10 000 kr	1924-29	35	2%	30%	14%	7%	0%	1%	7%	26%	13%	100%
	1930-38	46	2%	23%	17%	3%	2%	3%	12%	24%	14%	100%
	1939-50	76	3%	22%	10%	5%	2%	2%	5%	38%	12%	99%
	1951-59	40	4%	37%	10%	6%	6%	3%	5%	14%	15%	100%
10 005 - 25 000 kr	1924-29	22	2%	29%	16%	4%	5%	3%	4%	30%	7%	100%
	1930-38	41	1%	30%	6%	8%	3%	4%	12%	32%	5%	101%
	1939-50	52	2%	27%	6%	8%	5%	4%	4%	38%	6%	100%
	1951-59	54	1%	35%	10%	10%	5%	4%	1%	26%	8%	100%
25 005 kr -	1924-29	21	1%	27%	2%	10%	4%	4%	3%	45%	4%	100%
	1930-38	42	0%	33%	2%	18%	11%	7%	4%	23%	2%	100%
	1939-50	61	1%	35%	2%	13%	8%	7%	3%	28%	3%	100%
	1951-50	62	1%	23%	3%	10%	15%	2%	1%	43%	2%	100%

Tabell 64.

SKILDA FÖRMÖGENHETSPOSTER I % AV TOTALFÖRMÖGENHETEN I SKILDA FÖRMÖGENHETSKLASSER

Murare

Förmög.- klass	period	ant. obs.	kont.	bank	livf.	ö. f.	akt.	obl.	and.	fast eg.	ö. t.	saml. tillg.
Brist - 500 kr	1924-29	74	2%	12%	31%	1%	-	0%	-	13%	41%	100%
	1930-38	130	1%	3%	29%	1%	-	1%	11%	38%	16%	100%
	1939-50	117	3%	3%	42%	4%	-	1%	-	20%	28%	101%
	1951-59	61	9%	3%	50%	11%	-	0%	-	-	27%	100%
505 - 1 500 kr	1924-29	36	7%	10%	51%	5%	-	3%	-	2%	22%	100%
	1930-38	45	4%	8%	59%	3%	0%	2%	-	2%	21%	99%
	1939-50	82	7%	8%	50%	5%	-	0%	-	9%	21%	100%
	1951-59	54	6%	12%	43%	13%	-	2%	-	2%	22%	100%
1 505 - 10 000 kr	1924-29	51	3%	52%	15%	2%	0%	1%	-	20%	8%	101%
	1930-38	73	1%	26%	14%	3%	0%	0%	13%	36%	6%	99%
	1939-50	93	3%	22%	9%	4%	0%	1%	14%	43%	5%	101%
	1951-59	84	4%	40%	12%	4%	-	2%	10%	21%	6%	99%
10 005 - 25 000 kr	1924-29	20	1%	50%	4%	0%	0%	3%	8%	31%	3%	100%
	1930-38	23	0%	42%	5%	3%	3%	0%	11%	33%	2%	99%
	1939-50	26	1%	38%	3%	4%	1%	1%	7%	43%	2%	100%
	1951-59	37	0%	23%	4%	1%	1%	0%	3%	65%	3%	100%
25 005 kr -	1924-29	3	0%	23%	3%	16%	-	-	4%	51%	2%	99%
	1930-38	10	2%	52%	2%	0%	-	0%	3%	40%	1%	100%
	1939-50	8	1%	33%	1%	13%	-	1%	6%	44%	1%	100%
	1951-59	14	1%	32%	0%	4%	-	4%	0%	57%	1%	99%

Tabell 66.

FREKVENSEN INNEHAVDA SOMMARSTUGOR UNDER TIDEN 1924-59

Källa: Bouppteckningar i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	Antal observ.				Antal sommarstugor				i %			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Folkskollärare	20-45 år	18	17	21	9	-	2	3	4	0%	12%	14%	44%
	46-65 år	33	50	66	54	4	11	18	17	12%	22%	27%	31%
	66 år -	55	94	151	98	2	13	19	26	4%	14%	13%	27%
Murare	20-45 år	31	26	27	16	1	-	-	1	3%	0%	0%	6%
	46-65 år	65	109	106	74	2	3	4	10	3%	3%	4%	14%
	66 år -	88	146	193	160	-	1	3	3	0%	1%	2%	2%
Textilarbetare	20-45 år	25	49	54	22	-	2	-	1	0%	4%	0%	5%
	46-65 år	52	59	79	96	-	2	3	8	0%	3%	4%	8%
	66 år -	55	90	170	120	-	-	3	4	0%	0%	2%	3%

I = period 1924-29

II = " 1930-38

III = " 1939-50

IV = " 1951-59

Tabell 67.

FREKVENSEN INNEHÅVDA VARAKTIGA KONSUMTIONSVAROR (= främst bilar)

Källa: Bouppteckningar

Yrkesgrupp	Åldersgrupp	A ant. v. k-v.				B ant. obs.				A i % av B			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Folkskollärare	20-45 år	1	2	3	4	18	17	21	9	6%	12%	14%	44%
	46-65 år	1	5	7	11	33	50	66	54	3%	10%	11%	20%
	66 år -	-	3	7	5	55	94	151	98	0%	3%	5%	5%
Murare	20-45 år	1	2	1	4	31	26	27	16	3%	8%	4%	25%
	46-65 år	-	-	3	9	65	109	106	74	0%	0%	3%	12%
	66 år -	-	-	-	4	88	146	193	160	0%	0%	0%	3%
Textilarbetare	20-45 år	-	1	1	1	25	49	54	22	0%	2%	2%	5%
	46-65 år	-	-	1	6	52	59	79	96	0%	0%	1%	6%
	66 år -	-	-	-	-	55	90	170	120	0%	0%	0%	0%

I = 1924-29

II = 1930-38

III = 1939-50

IV = 1951-59

Tabell 68.

RELATIONER MELLAN TAXERINGS- OCH VÄRDERINGSVÄRDEN Å EN-
FAMILJFASTIGHETER I GÖTEBORG UNDER 1930- OCH 1940-TALEN

Källa: Göteborgs Sparbank.
Handlingar rörande värderingar av i banken
belånade enfamiljfastigheter i Göteborg

Period	Fastighetens taxeringsklass	Ant. obs.	Relation taxerings- och bankens värderingsvärde		
			Medelvärde	Medianvärde	Övre kvartil
1930-39	1 000-20 000 kr	14	1:0,96	1:0,89	1:0,82
"-	20 100-40 000 kr	23	1:0,97	1:0,93	1:0,88
"-	40 100 kr -	10	1:1,00	1:0,98	1:0,95
		47			
1940-44	1 000-20 000 kr	12	1:1,21	1:1,23	1:1,10
"-	20 100-40 000 kr	14	1:1,18	1:1,23	1:1,10
"-	40 100 kr -	10	1:1,01	1:1,02	1:1,00
		36			
1945-49	1 000-20 000 kr	16	1:1,39	1:1,33	1:1,22
"-	20 100-40 000 kr	18	1:1,30	1:1,20	1:1,11
"-	40 100 kr -	16	1:1,18	1:1,22	1:1,12
		50			

Tabell 69.

ÖVERPRISPROCENT PÅ EN- OCH TVÅFAMILJSPÄSTIGHETER UNDER 1950-TALET

(överprisprocent = skillnaden mellan saluvärde och taxeringsvärde i procent av sistnämnda värde)

Källa: Statistisk tidskrift nr 5 1958, nr 12 1959, nr 8 1960, nr 10 1961

Fastighetens taxeringsklass	Överprisprocent år (gäller städer)					städer i B-län			städer i M-län			städer i O-län					
	1952	1953	1954	1955	1956	Norrköping			Malmö			Göteborg					
	1957	1958	1959	1957	1958	1959	1957	1958	1959	1957	1958	1959					
- 20 000 kr	64	65	75	81	86												
20 100 - 50 000 kr	48	51	57	60	68												
50 100 - 100 000 kr	49	53	50	66	72												
100 100 - 200 000 kr	51	50	71	44	97												
Fastighetens taxeringsklass	Stockholm					Norrköping			Malmö			Göteborg					
- 20 000 kr	71	81	57	48	38	102	58	55	65	67	92	90					
20 100 - 50 000 kr	45	57	61	38	40	58	31	40	40	48	47	57					
50 100 - 100 000 kr	42	54	47	42	46	71	39	44	52	34	42	47					
100 100 - 200 000 kr	89	54	59	-	115	30	38	54	50	40	56	61					

*Meddelanden från
Ekonomisk-historiska institutionen vid
Göteborgs universitet*

1. *Sture Mårtenson*: Agiot under kreditsedelepoken 1789—1802. 1958.
2. *Marianne Nilsson*: Öresundstullräkenskaperna som källa för fraktfarten genom Öresund under perioden 1690—1709. 1962.
3. *Rolf Adamson*: Den svenska järnhanterings finansieringsförhållanden. Förlagsinteckningar 1800—1884. 1963.
4. *Rolf Adamson*: De svenska järnbrukens storleksutveckling och avsättningsinriktning 1796—1860. 1963.
5. *Martin Fritz*: Gustaf Emil Broms och Norrbottens järnmalm. En studie i finansieringsproblematiken under exploateringstiden 1891—1903. 1965.
6. *Gertrud Wessberg*: Vänersjöfarten under 1800-talets förra hälft. 1966.
7. *Rolf Adamson*: Järnavsättning och bruksfinansiering 1800—1860. 1966.
8. *Sture Martinius*: Befolkningsrörlighet under industrialismens inledningsskede i Sverige. 1967.
9. *Ingemar Nygren*: Svensk sparbanksutlåning 1820—1913. En analys av de större sparbankernas kreditgivning. 1967.
10. *Carin Sällström-Nygren*: Vattensågar och ångsågar i Norrland under 1800-talet. 1967.
11. *Martin Fritz*: Järnmalmproduktion och järnmalmemarknad 1883—1913. De svenska exportföretagens produktionsutveckling, avsättningsinriktning och skeppningsförhållanden. 1967
12. *Martin Fritz*: Svensk järnmalmsexport 1883—1913. 1967.
13. *Gösta Lext*: Mantalsskrivningen i Sverige före 1860. 1968.
14. *Martin Fritz*: Kirunagruvornas arbetskraft 1899—1905. Rekrytering och rörlighet. 1969.
15. *Jan Kuuse*: Varaktiga konsumtionsvarors spridning 1910—1965. En indikator på välståndsutvecklingen i Sverige. 1969. (Akademiförlaget).
16. *Ingela Elison*: Arbetarrörelse och samhälle i Göteborg 1910—1922. 1970.
17. *Sture Martinius*: Agrar kapitalbildning och finansiering 1833—1892. 1970.
18. *Ingemar Nygren*: Västsvenska sparbankers medelplacering 1820—1913. 1970.
19. *Ulf Olsson*: Lönepolitik och lönestruktur. Göteborgs verkstadsarbetare 1920—1949. 1970.
20. *Jan Kuuse*: Från redskap till maskiner. Mekaniserings-spridning och kommersialisering inom svenskt jordbruk 1860—1910. 1970.

*Meddelanden från
Ekonomisk-historiska institutionen vid
Göteborgs universitet*

21. *Sture Martinius*: Jordbruk och ekonomisk tillväxt i Sverige 1830—1870. 1970.
22. *Ingemar Nygren*: Svenska sparbankers medelplacering 1914—1968. En undersökning av de större sparbankerna. 1970.
23. *Jan Kuuse*: Inkomstutveckling och förmögenhetsbildning. En undersökning av vissa yrkesgrupper 1924—1959. 1970.

Pris kr. 20:—

GÖTEBORG 1970
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG